

BIBLIÁVAL VASÁRNAPRÓL VASÁRNAPRA

„ÚJBÓL ISTENÉ A SZÓ“

BIBLIÁVAL VASÁRNAPRÓL VASÁRNAPRA

MAI GONDOLATOK ÚJ LITURGIÁNK
SZENTÍRÁSI OLVASMÁNYAIHOZ

BÉCS, 1971

Az eredeti mű címe és kiadója:

LA BIBLE DU DIMANCHE. Dieu reprend la Parole.

**Tous les textes des lectures de la Messe commentés
par une équipe de prêtres et de laïcs.**

**Nouvelle édition revue. Éd. du CERF – Éd. du CENTURION,
Paris, 1970. (A kiadók engedélyével a magyar kiadás nem
közli a szentírási szövegeket.)**

Fordították: Dr. IKVAY László (kommentárok)

Dr. VESZPRÉMI István (biblikus bevezetések)

Fedőlapterv: DEÉD FERENC

Egyházi jóváhagyással

Rendelési cím: Verlag OMC, A-1042 WIEN, Postfach 17.

Copyright 1971 by Verlag OPUS MYSTICI CORPORIS

(in Verbindung mit dem Österreichischen Pastoralinstitut)

A-1042 WIEN, Postfach 17. – Verlags Nr. 310.

Druck: Hausdruckerei der Erzdiözese Wien.

TARTALOM

<i>Dr. Franz König</i> bíboros: Ajánlás	7
Liturgikus naptár	8
A kiadó előszava	9
A szerzők előszava	13

ÖSZÖVETSÉG

A PENTATEUCHUS ÖT KÖNYVE	19
Bevezetés	21
Genezis vagy Teremtés könyve	27
Exodus vagy Kivonulás könyve	36
Leviticus vagy Leviták könyve	43
Numeri vagy Számok könyve	44
Deuteronomium vagy Másod-törvénykönyv	45

A TÖRTÉNETI KÖNYVEK	53
Bevezetés	53
Józsué könyve 55, – Sámuel I. könyve 56, – Sámuel II. könyve 58, – A Királyok I. könyve 59, – A Királyok II. könyve 63, – A Krónikák Könyve 64, – Nehemiás Könyve 65, – A Makkabeusok II. Könyve 66	

KÖLTŐI ÉS BÖLCSESSÉGI KÖNYVEK	67
Bevezetés	69
Jób Könyve 72, – Példabeszédek Könyve 73, – A Prédikátor Könyve 74, – A Bölcsesség Könyve 74, – Sirák Fia Könyve 79.	

A PRÓFÉTÁK	85
Izrael prófétái. Bevezetés	87
Izaiás	90
Jeremiás	117
Baruch	124
Ezekiel	127
Dániel	134
A kis próféták	137
Ozeás 139, – Joel 140, – Ámos 141, – Jónás 143, – Miquéás 143, – Habakuk 144, – Szofoniás 144, – Zakariás 145, – Malakiás 146.	

ÚJSZÖVETSÉG

AZ EVANGÉLIUMOK	151
Szent Máté	153
Szent Márk	193
Szent Lukács	223
Szent János	271

AZ APOSTOLOK CSELEKEDETEI – A LEVELEK –	
AZ APOKALIPSZIS	305
Az Apostolok Cselekedetei	307
A rómaiakhoz írt levél	323
A korintusiakhoz írt levelek. Bevezetés	341
I. Korintusi levél 344, – II. Korintusi levél 361	
A galatákhoz írt levél	369
A FOGSÁGBÓL ÍRT LEVELEK	377
Az efezusiakhoz és a kolosszeiekhez írt levél. Bevezetés	377
Az efezusi levél	381
A filippiekhez írt levél	391
A kolosszeiekhez írt levél	398
A tesszalonikaiakhoz írt levél. Bevezetés	403
I. Tessz. levél 406, – II. Tessz. levél 410	
A Timoteushoz és Titushoz írt pasztorális levelek	413
I. Timoteus levél 415, – II. Timoteus levél 416, – Titus levél 419, – Filemon levél 420.	
A zsidókhoz írt levél	422
Szent Jakab levele	437
Szent Péter I. levele	443
Szent Péter II. levele	449
Szent János I. levele	451
Az Apokalipszis vagy a Jelenések Könyve	459

FÜGGELÉK

Időrendi táblázatok	467
Ószövetség	468
Újszövetség	469
A vasárnapi és ünnepnapok olvasmányok sorrendje:	
A év	470
B év	479
C év	487

AJÁNLÁS

A II. Vatikáni Zsinat a hívők széles rétege számára akarta hozzáférhetővé tenni az „Ige kenyerét”. Ilyen értelemben olvastatja az új vasárnapi liturgia, hároméves ciklusokban, az egész Ujszövetséget és az Ószövetség fontos részeit.

E könyv szerzői azt a célt tűzték maguk elé, hogy a Biblia üzenetét a mai ember érdeklődésével és igényeivel vizsgálják. Biblikus szakemberek gondoskodtak arról, hogy az egyes szentírási szakaszokat a Biblia szerkesztésében láthassa az olvasó.

Örömmel kísérik útjára áldásom és jókívánságaim e könyvet, amelynek célkitűzését a magam részéről csak hangsúlyozni kívánom és Magyarország papjainak és laikus híveinek – a Zsinat szavával: „Isten egész papi népének” – igaz szívvel ajánlom: úgy olvassák a Szentírást, hogy abból Isten akaratát igyekezzenek felismerni a maguk számára. A szerzőkkel együtt őszintén kívánom, hogy Isten igéje „világítsa, újítsa, ítélje meg és alakítsa át” életüket. Az állandó kapcsolat Isten igéje és mindennapi életük között legyen könyvünk maradandó gyümölcse!

Ehhez kérem Isten bőséges áldását a magyar kereszténység ezeréves jubileuma alkalmából, mint a magyar nemzet őszinte barátja

Bécs, 1971. augusztus havában

DR. FRANZ KÖNIG

bíboros, bécsi érsek

LITURGIKUS NAPTÁR

(A liturgikus év Ádvent 1. vasárnapjával kezdődik és november végén illetve december elején ér véget.)

Liturgikus év	Ciklus	Ádvent 1. vasárnap	Húsvét
1970/71	C év	November 29.	Április 11
1971/72	A év	November 28.	Április 2
1972/73	B év	December 3.	Április 22
1973/74	C év	December 2.	Április 14
1974/75	A év	December 1.	Március 30
1975/76	B év	November 30.	Április 18
1976/77	C év	November 28.	Április 10
1977/78	A év	November 27.	Március 26
1978/79	B év	December 3.	Április 15
1979/80	C év	December 2.	Április 6
1980/81	A év	November 30.	Április 19
1981/82	B év	November 29.	Április 11
1982/83	C év	November 28.	Április 3
1983/84	A év	November 27.	Április 22
1984/85	B év	December 2.	Április 7
1985/86	C év	December 1.	Március 30
1986/87	A év	November 30.	Április 19
1987/88	B év	November 29.	Április 3
1988/89	C év	November 27.	Március 26

A KIADÓ ELŐSZAVA

A II. Vatikáni Zsinat szándéka szerint a vasárnapi és ünnepnapai szentmisék olvasmányainak új hároméves ciklusa azt a célt szolgálja, hogy a hívek az eddiginél sokkal bővebben részesülhessenek „az Ige táplálékában.”

Ismeretes, hogy a vásár- és ünnepnapai liturgia három szentírási olvasmányt irányoz elő: az elsőt az Ószövegetből, a másodikat az Apostolok Cselekedeteiből vagy a Levelekből, a harmadikat az Evangéliumokból. (Esetenkint az első két olvasmány egyike elhagyható.) Az olvasmányok hároméves ciklusra (A, B, C év) vannak felosztva. Az egyes évek az egyházi év szerint Ádvent első vasárnapjával kezdődnek, mint liturgikus naptárunk mutatja (7. lap). Az olvasmányok előírt rendjét könyvünk végén találja az olvasó, ahol könnyen kikereshetők a megfelelő vasárnapi olvasmányok lelőhelyei. (Az olvasmányok rendje az „A” évre a 470., a „B” évre a 479., a „C” évre a 487. lapon kezdődik.)

Az egymás után következő vasárnapok evangéliumai a fejezetek sorrendjét követik s teljes felolvasásra kerülnek (ezért beszélhetünk „Máté-, Márk- és Lukács-évről”). Az Ószövetség válogatott olvasmányai lehetőleg a napi evangélium mondanivalójához igazodnak, az újszövetségi szentleckék hol szorosabban, hol lazábban kapcsolódnak a többi olvasmányokhoz. Így módon hároméves ciklusokban a hívek csaknem a teljes Újszövetséget és az Ószövetség legfontosabb részeit hallhatják az „Ige Liturgiájában”.

*

KÖNYVÜNK francia eredetije a „Vasárnapi Biblia” nevet viseli. A Biblia sorrendjében közli a három év során felolvasásra kerülő (olykor még ezen kívül is néhány

fontosnak tartott) szentírási szakaszokat. Minden szentírási könyv élén biblikus bevezetés, minden szentírási szakasz előtt kommentár, illetve elmélkedés. Jelen magyar kiadásunk technikai okokból mellőzi a szentírási szövegeket (főként, mert még nem jelent meg az Ószövetség új fordítása), ezért ajánlatos könyvünk olvasása során, párhuzamosan legalábbis az Újszövetség megfelelő részeit is elolvasni. A biblikus bevezetéseket és az egyes szakaszokat kommentárokkal kísérő elmélkedéseket teljes egészükben közöljük. A vastag betűs címek – mint az eredeti műben – az olvasmány legfőbb mondanivalóját akarják mai kifejezésmóddal jelezni; az alcím a megfelelő szentírási szakasz szokásos címe, illetve ennek hiányában a tartalmára utaló rövid idézet. Az alcímek alatt közöljük a pontos utalást a szentírási lelőhelyre, továbbá a liturgikus alkalmazás idejét. (Ez utóbbi hiányzik néhány, a szerzők által fontosnak ítélt, de hivatalosan elő nem írt szakasznál, pl. 30. o.)

A MŰ CÉLJÁT a francia kiadó abban jelöli meg, hogy „olyan könyvet adjon a hívek kezébe, amely megkönnyíti az egyes vásár- és ünnepnapis misék olvasmányainak megértését, tehát a hívek ily módon bőségesebben meríthessenek a kinyilatkoztatás forrásából, és azt a mai ember nyelvén és gondolatvilágán keresztül közelíthessék meg. Különösen fontos annak megértése, hogy a Szentírás nem különböző szövegrészek mozaikja, hanem teljes egész, mint aminek szerzője: a Szentlélek szánta. A biblikus bevezetések az egyes könyvek elején a Szentírás e szerves, eredeti egységének felismerését kívánják szolgálni.”

Részletesebb és mélyebb bepillantást nyújt e mű céljába, szellemébe, létrejöttének módjára a szerzők előszava, amelyet teljes egészében közlünk. Nagy kár volna, ha – az általánosan elterjedt helytelen szokás szerint – valaki mellőzné ennek elolvasását, amely mellesleg egyúttal szép tanúbizonysága a francia katolicizmus

szellemének is, mind a tartalmat, mind a módszert illetőleg.

A magyar kiadás, mint említettük, sajnos nem lehet hű mása a francia eredetinek, nem lehet igazában „Vasárnapi Biblia”. Esetleg évek múlva, az új ószövetségi fordítás elkészülte után, lehetne erről szó. Mi indokolta mégis a kiadásnak e formáját? Elsősorban az, amit bevezetésünk elején a francia kiadótól idéztünk: az új liturgia olvasmányainak megértéséhez segítséget nyújtani. A szövegek felolvasásra kerülnek, illetve legalábbis az Újszövetséget párhuzamosan bárki használhatja. Lelkipásztorok és így a hívek közvetve, vagy közvetlenül is, indítást kaphatnak a szentírási szövegeket a Biblia egészében tekintve a mai ember igényeivel és érdeklődésével olvasni, kapcsolatot keresve mindennapi életükkel. Ez a remélt maradandó gyümölcs – König bíboros szavával élve – egymaga igazolja e kiadás létjogosultságát.

Azok a lelkipásztorok, akik a prédikációhoz bőszeges anyagot várnak, talán csalódhatnak, de bő kárpótlást találnak majd a biblikus bevezetésekben, a kommentáló elmélkedések röviden felvetett gondolatainak eredetiségében, mélységében, mai ízében (maiságában). Bizonyára nem mindenki fog a kommentárok minden gondolatával egyetérteni, de épp az eszmélődés nyomán ösztönzést nyerhet újabb szempontok, újabb kérdések felvetésére, újabb válaszok meghallgatására: így akarták a szerzők, akik nem „kész ételt”, nem „eszközt” kínálnak, hanem kaput kívánnak tárni.

Végül még két szempont: bárki csakhamar meggyőződhet róla, hogy az elmélkedések, kommentárok szelleme komoly igényű, hamisítatlan kereszténységet képvisel. Elég talán a Máté-evangélium kommentárainak folyamatos olvasásával erről megbizonyosodni, – könyvünk épp az „A”, vagyis „Máté-év” kezdete előtt jelenik meg. Utoljára, de nem utolsósorban az is komoly segítséget je-

lent a papságnak, ha olyan kollektív kommentárt tekint meg, amely biblikus szakemberek, lelkipásztorok és világi hívők, a mai életben tevékeny keresztények közös eszmecseréiből leszűrte gondolatokat tartalmaz s így értékes kiegészítő szempontokat nyújthat, s ezzel a papság és világi hívek párbeszédét is elősegíti.

Abban a reményben, hogy – a Zsinat kifejezésével élve – „Isten egész papi népét” szolgálja, bocsátja útjára a „Bible du Dimanche” magyar változatát Szent István emlékévében

A KIADÓ

A SZERZŐK ELŐSZAVA

Ez a könyv örömről tanúsága, hogy az új vasárnapi olvasmányok révén a Biblia kincse végre a keresztény hívek kezébe kerül: felolvashatják és meghallgatják. Nemde mindnyájan fel vagyunk hívva arra, hogy visszahódítsuk Isten igéjét? Ebben akar segíteni könyvünk.

Nem csupán kommentárokkal, magyarázatokkal akarjuk kísérni a liturgiában szereplő szövegeket. Bizonyára adunk magyarázatokat is, amelyek szükségesek az olvasmányok megértéséhez, különösen kidomborítva azokat a szempontokat, amelyeket munkaközösségeink fontosnak tartottak. Legfőbb szándékunk az volt, hogy megkérdezzük, megszólaltassuk a szent szövegeket, és hagyjuk, hogy azok is kérdőre vonjanak bennünket. Napról napra egyre inkább éreztük e kölcsönös kérdés-jótékony hatását.

Nem elég azt tudni, hogy a Szentírás szavai mit jelentettek a kortársak számára; mi azt szeretnénk, hogy a szöveg mihozzánk szóljon; de nem elégedtünk meg az-
zal, hogy „belülről” vizsgáljuk a Biblia üzenetét, hanem kívülről, mindennapi életünk vártájáról igyekeztünk megérteni Isten igéjét, hogy megvilágítsa, átalakítsa, megítélje és felkavarja mai életünket.

Sokat viaskodtunk a régi szövegekkel. Nem hajoltak meg elképzeléseink előtt: nagyon ellenállók. De mi sem adtuk fel a küzdelmet: „El nem eresztelek, míg meg nem mondod neved” nekem, a XX. század emberének. Ezek a szövegek életfontosságú üzenetet tartalmaznak számunkra, de avult kifejezési formák, egy hajdani világkép és idegen szemlélet burkába rejtve. Ezt a burkot le kell hán-
tanunk, hogy az üzenet lényegét megragadhasuk. Egyik exegéta munkatársunk azt javasolta: elégedjünk meg a

szentírási szövegek mai nyelvre való lefordításával. Mi azonban arra az álláspontra helyezkedtünk, mely méltóbbnak tűnik előttünk mind Isten igéjéhez, mind önmagunkhoz. A valódi párbeszéd formáját választottuk. Ez az ellentétet nem kívánja elleplezni. Mindegyik résztvevő megtartja a kellő távolságot, s mint a párvívók, sem túl közel, sem túl távol nem helyezkednek el, hogy támadni is, védekezni is tudjanak.

Megkíséreltük tehát, hogy összemérjük erőnket a Szentírással: kérdéseket tettünk fel s most közreadjuk a válaszokat, amelyeket hallani véltünk.

Világos, hogy csak bizonyos kérdéseket tettünk fel; következőleg nem is kaptuk meg mindazokat a válaszokat, amelyeket a Biblia adhat. Kis szerkesztőgárdánk ugyanis nem az egész emberiséget képviseli, sem az egész Egyházat, de még az egész francia katolicizmust sem. Kiindulópontunk látósugára tehát korlátozott: nem terjed tovább, mint tapasztalataink. Munkaközösségünk főképp férfiakból, néhány nőből és túlnyomóan papokból, szerzetesekből áll. Az Egyházzal, világgal, emberről sajátos képünk van, ez egykönnyen felismerhető elmélkedéseinkben.

Saját nyelvünkön beszélünk, nem mindenkién. Úgy véljük ugyanis, hogy aki mindenki nyelvén akar szólni, nem szól valójában senkihez sem.

„Akkor majd – mondja az Úr – kiárasztom Lelkemet és mindenki prófétálni fog.” Fel kell szítani Isten népében a prófétai lelkületet.

„A Pünkösöd a Szentlélek kiáradása. A lélek elsikkasztása anti-Pünkösöd” (J. Le Du). Ezért szívesen hirdetnénk meg Isten népének „általános mozgósítását” Isten igéje ellen. Kiki induljon el saját álláspontjából, tapasztalataiból, elkötelezettségéből, szerelméből, aggodalmai-ból, reményeiből, ostromolva Isten igéjét, míg megkapja válaszát. Ez a válasz azonban, a kérdéshez mérten, kor-

látozott lesz. Épp ezért még kell hallgatnunk a mások kérdéseit és az ő ellesett válaszaikat is.

Végeredményben tehát felhívjuk e könyv olvasóit, hogy szintén készítsék el a maguk kommentárait az egyes szentírási szakaszokhoz.

De hát akkor mire való ez a könyv?

Csak arra, hogy segítsen keresni, felfedezni. Nem eszközül szolgál, hanem kaput tár fel.

E mű kollektív munka gyümölcse. Előzetes terv alapján, ezt is kétszer, háromszor átdolgozva a szerkesztőbizottság szabadon dolgozott. Mindenki megmondta véleményét, szempontjait. A szokásos munkaközösségi megbeszélések során szembeállítás, kiválasztás, kompromisszum, tisztázás váltották fel egymást, azzal a néha egymásnak ellentmondó gonddal, hogy ne hamisítsuk meg az Írást s ne tévesszük meg az olvasót. Ilymódon a Biblia elvesztette számunkra nehézségét és idegenségét: elhagyta a múzeumot, hogy otthonunkban foglalja el helyét.

Elmélkedéseink tehát oly eszmecserék eredményei, amelyek számunkra rendkívül termékenyek voltak. Sajnos az olvasó csak e viták kiindulópontját, a szentírási szöveget (t. i. a francia eredeti műben) és végpontját, az elmélkedést találja, de semmit a vitákból. Pedig ez volt a legfontosabb szakasz, és éppen arra szeretnénk indítani olvasóinkat. Könyvünk kommentárai, elmélkedései nem kelthetik az olvasókban ugyanazt a visszhangot, mint kis munkaközösségeinkben. De talán megindító lehetnek más beszélgetéseknek, mint ahogy a futók adják tovább a stafétabotot.

Könyvünk szerkesztése során egyszerűen átvettük az „Ige Liturgiájának” ritmusát: szentlecke, evangélium, igemagyarázat, hitvallás. Kiindulópont az egyház előírta szentírási szöveg; az elmélkedés (kommentár) tapasztalatainkban gyökerezik és oly szövegben jut megfogalmazásra,

amelyhez szervesen csatlakozik a hitünk lényegét kifejező Credo. De ebben a hitvallásban benne cseng már elmélkedésünk, s a vele kapcsolatos beszélgetések minden gazdagsága. E hitvallás tehát nem merő felsorolás, amit újra felmondunk, hanem hitünk, most megújított meggyőződésünk újabb megvallása.

Kommentáraink tehát a mi számunkra gyümölcse hitünknek, amelynek közös részesei vagyunk. Nem jelennek semmiféle hivatalos állásfoglalást és semmiképp nem kívánnak „kész ételt” nyújtani. Inkább arra ösztönzik az olvasót, hogy vegyék kezükbe a Szentírást, elmélkedjenek maguk a szövegen saját tapasztalataikból, saját életükből, családjuk és barátaik tapasztalataiból is kiindulva. Az ilyen kitarató és őszinte elmélkedések s beszélgetések áldásos következménye lehet a személyes találkozás Krisztussal.

Mi tehát e könyv végső célja? Arra indítani az olvasót, hogy Isten ígéje után nyúljanak és befogadják magukba. S ki tudja, talán az Isten ígéről való elmélkedések és beszélgetések nyomán feltámad az olvasók szívében a továbbadás igénye?

A SZERZŐK

A „Bible du dimanche” kollektív munka gyümölcse. Exegéták (szám szerint 36) munkája készítette elő, akik a szöveg eredeti értelmét állapították meg; ezután „pasztorális” munkaközösségek szerkesztették ennek alapján a kommentárok szövegét. Végül a főszerkesztő-csoport vállalta a felelősséget a végső fogalmazásért. Itt csupán a munkaközösségek vezetőit nevezzük meg: *Jost* abbé, *Cognée* abbé, *Tirot* és *Nissim* atya, *Nicole Rusterholtz* nővér és *Anne Chabrol*.

Főszerkesztő-bizottság: *André AUBRY* és *Paul GUÉRIN*, *Marie-Claire NÉGRONI*, *Thierry MAERTENS* és *Francois REFOULÉ*.

ÓSZÖVETSÉG

A PENTETEUCHUS ÖT KÖNYVE

GENEZIS VAGY TEREMTÉS KÖNYVE

ÉXODUS VAGY KIVONULÁS KÖNYVE

LEVITICUS VAGY LEVITÁK KÖNYVE

NUMERI VAGY SZÁMOK KÖNYVE

DEUTERONOMIUM VAGY

MÁSOD-TÖRVÉNYKÖNYV

A PENTATEUCHUS

BEVEZETÉS

A Biblia első öt könyvét (Genezis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium) összefoglaló névvel Pentateuchusnak nevezzük. A görög eredetű szó jelentése: öt tekercs vagy öt könyv. Szokás beszélni Mózes öt könyvéről is, mert a hagyomány együttesen Mózesnek tulajdonítja őket. Valójában azonban ezek a könyvek – különböző eredetű és korú – folyton fejlődő hagyományok összeolvasztásából jöttek létre. Mindegyiknek megvannak a maga jellegzetes vonásai, amiket figyelmes olvasásukkor észrevehetünk.

A Pentateuchus mintha zavarba akarná hozni a modern olvasót. Valóban nagyon különmemű együttest találunk benne. Vannak itt elbeszélések (pl. a pátriárák története, magának Mózesnek története stb.), sőt egyes elbeszélések kétszer, esetleg háromszor is újra szerepelnek, azután vannak nemzetség-táblák (főként a Numeri elején), buzdító beszédek (Deuteronomium), végül törvények. Ez utóbbiak száma egyenesen meglepő. Akkora helyet foglalnak el, hogy a zsidók a Pentateuchust Thora-nak vagyis Törvénynek nevezik. Maga Jézus többször említést tesz a „Törvény és a Próféták”-ról, s az első kifejezéssel a Pentateuchust jelöli.

A Pentateuchus tehát változatos együttesként jelenik meg előttünk. A meglevő különbözőség azonban nem rejtheti el szemünk elől ezeknek a könyveknek mélyen gyökerező egységét. Mindegyik arról szól, hogyan alkotta meg Isten az ő népét, hogyan oltalmazta őket, hogyan vezette

őket különleges rendeltetésük felé. Ezeknek a könyveknek fő tárgya Isten szövetségkötése Izraellel, vagyis az a szerződés, amit az élő Isten kötött az általa kiválasztott néppel, amelyet az ő hűsége éítet.

Mind a keresztények mind a zsidók számára a Pentateuchus kiváltságos helyet foglal el a Biblia könyvei között. Mindkettőjük számára ez annak a hitvallás -nak könyve, amelyre Izrael épül. Egyikük sem tagadja ezt a hitet, de a szempontok, ahogyan nézik, különböznek. A judaizmus a jogi szempontokra veti a hangsúlyt, s a judaizmus valóban úgy jelenik meg, mint a feltétlen engedelmesség az isteni akarattal szemben, úgy, amint az a Thorában kifejezésre jut. Mi keresztények ezzel szemben a történetre figyelünk, amit ezek a könyvek elbeszélnek. Isten népe kialakulásának egyik sorsdöntő szakaszát fedezzük fel benne, amelynél semmiképpen sem rekedhetünk meg, de amelyet ismernünk és vállalnunk kell ahhoz, hogy folytatni tudjuk a beteljesedésig. A mi számunkra ezek a könyvek tehát nem egy nemzeti történet folklorisztikus kezdetét jelentik, hanem az új emberiség kezdő szakaszairól beszélnek.

Nem csodálkozhatunk rajta, hogy a liturgia a jogi természetű könyvekből, a Leviticus-ból és a Numeri-ből csak kevés szöveget alkalmaz. Ellenben élénk tárja Izrael történetének lényeges mozzanatait.

A Genezis nemcsak a Biblia első könyve, hanem a keletkezések könyve is, elmondja az Isten népének és a világnak keletkezését.

Igazában nem beszélhetünk az Isten népéről, csak Izrael törzseinek Kánaán földjére való bevezetése után. De ennek a népnek őstörténete is

van. Izrael mindig vallotta, hogy igazi eredete, hitének keletkezése, életének nagy őseire megy vissza, a pátriárkákra, Ábrahámra, Izsákra, Jákobra és ennek tizenkét fiára. A Biblia Istene, Jézus Krisztus Istene nem a filozófusok agyából hajdanában kipattant Isten, hanem Isten, aki ki nyilatkoztatta magát Ábrahámnak, Izsáknak, Jákobnak, aki szövetséget kötött velük, aki ígéreteket tett nekik... Isten népének ez az őstörténete, amely már a hit kalandja, azoké az embereké, akik mindent rátettek a SZÓ-ra, egyúttal az Isten beleavatkozásainak is története, amelyekben megmutatja az embereknek, hogy kicsoda Ő, ki akar lenni Ő az ő számukra.

A Genézis könyve mégsem kezdődik mindjárt a pátriárkák történetével. Az első tizenegy fejezet nagy vonásokban a világ történelmének freskóját mutatja be, a kezdettől Ábrahámig. Ezek adják az üdvösség történetének aláfestését. Két különböző, a teremtetést elbeszélő kép után az első emberek életére és a civilizáció kezdetére vonatkozó hagyományok következnek, a vízözön, a föld újra benépesítése és az emberiség szétszóródása. Ez az őstörténet már az Isten irgalmas szeretetének és az ember bűnének története. Ne akarjunk azonban ezekben a fejezetekben a szó modern értelmében vett történeti okmányokat látni. A Genézis szerzői bizonyos értelemben kevesebbet tudtak a világ keletkezéséről, az ember és a műveltség kezdetéről, mint mi. Egyébként sem volt az a szándékuk, hogy addig ki nem adott okmányok alapján tanítást adjanak nekünk a messze múltba vesző eredetünkről. Nem annyira az emberiség múltját akarták ők elbeszélni, mint inkább kibogozni jelenét, és a messze mélységek feltárása során fellebbenteni a fátyolt az embernek az Istenhez való viszonyáról. Méginkább

azonban hitvallások ezek a fejezetek, az Isten abszolút fölségében való hitnek kifejezői, aki kezdete és végpontja minden valóságnak; hitvallása az Isten szeretetének és türelmének, aki megteremtette az embert, hogy társává tegye őt, újra és újra felújítja vele a kapcsolatot hűtlenkedései és hitetlenkedése ellenére.

Az Exodus, mint neve is mutatja, a zsidóknak Egyiptomból való menekülésszerű kivonulását mondja el. Sokakban, akik a háborús események során menekülni kényszerültek, ez a szó fájdalmas emlékeket idéz fel. (Emlékezzünk az „Exodus” c. könyvre és filmre!) Izrael számára ellenkezőleg, az exodus a győzelemmel és örömmel egyértelmű. Ez az a teremtő esemény, amely Izraelt az Isten népévé tette. Ez leti egész létének, népi és nemzeti életének középpontja. A hagyomány hozzá kapcsolja Izrael lényeges intézményeit, mind polgári, mind vallási és tanítási vonalon.

Az Exodus mindenekelőtt egy népnek felszabadulása, bámulatos, soha nem hallott csodálatos megmenekülése az egyiptomiak elnyomásából. Ez az Istennel való találkozás ideje is. Isten akkor nyilatkoztatta ki magát, mint ígéreteihez hűséges Isten, aki felel a szolgaságba vett emberek kiáltására (2, 23-25), pártfogásába veszi a gyengéket, oda áll annak a népnek oldalára, amelyet magának kiválasztott, megbocsát a bűnös és makacskodó népnek, megjelenik körében közvetítő prófétája, Mózes által (33, 7-11; 34, 29-35), és a kultusz-ténykedésekben, amiket Áron pap végez a törvényes szentélyben (25, 8; 40, 34-35). Az Exodus Istene végül a Sinai Szövetség Istene, aki hűségre kötelezi magát, de ennek fejében viszonzásul teljes hűséget kíván.

Az Exodus a próbatétel ideje is, a pusztában való hosszú fárasztó vándorlásé, amely mindig újra és újra belesüllyed a hitetlenkedés futóhomokjába. Minden lelki vállalkozás ugyanilyen úton jár. Az Exodus egyes szakaszai úgy jelenhetnek meg előttünk, mint az Egyház, sőt mindenegybes keresztény útja a cél felé, ahová az Isten vezet titokzatos módon.

A mi számunkra a Húsvét nem egyszerűen nemzeti ünnep, amely a Vörös tengeren való átkelést idézi, az elnyomásból a szabadságba, az Isten szolgálatába vezető utat. A halálból az életbe való átmenetelével Krisztus új és végérvényes értelmet adott a húsvétnek.

A Pentateuchus ötödik könyve a Deuteronomium (vagy „másod-törvény”), különbözik az előzőktől buzdító, meleg stílusával, részben új szókinccsel s azzal is, hogy nagy helyet foglalnak el benne a beszédek, az Isten szeretetének nyomatékos hangsúlyozása és Izrael kiválasztása. Olvasása bizonyos értelemben könnyebb, bár szerkezete bonyolult, a történeti visszaemlékezéseket rendelkezésekkel, ígéretekkel, fenyegetésekkel, áldásokkal és átkokkal váltogatja. Azt mondta valaki, hogy a Deuteronomium régi katedrálisainkat juttatja eszünkbe, ahol a boltívek tudósan művészi technikával kapcsolódnak egymáshoz. De miként ezekben a legszebb retablók sokszor az oldalkápolnáknak találhatók, ugyanígy a Deuteronomium legszebb részei sem azok, amiket törvény-kódexnek szokás nevezni (12, 1-26, 16), hanem az ezeket körülfogó beszédek.

Napjainkban ez a könyv megdöbbentő módon időszerű lett. Az Egyház mai helyzete nagyon emlékeztet Izrael helyzetére a Krisztus előtti VIII. században, amikor a Thorának ezt az utolsó

könyvét összeállították. Izrael akkor átélte azt, amit ma az azonosság krízisének nevezünk. Beékelve a nagy birodalmak közé, megbúvólva az őt környező káprázatos pogány civilizációktól, Izrael kísértésben volt, hogy úgy éljen, mint a többi hatalmas, sokkal fejlettebb népek, s elfogadja isteneiket s szokásaikat. A kérdés, amit a Deuteronomium a VIII. század zsidóságának feltesz, így hangzik: „Izrael, mit mondasz magadról?” Hogy segítséget nyújtson önmagukra találásukhoz, elgondolkoztatja őket a múltjukon. Lehetetlen, hogy a történelem ne töltse el őket megdöbbent csodálkozással, amikor szembe kerülnek a hallatlan csodával, Isten nagy tetteivel, amiket Izrael érdekében végbevitt. Valóban Izrael történetét csak Isten kegyelmi belenyúlásával lehet megmagyarázni, váratlan és meg nem érdemelt kiválasztással Isten részéről. Emberileg ez nem igazolható. Egyetlen alapja az Isten szeretete, aki tökéletes szabadságában azt szereti, akit akar. Amit Izrael végbevitt, Isten kegyelmének a műve. Sőt, amikor Isten a Szövetségre hivatkozik, az indokolás mindig az atyáknak esküvel ígért hűség, amely nem fogatkozik el a választott nép hálátlanságai és állandó lázongásai ellenére sem. Mindez kegyelem.

Nem ugyanígy vagyunk-e az Egyházzal is? A Deuteronomium szerzőjével nekünk is végig kellene elmélkednünk a magunk történetét, hogy ámuljunk és megdöbbenjünk a legnagyobb csoda láttán, amivel elkerülhetetlenül szembetaláljuk magunkat: ez Jézus Krisztus, a Megváltó. Amint nagyszerűen írja Karl Barth: „Ő túlhaladva minden mértéket, 'a rendkívüli', Aki azt az embert, aki Őt megismeri, énjének legmélyéig fel tudja forgatni, teljesen és végérvényesen meg tudja döbbenteni”.

GENEZIS VAGY TEREMTÉS KÖNYVE

Tulajdonképpen mi is a világ?

A teremtés

Gen. 1, 1-2, 2

Húsvét vigiliája

Minél inkább úrrá lesz az ember a világ felett, minél nagyobb félelemmel tölti el a lét, annál naívnabbnak látszik számára a Biblia teremtéstörténete. Ne felejtsük el azonban, hogy ez az elbeszélés sem nem történeti krónika, sem pedig tudományos tankönyv, hanem az egyetlen Teremtő szava, amely elmondja nekünk a világ születését és e csodálatos költemény ritmusa kinyilatkoztatja számunkra Isten örömét, amit alkotása felett érez.

E történet tetőfoka az ember teremtésének leírása, amikor az elbeszélés hangja ünnepélyessé válik, és meg tudjuk, hogy az ember, férfi és nő egyaránt, a Teremtő Isten képmása. Mégha a teremtés Isten kezének alkotása is, az emberben mégis munkatársat támasztott magának, akit páratlan gazdagsággal ruházott fel, hogy részt vegyen teremtése művében.

Nem jó az embernek egyedül lenni

Az asszony teremtése

Gen. 2, 18-24

28. vasárnap B év

Az embert nem elégíti ki, hogy uralkodjék a világon, mert elsősorban szeretetre van teremtve. Ezért ujjong és repes az örömtől, amikor Évánban hitvestársat nyer (23. vers). „Isten az asszonyt a férfi testéből vette” – olvasuk a Szentírásban, ami a férfi és a nő bensőséges kapcsolatát, egymásra utaltságát fejezi ki. Ők arra vannak hivatva, hogy mindenkinél jobban szeressék egymást (24. vers). És ez a szeretetkötelék elkíséri őket a sírig. Éppen

ezért Krisztus is erre az őszövetségi szövegre támaszkodva fejti ki, hogy a férfi és a nő a házasságban felbonthatatlan szövetségre lép egymással.

Ó boldog bűn! **A bűnbeesés**

Gen. 2,7-9; 3,1-7

Böjt 1. vasárnap A év

Az ember azzal a képességgel rendelkezik, hogy mindent a szerint tud értékelni, hogy az jó-e vagy rossz. Egyszer mindenkorra eleve meg tud határozni minden magatartást, mert megfelelő ítélőképességgel rendelkezik, hogy leleplezze a legtitkosabb szándékot is s így mindent tisztázzon, minden kétértelműséget eloszlasson.

A jó és a rossz megkülönböztetésének képessége azt jelenti, hogy fölébe tudunk kerekedni emberi mivoltunknak, amely a viszonylagosság és kétértelműség síkján mozog. Valóban a jó és a rossz tudása csodálatos dolog, mert egyedülálló módon biztosítja az emberi mivoltunkkal való rendelkezés képességét, anélkül, hogy bárkinek is számot kellene adnunk róla! Másrészt az is igaz, hogy szükség van arra, hogy a dolgok fölé emelkedjünk. Túl kell jutnunk azon az állásponton, amikor az ember közömbös mennyei Atyja és parancsai iránt.

Mindaddig amíg nem tudjuk függetleníteni magunkat, kiskorúak maradunk; serdültekké válunk, ha örülünk a rossz visszautasításának, nagykorúakká pedig akkor, ha daldamaskodunk rajta. Mi magunk akarjuk, hogy szabadon válasszunk jó és rossz között. Ezért következetesen végigjárva ezt az utat önmagunk fölé kell emelkednünk és fel kell ismernünk szabadságunk forrását, azt, hogy saját magatartásunknak és sorsunknak végső soron nem mi vagyunk a kovácsai s ezért Istenre hagyatkozunk.

Az asszony és a kígyó **A bűnbeesés következményei**

Gen. 3,9-15

10. vasárnap B év

Gen. 3,9-15,20

Szeplőtelen fogantatás

Itt a Szentírás szerzője naív és népszerű formában elmondja nekünk a bűnösök perét Istennel. Az ellenkezés az asszony és a gonosz hatalma között, amely az ördögben nyer kifejezést, egészen nyilvánvaló. Mivel az első asszony az emberiség életének forrása, ezért az emberek sorsa ezentúl az, hogy szembenézzenek a bajjal és szenvedéssel (v.ö. a 16,17 verset).

Mindazonáltal e sötét háttér mélyén reménysugár dereng, érezzük, hogy nincs minden elveszve, mégha az asszony ivadékait meg is sebezte a bűn, a Gonosz fejét valaki mégis eltapossa. Ezt a titokzatos üzenetet, amely hírül adja, hogy a jó végül is diadalmaskodik a gonosz-ság felett, az üdvösség első üzeneteként (proto-evangélium) szokták értelmezni.

Jézus Krisztusban teljesült be ez az ígélet.

Ezért a népi képzelőtehetség Máriát gyakran mint a Győzedelmes Asszonyt ábrázolja, aki eltiporja a kígyó fejét.

Testvérgyűlölet **Ábel meggyilkolása**

Gen. 4,3-10

Míg a zsidóság héber törzse hű maradt nomád hagyományaihoz, Káin utódai felhagytak e régi életmóddal, letelepedtek és áttértek a földművelésre.

Azonban mindig nehéz egy megszokott életformáról egy más gazdasági, vagy társadalmi rendszerre áttérni, a régi gondolkodásmódot egy újjal felcserélni és ilyen-

kor a vallás többnyire a régi rendszer és hagyományok fenntartásának védelmezője lesz. Egyesek úgy látszik azt az értelmezést akarták adni Káin és Ábel történetének, mintha Isten nem kedvelné a letelepült földművelők vallási stílusát és nem fogadná szívesen áldozatait, hanem kedvesebb neki a nómád népeknek az a régi formájú áldozata, amit Ábel mutatott be neki.

Azonban talán elhamarkodott Istent pártosnak tartani, mert ő nem ítéli el a különböző kultúr- és életformákat, hanem az ember az, aki ezek felett ítélkezik és elveti azokat, sőt sokszor abba a kísértésbe esik, hogy erőszakkal kiirtsa, amelyek útjában állnak.

Az elesettek felemelése

Káin sorsa

Gen. 4, 13-15, 19, 23-24

A vér az élet legszentebb alapeleme, mert az embert saját fajtája közösségébe kapcsolja, amely létét biztosítja. A vérontás tehát a legsúlyosabb vétek, mivel a földön a legszentebbnek: az emberi személynek élete ellen irányul. Ha egy bűnös meggyilkolása engesztelésül hét ember életét követelte meg, akkor nincs elég áldozat, amely a szent ellen elkövetett gyilkosságot megtorolhatná. Éppen ezért szerepel még ma is olyan gyakran a vérbosszú, erőszak és merénylet újságjaink hasábjain.

Hosszú időre van még szükség, míg az ember a vérbosszút kiküszöböli. Először a „szemet szemért” egyéni megtorlást fogja magáévá tenni, majd lassan elfogadja, hogy meg kell bocsátanunk egymásnak, ha kell hetvenhétyszer is.

Mert nem a vér az, amely az ember méltóságának rangját megadja, hanem a szeretet és mások személyi méltóságának megbecsülése.

Isten visszavonja büntető nyilait **Isten szövetséget köt Noéval**

Gen. 9, 8-15

Böjt 1. vasárnap B év

A szivárványt a népi fantázia úgy képzelte el, mint az íjat, amellyel Isten tüzes nyilakat lövel haragjában az emberek felé. Azonban ez az íj az égre került, mivel az Isten már nem használja többé. Így született meg a szövetség Isten és ember között.

Valóban Isten nem követeli meg jogait az embertől, korlátozta hatalma gyakorlását és az embernek szabad teret enged. Azért, hogy szerethessen bennünket, engedményeket kell tennie és az ember javára le kell mondania bizonyos jogairól. Sőt ebben a lemondásban oly megszire megy majd el, hogy meghal értünk a kereszten.

Megosztott világ **A bábéli torony**

Gen. 11, 1-9

Pünkösd vigiliája

A nemzeti gőg, az osztálygőg és a faji megkülönböztetés megosztja a világot és ez az oka annak, hogy az emberek nem tudják megérteni egymást. Ma már nem is beszéljük ugyanazt a nyelvet. Hasonló helyzetet ír le a Teremtés Könyve, amikor elmondja, hogy az emberek elbizakodottságukban egy olyan világot akartak felépíteni, amely kihívást jelent Istennel szemben s ezért büntetésként szétszóródtak az egész föld kerekén.

A hagyomány azokban a mezopotámiai sziguratokban (az istenség tiszteletére emelt tornyokban), amelyek a nomádok fantáziáját élénken foglalkoztatták, ennek a szétszóródásnak emlékét vélte felfedezni. A Teremtés Könyvének szerzője Babel (Babilon) tornyát a mértéketlen önteltség és megosztottság jelképekül használja fel. A

héber „babal” szóból származtatja Babel, Babilon nevét, amely zavart, megosztottságot jelent és a nyelvzavart Isten büntetéseként fogja fel, amit az emberek gőgjük miatt érdemeltek ki.

Ilymódon kívánta a Szentírás kifejezésre juttatni, hogy a társadalom, a népek lázadása Isten ellen egyértelmű az emberiség egységének megosztásával. Ez az egység csak akkor állhat helyre, ha az emberek befogadják a pünkösdi Lelket, aki ugyanazon a nyelven szólaltatja meg őket és így helyreáll az emberiség szeretetközössége.

A hontalanok támasza Ábrahám hivatása

Gen. 12, 1-4 a

Böjt 2. vasárnap A év

Ábrahám a Kr. előtti XIX. század nagy népvándorlásának ösztönétől hajtva elhagyja szülővárosát, amely akkoriban a legkultúráltabbak közé tartozott, családját és valóságát, amelyhez hozzátartozói hűek maradtak, megszakított minden kapcsolatot, hogy vállalja azt a kockázatos kalandot, amely minden emigráns osztályrésze.

De amikor Moré hegyének szent tölgyéhez érkezett, rájött arra, hogy az ember nem élhet gyökértelenül. Ő, a nomád vándor lesz az a tölgyfa, amely gyökereit mélyen a földbe eresztve lombkoronáját az egész Igéret Földjére kiterjeszti és számtalan ágának sarjadékai megsokasodnak. Ez a szent tölgy, amely az Istennel kötött szövetség jóvoltából s azt hűen megtartva, egyesíti az új fát Alkotójával.

A papság ösképe Melkizedek

Gen. 14, 18-20

Úrnapja C év

A Szentírás igen szűkszavúan nyilatkozik Melkizedek származásáról s ezért személyét titokzatosság veszi körül. De valahányszor Isten népe a hivatásos papságot kétségbe vonta, eszébe jutott Melkizedek.

Melkizedek pogány volt, ezért alkalmas arra, hogy papságát egyetemesnek értelmezzék, amely minden népnek megfelel, nem pedig csak Áron nemzetségére leszűkítve érvényes. Melkizedeknek nincs megadva a nemzetségtáblája és ez a tény, ami ritka a Szentírásban, lehetőséget nyújt arra, hogy személyében olyan papot képzeljünk el, aki életét Istentől kapta, s mint ilyen hatékony közvetítő Isten és az emberek között. Melkizedek papkirály volt, nem pedig a szertartások és előírások szakembere, ő a szentélyek papjainál fokozottabb mértékben viseli gondját a népnek, amelynek minden örömét s baját Isten elé terjeszti. Végül pedig Melkizedek a kenyeret és a bort ugyanolyan meghívó mozdulattal ajánlja fel vendégeinek, mint amelyet a keresztyények is szívesen alkalmaznak, mivel liturgiájuk szintén ugyanezen a közös asztalhoz való meghíváson alapszik, amely minden távolállónak is szól.

Végleges elkötelezettség Isten szövetséget köt Ábrahámval

Gen. 15, 5-12, 17-18

Böjt 2. vasárnap C év

Különös jelenetet ír le itt a Szentírás. Közelkelet egy régi szerződéskötési szertartását idézi, amikor a szerződő felek a levágott áldozati állatok felett ezt az esküt teszik: „Jussak e levágott üsző sorsára, ha e szerződést meg-

szegem." Itt azonban egyedül az Isten teszi ezt a fogalmat, az embernek ugyanis felesleges ugyanezt megtennie, mivel az Isten és Ábrahám ivadékai közti szerződés kezdeményezője az irgalmas Isten, aki végleg elkötelezte magát az ember megváltására s ezért Ábrahám fiainak hűtlensége sem készíti őt arra, hogy e szerződéshez hűtlen legyen, vagy azt felbontsa, hanem ez hűségét még inkább megerősíti. Sőt a legnagyobb paradoxon, hogy noha Ábrahám ivadékai magát az Istenfiát feszítik keresztre, az Atya éppen ezzel újítja meg a népével kötött szerződését végleges és visszavonhatatlan formában.

Nekem cselekedtétek

Az Úr megjelenik Ábrahámnak Mambrében

Gen. 18,1-10 a

16. vasárnap C év

Szokatlanul hat számunkra Ábrahám vendégszeretetének leírása és felmerül bennünk a kérdés, vajon ezek a személyek angyalok, emberek, vagy maga az Isten? És hogy hárman voltak-e, vagy csak Isten és két angyala? Vagy pedig maga a háromszemélyű Isten?

Hogy erre a kérdésre válaszolhassunk, nekünk is le kell ölnünk legkövőbb tulkunkat, hogy felajánljuk vendégünknek és meg kell osztanunk kenyerünket és vizünket minden ínségetszenvedővel, aki csak utunkba akad.

Az utolsó igaz

Ábrahám közbenjárása

Gen. 18,20-32

17. vasárnap C év

Vajon a gonoszok magukkal ragadják-e a jókat is a kárhozatba, vagy pedig megmenekülnek általuk? Erre a kérdésre a mai vasárnapra szóló ószövetségi olvasmány mint ha a következő választ sugalná: legalább tíz igazra van

szükség és Ábrahámra, aki egy pogány város megtéréséért imádkozik, hogy Sodoma megmeneküljön.

Majd Ezekiel (22,30) és Jeremiás (5,1) azt hirdetik, hogy egy igazért is megkegyelmez Isten egy bűnös városnak. Később pedig Izaiás azt mondja, hogy egyetlen igaz lélek egy egész népet megmenthet.

És valóban Jézus egymaga imájával és keresztfáldozatával az egész emberiséget megváltotta.

Ellentmondás? Izsák feláldozása

Gen. 22,1-18

Húsvét vigiliája

Gen. 22,1-2,9a,10-13,15-18

Böjt 2.vasárnap B év

Ez a szöveg megbotránkoztatásra adhat alkalmat, mert hogyan lehetséges, hogy egy atya Isten akaratára hajlandó megölni gyermekét. Ábrahámnak ez az Isten akaratát elfogadó magatartása azonban érthetőbbé válik, ha figyelembe vesszük azt a tényt, hogy az Izraellel szomszédos népeknél a gyermekáldozat szokásos volt. Itt azonban Isten megmenti a gyermeket, hogy példáján megmutassa a zsidó népnek, hogy ezt a szokást elítéli.

Mindazonáltal Isten a végsőig próbára teszi Ábrahám hűségét, elvárja tőle, hogy utódját, akit Isten adott neki, hajlandó legyen feláldozni, hogy így mintegy újra elfogadja Isten kezéből Ábrahám hite határtalan, mert anélkül, hogy megkérdezné, mi lesz a jutalma érte, kész feláldozni a legkedvesebbet, remélve a reménytelenség ellen is, abban az erős hitben, hogy „Isten a halottat is fel tudja támasztani” (Zsid.11,12). De vajon azt az áldozatot, amit az Atya Ábrahámtól megkövetelt, nem hozta-e meg ő maga is, amikor a mi üdvösségünkért egyetlen Fiát feláldozta? Mi mindnyájan, akik hiszünk az egy Istenben, aki feltámaszt minket a halálból, Ábrahám fia vagyunk, várományosai az ő ígéretének. (Iz. 11,17-19)

EXODUS VAGY KIVONULÁS KÖNYVE

Az én helyem az emberek között van

Az égő csipkebokor

Ex. 3, 1-8a, 13-15

Böjt 3. vasárnap C év

Mózes az egyiptomi királyi udvarban nevelkedett, ahol Nílus isteneinek kellett áldoznia, majd amikor elűzték a sivatagba, a nomádok Istenét imádta, aki őt ősei Istenére és atyái számára adott ígéretére emlékeztette. Egyik vallásról a másikra térve, Mózes azt az igaz Istent keresi, aki az események, népek, országok fölött állva változatlanul mindig ugyanaz marad.

Igy megérti, hogy a végtelen nem szorítható be egy definíció szűk keretébe („Vagyok aki vagyok”). Amikor Mózes vállalja, hogy Egyiptomban részt vesz testvérei felszabadításában, felfedezi annak az igazi és hűséges Istennek arcvonásait, aki azt mondja: „Én veletek vagyok”.

A sietve elköltött lakoma

Szabadulás az egyiptomi fogságból

Ex. 12, 1-8, 11-14

A Nagycsütörtök esti Szt. mise

Ezt a lakomát azért kellett a zsidóknak titokban sietve elkölteniök, nehogy menekülésük idő előtt tudomására jusson az elnyomó, igazságtalan politikai hatalomnak, amelynek gyűlölt uralmától meg akartak szabadulni.

De azért is nehogy az egyiptomi rendőrség e szándékukat megakadályozza és megfossza azt jelentőségétől.

Azt a másik vacsorát pedig azért kell majd szintén sietve elkölteni, nehogy a farizeusok rendőrsége megzavarja.

Ez a lakoma Isten terveinek cinkosait gyűjti össze, akik készek nyugalmaikat kockáztatni. Éppen e húsvétra –

Jézus búcsúvacsorájára – emlékezve ünnepli meg Isten népe a szabadulását.

Méltatlanok vére öntözi földjeinket **Átkelés a Vörös Tengeren**

Ex. 14, 15-15, 1

Húsvét vigiliája

Minden országnak vannak nemzeti ünnepei, mint a franciáknál július 14, a Bastille bevétele, nálunk március 15. és i. t. Ezek elválaszthatatlanul hozzátartoznak, legendás dicsfényben, a nemzet történelméhez.

Minden nép, amely elnyerte függetlenségét, mítoszokat költ, kiszínezi szabadsága történetét, kiemeli annak hősi részleteit, nevetségessé teszi ellenségeit, hogy évről évre egyre fényesebben ragyogjon nemzeti ünnepének jelentősége. Miért nélkülözné éppen Izrael népének történelme e csodás elemeket, amikor oly nagyszerű szövetségesre talált Jahvéban szabadsága kivívásában?

Sohasem hátránézní! **A manna**

Ex. 16, 2-4, 12-15

18. vasárnap B év

Lót felesége riadtan néz vissza elhagyott otthonára, Péter irigy tekintetet vet Jézus legkedvesebb tanítványára, a földműves hátránéz, mikor kezét az eke szarvára teszi és a zsidó nép visszasírja az egyiptomi húsos fazekakat.

Ha valaki egyszer elkötelezte magát, a végsőig ki kell tartania, hűségese nek kell maradnia ígéretéhez és a felajánlott áldozatot nem szabad visszavonnia, mert csak ha szemét a jövőre függeszti, fogja hűsége jutalmául Isten jelenlétét tapasztalni. Isten azokkal van, akik a jövőt építik, nem pedig azokkal, akik a régi időket sírják vissza.

Nem szabad sosem elkeserednünk, ha nem tudjuk, hogy holnap lelkileg mivel táplálkozunk, mert Isten csak napról napra gondoskodik rólunk.

A megpróbáltatások éjszakája **A kősziklából fakasztott víz**

Ex. 17, 3-7

Nagyböjt 3. vasárnap A év

Ime eljött a megpróbáltatások órája, a kétkedés, az elkeseredés sötét éjszakája, amikor úgy látszik, hogy nincs menekvés. Ha a választott nép sorsa a kegyetlen pusztulás a sivatagban, vajon e csodálatos eposz: az Egyiptomból való szabadulás, nem tűnik-e értelmetlennek, a szabad-ságba vetett kétségbeesett reménykedésnek?

Ez a kétségbeesés természetes – mondjuk mi a mai világ eseményeire gondolva. A Kivonulás Könyve azonban másképpen vélekedik: Izrael népének, amely Isten csodálatos cselekedeteinek tanúja, nem szabad a jövőben kételkednie, mert aki Istenben bíz, nem esik kétségbe.

Isten jó vezért küldött népének **Az ámalekiták legyőzése**

Ex. 17, 8-13

29. vasárnap C év

Isten, aki Izraelt kiválasztotta és Egyiptomból kiszabadította, nem valamiféle elvont Istenség, amint azt a zsidóknak az amalékitákon vívott győzelme bizonyítja. Mert ha népét étellel és itallal táplálta, úgy akkor is mellette van, amikor veszély fenyegeti létét. Isten azonban az embert csak ember által üdvözíti és Mózes helyesen ismerte ezt fel. Kizárólagos közvetítőként állt ott Isten és ember között. Ma papjaink részéről ilyen magatartás kissé mágikusnak tűnnek fel, hiszen a mi egyetlen közvetítőnk Jézus Krisztus.

Isten választottjai? A Sínai hegyen kötött szövetség

Ex. 19, 3-8a, 16-20b

Pünkösöd vigiliája

Ex. 19, 2-6a

11. vasárnap A év

Egy nép kiválasztottságának rossz hangzása van a mai ember számára: hát a többi nép nincs ugyanúgy meghívva az üdvösségre? Isten talán csak egy népnek nyilatkozta ki magát?

Isten valóban részrehajlónak látszik, mert egyes embercsoportok közelebb állnak a szívéhez és mellettük foglal állást, így például a szegényeket különösen kedveli, hogy kinyilatkoztassa nekik szeretetét, továbbá tanítványokat választ, hogy tanúi legyenek feltámadásának.

Azonban e kiválasztottak Isten küldötteivé, papjaivá válnak, akiknek ezért kockázatot kell vállalniuk, amint azt azok az események bizonyítják, amelyeknek tanúi válnak (pl. az egyiptomi fogságból való kiszabadulás vagy a feltámadás).

Ezek a nagy élmények nem pusztán történelmi tények, hanem elkötelezettséget jelentenek. Akik csak egyszer is tanúi voltak Isten munkálkodásának, azok mindenben és mindenkinben fel fogják azt ismerni. Akit Isten megszabadított, az minden erejével mások felszabadításáért fog dolgozni. És az, akit Isten kiválasztott, szintén arra van hivatva, hogy állást foglaljon. A kereszténynek egyetemes papságából folyó küldetése, hogy elkötelezve érezze magát Istennek.

A tízparancsolat

Ex. 20, 1-17

Böjt 3. vasárnap B év

Méltán feltételezhetjük, hogy a tízparancsolat eredeti megfogalmazása hasonló ahhoz, mint amit a 13-16 versekben olvasunk: „Ne lopj! Ne öl! stb.”

Stílusa egészen közvetlen felszólítás: Ne lopj!, nem úgy mint a Büntető Törvénykönyvé, amelynek stílusa közvetett: „Ha valaki ezt és ezt teszi... ilyen és ilyen büntetésben részesül”.

A tízparancsolat stílusa határozott: kivételt, enyhítő körülményt nem ismer, sem nem elemzi a különleges eseteket, hanem félreérthetetlenül megparancsolja: Ne öl! Ne lopj!

Igy tehát a tízparancsolat nem olyan törvényforrás mint a többi, mert elsősorban az istenhit erkölcsi feltételeit követeli meg és az Abszolút Lény nevében minden megalkuvást, félmegoldást elutasít.

Lesznek-e mindig szegények közöttünk? Erkölcsi törvények

Ex. 22, 20-26

30. vasárnap A év

Szegények voltak Egyiptomban és én kivettelek benneteket ebből az országból – mondja az Úr a 20. versben. Azonban még sok szegény maradt a világon. Vajon ki fogja nekik kinyilatkoztatni irgalmamat és együttérzésemet? – ez a kérdés csendül ki Isten e törvényéből.

Ki fogja a szegények pártját fogni úgy mint az Isten? És ki fogja nekik visszaadni még aznap este, amit kölcsön adott nekik, anélkül, hogy félnie kellene, hogy a saját érdekében kizsákmányolja őket?

Isten szolidaritást vállal népével

A szövetség áldozata

Ex. 24,3-8

Úrnapja B év

Azzal, hogy ugyanaz a vér ömlött az oltárra, mint amivel a népet meghintette, Mózes azt akarta kifejezni, hogy a szövetség folytán ezentúl a választott nép ereiben ugyanaz a vér folyik, mint az Istenében. Abban az időben, amikor a faji, törzsi szemlélet döntően meghatározta a közgondolkodást, ez a kép különösen megragadta a nép figyelmét: vérségileg ugyanahhoz a közösséghez tartozni annyit jelent, mint egymást kölcsönösen támogatni, a rabokat a szolgaságból kiszabadítani, az elhagyott özvegyeket támogatni és egymásnak engedelmeskedni.

Isten elkötelezte magát velünk szemben, Fia pedig szavatolja ezt a szeretetszövetséget.

Hosszú az út Istenhez

Mózes a Sínai hegyen

Ex. 24, 12, 15-18

Hogy Mózes fölfedezze Isten jelenlétét, fáradtságos hegyi utat kellett megtennie. Ez az előkészület hat napig tartott és Mózes négy napig tartózkodott a hegyen. Isten itt van közöttünk, valóságosabban van jelen bennünk, mint mi magunk, azonban hosszú az út odáig, míg levetjük felületességünket, az igazságról alkotott sablonos elképzeléseinket, megcsontosodott erőnyeinket, előregyártott magatartási formáinkat.

Hogyan nyerhetünk meg egy veszített ügyet?

Mózes közbenjárása

Ex. 32, 7-11, 13-14

24. vasárnap C év

Amikor a bűnös imádságos lélekkel keresi Istent, gyakran sikerül bűneitől megszabadulnia, bocsánatot nyernie, és ez visszaadja neki elvesztett büntelenségét, felszítja benne az erős fogadást, hogy többé ne vétkezzék. Azonban mindebben még sok az önzés, mert még önmaga áll az imádság középpontjában, saját lelki békéjét és egyensúlyát keresi. Mózes imája azonban egészen más, mert nem az ember ügyes-bajos dolgait terjeszti Isten elé, hanem közvetlenül Istenhez fordul, a Legfőbb Lényhez, végtelen jóindulatára, türelmére, az emberrel kötött szövetségéhez való hűségére hivatkozik. Ezért imádsága meghallgatásra talál, hiszen Isten maga az Irgalmasság.

Az imádságban Isten szempontjait tesszük magunkévá.

Mózes a mi hegyi vezetőnk

Az Úr megmutatja dicsőségét Mózesnek

Ex. 34, 4b-6, 8-9

Szentháromság vasárnap A év

Mózes azért keresi fel az Istent, hogy erkölcsi értékrendünket tekintélyével megerősítse, hogy Benne bűneink igazságos bírójára találjon, felfedezze életünk értelmének és végső céljának titkát. Kőtáblákkal közeledik Istenhez, hogy rávéssze azokra az emberi cselekedetek tévedhetetlen és végső normáit.

Azonban az Isten, akivel találkozik, nem elégszik meg pusztán a törvény teljesítésével, mivel gyengéd szeretete és bocsánata sokkal többet kíván tőlünk: viszonzszeretetet.

S ezzel zavarba hozza Mózeset és minden idők moralistáit, mert vajon hogyan véshető be az Ő irgalma és együttérzése e kőtáblákra?

LEVITICUS VAGY LEVITAK KÖNYVE

A legborzalmasabb csapás

A lepra

Lev. 13, 1-2, 45-46

6. vasárnap B év

Régen a lepra volt az emberiség legfélelmetesebb csapása. Ezért a zsidók, mikor közösségi életüket megszervezték, különböző biztonsági intézkedéseket tettek, hogy a fertőző betegségben szenvedőket elkülönítsék a néptől. Azonban a leprát egyben Isten büntetésének tekintették, amivel a bűnösöket sújtja, mint ahogy az a Kivonulás Könyvében (Ex. 9, 9) le van írva, amikor az egyiptomiaikat Isten leprával büntette, mert Izrael népét nem engedték el a fogságból, hogy az Igéret Földjére vándoroljon. Mint a büntetés jelével megbélyegzettek, a leprások ki voltak zárva Isten szent népének közösségéből és ezért arra voltak kárhoztatva, hogy a városon kívül élve koldulással keressék meg keservesen élelmüket, miközben síránkozva élő halottnak nevezték magukat.

Jézus, aki nem az igazakért jött, hanem a bűnösökért és betegekért, meggyógyítja a leprást. (Mk. 1, 41) Sőt mint gonosztevő, akit a nép kiközösített, minden emberi méltóságától megfosztva hal meg a kereszten.

„Gyilkosok közt cinkos, aki néma”

A mindennapi élet megszentelésének törvényei

Lev. 19, 1-2, 17-18

7. vasárnap A év

Hallgatni nem mindig arany. Isten különbséget tesz elnéző irgalom és cinkos hallgatás között.

Mások szabadságának elismerése gyakran ürügyül szolgálhat arra, hogy a rosszat elnézzük, helyett, hogy tiltakozunk ellene és így akadékoskodó erkölcsösösznek tartanak.

NUMERI VAGY SZAMOK KÖNYVE

Újévi jókívánság A papi áldás

Num. 6, 22-27

Január 1.

Ez a szentírási szöveg elmondja, miként áldották meg a papok a népet a nagy egyházi ünnepeken, különösen újévkor.

Valakinek minden jót és boldogságot kívánni, megáldani azt jelenti, hogy az emberi élet titka nem önmagában rejlik, hanem más „jóindulatától”, kegyelmétől függ.

Azonban a jóindulat önmagában még nem minden, mert jót kívánni, jót akarni nem elég. A jót cselekedni kell; csak az áldhat, az kívánhat jót, aki azt meg is tudja tenni. Ez Jézusban teljesedett be, mert Benne egyesült az isteni és emberi szabadság, Ő az örök élet ígérete és záloga.

A lélek ott fúj, ahol akar A Lélek kiáradása

Num. 11, 25-29

26. vasárnap B év

Ime, a nép vénei közül arra a kettőre is leszállt a Lélek, aki a hivatalosokon kívül állt. Isten ugyanis nemcsak a vezetőkkel van és a jövődőlés kegyelme nem csupán a hivatalosok kiváltsága. A Szentlélek semmiféle kerethez, vagy intézményhez sincs kötve, ha arról van szó, hogy az emberek képesek legyenek Istentől beszélni.

DEUTERONOMIUM

Vallásosságunk legyen mindig korszerű Az igazi bölcsesség

Deut. 4, 1-2, 6-8

22. vasárnap B év

Izrael történelme rendkívüli események sorozata: az egyiptomi fogságból való kiszabadulás egyszersmindenkorra meghatározta a választott nép történelmét; azonban nem lehet mindig csak a múlt felé fordulni.

Izrael népe egy könyvből táplálkozott: a sínai szövetség erejéből, azonban nem élhet mindig kommentárokból, örökös ismétlésekből.

A Második Alaptörvénynek, a Deuteronomiumnak, ez a szakasza azt hangsúlyozza, hogy a nép nem élhet a szövetség szellemében, ha nem vállal konkrét elkötelezettséget, küldetést a mai életben és nem alkalmazkodik a kor igényeihez.

Izrael népe nem magyarázza az Istennel kötött szövetséget, hanem éli azt. Ugyanúgy az Egyház sem magyarázza a feltámadást, hanem újra és újra megéli azt, mert a keresztény ember élete folytonos húsvét, feltámadás. Isten csak úgy lesz jelenvalóvá bennünk s a szövetség csak úgy válik valósággá számunkra, ha Krisztus örök korszerűségét állandóan újra és újra megéljük.

Miként a Mennyben, azonképpen itt a Földön is A kiválasztottság nagyszerűsége

Deut. 4, 32-34, 39-40

Szentháromság vasárnap B év

A Második Törvény, a Deuteronomium, az a könyv, amely először tudatosítja bennünk üdvösségünk történetét. Három esemény hívja fel erre a figyelmünket. Isten úgy nyilatkoztatja ki magát Izrael népének, hogy megígéri

szövetségét a pátriarkáknak, kiszabadítja népét az egyiptomi fogságból és elvezeti az Igéret Földjére. Mindhárom esemény szerzője ugyanaz az egy Isten. Miért ne volna hát a minket érintő üdvtörténeti eseményeknek is a szerzője? Hiszen Isten ugyanaz tegnap és ma, és szeretete örökévaló.

Isten igéje nemcsak a régmúlt időknek szól, hanem ugyanaz ma és holnap, és ha hívására választ vár tőlünk, úgy az egyaránt időszerű tegnap és ma is.

Szolgai munkát ne végezz! **A szombati nap megszentelése**

Deut. 5, 12-15

9. vasárnap B év

Minden népnek, minden vallásnak megvan a pihenőnapja, amit a maga módján szentel meg, mégpedig oly módon, hogy e napon nem végez szolgai munkát, nehogy megbántsa Istenét. A zsidók a szombati napot szentelték Jahvénak, és kínosan tiszteletben tartották, emlékezve pusztai vándorlásukra, amikor a „szabbat” megszegőit kiátkozták és kiközösítették maguk közül.

A Második Törvénykönyvből a félelemnek ez a napja a szabadság napjává válik. Miután Izrael elérte függetlenségét, szabad néppé vált, amit hetenként legalább egyszer megünnepelt, amikor szolgai munkát nem végzett. Ha pedig szolgáik voltak, őket is megajándékozták a pihenés napjával, mivel ők is Istentől kapták ezt az ajándékot.

Éppen ezért a zsidók és keresztények hetenként egyszer tartózkodnak a „szolgai” munkától. Azonban ez a megszokás lassan annyira formalizmussá vált, hogy ilymódor elveszítették az oly keservesen megszerzett szabadságukat.

Emlékezzél . . .

A szeretet parancsa

Deut. 6,2-6

31. vasárnap B év

Ez a szentírási szakasz lényegében összefoglalja azt az imát, amit a zsidók még ma is naponta elmondanak. Miért nem készítünk ebből, az ökuménikus Miatyánk mintájára, amely bennünket a különböző keresztény felekezetekkel összeköt, Izrael-séma (Halljad Izrael) címen, egy olyan imádságot, amely a keresztényeket atyáik hitével egyesíti?

Ez a szöveg egyébként rendkívül érdekes, mivel itt tulajdonképpen egy törvény megfogalmazásáról van szó, márpedig szokatlan, hogy ez a törvény egyben az istenszeretet egyik legszebb himnusza, amit valaha leírtak. A zsidó nép azonban ösztönösen mindig finom érzékkel rendelkezett Isten nagysága iránt, amit oly módon kell elmélyíteni, hogy az ószövetségi istenképet kiegészítse a Szeretet Istenének élménye.

Isten sokkal nagyobb . . .

A kiválasztottság Isten kegyelme

„Deut. 7,6-11

Jézus Szíve ünnepe A év

Nem vagyunk-e hajlamosak arra, hogy Isten nagyságát a mi szívünk kicsinyes szempontjai szerint értelmezzük? Nem gondolunk-e ösztönösen arra, hogy ha Isten kiválasztott bennünket, úgy ez azért történt, mert különbek vagyunk másoknál és Isten azért kegyelmez meg a bűnösöknek, mert ismeri „becsületességüket”? Mi teljesen képtelenek vagyunk arra, hogy a szeretetet tisztán ajándéknak, irgalomnak fogjuk fel. Már a zsidók is hajlamosak voltak arra, hogy kiválasztottságukat személyes értékeiknek, érdemeiknek, erényeiknek, felsőbbrendűségüknek

tulajdonítsák. Itt azonban Isten kiméletlenül kiábrándítja őket, amikor kinyilatkoztatja, hogy Izrael kiválasztottsága tisztán az Ő kegyelmének a műve és ha az egész történelem folyamán megőrzi jóindulatát népe iránt; úgy ezt kizárólag az ígéretéhez való hűsége miatt teszi. Isten állhatatos az ő szeretetében.

Isten e végtelen szeretetének azonban viszonszeretetet kell ébresztenie az ember szívében, amelynek hatékony cselekedetekben kell megnyilvánulnia. Mint ahogy Szent János apostol mondja: „Szeretetünk Isten iránt abban mutatkozik, hogy megtartjuk parancsait” (1.Ján. 5,3)

A múlt döntően meghatározza egy nép életét

A pusztai vándorlás megpróbáltatásai

Deut. 8,2-3,14b-16a

Úrnapja A év

Mikor a zsidó nép történelmének válságos szakaszához érkezik és létének értelmét keresi, a Második Törvénykönyv szerzője az ilyen és hasonló kifejezésekkel hívja fel figyelmét a múlt eseményeire: Ne feledd... emlékezzél! Isten szeretete, amit a zsidó nép oly sokszor megtapasztalt, a jelen záloga, még akkor is, ha az megpróbáltatásokban és szenvedésekben nyilvánul.

Istennel boldogság, nélküle csőd

Áldás és átok

Deut. 11,18,26-28

9. vasárnap A év

E szövegben a szabad választásnak egy kissé kellemetlen mellékíze van.

Jahvé megengedi népének, hogy szabadon döntsön: Őt követi-e és akkor áldás és boldogság az osztályrésze, ha pedig a maga útját járja, úgy életét átok és csőd kíséri. Az első esetben akaratát és cselekedeteit, szívét és lelkét

Istennek szenteli, a másodikban a saját feje szerint cselekszik.

E döntő állásfoglalás Isten mellett szabad és önkéntes szövetséget jelent Isten és népe között, amely egyszersmindenkorra szövetségesekké teszi őket.

A prófétai küldetés csálhatatlan jele **Isten prófétát ígér népének**

Deut. 18, 15-20

4. vasárnap B év

Vajon Martin Luther King, Savonarola valódi próféták voltak-e? És ha igen, ugyanolyan jogon-e mint Izaiás vagy Mózes? Mit jelent „Isten nevében beszélni”? És mi ennek az isteni küldetésnek csálhatatlan jele?

Talán az, hogy a pátriarkákban és a Törvényben keresnek menedéket, akiket, illetve amit a zsidók hivatalos képviselői elvetettek? Semmi esetre sem – tiltakozik a Második Törvénykönyv, a Deuteronomium, szerzője, mert hiszen Mózes is próféta volt, a próféták elődje, aki megmutatta, hogy az emberi magatartások és történelmi elkötelezettségek is végső soron Isten jelenlétének hordozói.

Nagyon helyes, ha a nép felismeri, hogy nem a kazuistákra és politikusokra kell hallgatnia, hanem azokra, akik a próféták utódai.

Isten nem mások munkájából él **A zsengek és a tized felajánlása**

Deut. 26, 4-10

Böjt I. vasárnap C év

Boldog, aki végre a saját hasznára dolgozhat! Izrael népe évszázadokon keresztül másokért, uraiért és elnyomóiért dolgozott, most azonban a vetés, amit földjeiről betakarít, már az övé, verejtékének gyümölcse gyermekeit illeti. Ez a nép méltán büszke munkájára, mert ha ne-

hezen kell is dolgoznia, végre elnyerte szabadságát.

Mielőtt munkája gyümölcse családja asztalára kerül, hogy táplálja vele övéit és növelje önérzetét, hálás szívvel ajánlja azt fel Istennek, mert Ő az egyetlen úr, aki nem a mások munkájából él!

Hallgasd meg az Úr szavát! **Isten Szavának gyakorlati megvalósítása**

Deut. 30, 10-14

15. vasárnap C év

Ha Isten hallgat, lehet bárhol is, a mennyben, vagy a vizek felett, nem hallhatjuk meg szavát.

Isten azonban szól hozzánk. A pusztába kiáltó szó nem beszéd, csak hogyha megrezeiteti dobhártyánkat és átjárja szívünket.

De ez a hang csak akkor válik Isten szavává, ha engedelmeskedünk neki. Mily nagy az engedelmesség értéke, amely beteljesíti Isten szavát.

A TÖRTÉNETI KÖNYVEK

JÓZSUE KÖNYVE

SÁMUEL KÖNYVEI

A KIRÁLYOK KÖNYVEI

A KRÓNIKÁK KÖNYVEI

EZDRÁS ÉS NEHEMIÁS KÖNYVE

A MAKKABEUSOK KÖNYVEI

A TÖRTÉNETI KÖNYVEK

BEVEZETÉS

A történeti könyvekből vett olvasmányok a vasárnapok liturgiájában viszonylag nagyon kisszerűek, azonfelül általában rövidek. Ha idézik is Izrael történetének néhány lényeges mozzanatát, leginkább Dávid nagy tetteit, nem elégségesek ahhoz, hogy csak felszínesen is megismertessenek bennünket azzal a történelemmel, amely ezer évnél hosszabb időre nyúlt, nagyon mozgalmas, sokszor tragikus is volt.

Mindazonáltal ezek az olvasmányok rendkívül értékesek számunkra több szempontból is. Eszünkbe juttatják, hogy Isten először nem szóban nyilatkozta ki magát, hanem magukban a történeti eseményekben. Ilyen módon Izrael története maga hordozója a kinyilatkoztatásnak, nélküle nem ismernők Jézus Krisztus Istenét. Ugyanakkor ez a történelem prófétai távlatokat tár elénk. Olyan nép történelme ez, amely útban van a jövő felé, amit Isten jelölt ki számára, és ez nem egyéb, mint Isten királyságának helyreállítása az egész történelem és az egész teremtés fölött. Biztos, hogy ennek a történelemnek sok vargabetűje van, sőt emberi szempontból nézve egyenesen kudarcnak is lehetne nevezni. De ha tragikus, elsősorban nem a vissza-visszatérő nemzeti katasztrófák miatt az, hanem, mert egy hűtlenségnek története, elfelejtése annak az iránymutatásnak, amit Isten adott az ő népének. Mégis éppen a kudarcok révén, a fogságban, az elhurcolásban ébred Izrael egyre jobban kiválasztottsága tudatára, és bizonyosodik meg egyre jobban Isten ígéreteiről, mert

mint Szent Pál mondja: ha minden ember hazug is, Isten hűséges marad.

Így tehát, miként E. Jacob, ennek a történelemnek egyik legjobb ismerője írja, „többről van itt szó, mint a múlt eseményeinek összegyűjtéséről, több ez, mint nagy személyiségek hatalmas és időtlen 'felvonulási területe' (Paul Claudel). Az Ószövetség egy vándorút története, amely sajátos jellege ellenére is alkalmas arra, hogy közösségeket és egyéneket emlékeztessen, hogy a történelemnek van értelme, mert azt nem a végzet vak erői irányítják, hanem a fölséges és bölcs Úr.”

A TÖRTÉNETI KÖNYVEK

Az első húsvét otthon Húsvét megünneplése

Józsue 5, 9a, 10-12

Böjt 4. vasárnap C év

Új élet köszöntött Izrael népére, amikor megszűnt pusztai vándorlása és birtokba vette az Igéret Földjét; Kánaánt. Isten a zsidókat a pusztában naponta mannával táplálta. Kánaán földje, amely szintén Isten adománya, fogja őket most már mindazzal ellátni, amire szükségük van, de csak munkájuk gyümölcseként.

Ez óriási változást jelent a zsidók életében, mert az élelem, amiért hálát adnak, már nem Isten csodálatos adománya többé, hanem munkájuk eredménye, amit övéik érdekében végeznek; annak a szándékuknak a gyümölcse, hogy a földet termékennyé tegyék.

Jézus Krisztus ezenfelül még egy újabb változtatást iktatott be húsvét megünneplésének szertartásába, azzal, hogy Ő maga lett a mi húsvétunk. (I. Kor. 5, 7) és így meggyőzött minket arról, hogy az Ő szeretete és testvéreinek, valamint Atyjának tökéletes szolgálata Húsvét titkának lényeges tartalma.

Közös hitvallás Izrael hivatása

Józsue 24, 1-2a, 15-17, 18b

21. vasárnap B év

Izrael valamennyi törzsének sichei összeseregglése új fejezetet nyit a zsidók néppé válásának történetében. Egy mástól elütő törzsek, nomád csoportok sereglettek itt össze, hogy egységes szervezetet adjanak népüknek és ha a körülmények úgy kívánják, kölcsönös segítséget nyújtsanak egymásnak. Ennek az egységnek a köteléke a Jahvé-

ban való közös hit. Mindegyik törzs elhagyta nomád istenét az ugyanazon egy Istenben való közös hit érdekében. E nép rendkívüli küldetése előzmények nélkül jött létre, mivel ez az egység sem politikai, sem nemzeti, hanem hitbeli és vallásos jellegű.

Igy a kereszténység is tiszteletben tartja minden hívő politikai hovatartozandóságát, népi és emberi gyökereit és a legkülönbözőbb embereket a közös hit alapján egyesíti.

Szólj Uram! Sámuel meghívása

1 Sám. 3, 3b-10, 19

2. vasárnap B év

A gyermek Sámuel anyja Isten szolgálatára szentelte, s ezért a gyermek a templomban nevelkedett. Isten úgy szólt hozzá, mint a prófétákhoz. Éjszaka azonban Sámuel megzavarta Isten hívása s nem ismerte fel az Úr szavát, az emberi fül ugyanis nehezen alkalmazkodik az isteni szóhoz. Azt hitte, hogy tanítómestere, az öreg Héli pap szólította. Isten azonban újra és újra szólt a gyermekhez, aki úgy válaszolt Isten hívására, mint ahogy azt neki Héli tanácsolta. Így azután meghallotta Isten szavát, amit a népnek meghirdetett. Az Úr nagy prófétát támasztott Sámuelben.

Isten szava meghallgatásának feltételei tehát egészen világosak: hozzászoktatni fülünket Isten személyes üzenetének meghallgatásához, megszívlelni az áldozatos tanítómesterek tanácsát, de azt alárendelni Isten szavának.

Dávid királyfi Dávid felkenése

1 Sám. 16, 1b, 6-7, 10-13a

Böjt 4. vasárnap A év

A legrégebbi hagyomány Dávid két felkenéséről beszél, először, amikor a déliek, másodszor pedig, amikor az északiak kenték fel őt királlyá. (2 Sám. 2, 4; 5, 3) Mindkét esetben a törzsek politikai okokból kenték fel Dávidot, azonban Isten is jelen van a történelemben és az Ő szándéka az, hogy felülemelkedjék az emberi élet viszontagságain. Hogy erkölcsi értékrendet állítson fel és biztosítsa Isten elsőbbségét, e könyv szerzője egy harmadik felkenést is iktatott be történetébe, amely Dávid fiatalkorában történt. Ő volt a legkisebb testvérei közül s így nem sok szava volt az idősebbek között.

„Az Úr azonban nem emberi szempontok szerint ítél. Az ember ugyanis látszat szerint ítél, Jahvé azonban a szívet tekinti”. Később a törzsek, miután Dávidot választották királyukká, elfogadták Isten rendelését.

A szeretet bosszúja Dávid nagylelkősége

1 Sám. 26, 2, 7-9, 12-13, 22-23

7. vasárnap C év

Saul király el akarja tenni láb alól a fiatal Dávidot, mert féltékeny rá és ezért keresi az alkalmat, hogy megölje. Egy éjszaka Dávidnak lehetősége nyílik arra, hogy bosszút álljon üldözőjén, de nem használja fel ezt a kínálkozó alkalmat. Nem fizet gyűlöletért gyűlölettel, mert nemeslelkű és emberséges, sőt igazságos és hűséges. Istenfélelme legyőzi a gonosz kísértést: bosszúvágyát.

Az ifjú Dávid a „szelíd és alázatosszívú” Jézus előképe, mert már az ellenségszeretet keresztény eszményképét testesíti meg.

A külső események és az üdviörténet **Dávid Izrael királyává lesz**

2 Sám. 5, 1-13

34. vasárnap C év
(Krisztus Király)

Dávid az eszményi partizán hírnevére tett szert, amikor egy félelmetes partizánszakasz vezetője lett. Mivel az északi törzsek egy olyan vezetőt akartak, aki hathatósan megvédelmezi őket ellenségeikkel szemben, tisztán politikai számításból felkérlik Dávidot, hogy legyen a királyuk. Dávid ezt azon egyszerű okból fogadja el, mert szívesen vállalja a felelőséget és érzi, hogy le fogja győzni a filiszteusokat.

Mindebben semmiféle természetfeletti jelleg nincs, pusztán csak emberi problémák természetes megoldásáról van szó. Mindazonáltal e politikai események mögött Isten áll, aki így készíti elő Dávid fiának útját.

Istent nem lehet falak közé zárni **Nátán próféta jóvendölése**

2 Sám. 7, 1-5, 8b-11, 16

Advent 4. vasárnapja B év

Dávid hajlékot akar emelni Jahvénak, aki azonban kinyilatkoztatja, hogy az ő hivatása az, hogy felépítse „Dávid házat”. Isten nem fosztja meg dicsőségüktől a neki emelt hajlékokat, hanem kinyilatkoztatja a kegyelmével együttműködő ember méltóságát. Dávid négy fal közé akarja zárni Istent, hogy az emberek tudják, hogy Ő hol lakik. Azonban Isten mindenütt jelen van, kiváltképpen ott, ahol őt lélekben imádják, reménykednek benne és e szerint élnek.

Dávid nem írta fel nevét a templom alapkövére, Isten azonban felírta az ő fölséges nevét annak a Gyermekek a homlokára, aki majd egyszer Dávid reménységéből születik és akit Jézusnak fognak hívni.

Te vagy ez az ember **Dávid bűne**

2 Sám. 12,7-10,13

11. vasárnap C év

A vétkes ember számára minden kor vallásai isteni büntetéseket szabtak ki, másrészt pedig előírták, hogy az embernek milyen elégtételt kell végeznie, hogy bűneitől megtisztuljon.

Náthán próféta volt az első, aki meghirdette, hogy Isten nem a büntetést akarja és hogy a tisztulási szertartások vajmi keveset érnek. Amikor Isten közvetlenül Dávid lelkiismeretéhez szólt, arra figyelmeztette, hogy ami a bűnt illeti, nem az esetleges büntetés, sem pedig a rituális tisztulás az, amely az embert megszabadítja bűneitől, hanem az Istennel való személyes kapcsolata által igazul meg.

Ez az istenkapcsolat ahhoz is hozzájárulhat, hogy még a bűn is elmélyítse hitünket. Milyen csodás történet kell még, hogy kinyíljon szemünk és felismerjük bűneinket?

Istennel nem vagyok egyedül **Salamon álma**

1 Kir.3, 5,7-12

17. vasárnap A év

Hiábavaló minden hangoskodás és erőfeszítés a királyság elnyerése érdekében, de a tömeg felizgatása sem segít, még kevésbé a felvett méltóság máza, vagy a fontoskodás és öntetszelgés. Ha az ember egyedül van és nincs más pártfogója vagy szószólója, mint önmaga, kicsinek és gyengének érzi magát. Kicsinységünk őszinte felismerése nagy kegyelem, mert csak így láthatjuk meg hiányosságainkat, azokat a rejtett hibáinkat, amelyeket másokban egykönnyen felfedezünk.

Isten azonban itt van mellettünk és hűségesebb hozzánk

mint mi magunk: bármikor kész megadni a bölcsesség erejét azoknak, akik nem önmagukra hagyatkoznak.

Fogadjuk el embertársainkat **Salamon imádsága**

1 Kir. 8, 41-43

9. vasárnap C év

Aki kiváltságokkal rendelkezik, annak meg kell osztania azokat másokkal; aki tudja, hogy Isten meghallgatja, azt kell kívánnia, hogy másokat is meghallgasson; el kell viselnünk, hogy mások esetleg a mi érdekünkkel ellenkező dolgot kérnek Istentől; le kell rombolni azokat a tabukat, tisztasági előírásokat, válaszfalakat, amelyek a tisztákat és a tisztátalanokat egymástól elválasztják, hogy mindnyájan egyformák lehessünk Isten előtt, mivel Ő mindenki Istene, aki kegyelmét méltókra és méltatlanokra egyaránt kiárasztja.

Az utolsó lehetőség **A szareptai özvegy**

1 Kir. 17, 10-16

32. vasárnap B év

Nehéz eldönteni, kinek volt nagyobb a hite, Illésnek-e, vagy pedig az özvegynek? Vajon az Isten emberének-e, aki bevallotta végtelen nyomorúságát és szegénységét egy pogány asszonynak? Vagy pedig annak az özvegynek, aki nem akarja végső tartalékát kockáztatni és mégis megosztja azt a szűkséget szenvedő Illéssel, nem tudva milyen drámai fordulatot hozhat ez a cselekedete?

Aki mindenét odaadja, az nem riad vissza attól sem, hogy mindent elfogadjon.

Az életmentő lehelet

A szareptai özvegy fiának feltámasztása

1 Kir. 17, 17-24

10. vasárnap C év

A szareptai özvegy nem félt közölni Illéssel fia halálát. Talán azt gondolta, hogy a próféta jelenlétével akarta Isten tudomására hozni haragját titkos bűnei miatt.

Isten embere háromszor a halott fiú fölé hajolt és ajkával érintette annak ajkát. E csodája miatt sok követője lett és ez megnövelte hírnevét. Illés olyan mély nyomot hagyott Isten népének lelkében, hogy azt várták, hogy mint Messiás és az új világ eljövetelének hírnöke fog visszatérni. (Mt. 3, 23)

Ezt bizonyítja az is, hogy a zsidók Keresztelő Szent Jánost, majd Jézust Illéssel azonosították (Mt. 14, 2; 16, 14; 17, 10).

A halott fiú feltámasztása csak halvány előképe annak az igazi feltámadásnak, amelyben hiszünk és amelyre bennünket mindennapi életünkben az Oltáriszentség készít elő a Szentlélek erejében és ez nem más, mint valószínű részvétel az isteni Szentháromság életében.

Az igazság órája

A Hóreb hegyére vezető út

1 Kir. 19, 4-8

19. vasárnap B év

A nagy eszmék hőseinek életében is vannak órák, amikor erejük az ellenséges tömeg, vagy a hatalmasok ellenállása miatt megtörik és félelem, kishitűség szállja meg őket, fel akarják adni a küzdelmet. Ez történt Illés prófétával is, amikor minden erkölcsi és fizikai ereje kimerült és teljesen elkeseredett. Azonban maga az Isten – angyala közvetítésével – erősítette meg őt, még mielőtt elkeseredése kétségbeeséssé fajulhatott volna. O-

lyan étellel táplálta, amely a sivatag mannájára emlékeztet és így a menekvés útja Istenhez vezető úttá válik. Illés eljut a kinyilatkoztatás forrásához és mint Mózes, Hóreb hegye felé tart, ahol találkozik a Szövetség Istenével, aki küldetésében megerősíti.

Találkozás Istennel **Az Úr megjelenik Illésnek**

1 Kir. 19,9a, 11-13a

19. vasárnap A év

A filozófusok Istene mindenható, aki önkényesen azt tesz, amit akar a maga teremtette engedelmes világgal, amely bizonytalanul inog teremtetője kezében.

A vallások Istene rettegett hatalmas Úr, aki félelmet ébreszt az emberek szívében és kegyetlenül megtorol minden sérelmet, amely hatalma ellen irányul: villámokkal, mennydörgéssel és földrengéssel sújt le a bűnösökre.

Illés Istene, Jézus Istene azonban egészen más. Leszáll az emberi nyomorúság, elesettség, szegénység mélyére, de megíúsítja azoknak a szándékát, akik a vele való kapcsolatuknak alapján saját hatalmukat akarják növelni. Azonban nincs hatalmuk Isten felett, mert Vele senki sem rendelkezhetik.

Illés átruházza prófétai küldetését **Elizeus meghívása**

1 Kir. 19, 16b, 19-21

13. vasárnap C év

Illés találkozott Istennel a magányban, ahol felismeri küldetését: olyan népet kell nevelnie, amely hűséges az egy igaz Istenhez és egy olyan utódot kell találnia, aki folytatja ezt a hivatását.

Elizeus lesz ez, akire a köntösét dobja, jeléül annak, hogy átruházza rá egész egyéniségét, jogaival és képességeivel együtt.

Azonban e zsidó ifjúnak mindenét elhagyva követnie kell őt, mint ahogy majd Krisztus tanítványai teszik. (Luk. 9, 51-62)

Elizeus második anyja

Elizeus feltámasztja a sunámi asszony fiát

2 Kir. 4, 8-11, 14-16a

13. vasárnap A év

Közismert tény, hogy a gyermektelen nő idegenekre sugározza női gyengédségét. Ebben az esetben ez az érzelem Elizeusre öszpontosul és vendégszeretetben, szívélyes befogadásban nyilvánul. Márpedig, „aki titeket fogad be engem fogad be” (Mt. 10, 40). Ez az asszony erről tett tanúságot, mikor megtapasztalta Isten látogatásának ajándékát, amikor mindent megtett a vendégszeretet szolgálatában és felismerte Istenben az igazi szeretet titkát.

Isten végtelen nagylelkűsége

Kenyérszaporítás

2 Kir. 4, 42-44

17. vasárnap B év

Elizeus, Illés utóda is azt a küldetést kapta, hogy felrázza a nép lelkiismeretét, amikor Baál, a pogány isten, népszerűsége újra növekedni kezdett. A csodás kenyérszaporítás világossá tette mindenki előtt, hogy Isten az élet és a termékenység forrása és hogy az Ő nagylelkűsége végtelen.

Mivel e nagylelkűség isteni tulajdonság, ez az a jel, amelyről Isten embere felismerhető. Ma, amikor az emberiség kétharmada éhenhal, eltűnhetik-e a keresztények, akik az eucharisztikus kenyérrel táplálkoznak, hogy millióknak nincsen meg a mindennapi kenyere?

Isten ingyen adja kegyelmét Elizeus meggyógyít egy leprást

2 Kir. 5, 14-17

28. vasárnap C év

Naaman szír hadvezérnek és hazájának Izraelhez való viszonya éppolyan feszült volt mint ma. Naaman leprában szenvedett, de a szíriai orvosok és varázslók nem tudták meggyógyítani. Egy szegény rabszolga azonban azt tanácsolja neki, hogy forduljon a zsidó prófétához. De pogány hadvezér léteére meghallgatni egy rabszolga tanácsát és az ellenséges nép prófétájához fordulni segítségért nagy dolog! Naaman hajlandó mindent megfizetni, csak tegye meg a próféta, ami a gyógyulásához szükséges. Elizeus azonban nem fogad el semmiféle ajándékot, vagy tiszteletdíjat betegétől, hanem csak azt kívánja, hogy merüljön meg többször a Jordán vízében.

A hit megnyerése érdekében minden erőfeszítés hiábavaló, mert ez Isten ingyenesen adott ajándéka, amit alázatosan el kell fogadnunk. Hiába próbáljuk hitünket hősi cselekedetekkel, szenvedéssel vagy nagy áldozatokkal bizonyítani, Isten kegyelmét nem lehet kiérdemelni, csak elfogadni.

A történelem természetfölötti értelmezése A babiloni fogság

2 Krón. 36, 14-16, 19-23

Böjt 4. vasárnap B év

Izaiás előre megjövendölte Jeruzsálem pusztulását, Jeremiás meghirdette a közeledő veszedelmet, Ezekiel pedig levonta ennek tanulságait. A próféták gyakran foglalkoznak e megalázó nemzeti eseménnyel.

Isten népe sohasem lesz nemzeti hatalom. A Mindenható úgy rendelte, hogy a zsidók idegen munkásokként éljenek Egyiptomban, majd az Ő gondviselése vezette ő-

ket a pusztában. Isten azonban nem szavatolhatja világi hatalmukat, hogy mint uralkodó nép majmóják a hatalmasokat és ezért Jeruzsálem egy idegen nagyhatalom áldozata lett.

Mindazonáltal Isten sohasem hagyja el népét, Ő mindig a történelem ura marad. Addig amíg a Messiás megjelenik, Jeruzsálem üggyel-bajjal fennmarad.

Miután azonban ez a város megtermette gyümölcsét, Isten népe nincs már semmiféle fővároshoz, vagy szent helyhez kötve. Egy város sem tarthat jogot arra, hogy örökké fennmaradjon, mert a próféták szava szerint Isten mindenütt otthon van.

Egy nép ünnepel

A zsidó nép nemzetté válásának ünnepe

Nehemiás 8, 1-4a, 5-6, 8-10

3. vasárnap C év

A számkivetés után először történt, hogy Izrael népe újra összejött megünnepelni az Ige liturgiáját és közös lakomát tartani. Ez az ünnepség magán viselte a liturgikus összejövétel hagyományos vonásait. A népet összehívták, mint egykor Sichembe (Jozsué), vagy Jeruzsálembe (Salamon, Józiás). Míg azonban akkor e régi szövetséget ünnepelték, addig most a nép jövője felé tekint, amely olyan boldogságot ígér, amivel a jelen még nem rendelkezik: a számkivetésből való kiszabadulást. Ezdrás e szertartás alatt megvalósítja azt a célt, amire ez a rövid megjegyzés utal: a Szentírást olyan világosan és érthetően kell előadni, hogy azt mindenki megérthesse.

A hit olvasztókemencéje Hét festvér vértanúsága

II. Makk. 7, 1-2, 9-14

32. vasárnap C év

Izrael népe jól ismerte, mit jelent a hitért üldözést szenvedni, azonban e megpróbáltatások elmélyítették hitét. Valóban igaz, hogy csak az tud igazán hinni az örök életben, aki a hitéért hajlandó életét is feláldozni. Ezt az önátadást Isten azzal jutalmazza, hogy Ő is odaadja magát nekünk: „A világ Királya feltámaszt minket az utolsó napon.”

E kinyilatkoztatást az apostolok saját tanúságukkal erősítették meg Isten népe előtt: „Krisztus feltámadt holtaitól, mint a holtak zsengéje.” (1 Kor. 15, 20) De vajon meghalljuk-e mi is a hitük miatt üldözöttek kiáltását? És megrendít-e bennünket az Ószövetség mélységes hite és sóvárgó reménysége? Tényleg úgy élünk-e mint akik hisznek a feltámadásban?

KÖLTŐI KÖNYVEK
BÖLCSESSÉGI KÖNYVEK

JÓB KÖNYVE
PÉLDABESZÉDEK
A PRÉDIKÁTOR KÖNYVE
A BÖLCSESSÉG KÖNYVE
SIRÁK FIA KÖNYVE

KÖLTŐI KÖNYVEK ÉS BÖLCSESSÉGI KÖNYVEK

BEVEZETÉS

Az Evangélium mellett Izrael „bölcse ssége” menthetetlenül elhalványul. Kétségtelenül ez az oka annak, hogy a bölcse sségi könyvek, sőt a költői könyvek is (az Énekek Éneke kivételével) a kevésbé olvasottak közé tartoznak és a Vasárnap i Biblia is csak néhány rövid olvasmányt hoz belőlük.

Mindazonáltal még ma sem lehet Izrael bölcseinek kutató munkáját megindultság nélkül nézni. Kétségtelen, hogy a Példabeszédekben vagy Sirák fia könyvében összegyűjtött bölcse sség élet szabályai nem képviselnek túlságosan magas eszményt, és ma könnyen „nyárs polgári” erkölcsnek minősítenénk. Noha őszinte jámborságról tesz bizony ságot és nyilvánvaló tisztelet ről a Törvény nyel szemben, alig mutat valamit abból a hősie s sugallatból, amivel a prófétáknál találkozunk. Mindent figyelembe véve azonban, nem megnyugtató-e tudomásul venni, hogy a Biblia nem veti meg a jóakarátú „közönséges” embereket, azokat, akik nem tudnak a hősie sség magas latain élni, de becsületesen törekszenek szépen élni, és jól vezetni házuk népét?

Izrael bölcse sségi irodalma egyébként nem korlátozódik erre a kissé lapos erkölcs tanra. Egyenesen meglepő, hogy milyen gazdag változatosságot mutat. A Példabeszédek mellett ott találjuk a Prédikátort, az egész Biblia legtitokzatosabb

könyvét. Szerzője egyenesen kiábrándult emberként jelenik meg előttünk – „minden csak hiúság és szélkergetés” – majdnem szkeptikus. Nem kételkedik Isten létezésében, de úgy látszik, mintha nem hinne abban, hogy Isten törődik az emberekkel. Hogyan kerülhetett egy ilyen könyv a Bibliába? Ha ott helyet kapott, talán azért van, hogy megtanuljunk: hitünknek át kell mennie egy tisztító próbán, amit – ha nem is a kétely, de – a világra vetett nyílt tekintet jelent. A bölcsesség sugalmazza „Jób” szerzőjét is. Őt a rossz problémája foglalkoztatja. A hagyományos, biztonságosnak látszó megoldás, hogy a szenvedés mindig és szinte automatikusan követi az elkövetett hibát, és erőssége mindig arányban van annak súlyosságával, szerinte ellene mond a tapasztalatnak, ezért gyökerében támadja és kétségbeesetten keres más „megoldást”. Erőfeszítése nem jár sikerrel. Mindazonáltal eljut annak megsejtéséhez, hogy a szenvedés misztérium, amelynek titka Istennél van. Jób könyve segélykiáltás Jézus Krisztus nyilvánlatkoztatása után.

A Bölcsesség könyve a Biblia (ószövetségi) legfiatalabb könyve, elűt az előzőktől. Ez az Ószövetség egyetlen könyve, amely hellenista befolyást árul el. A Bölcsesség, anélkül, hogy megszűnnék héber lenni, göröggé lesz, és ezzel megnyitja az utat a misszió számára.

Végül, de nem utolsó sorban, a „bölcsek” elmélkedéseiket nem korlátozzák csak az emberre, annak magatartására és a mindenségben betöltött helyére. Azt is kérdezik, honnan jöhetett ez a bölcsesség, amely egyszerre jelent meg az emberek között és a teremtésben. Ez az eszmélkedés egyeseket arra indított, hogy a bölcsességnek „transzcendentális” eredetet tulajdonítsanak, sőt, hogy azt mint a teremtetést irányító mintegy isteni

személyt, Isten valódi képét mutassák be. Ez ekkor még csak sejtés volt, de az apostolok, elsősorban Szent Pál fogsági leveleiben és Szent János eljutottak oda, hogy Jézus Krisztusban felismerték a személyes Bölcsességet.

Így, ha Izrael bölcseinek elmélkedései a kezdet kezdetén nagyon alacsony szinten mozgóknak látszottak is, észrevehetjük, hogy egyeseknél meglepő gazdagodás következett be. Bizonyos értelemben túlnőnek a próféták üzenetén. Nélkülük az első keresztyének semmit sem tudtak volna fölfogni a Szentháromság titkából, és nem tudták volna azt megfogalmazni.

KÖLTŐI ÉS BÖLCSESSÉGI KÖNYVEK

A lázadó ember

Jób panasza

Jób. 7, 1-4, 6-7

5. vasárnap B év

Tudni azt, hogy gyógyíthatatlan betegségben szenvedünk, hogy nem szabadulhatunk meg levertségünkötől és csalódottságunkötől és megútáltuk életünket, amely semmi jót sem ígér – ez volt Jób sorsa.

Az ember beletörődhet a változtathatatlanba, de fel is lázadhat sorsa ellen. Jób ezt tette és ez egészen természetes, mivel ez az élet végső tiltakozása. Jób azonban Isten előtt lázadozik: emberi méltóságunk nem fogadja el a nyomorúságot, de Isten szentsége elfogad bennünket.

A tenger ellenáll

Az Úr szózata Jóbhoz

Jób. 38, 1, 8-11

12. vasárnap B év

A modern ember meghódította a világűrt, elérte a csillagokat, leszállt az óceán mélységeibe, megfejtette a föld keletkezésének titkát. Megfigyeli a vihart és ismeri okait, sőt gyakran meg tudja védeni az embert, amikor előre jelzi a tengeri szökőárakat.

És mégis az igazi tudós, aki ezeket a természeti erőket megfékezte, nem gőgös, nem felfuvalkodott. Éppen ellenkezőleg, nagyonkicsinek és tudatlannak érzi magát, mert jól tudja, hogy nem képes még egy halászbarkát sem megmenteni a hajótöréstől.

Ha a teremtett dolgok ilyen megfoghatatlanok, milyen felfoghatatlan lehet az Alkotó teremtető terve?

Kezdetben volt a Bölcsesség Teremtő Bölcsesség

Példab. könyve, 8, 22-31 Szentháromság vasárnap C év

A Példabeszédek Könyvének ez a szakasza olyan mint egy mély teológiai értelmű freskó. Isten megszemélyesült bölcsessége nem elszigetelten jelenik meg az Ő mennyei birodalmában, hanem tevékenyen közreműködik a teremtés művében, amikor törvényt szab a világmindenségnek és kiméri annak határait, és örömmel jelen van az emberek fiai között, irányítja azok történelmének folyását, célt és értelmet ad a világnak, Isten rendelése szerint. És amikor az Isten Fia emberré lett, (Gal. 4, 4-7) ez a Bölcsesség nevet kapott Jézus Krisztusban.

Isten mindenkit meghív Meghívás a lakomára

Példab. könyve 9, 1-6 20. vasárnap B év

Valakit terített asztalunkhoz hívni annyit jelent, mint vele barátságunkat megosztani. Amikor Isten meghív bennünket lakomájára, ezzel azt akarja kifejezni, hogy részesíteni kíván minket isteni életében. Minden szentmise-áldozat e meghívás megújítása.

A női eszmény dicshimnusa Az erős asszony

Példab. könyve 31, 10-13, 19-20, 30-31 33. vasárnap A év

Ma talán a boldogság eszményképe nem mindenben felel meg e leírásnak, mindazonáltal könnyen alkalmazható a mai viszonyokra is.

Ki ez az asszony, a hűséges hitves, akiben ez az akkor még többnejűségben élő nép felfedezte a páratlan női báj

ideálját? Aki megtestesíti Izrael leányainak azt az eszményképét, aki kemény munkával és hűségével hódol Urának s Teremtőjének? Akiben megszemélyesül az örök Bölcsesség? Aki hűségesen hozzásimul ahhoz, aki őt kiválasztotta és megtalálta? Ez az asszony dicsősége annak, aki őt eljegyezte, mert ő az, aki az emberi munkát felmagasztalja, hatékonyá és termékennyé teszi.

Bárkit is jelentsen ez a kép: az egyedülállóan kedves hitvest, Izraelt, vagy a Bölcsességet, vagy egyszerre mind a hármat, egy bizonyos: ez az asszony a Biblia földjén ura háztartását vezeti és hazája az Isten Igéje, és aki a meghitt boldogságot keresi, vágyakozva néz fel reá.

A lehetetlenségek Istene Hiúságok hiúsága

Préd. 1, 2; 2, 21-23

18. vasárnap C év

A görög bölcselők keserű cinizmusának szelleme Izraelbe is behatolt és először homályosítja el a zsidók optimizmusának fényét, amelyet a messiási reménység táplál. És a bölcs király mohón magába szívja ezeket az új tanításokat, mint ahogy a ma kereszténye is szívesen foglalkozik a modern filozófia pesszimista irányzataival, amelyeknek már semmi közük sincs a hagyományos bölcsülethez. De vajon sikerül-e nekünk is, mint e bölcs királynak, hitünket e modern tanításokkal összeegyeztetnünk?

Megingathatatlan remény Buzdítás az örök halál elkerülésére

Bölcs. 1, 13-15; 2, 23-24

13. vasárnap B év

„Én sosem leszek boldog, mert a boldog embernek nem kell félnie attól, hogy élete céltalan bolyongás a biztos

halál felé vezető úton." Ez a vallomás egy fiatal svéd írótól származik, aki világosan felismerte az emberi természet elesettségének nyomorúságát és visszautasítva minden kispolgári alakoskodást, fellázad a Teremtő ellen, aki ilyen világba helyezte őt.

A Bölcsesség Könyvének szerzője a Teremtéstörténet alapján azonban egészen másképp ítéli meg a helyzetet: nem Istent teszi felelőssé, hanem az embert, aki vétkezett és a világ egyensúlyát megbontva oka lett a halálnak, ami Isten teremtő munkájának ellenlábasa. Márpedig Isten mindig az életet akarja.

A mi optimizmusunk még ennél is nagyobb, mivel Isten feltámadásán alapszik, amely a mi feltámadásunk nyitánya és záloga.

Az igazak pere **Az istentelenek és az igaz**

Bölcs. 2, 12, 17-20

25. vasárnap B év

Már a legrégebbi idők óta, egészen Káinig visszamenőleg, az emberek, sőt még a hívők is, mindent megtesznek, hogy az igazakat elnémiítsák. Mint a farizeusok is elhallgattatták Jézust, az inkvizíció pedig máglyán égette el a szenteket, mert az igazak jelenléte mindig megghiúsítja, hogy alibit bizonyítsunk.

Saját vélt igazunktól elvakítva az igazak halálát kívánjuk, miközben igazolást keresünk: „Eljön az óra, amikor mindaz, aki megöl titeket, azt hiszi, hogy szolgálatot tesz Istennek.” Ekkor azonban a büntett istenkáromlássá válik, mert hiszen az Igaznak láttán, akinek halálát kiűnyolták, még egyik hóhéra is így kiállt fel: „Ez valóban Isten Fia volt!”

Ha én már meg nem találtalak volna . . . Akik a bölcsességet keresik, meg is találják

Bölcs. 6, 12-16

32. vasárnap A év

A természettudomány és technika szédületes fejlődése, amely életünk feltételeit teljesen átalakítja, gőgössé és felfuvalkodottá tesz bennünket. Ugyanakkor azonban egyre inkább felismerjük e fejlődés korlátait. Belátjuk, hogy valami másra is szükségünk van: életművészetre, vagy más szóval „bölcsességre”. De vajon hol találhatjuk meg azt? Talán vándorbotot kell kezünkbe vennünk, hogy Indiába zarándokoljunk a bölcsék kövének felkutatására? Hiába járjuk be érte az egész világot, kelünk át az óceánon – mondja a Bölcsesség Könyvének szerzője. A Bölcsességet mindenki megtalálja, aki azt keresi, hiszen itt van közel az ajtónk előtt. Sőt a Bölcsesség keres minket, eléink siet, amit a kegyelemtől érintett léleknek Isten ezekkel a szavakkal nyilatkoztatott ki: „Nem keresnél, ha én már előbb meg nem találtalak volna”.

A bölcsesség Isten ajándéka A bölcsesség lényege

Bölcs. 7, 7-11

28. vasárnap B év

Amikor a zsidók hazájukon kívül számkivetésben éltek, ki voltak téve az antik bölcsesség kísértésének. Az egyiptomi írástudók azt tanították, hogy az igazi nagyság nem annyira a képességben, mint a tudásban rejlik.

Az Ószövetség arra készítette őket, hogy a hatalmat és a bőséget keressék és értékeljék. A görög bölcselők a test szépségéről zengtek dicsőítő éneket, a tárgyak báját, a fényt és a napot magasztalták. Azonban mit ér mindez a világ átfogó, egyetemes szemlélete nélkül? Elmélyült szemlélődés nélkül nincs értelme a létnek, mert az élet

puszta mechanizmussá válik és bölcsesség nélkül a legkívánatosabb értékek is elvesztik vonzásukat.

A helyes életszemléletet, a lét ízét, személyes küldetésünket, elhivatottságunkat e könyv szerzője Bölcsességnek nevezi.

Ez a bölcsesség nem szójáték, hanem kegyelmi ajándék, nem lehet megszerezni, kiérdemelni, mert önként kínálja fel magát.

A pogányok bölcsessége **Egyedül Isten adja a bölcsességet**

Bölcs. 9, 13-18 b

23. vasárnap C év

Úgy tűnik, mintha ennek az imának folytatása, amelyet Salamonnak tulajdonítanak, Pláton szavai lennének, aki a lelket a testtel szembeállította és az evilági létet, mint árnyékvilágot, az eszmék világával szemben lebecsülte.

Valóban egyetlen nép sem, legyen bár kiválasztott, és egyetlen kultúra sem, legyen bár Isten igéjének hordozója, nem fürkészheti ki Isten terveit, mert egyetlen ember sem tudja a Bölcsesség nélkül megmondani, hogy honnan jött és hová vezet útja.

A Bölcsesség és a Szentlélek egy isteni forrásra utal. Hiszen mind a kettő végigkíséri az egész emberi lét tekervényes útjait, hogy megszentelje az emberi szellem minden megnyilvánulását és kivétel nélkül üdvözítsen minden embert.

Az élet kedvelője **Isten kíméletessege**

Bölcs. 11, 23-12, 2

31. vasárnap C év

A Bölcsesség könyvének szerzője röviden vázolja az üdvösség történetét és levonja annak tanulságait; azonban ezt

nem úgy teszi, mint elődei, hogy felfedje népe jövőjét és kifejtse küldetését; célja csak az, hogy a szemlélődés útján jusson el Isten ismeretére.

Valahányszor megáll, hogy elgondolkodjék, arra a megállapításra jut, hogy e magasztos küldetést egy olyan közvetítő szellemnek kell tulajdonítanunk, aki életünk útját eligazítja és megteremti annak harmónikus egyensúlyát és ez csodálattal tölti el.

Azonban a kezdeményezés érdemét, hol Istennek, hol pedig a Bölcsességnek tulajdonította, anélkül, hogy az olvasó világosan fel tudná ismerni a köztük fennálló, érkeinkkel fel nem fogható különbséget és kölcsönhatásukat.

Alig egy évszázaddal később az Újszövetség megfejtette e kapcsolat titkát, amikor az Igében Istent és a Bölcsességet egyedülálló egységbe foglalta.

Felvilágosult Isten?

Isten kíméletessége (folytatás)

Bölcs. 12, 13, 16-19

16. vasárnap A év

A Bölcsesség könyve szerzőjének elmélkedéseiben a világ kormányzata hol mint a plátói állam, hol mint a felvilágosult humánus monarchia kormányformája szerepel.

Mégha ez a harmonikus látásmód meg is tudta ígézni a klasszikus gondolkodásmód elméit, a modern ember már nem tudja Istent ilyen formában elképzelni.

Ha a Bölcsesség könyvének szerzője annyi szabadságot vett magának, hogy függetlenítse magát a prófétai elgondolásoktól, úgy a mai hívő is bátran követheti példáját és elhatárolva magát az efféle lelki imperializmustól, amit ez a szöveg képvisel, és a szerzővel azt az utat válassza az istenkeresésben, mint mai korunk gondolkodói.

Emlékezzünk régiekről

Húsvét Egyiptomban

Bölcs. 18, 6-9

19. vasárnap C év

A Bölcsesség könyvének szerzője Egyiptomban él, ahol ősei üldözést szenvedtek, ő azonban már szabad ember. Amikor megünnepli húsvét emlékezetét és asztalhoz ül, hogy megtörje a kenyeret, már nem kell megkérdeznie, hogy vajon elpusztultak-e az egyiptomiak, mert a Szövetség népének boldog bizonyossága, az ünneplő asztaltársak allelujája, e húsvéti lelkiáldozat azt bizonyítja számára, hogy Isten beváltotta ígéretét.

Ma a keresztények hasonlóképpen „jóban és rosszban egyaránt osztoznak” azzal a néppel, amely őket megvándégteti és Isten hívásának tanúiként élnek. Valahányszor a szentáldozás vételére gyűlnek össze, ez a lakoma arra emlékezteti őket, hogy az Úr továbbra is kenyerével táplálja népét és megadja híveinek Isten fiainak szabadságát.

A szülők tisztelete

A negyedik parancs

Sirák 3, 2-6, 12-14

Szent Család vasárnap

A keresztény gyermeknevelés legelőször a kisgyermek emberré nevelésével kezdődik. Azt az emberi bölcsesség határozza meg, hogy miként alakítják ki a férfi és nő egyéniségét. Régen ez gazdag gyakorlati tapasztalatok alapján történt, ma pedig a modern lélektani kutatások eredményeinek felhasználásával.

Amikor a gyermek találkozik az élő Istennel, ez az élmény egyben megtanítja őt a szülők szeretetére is. Az édesapa és édesanya vonásai pedig arra ösztönzik, hogy párbeszédet folytasson az Atyával és ez megnyitja előtte a hit végtelen távlatait.

Isten a gőgösöket megalázza **Gőg és alázat**

Sir. 3, 17-18, 20, 28-29

22. vasárnap C év

Ma a bölcsek tanácsa nem más, mint tekintélyes emberek gyülekezete. Ben Sirák azonban arra tanít bennünket, hogy a Bölcsesség inkább a kicsinyek, az alázatosok tulajdonsága, nem pedig a nagyoké, a hatalmonlévőké. Ez a tanítás már a Nyolc Boldogság, a názáreti szellem előszele és nyitánya.

Válaszút előtt **Emberi szabadság**

Sir. 15, 15-20

6. vasárnap A év

Nem minden út vezet Rómába és a Bölcsességnek is megvannak a maga sajátos útjai.

Aki a világra született, tudja mit akar és e céljához megfelelő eszközöket választ. Az embert e szabad választásában senki sem helyettesítheti: „Ha meg akarsz tartani a parancsokat, azok megtartanak téged.”

És ez a választás a döntő. Aki azonban útját megválasztotta, meg fogja találni azokat az eszközöket is, amelyek segítségével célját elérheti. Az Evangélium meghirdetése óta mindenki tudja, hogy az Istenhez és az örök Bölcsességhez az út szűk kapukon keresztül vezet. (Mt. 7, 13-14)

A bölcsesség megszállottjai **A Bölcsesség dicsérete**

Sir. 24, 1-2, 8-12

2. vasárnap Karácsony után

Bölcsesség, mennyi gonosztettet követnek el nevedben! Egyszer védőpajzsul használnak a magukat igaznak tartó képmutatók, máskor alibiül szolgál a kishitűek, majd

mentségül a szociális igazságtalanságok és a hatalmon lévők számára, vagy alkalmul közhelyek pufogtatására. Milyen megejtőek a szólamok, amelyek oly nagy zűrzavart okoznak! Márpedig az igazi bölcsesség az az éltető lehellet, amely megújítja a föld színét, amellyel a Szentlélek isteni életre serkent minket. Olyan, mint a rohanó hegyipatak, amely tudásunk csenevész fáját öntözi, és mint a szélvész, mely felszítja szívünk hamvadó zsarátnokát.

A Bölcsességet nem lehet járomba fogni, mert egyben a Fiút és a Szentlelket is jelenti. Isten mindörökké fiatal, — sohasem maradi.

Szólj és megmondom ki vagy **Az ember szívét beszéde árulja el**

Sir. 27, 4-7

8. vasárnap C év

Az embert beszédéről ismerni meg, hogy kicsoda. Mindnyájan találkoztunk már olyan emberrel, akinek szava szíven ütött minket, mert több volt önmagánál, egy magasabb világ szócsöve. Azonban van bőségesen olyan propaganda-szólam is, amit ugyan megértünk, de semmit sem mond nekünk. Az az ember, aki önmagát keresve elzárkózik, hogy a nagyot játsza, nem hallja meg többé embertársai szavát. Mélységesen megdöbbentő, hogy az emberi beszéd már nem teremtsen egységet ember és ember között; bár ugyanazt a nyelvet beszéljük, mégsem értjük meg egymást. Az emberiséget a bábeli torony tragédiája megzavarta, mert a szó többé már nem a szívekhez szól és így „népek közt és szívek közt a szivárványhíd leszakadt.”

A régi és az új Harag és viszály

Sir. 27, 30-28, 7

24. vasárnap A év

E versek olvasásakor önkénytelenül is az Úr imádságának e szavai jutnak eszünkbe: „Bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek”, vagy pedig a kérlelhetetlen uzsorás példabeszédére kell gondolnunk (Mt. 18. 23-35). A názáreti Jézus szava itt megtévesztően hasonló Jézus, Sirák fiához, aki e könyv szerzője. De vajon csodálkozhatunk-e ezen az azonosságon? Leértékeli-e ez Jézus tanítását? A legkevésbé sem, mert Jézus nem úgy adta elő tanítását, mint előzmények nélküli, egészen új kiinduló pontot, hiszen nem tagadta sem a törvényt, sem a prófétákat (Mt. 5, 17). Az újszövetségi kinyilatkoztatás Istene azonos az Ószövetség Isteneével. És mégis Jézusban minden új értelmet nyert. Krisztus, aki beteljesítette az Ószövetséget, megéléveníti és megújítja azt. A keresztény szeretet magába zárja a bocsánatot, amit Jézus, Sirák fia még nem sejtett, mert csak Jézus keresztje nyilatkoztatta ki azt számunkra.

Istent nem lehet megvesztegetni Isten igazságos

Sir. 35, 12-14, 16-18

30. vasárnap C év

A vallásos ember ösztönösen fél Istentől és ha áldozatot mutat be Neki, folytonosan azt kutatja, vajon eleget tett-e a szertartás előírásainak, tökéletes volt-e áldozata, vajon megfelel-e Isten akaratának.

Mást mond azonban a keresztény hit, mert Isten nem a liturgikus előírások pontos betartása szerint ítéli meg áldozatunk értékét, hanem a bemutató testvéri szeretetét né-

zi. Isten egészen másképp bírálja el annak a haszonleső embernek vallási magatartását, aki másokat kizsákmányol, de ugyanakkor pontosan betart minden liturgikus előírást, hogy előnyös színben tűnjék fel Isten előtt, mint annak az elnyomott és kizsákmányolt embernek a vallássságát, aki nem tud mást Istennek felajánlani, mint elkeseredését és jajkiáltását. Hány keresztény dob be a perselybe olyan pénzt, amelyet mások kizsákmányolásából szerzett és azt hiszi, nyugodtan vehet részt a misén anélkül, hogy megváltoztatná eddigi magatartását.

A PRÓFÉTAK

IZAIÁS

JEREMIAS

BARUCH

EZEKIEL

DÁNIEL

IZRAEL PRÓFÉTAI

BEVEZETÉS

Nevük az egész bibliai irodalmat áthatja, és könyveik ma is izgalmasak. Mindegyikük egyéniség, mindegyiknek megvan a bőséges mondanivalója, mindegyiknek megvan a maga küldetése. Ugyanazok a témák foglalkoztatják őket, de különböző módon aknázzák ki azokat. Felülemelkedve a különbségeken, a közös hivatásban találkoznak: ők az ó, a régi szövetség prófétái.

Kicsoda a próféta? Ha csak egy kicsit is ott-honosak vagyunk a Bibliában, észre kell vennünk, hogy a próféta nem olyan valaki, aki előre mondja a jövődőt, nem Nostradamus őse, hanem szócsöve valakinek, magának az Istennek. A próféta a SZÓ embere, akin átmegy az üzenet, akit Isten lefoglalt magának. A próféta misztikus, népszó-nok, költő egy személyben.

A misztikus

Minden prófétai hivatás elején egy kifejezhetetlen találkozás áll az ember és Istene között. Ezt a szemtől-szemben-állást a Láthatatlannal mindegyik sugalmazott a maga mindennapi életének képeivel írja le: Ozeásnál az eljegyzés kalandja szerepel, a hűséges férj, Izaiásnál egy királyi kihallgatás stb. Valamennyien felfogták ennek az isteni hívásnak erejét, mindegyik tudja, hogy egy olyan kalandba került bele, amely sodorja önmaga teljes átadásáig: „Rászedtél Jahve, rá vagyok szedve! Erősebb voltál nálam és legyőztél" kiált föl Jeremiás egy reménytelenül sötét pillanatában (20, 7).

A próféta tevékenysége az Istennel való hosszú, bensőséges kapcsolatból források. Mélyen bele-sodródva kora történetének hullámverésébe, érdekek, szenvedélyek, politika nem ingatják meg. Az ő megvilágosítója a hit, szenvedélye az Isten keresése. Megy előre a jövő felé, ahol az ember majd megtalálja létének teljes kibontakoztatását abban a mérhetetlen nagyságban, amit egyedül az Isten tud neki megadni.

A népszónok

A próféta másokkal is meg akarja osztani az őt magát eltöltő bizonyosságot. A történelemnek a hittől megvilágított látását másokkal is közölnie kell. Nem magányos misztikus ő, nem cellába zárt szemlélődő szerzetes. Hivatása van, amit teljesítenie kell, prófétája a népnek. Mint Isten szócsövének hirdetnie kell az üzenetet, amelynek hordozója, akár alkalmas, akár alkalmatlan. Üldözés, fenyegetések, cselszövések nem akadályozhatják meg abban, hogy beszéljen. Jeremiás beismeri: „Olyan, mintha tűz emésztene bensőmet, csontjaimig égetve. Kifáradtam, nem tudom elviselni” (20, 9).

A próféta arra termétt, hogy a tömeghez szóljon. Végigmegy a város utcáin vagy a vidék útjain, viselkedésével magára vonja a figyelmet vagy szóba elegyedik az emberekkel. Az összehozódott kíváncsi hallgatóság közepette azután előáll súlyos bírálatával vagy kihirdet egy rövid jóslatot, amit tömören úgy fogalmaz meg, hogy belevésődjék az emberek emlékezetébe, és alkalmas legyen arra, hogy szájról szájra adják.

A próféták az emberi életet egészében nézik. A vallási vonatkozások nem választhatók el a politikaiaktól és a társadalmi megnyilatkozásoktól. Olyan világot akar kialakítani, amelyben az ember

megtalálhatja egészen önmagát. Ennek érdekében nem vonakodik királyokhoz és előkelőkhöz szólni, ostromozni a gazdagokat és a megvásárolható tisztviselőket, felfedni a nemzetközi kapcsolatokban jelentkező csalárdságokat. A próféták beszédei jobban hasonlítanak a történelem nagy népvezéreinek beszédeihez, mint egyes igehirdetők jámbor prédikációihoz.

A költő

A reá súlyosodó üzenetet a próféta képtelen az elvont fogalmak nyelvén kifejezni. Nem talál szavakat. A helyzet rákényszeríti, hogy költővé legyen. Történetek és dolgok nagy erővel visszahangoznak benne. Egyik kép a másikat követi, s a mindennapi élet valóságai lesznek a ruha, amelybe gondolatai öltöznek. Jeremiás látja a virágzó mandulát, azt a fát, amit a héberek „virrasztó”-nak hívnak, és a próféta így fejezi ki gondolatát: „Igen, virraszt az Isten” (Jer. 1, 11-12). A Második-Izaiás a kiszáradt sivatag és az öntözött földek buja termékenysége ellentétéről beszél, hogy felélessze az új tavasz reményét.

El kell ismernünk, hogy a héber nyelv a próféták számára csodálatos hangszer volt, és ők értettek hozzá, hogy néha egész csodálatosan játsszanak ezen a hangszeren, amelynek dallamát fordításaink igazában sohasem tudják visszaadni.

A Biblia negyvennél több prófétát említ, de közülük csak tizenhat hagyott hátra írásos emléket. Szokás megkülönböztetni négy „nagy” prófétát és tizenkét „kis” prófétát. A nagy próféták közül bemutatunk hármat, Izaiást, Jeremiást és Ezekielt. Az ő üzenetük többször felhangzik a liturgiában.

A könyv végén található egy időrendi táblázat, ennek segítségével lehetővé válik a tizenkét kis prófétának kortörténeti elhelyezése.

IZAIÁS KÖNYVE

BEVEZETÉS

Tehetségének paratlan gazdagsága, képzelőerejének szédületes nagysága, beszédének lendületes ereje, elvitathatatlanul Izaiást teszi meg Izrael prófétáinak fejedelmévé. Kívüle egy próféta sem elemezte olyan mélyen korát. Egyik sem tudott annyi tanítványt nevelni. Három évszázaddal halála után „prófétai iskolája” még mindig elevenen élt. Az ő neve alatt jutottak el hozzánk azok a könyvek, amelyek erősen különböznek egymástól távlataikban, keletkezési idejükben, stílusukban, de amelyek együttesen alkotják azt, amit „Izaiás könyvé”-nek nevezünk. Ezt az együttest részeire bontani annyit is jelent, mint felkészülni a részek sajátos mondanivalójának meghallására.

Izaiás prófétai szózata (1-30. fejj.)

A Kr.e. VIII. században vagyunk. Ebben az időben Juda kicsike királyság, beékelődve két kolosszus, a hatalma tetőpontján álló Asszíría és Egyiptom közé. Mint szomszédai, Juda is Asszíría hatalmi körének behatása alá kerül, de ez súlyos igaként nehezedik reá. A jövő sötét: „Jeruzsálem elbukik és Juda összeomlik” (3, 8). A gazdasági helyzet katasztrófális. A társadalomban a felkapaszkodottak arcátlanul terpeszkednek, és eltiporják a szegényeket. Ilyen viszonyok között, pontosan 740-ben, Osias király halálának évében hallja egy jeruzsálemi arisztokrata a templomban Isten hívását. A próféta maga beszéli el meghívását, és ez egyike az egész Biblia legsajátságosabb lapjainak (6, 1-13). Egy kicsit megborzon-

gató is, mert Izaiás Istene mindjárt az elején a „Király”, a „Szent”, az „Erős”, akinek hatalmas félelmetes, és aki könyörtelenül megtorolja az ember bűneit. Izaiás felel Isten hívására. Ettől a pillanattól kezdve hallatja szavát, és részt vesz a politikai és társadalmi életben. Küldetése ugyanis, mint a többi prófétaé is, bizonyos értelemben kezdettől fogva politikai és társadalmi jellegű. Próféta üzenetét mégis egy a hitet sürgető kiáltásban foglalhatnók össze: „Bízzatok az Urban örökkön-örökké, az Úrban, az erős Istenben” (26, 4). Hogyan egyesül nála ez a két szempont, amelyeket mi hajlandók volnánk egymástól elválasztani?

Izaiás számára Juda nem olyan királyság, mint a többi: népe a választott nép, és királynak az Isten megbízottaiként kellene uralkodniok, nem törekedve egyébre, minthogy uralomra juttassák az igazságot és a békét. Ha Juda valóban hinné, hogy Isten a királya, hogy Ő az egyetlen igaz Isten, a világ egyetlen teremtetője, a történelem ura, aki „füttyent” az asszír seregnek, mint ahogyan az ember füttyent kutyájának, aki úgy használja föl Szennacheribot, mint ahogyan a favágó megmarkolja fejszéjét, vajon kételkedhetnék-e még jövőjében? Azzal törődnek-e, hogy függetlenségét biztosítsa azáltal, hogy hiábavaló szövetségeket köt, nevetséges fegyverkezésekkel készülődik és a diplomáciában bizakodik? Törekedjék Juda arra, hogy mindenben megtegye az Isten akaratát, és Istennek lesz gondja reá! A semlegesség és a leszerelés, amit Izaiás sürget, nem más, mint a hit kockázata.

Izaiás csakhamar megérti, hogy felhívását nem hallgatták meg, Juda nem hajlandó vállalni a kockázatot. Mélységes reménytelenségbe hullik népe jövője miatt, megjövendőli, hogy politikai osto-

baságai visszaütnek rá, Asszíría gyökerestől ki fogja irtani. Mégsem esik kétségbe. Rendületlenül bízik az Isten hűségében és hirdeti, hogy a hűséges maradékból Isten új népet fog támasztani, s ezt egy új Dávid vezeti majd igazságban: „A maradék megtér, Jákob maradéka az erős Istenhez” (10, 21). Sőt a próféta a messze-ségben már látja a békének és boldogságnak csodálatos korszakát: „Az Úr Isten letörli a könnyeket minden arcról” (25, 8). Még a pogány népek is részesei lesznek ennek az Isten-országának.

Izaiás szavai sok, ma újra nagyon időszerű kérdést vetnek föl: Az evangélium üzenete, a hitre való felszólítás vajon csak az egyéneknek szól-e, vagy át kell mennie a politikai és társadalmi életbe is? Az élő Istenbe vetett hit összeegyeztethető-e bármilyen politikai rendszerrel, akármilyen társadalmi berendezkedéssel? Biztos, hogy államaink nem teokráciák többé, és nem hivatkozhatnak semmiféle isteni ígéretre. Izrael esete egyedülálló a történelemben, következésképp mindenfajta átvitel kényes. Az evangélium Istene azonban aligha kevésbé igényes, mint Izaiás Istene. Jézus Krisztus Istene, akárcsak Izaiásé, nem foglalt-e állást egyszer és mindenkorra a kicsinyek mellett, szemben a nagyokkal, a gyengék mellett, szemben az erősekkel?

A Vigasztalás könyve (40-55. fejezet)

Majdnem két évszázad telt el. Izrael fogságban van Babilonban. S íme, Izaiásnak egy késői tanítványa népéhez fordul, hogy megvigasztalja, hirdesse megpróbáltatásainak végét, felélessze benne a reményt: „Vigasztalódjál meg, vigasztalódjál meg én népem, úgymond a ti Istenetek... Kiáltások neki, hogy véget ért szolgálata, bocsánatot nyert gonoszsága” (40, 1). A vigasztalás üzenete

az öröme is: „Jeruzsálem, őreid mindnyájan ujjonganak, mert szemtől szembe látják majd, amikor az Úr hazahozza Siont" (52,8). A próféta egy új exodust hirdet, sokkal csodálatosabbat az elsőnél. Isten egészen a nulláig megy vissza a méltatlan néppel: „Ne gondolatok a múltra és a régi dolgokat ne nézzétek. Ime én újat cselekszem" (43,18-19).

Az Isten útjai nem a mi útjaink. Isten Cyrus által valósítja meg terveit. Cyrus pogány és mégis hívja őt az Isten: „Én mondom Cyrusnak: „Pásztorom vagy, és akaratomat mindenben teljesíted" (44,28). Még inkább mint Izaiás szövegeiben, Isten úgy nyilatkoztatja ki magát, mint a történelem abszolút ura. „Íme, olyanok a nemzetek, mint a vízcsepp a vödrön, és annyit számítanak, mint a porszem a mérlegen" (40,15) Valóban úgy van, mint valaki mondotta, „a második Izaiás Isten planetáris politikáját hirdeti és elemzi". Ebben a könyvben válik világossá teljes tisztaságában Istennek az a terve, hogy a választott nép közvetítésével minden néppel irgalmasságot akar gyakorolni. Izrael hivatása itt egyetemes beállítottságában mutatkozik meg.

Végezetül szemben Cyrussal a hódítóval, „akit győzelem követ minden lépésében" (41,1) négy dal, amely a Vigasztalás könyvébe ékelődik, bemutatja „Jahve Szolgája"-nak titokzatos alakját, aki alázatosságában, szelídségével, sőt kudarcával győzelemre viszi az Isten ügyét (42,1-7; 49,1-9; 50,4-9; 52,1-53,12). Az utolsó, amit néha „Jahve Szolgája szenvedésének evangéliuma"-ként is emlegetnek, külön figyelmet érdemel. Először fordul elő, hogy egy próféta megsejti a szenvedésnek, sőt magának a halálnak megváltó jelentőségét, és hirdeti, hogy a nemzetek üdvössége a tökéletes kudarcból fakad. Vajon egy meghatározott törté-

neti személyre célzott a próféta? Vitatkoznak rajta. Nekünk elég azt tudni, hogy Jézus a szenvedő Szolga hivatásában önmaga sorsát látta. Sehol jobban, mint itt, észrevehetjük, mennyire igaz, hogy a próféták Jézus Krisztust hirdetik.

A harmadik Izaiás (56-66. fej.)

„Izaiás könyvé”-nek utolsó fejezetei nagyon kis mértékben nevezhetők homogén egésznek. Úgy látszik, hogy itt nagyon különböző fajtájú és eredetű prófétai szövegek gyűjteményével van dolgunk. A 60-62. fejezetek távlata azonos a Vigasztalás könyvével. Az új Jeruzsálemről szóló részek az Ószövetség legszebb költeményei közé tartoznak. A szent város Isten dicsőségének ragyogásába öltözik majd, minden nép számára a dicsőség és öröm forrása lesz. Az ujjongó örömek hasonló látomása található a Jelenések könyvének utolsó fejezeteiben is.

Az 56., 58. és 66. fejezetek világa erősen eltérő. Feltételezi a templom újjáépítését. Szó van egy vallás újjáélesztéséről, amely nem ragad bele a formalizmusba. Még inkább szó van azonban a remény fenntartásáról. A jelen közepszerű. A próféta ezt a közepszerűséget az eljövendő dicsóséggel lelkesíti át.

IZAIAS

Fejlődés vagy atombomba?

Az örök béke

Iz. 2, 1-5

Advent 1. vasárnap A év

Jeruzsálem annyit jelent, mint a béke városa. Mily el-lentmondás! Hiszen e szent hely a rombolás, a háború és a fosztogatás áldozata lett! Azonban Jeruzsálem mégis „jóshellyé”, orákulummá válik: a megtestesült Ige – vagy a meghirdetett Ige – kinyilatkoztatja: békesség a földön a jóakarátú embereknek. (Luk. 2, 14) Minden jóakarátú ember a világon, aki a békét akarja, ennek a városnak a polgára.

A szőlőskert dicsérete

Jelképes ének a terméketlen szőlőről

Iz. 5, 1-7

27. vasárnap A év

Az Egyház Istennek a világ lankáira ültetett szőlőskert-je. Az emberek mint a szüretelők, naponta idesereglenek, hogy bátorságot merítsenek az élet küzdelmeinek elviselésére. De vajon mit szednek a tőkéről? És mi lesz a mi szőlőfürtjeinkből a modern élet kérlelhetetlen sajtójában? Ünnepi ital, vagy a feledés leve? Az egyetlen szőlőtő, amelyben nem csalatkozhatunk, a valódi szőlőskert: Jézus Krisztus, akit a keresztsajtója összezúzott, hogy boldogító italunk legyen: „Ez az én vérem kelyhe, mely értetek és sokakért kiontatik”.

Bárcsak ledőlne e szőlőskert sövényei, leomolnának védőfalai, hogy a népek megrohanhassák! Bárcsak az Egyház felismerné a saját testében az emberek nyomorúságát és megosztaná velük szeretetét, amit Urától kapott: „Egyetek barátaim és igyatok s ittasodjatok kedveseim!” (Énekek Éneke 5, 1)

Trón és oltár Izaiás hivatása

Iz. 6, 1-2a, 3-8

5. vasárnap C év

Egy ember elmondja élete nagy találkozását az Úrral: „látta” a háromszor szent Istent, a mindent meghaladó és felülmúló Létezőt, aki egészen más, mint a teremtet világ. Oly felejtethetetlen, magávalragadó révület volt a hatalmas és felséges örök Jelenlét élménye, hogy térdre rogyott e lenyűgöző hatalom előtt, aki önerejében, önmagában áll fenn, minden erőfeszítés és nehézség nélkül. Mint mindazok, akik megélték ezt a találkozást (Szent Páltól egészen Max Jakobig) végtelenül méltatlannak érezte ezt a párbeszédet a Legfelségesebbel és a Legszentebbel; ez azonban Isten valóságos létezésének közvetlen megtapasztalása, amit Izaiás ily módon akart bizonyítani.

E Krisztus előtt nyolc évszázaddal élt férfi ezt a bensőséges és csodálatos élményét oly képekkel és vallási hasonlatokkal fejezte ki, amelyek korát jellemezték: Isten, mint hatalmas uralkodó a trónján ül, körülvéve a kerubok udvarával, a világ nem más, mint dicsőségének díszlete. Izaiás első reakciója a halandó döbbenete a világ hatalmas Alkotója és Ura láttán.

A kerubok e dicsőítő énekét halljuk az eucharisztikus lakomán is. Itt azonban már nincsen trón, hanem asztal, ahol Isten feláldozza és odaadja magát nekünk. Hiányzik az angyalok udvara, helyette bűnösök veszik körül az oltárt, akiket Isten maga hívott meg erre az áldozati torra. Ide szállt le Isten dicsősége, magasztos szentsége, amely oly mindennapivá lett, hogy a kenyér színe alá rejtőzött, csakhogy találkozzék velünk. Ime a földöntúli szeretet elvegyül a tisztátalanok és éhezők tömegében. Aki megértette e szeretet mélységét, megkísérli, hogy róla beszéljen.

Egy közülünk **A megtestesülés megjövendölése**

Iz. 7, 10-14

Ádvent 4. vasárnap A év

„Úgy sincs semmi értelme”! Hiszen semmit sem várhatunk tőle! Már régóta kérjük az Urat, mégsem hallgat meg minket! Achaz király, aki kétségbevonta Isten segítségét, a szomszédos hatalmakkal szövetezik. Izaiás azonban hisz, mert tudja, hogy Isten segíteni fog, amikor azt helyénvalónak tartja és, hogy ennek az isteni beavatkozásnak jele meglepő lesz: tehetetlen, gyenge gyermekként jelenik meg köztünk.

A csodálatos gyermek **Isten megjelenik közöttünk**

Iz. 8, 23b-9, 3

3. vasárnap A év

Iz. 9, 1-6

Karácsony, éjféli mise

„Mikor ér a Szabadító városunk kapuihoz?” – sóhajt fel egy legyőzött nép, amely a Gondviselés küldöttét várja. Így imádkoztak a Krisztus előtti VIII. század zsidói az aszsirok rémuralma alatt. Minden nép megszépíti elveszett reményeit és dicsőséges jövőről álmodik: győzelemről, békéről, szabadságról, szociális igazságosságról.

Azonban a Gondviselés küldte, állig felfegyverzett szabadító nem jelentkezik. Csak egy mezítelen, tehetetlen gyermek közeledik, aki ahelyett, hogy segítene rajtunk, inkább gondozásunkra szorul. Úgyhogy a saját erőnkől kell kivívnunk győzelmünket, békénket és szabadságunkat. Azonban ez a gyermek, akit Isten adott nekünk, a legbiztosabb ígéret: ha földünk világra tudta hozni ezt a szép kis gyermeket, akit nem tudjuk, hogyan nevezzünk, akkor nyugodtan álmodhatunk a nagy ünnepről, dicsőségünk visszatéréséről, kiengesztelődésről, boldog napokról. Hi-

szen Isten maga hagyta jóvá tervezgetéseinket: „Isten féltő szeretettel virraszt felettünk.”

Karácsony igazi értelme ez: egy gyermek visszaadta bátorságunkat, hogy örülni tudjunk az életnek.

Az álom valóra vált **Dávid sarja**

Iz. 11, 1-10

Advent 2. vasárnap A év

Az aranykor, az utópia vágyálma, hogy egy képzeletbeli országban, egy eszményi kormányzat vezetése alatt egy nép boldog és kiegyensúlyozott életet él. Tekintsünk el ennek leírásától, de ragaszkodjunk az utópiához. „Akkik vágyaikat valóságnak tartják, akik hisznek vágyaik megvalósulásában.” – ez Advent jelmondata.

Mert a mi Adventünk már megvalósult, álmunk valóra vált Jézus Krisztusban, Dávid Fiában. A kereszten úgy magasztosult fel, mint minden nép egységének jele. Feltámadásakor elárasztotta Őt az Isten Lelke. Az Ő dicsőséges lakhelye többé már nem a jeruzsálemi templom, hanem az egész emberiség, mint az Ő titokzatos Teste, amely lassan és fokozatosan új teremtménnyé válik az egyenlőség, a béke és a hit alapján.

Ez a reménységünk a legmélyebb gyökere annak, hogy miért van az Egyház elkötelezve a világ szolgálatára. Egy olyan világban, amely időnként ernyed, fáradt és fásult, a keresztények kötelessége, hogy az utópia vírusával, a lehetetlen vágyával, az Istennel való találkozás reménységével oltsa be az emberiséget, az Ő békéjének sóvárgásával, amely olyan fontos, mint a végtelen tenger.

A hatalom kulcsa **A Messiás megjövedőlése**

Iz. 22, 19-23

21. vasárnap A év

Izaiás, hogy leváltsa a méltatlan udvarnagyot állásából, aki visszaélt hivatalos hatalmával, Eliakimot jelöli meg utódául, aki már nem hatalmaskodik, hanem szolgál. E jövedőlésben Krisztusnak, Dávid háza alázatos szolgájának arcvonásai rajzolódnak ki, aki egyben az Atya dicsősége, mert megkapott minden hatalmat. Azonban a földön ez a hatalom egy halászemberre, Péterre száll át, majd az Egyházra, hogy a népeket szolgálja.

A terített asztal mindekit vár **Isteni lakoma**

Iz. 25, 6-10a

28. vasárnap A év

Nem lesz többé éhség, sem halál, sem gyötrelem, amely annyi emberi ábrázatot torzított el, eltűnik majd, mint napfényben a pára. Az Úr asztalának vendégei (Mt. 22, 1, 14) a nyomorultak, az elesettek és kitaszítottak, akiket magukra hagytak éhségükben, akár kenyérre, akár igazságra, vagy bocsánatra éheztek, de Isten kielégíti éhségüket. Azonban e reménységnek mai jelre van szüksége: templomokra, ahol az emberek összegyűlnek az igeisten-tisztelet és az eucharisztikus áldozat asztala köré. Templomokra, ahol megismerhetik az ünnepek ízét, a testvériség bátorító érzését és az életöröm boldogságát. Templomokra, amelyekből kiárad az evangélium jóhíre: „Ime itt van az Isten, aki elhozta nekünk az üdvösséget.

Hallom az Úr közeledő lépéseit

Jeruzsálem győzelme

Iz. 35, 1-6a, 10

Ádvent 3. vasárnap A év

Iz. 35, 4-7a

23. vasárnap B év

„Te vagy-e az eljövendő?”

Igen, nézd a tavasz érintésére virágba borult erdő, mező, a gyógyulás is ezt hirdeti és, hogy az emberekbe újra visszatért a remény. Nézd egy nép visszanyeri szabadságát, a számkivetettek visszatérnek hazájukba, az ember találkozik távoli testvéreivel. Vakok lássatok, süketek halljatok, némák újjongva kiáltsátok: „Ime a mi Istenünk emberi utakon közelít felénk!”

Isten gyors léptekkel siet felénk

A szabadulás megjövendölése

Iz. 40, 1, 5, 9-11

Ádvent 2. vasárnap B év

Ötven évig tartó számkivetés után, Isten visszavezeti népét hazájába, egy új vándorlás után. Babilont Jeruzsálemtől egy ezer kilométer hosszú sivatag választja el és a népnek a szokott kerülő utat kell megtennie. Isten azonban sürgeti népe szabadulását és egyenes ösvényen vezet a sivár pusztaságon keresztül.

Ádvent ez a pusztaság, amelyen át Isten gyors lépésekkel egyenesen siet felénk, nem azért, hogy behajtsa tartozásunkat, hanem, hogy elengedje azt. Ez a szöveg az „Evangélium” szó bölcsője, itt fordul elő első ízben a „Jó hír” kifejezés, amely nem magyarázat, se program, hanem az Úr látogatásának meghirdetése: „Ime itt a ti Istenetek!” Igen, Ő a miénk, aki azonossá vált az emberrel, hiszen messziről felismerik Őt lépésének meghitt dobbanásáról és hangja megtöri a csendet, amikor kapunkon belép. A Pásztor biztos úton, legelőről legelőre tereli nyáját.

Ez az én szeretett Fiam

Első ének az Úr szolgájáról

Iz. 42, 1-4, 6-7

Vízkereszt utáni vasárnap

Nagyon valószínű, hogy a „szolga” szó itt Izrael népet jelenti, amely szétszóródott az ellenséges népek között és küldetése természetfeletti értelmét és célját keresi. A próféta ezt így magyarázza: ez a szétszóródás alkalmul szolgál arra, hogy ez a nép Isten szóvivője legyen, a pogány népek megvilágosítására.

Isten népének történetében ez a küldetés azon az elhivatottságon alapszik, amely a Szentlélek adománya, hogy jel és felhívás legyen a pogányok között az egy igaz Istenhez való megtérésre.

Miután Isten ilyenné „formálta” és a Szentlélek vezeti, ez a szolga úgy teljesíti hivatását, hogy Isten iránti hűséggel és az igazi erők szelídségével jogai birtokába helyezi a népeket és felszabadítja a rabokat.

Amikor Jézust Keresztelő Szent János megkereszteli, a Szentlélek leszáll reá és az apostolok felismerik, hogy Ő az a szeretett szolga, akiről az Atya beszél, aki majd megajándékoz minket az új szövetséggel, emberi jogainkkal, a hit fényével és a szabadulás kegyelmével.

Felejtsd el a múltat

Az új kivonulás csodái

Iz. 43, 16-21

Böjt 5. vasárnap C év

Izrael hite a Vörös tengernél született meg, mert az Úr volt az, aki „Atyáinkat kiszabadította Egyiptom olvasztókemencéjéből.” Azonban a próféta megjövendöli a Kr. előtti VI. sz. zsidóinak Istennek még nagyobb csodáját: a szíriai számkivetésből való kiszabadulást a sivatagon keresztül.

A meghaladott múlt Izrael hálátlansága

Iz. 43, 18-19, 21-22, 24b-25

7. vasárnap B év

A beteljesületlen álmok, elvetélt remények, folytonos lelkiismeretfurdalások, a múlt súlyosan nehezednek ránk. Nem tudunk megszabadulni tőlük, el kell fogadnunk és meg kell emészttenünk őket. Ez azonban csak egy türelmes és bizalmas beszélgetés formájában történhet.

Ki tudná Isten békéjét megadni? Egyedül csak Ő, aki kész bizalmat előlegezni, képes bennünket teljesen újjáraterneni, mert olyan nagylelkűen szeret minket, hogy nem vár semmiféle viszonzást tőlünk. Isten bocsánata nem változtatja meg a múltat, hanem új lelkiületet önt belénk. S így a lelkiismeretfurdalás azzá a bizonyossággá válik bennünk, hogy Isten úgy szeret minket, amilyenek vagyunk és a másokkal szemben érzett neheztelésünk megbocsájtássá és megértéssé szelidül bennünk. Az ami elhagyatottságnak és számkivetésnek látszott, így a felebarátaink felé vezető úttá válik, mely a megújuláshoz vezet.

Mi magunk is sokszor belefáradtunk abba, hogy a múltban keressünk igazolást. „Felejtsük el a múltat...” Igen, elég volt, ne emlegessétek atyáink bűneit, felejtsük el himnuszaikat, mellveregető beszédeiket. Hagyjuk a „régijó idők” emlegetését az öreg diákok összejöveteleire.

Tegnap szinte elborítottak bennünket gazdag hagyományaink, de nekünk egy hagyománytagadó korban kell Istenben hinnünk, az evangélium követelményeit újságjainkban felfedeznünk, Krisztust a mai ember arcvonásaival felruháznunk és hitünk himnuszát a slágerek ritmusára énekelnünk.

Ne várjunk csodákat, lássuk meg a pusztai vándorlás mélyebb értelmét: Isten jelenlétének és gondviselő irányításának jelét, a kegyelem e reményteljes adományát.

Egy barbár felmagasztalása

Cyrus: Isten eszköze

Iz. 45, 1, 4-6

29. vasárnap A év

Izaiás meggyőződése volt, hogy Isten a történelem korlátlan Ura. Még a legkegyetlenebb zsarnokok is akaratlanul Isten terveit szolgálják. Amikor Szennacherib, Asz-szíria gőgös uralkodója, legyőzi Izraelt, Isten ítéletét hajtja végre, Isten úgy használja a gonoszokat – mondja Luther – mint a balkezét.

De vajon lehet-e egy kegyetlen barbár Isten jobbkeze? Úgy gondoljuk, hogy semmi esetre sem. Márpedig Izaiás Cyrust, a legyőzhetetlen hódítót „Krisztusnak” nevezi és dicsfénnel övezi alakját. Mert Cyrus valóban visszaállította Jeruzsálemben az egy igaz Isten imádását.

Isten ellenfeleinek ruházatában: az ateista filozófia, a valláskritika, vagy a destruktív irodalom leple alatt közeli felénk. Mindezek a dinamikus erők, amelyek a legszilárdabb bizonyosság zárját feszegetik, mégha Isten „balkezeként” is, végső soron Neki dolgoznak.

Mindazok, akik szólásszabadságot adnak és lehetőséget biztosítanak az evangélium hirdetésére, mint Isten „jobbkeze”, szintén Neki dolgoznak.

Mindenki, akár akarja, akár nem, Istennek dolgozik.

Amiben Cyrus tévedett

Második ének az Úr szolgájáról

Iz. 49, 3, 5-6

2. vasárnap A év

Mennyire bizakodott mindenki Cyrusban! Sőt maga az Isten adott neki ellenállhatatlan erőt. Ő azonban csak egy a hatalmasok közül, a zsidó nép pedig a perzsa birodalom egy kis szórványa maradt. Mindazonáltal Isten megerősíti ígéretét amit a prófétának adott: „Ime a nemzetek vi-

lágosságává tettelek, hogy dicsőségem légy a föld határáig és helyreállítsad Izraelt!"

Jézus, aki azért jött, hogy szolgáljon, visszautasítja, hogy politikai célokat kövessen és felőrlődik a római hatalom és a zsidó nacionalizmus malomkövei között. De ha le is mondott a politikai hatalomról, mégis meghirdette, hogy egybegyűjti Isten gyermekeit, akik szétszórva éltek az egymással szemben álló népek tömegében.

Az Egyház is gyakran megélte politikai támaszainak összeomlását. Küldetése azonban változatlanul megmarad, hogy ébrentartsa az emberekben a kiengesztelődés reményét.

Méhemnek gyümölcse

Isten nem feledkezik meg népéről

Iz. 49, 14-15

8. vasárnap A év

Isten népe iránti szeretete oly hatalmas és emberileg gyengéd, mint az anyának gyermekei iránti szeretete. Amit az anya szeretetében meg akar adni gyermekének, azt Isten meg is tudja adni.

Az erőszaknélküliség láncreakciója

Harmadik ének az Úr szolgájáról

Iz. 50, 4-7

Virágvasárnap

Iz. 50, 5-9a

24. vasárnap B év

A prófétának, akit honfitársai és a megszálló hatalom egyaránt üldöznek, Isten kinyilatkoztatja: viselje el az ütések zokszó nélkül és ne viszonzza azokat. Így védelmét teljesen Istenre bízza, aki őt azért küldte, hogy az Igét hirdesse.

Ugyanúgy Jézus Krisztus is azért viseli el majd az igazságtalan ülteket, hogy az emberi szív megtisztuljon a gyűlölelettől.

Mit válaszoljunk egy elfáradt, fásult embernek, egy aktív kereszténynek, akinek ellentmondanak, egy bebörtönzött misszionáriusnak és annak, aki lemond az erőszak fegyveréről és ezért kinevetik? Azt, hogy a gyűlölet a félelem utolsó erőfeszítése; hogy el kell fogadni, hogy arcul üssenek, azért, hogy a gyűlölet hevessége elcsituljon és, hogy a szeretetnek a kereszt kérlelhetetlen logikáját kell követnie: mások gyűlölete miatt kell meghalnunk, hogy azok a mi szeretetünk által újjászülessenek.

Nagy örömet hirdetek nektek Jeruzsálem jövődő dicsősége

Iz. 52, 7-10

Karácsony napja

Amikor a béketárgyalások végül is sikerrel kecsegtettek és a feszültség a tetőfokára hágott, mindenki türelmetlenül a rádió és a televízió híreit leste. Ugyanígy várták Jeruzsálem lakói is a béke hírnökét, aki kifulladásra jelentette a jó hírt: Isten, aki úgy látszott, hogy elhagyta népét, maga jön el békét kötni.

Képzeljük csak el azt az örömet, amit Izrael népe érzett, amikor meghallotta az üdvösség „evangéliumát”. („Evangélium” ugyanis örömhírt jelent).

Amikor az Egyház a karácsonyi szentmisében ezt a szöveget olvastatja, örömmel hirdeti meg nekünk: Isten beváltotta azt az ígétét, amire az egész emberiség várt: gyermek alakjában eljött közénk! És ez az Ő földi eljövetele végleges eljövételének újjongó nyitánya.

A szolga Negyedik ének az Úr szolgájáról

Iz. 52, 13-53, 12

Nagypéntek

Ez a szöveg megdöbbenetette a zsidókat, akik gyakran édeskés kommentárokat szoktak írni. Nem így azonban

a keresztények, akik szószerint értelmezték és az Újszövetség gyakran felhasználja arra, hogy Krisztus szenvedésének és feltámadásának jelentőségét hangsúlyozza. (Mt. 9, 17; 26, 63; 27, 38; 27, 60; Márk 15, 28; Péter I. lev. 22-25).

Első látásra úgy tűnik, hogy ha egy ember szenved, úgy az a bűneiért történik. Isten azonban nem bünteti, hanem felmagasztalja Szolgája szenvedését! (13) Ez annak a jele, hogy ártatlan. Szervedése tehát más értelmet nyer: kínjaival mások bűneit engeszteli ki (10), a mi bűneinkért és sokak vétkeiért vezekel (11-12).

A Szolga megadja a szenvedésnek az igazi értelmét: semmiféle szenvedés sem vész el, vagy haszontalan, hiszen Jézus mindnyájunk szenvedését magára vállalta.

A tömegek szeretetének megnyerése **A szenvedő Szolga**

Iz. 53, 10-11

29. vasárnap B év

E szöveg szavait Izaiás a zsidók engesztelő szertartásaiból kölcsönözte, amikor olyan áldozatról beszél, amelyet az emberek bűneiért mutatnak be. Azonban más hasonlatokat is felhasználhatunk, hogy megmagyarázzuk e híres mondás értelmét: „Krisztusnak kellett szenvednie!”

Igy például tudjuk, hogy mindenkinek, aki oda akarja adni életét, el kell fogadnia a szenvedés gyötrelmét.

Miért kerülné el tehát éppen az Egyház e megpróbáltatásokat? Tévedünk, ha azt gondoljuk, hogy a kulturális és politikai megpróbáltatások, amelyek a világot érik, elkerülik az Egyházat.

Ha az Egyház az emberiség édesanyja kíván lenni, ha Krisztusnak utódokat akar nevelni, úgy magának is annak a húsvéti misztériumnak igézetében kell élnie, amelyet meghirdet és önzetlenül meg kell feledkeznie önmagáról, hogy az embereket Istenre emlékeztethesse.

Újra eljövök, hogy megkeresselek **Jahvé szeretete**

Iz. 54, 5-14

Húsvét vigiliája

Ki az aki szólít? Ki az, aki elhagyva ifjúsága szerelmét, legyőzöttként visszajön, hogy így szólítsa meg: „Nem tudlak feledni!” Bár minden oka megvan rá, mégsem tudja megújírtani. Vajon Isten ismerte-e valaha is a szerelem megalázó visszautasítását, vereségét?

Az ember szintén ki akarta törölni emlékezetéből az Istent, új életet kezdett nélküle, visszanyerte önállóságát. „Boldog bűn”, amely lehetővé tette a könnyed kapcsolatok megszakítását, hogy felfedezze a szeretett lény ellenállhatatlan vonzását: „Mi lesz belőlem nélküled? Hiszen ajkadon újjászülettem.”

Húsvét éjszakája az, amikor az ember újra megtalálja régi szerelmét; amikor villanásszerűen megbizonyosodunk, hogy egymásnak vagyunk teremtve. Csak ha hitünk megtette ezt a hatalmas vargabetűt, érkezhetünk el ahhoz a ponthoz, ahonnan nincs már visszatérés többé: a kételyek özönében hitünk megedződik és állhatatossá, megingathatatlanává válik.

Isten-adta húsvét **Meghívás**

Iz. 55, 1-11

Húsvét vigiliája

Ezen utolsó jóslatában Izaiás ebbe a sürgető felhívásba sűríti össze a Vigasztalás könyvének tanítását: menjünk az Úrhoz, mert egyedül csak Ő képes éhségünket kielégíteni és szomjúságunkat azzal a „vízzel” oltani, amit Ezekiel a Szentlélek jelképeként használ.

Az örök szövetség, amit Isten már Dávidnak megígért, de itt az egész emberiségre kiterjedő egyetemes jelentést

kap, véglegesen egy olyan lakomával nyer megpecsételést, amelyre mindnyájan ingyenes meghívást kaptunk. (A lakoma profétikus kép, amely az örök boldogságot, az ingyenesség pedig azt jelenti, hogy Istennek ezt az adományát semmiféle jócselekedettel sem érdemelhetjük ki.)

Az Úr meghívása a mai idők emberének is szól és az Oltáriszentséggel és keresztséggel, mint hatékony jellel az Egyház a Szentlelket közvetíti. Ezzel mintegy elővételezve kapjuk az örök élet boldogságát, azt a végső állapotot, amikor a Lélek lesz „minden mindenkben”.

Igy az emberiség Isten Országává válik, ami már itt és most megkezdődik. Azzal, hogy lemondunk saját bizonyosságunkról, a halálból az életre támadunk. Áldott ez az éj, amikor nekünk az Egyház liturgiája ünnepélyesen kihirdeti a mi „húsvétunk” titkát.

Megfizethetetlen kincsünk **Meghívás az üdvösségre**

Iz. 55, 1-3

18. vasárnap A év

„Ruha teszi az embert, vegyen ...!” – „Öröme lesz az életben, ha nálunk vásárol ...-t!” „Ha családja boldogságát akarja, forduljon bizalommal cégünkhöz...!”

Ennek a hírverésnek vásári zajában ugyan ki hallja meg Izaiás felhívását?

A szegény, aki nem tud fizetni, nagyon értékeli, amit ingyen kaphat: igazi barátságot, amely felüdít, mint a forrásvíz; éltető hitet, amely olyan, mint a frissen fejt tej; reménységet, amely felvidít és erőt ad, mint a tüzes bor.

Ez a prófétai felhívás még a gazdagoknak is szól, akik annyi jó ital elfogyasztása után is szomjasak maradnak. Ahol nagy a jólét, ott kevés az elégedett ember. Vajon kevés pénz is elég a boldogsághoz?

Isten olyan asztalt terített nekünk, ahol nagylelkűségéből jóllakhatunk. Ez a kenyér és ez a bor annak a végtelen szeretetnek az ajándéka, amely kifogyhatatlan, az Ő Igéje nem értéktelenedik el és jelenléte sohasem szűnik meg.

Egyétek és vegyétek, mert ez Isten ingyenes ajándéka.

Nem emberi mértékkel mérve Jahvé közel van

Iz. 55, 6-9

25. vasárnap A év

Te keményszívű, megátalkodott, kérlelhetetlen ember, ne mérd Istent a te közepszerű mértéked szerint!

Nála nem számít a „követel” és „tartozik” rovat és tartozásod úgy elolvad, mint napsütésben a hó.

Nem utálod földhözragadottságodat? Nem akarod inkább életedet Isten szeretetének fényében, magasabb szemszögéből szemlélni?

A szó hatalma Isten szavának hatékonysága

Iz. 55, 10-11

15. vasárnap A év

Szólj Uram, szólj, mert sohasem mondatsz eleget nekünk! A szónak mágikus hatalma van, amely tömegeket tud mozgósítani jó és rossz célok érdekében egyaránt, legyen az mentőakció, vagy pogrom, zsinat, vagy keresztshadjárat.

Van szó, amely szinte lenyűgöz és megbabonáz, fölemel és megaláz Testvéri párbeszéddel a jövőt építhetjük. A szó megmászhatatlan helyzeteket teremthet és a hivatalos tárgyalások megváltoztathatják a népek viszonyát.

De vajon Isten szava, amelyet a Szentírás foglal magában, amelyet a prédikáció közvetít, vagy amelyet a

hívők közösségében elmélkedve olvasnak, és ami Isten Igéjében nyert kinyilatkoztatást – nem hatékonyabb-e minden emberi szónál?

Szélesre tárt kapuk Egyetemesség

Iz. 56, 1, 6-7

20. vasárnap A év

Minden idők legnagyobb kísértése, ha egyetlen fajnak, országnak, társadalmi rétegnek, nyelvnek, kultúrának embereit fogjuk össze, mert így gettóba zárjuk őket. Isten nem győzte ostromozni ezt az elzárkózást, mert azt akarja, hogy ledőljenek a válaszfalak.

A próféta is szélesre tárja a templom kapuit mindazok előtt, akik az Úrhoz ragaszkodnak, mégha „idegenek” fiái is. S ezzel megindítja a harcot az elzárkózás ellen; ez a küzdelem azonban mindig új harcosokat kíván.

Ezek a megtért idegenek készítik elő, hogy a nagy tömegek Jézus aklába térjenek és minden ember egyetlen nagy közösséget alkosson. Ez az Egyház hivatása. De vajon megtesz-e mindent, hogy mindenki jól és boldognak érezze magát Krisztus közösségében?

Az ember istentisztelete Az igazi böjt

Iz. 58, 7-10

5. vasárnap A év

Izaiás korában, de Jézuséban is, a hívek arra törekedtek, hogy minél nagyobb pompával ünnepeljék meg az istentiszteleteket, úgy hogy ez a szegények megbotránkoztatására szolgált.

Ebben a szentírási szakaszban Izaiás ezzel a liturgikus kérdéssel foglalkozik. A ma kereszténye nagy gondot fordít a liturgikus fejlődésre és arra törekszik, hogy az istentisztelet és az élet közel kerüljenek egymáshoz. Azt ki-

vánja, hogy a hívek minél tevőlegesebben vegyenek részt a szentmiseáldozat bemutatásában, hogy az ima és a tevékenység szoros kapcsolatba kerüljön egymással. Nem akarja, hogy jelenléte Isten előtt az imában menekvés legyen és elvonja a hívőt attól, hogy jelen legyen a mai világban és ott tanúságot tegyen Krisztusról. Vagyis arra törekszik, hogy megteremtse az ima és cselekvés egységét és egyensúlyát.

Tehát Izaiás tanítása, amit Jézus megerősített és szentesített, ma is időszerű. A Próféta leírja az Újszövetség istentiszteletét, amely összhangba hozza az imát a cselekvéssel, a papot a prófétával, az áldozatot az irgalmaság cselekedeteivel.

Ez volt a Zsinat utolsó megnyilatkozása is: „Tanuljuk megszeretni az embert, hogy szerethessük Istent.” (VI. Pál).

A tengerár a régi gátakat ostromolja Az új szövetség

Iz. 59, 19-21

Ma, amikor egyesek a legalapvetőbb egyházi hagyományokat is kétségbevonják és azokat oly hevesen vitatják, hogy már szinte lehetetlen e szenvedélyeket helyes irányba terelni, jó meghallgatnunk azokat a szavakat, amelyeket Isten Izaiás szájába adott: a Lélek, mégha olyan szelíd is, mint a galamb, nem halk fuvalat, hanem hatalmas áradat, amely a régi gátakat ostromolja és már-már kilép a medréből.

Ez a mindig megújuló és hatalmas erő az örök szövetség biztosítéka. Az, hogy ma a felek megváltoztak és az utódok gondolkodása már egészen más, mint az ősöké, akik e szövetséget megkötötték, a Szentlelket vajmi kevésbé érdekli. Nekik éppenúgy, mint elődeiknek, meg kell ta-

láltniok a remény szavait, azokat a szavakat, amelyek megtanítanak bennünket arra, hogy miként kell annak a szövetségnek a szellemében élnünk, melyet egykor Jahvé kötött népével és amelynek mi örökösei vagyunk.

Ragyogó jövő **A Messiás Országának dicsősége**

Iz. 60, 1-6

Vízkereszt

„Örvendezz Sion leánya!”

De vajon minek örülhet a mai Egyház? Hiszen most is sötétség borul a földre és mégha a népek a felkelő csillag fénye felé is menetelnek, nem az Egyházhoz közelednek. A napkeleti bölcsek szintén „más úton tértek vissza hazájukba”. Nem, a népek nem az Egyház körül gyülekeznek és távoli gyermekei nem feléje igyekeznek.

Egyébként is mi használ neki a tengernyi kincs? Mire jó az arany, a tömjén, a mirha és a tevék sokasága?

Mi lenne, ha az Egyház olyan szegény és tehetetlen volna, mint a szalmán fekvő Gyermeke? Talán meggyűjtaná azt a fénylő csillagot az égen, hogy elvezesse a népeket a betlehemi Gyermeke jászolához?

Prófétai lelkű papok **A próféta hivatása**

Iz. 61, 1-3a, 6a, 8b-9

Nagycsütörtök miséje

Iz. 61, 1-2a, 10-11

Advent 3. vasárnap B év

E szöveg részleteit gyakran olvashatjuk újmisési papok szentelési emlékképein, mert Izaiás ebben a papi hivatás himnuszát zengi. A pap ugyanis nem a szertartások únott szolgája, sem szigorú erkölcscsősz, hanem az Úr küldetésében jár, hogy örömhírt vigyen a szegényeknek,

szabadulást hirdessen a foglyoknak és megvigasztaljon minden szenvedőt.

A pap akkor érzi igazán, hogy Krisztus felkentje, ha a ráncokat kisimítja, a lelkiismeretfurdalást megszünteti, új életkedvet önt a csüggedők szívébe és felszítja a lelkesedés tüzét a fásult lelkekben.

Igy minden keresztény egyetemes értelemben „Isten papja és munkatársa”, mert ugyanúgy megkapta a szent kenetet, mint az evangéliumi örömhír prófétái, akik Isten és a világ megingathatatlan szövetségének tanúi.

Éppen ezért ne kérdezzük a modern kételkedők fásultságával: „Mire vagyunk mi még jók?” Mert hiszen a mi kezünkben van az igazság vetőmagva és a boldogság oltóága. A nemzetek között szétszórva fedezhetjük fel majd „Isten áldott nemzetségének” méltóságát. Csak ha megosztottuk az emberekkel munkájukat és szenvedéseiket, tudjuk majd felfogni e munka és szenvedés értelmét s csak ekkor ébredünk majd rá hívő voltunk jelentőségének tudatára.

Megtanítász nevemre **Jeruzsálem kiengesztelése**

Iz. 62, 1-5

Karácsonyi éjféli mise

Iz. 62, 1-5

2. vasárnap C év

„A Te szereteted éltet engem.” Abszolút szükségességünk biztos tudatát (hogy ugyanis érünk valamit), mindig mások keltik fel bennünk.

Az emberiség nem ismeri saját arculatát, azt, hogy vajon a földi múlandóságnak van-e eljegyezve, vagy pedig az örök boldogságra rendeltetett. Hogy a fejlődés utolsó hajtás-e, vagy az isteni élet csíráját hordozza-e magában.

Ime Isten eljegyzí magát az emberiséggel. De vajon ez érdekházasság-e, vagy valódi szerelmi frigy? „Tetszettél Uradnak és Isten örömét leli benned”.

Jézus szemében az emberiség az egyház által veszíti el gúnyneveit: többé már nem „elveszett”, „magárahagyott” („a hangyatársadalom egy fejlettebb formája”, „a természettől elszakadt állat”). Mivel Isten önmagáért szereti az embert, megtanulja, hogy igazi neve: „Isten öröme és az Örökkévaló társa”.

A betlehemi barlang bejáratánál a közeli pásztorok és a messziről jött bölcsek egyaránt hinni kezdik, hogy jobbak, mint aminek látszanak.

Hallgatni arany **Isten megváltott népe**

Iz. 62, 11-12

Karácsony, pásztorok miséje

Az a négy új név, amelyet Sion leánya kapott, lényegében ugyanazt fejezi ki: Isten kitart népe mellett, szeretetével meg akarja hódítani és ezért hajlandó áldozatot hozni.

Isten sajátos módon udvarol nekünk: egy istállóban ad találkát, s egy szót sem szól, mert nincs mit közölnie.

Te sok ajándékot és bőkot kaptál. Amikor azonban egy szegény vall szerelmet, mi mást ajánlhatna fel, mint hallgatását?

A szegény falai leomlanak **Az Úr a mi Atyánk**

Iz. 63, 16b-17, 19b; 64, 2b-7

Advent 1. vasárnap B év

Isten és ember között, mint áthághatatlan határ, a szegény drótsövénye húzódik: mert, akit Atyánknak és szabadtónknak neveztünk, elviselhetetlen hallgatásba burkolózik. De ahelyett, hogy Istent ezért vádolnánk és így alibit keresnénk szegényletes viselkedésünk mentegetésére, nem volna-e helyénvalóbb, hogy most az egyházi év kezdetén,

véget vessünk e kibírhatatlan helyzetnek és így kiáltunk feléje: tépd szét az ég kárpitját és jöjj!

De honnan vegyük ehhez a bátorságot? Hiszen erre nem hatalmaz föl bennünket szolgálai mivoltunk, közepszerűségünk. Ismerjük az előzményeket, de Isten másként cselekedett: amikor megrengette a hegyeket, ezt nem azért tette, hogy nevetséges egeret szüljenek, hanem, hogy valami hallatlan újdonsággal lepje meg népét: gyengéden lehajolt mindazokhoz, akik bíznak Benne.

Makacs, önféjű fajta **Jeruzsálem a mi anyánk**

Iz. 66, 10, 14c

14. vasárnap C év

Utópikus jóslatok tömege olyan zavartalan boldogságot és tökéletes biztonságot ígért a zsidó népnek, mint amit a kisgyermek érez anyja kebelén. A számkivetés után új nép született, amelynek Istenbe vetett bizalma egészen újszerű volt.

Bár a számkivetés megszűnt, a nép élete mégis kemény maradt, hite ugyanolyan satnya. De vajon ezt a látóhatár felett lebegő „békés folyó” délibábjának kell tulajdonítanunk?

Isten népe azóta számos más számkivetést is átélt és reménye mégis megmaradt. Mivel az ígélet örökké érvényes marad: „Jeruzsálemben vigasztalást leltek.”

Isten népe makacs, önféjű fajta. Az ember szívesen lemond arról, hogy álmodozzék a boldogságról, de sohasem mond le a boldogságról. Makacs reményünk nem más, mint Isten iránti hűségünk kifejezése.

Gyalog, lóháton vagy autón

A pogányok megtérése

Iz. 66, 18-21

21. vasárnap C év

Isten soha sem titkolta el azt az üdvözítő szándékát, hogy a szétszórt emberiséget egyetlen néppé kovácsolja össze.

Ha kell, egy olyan jelet küld, amelyről az emberek felismerhetik egymást. És mi mindnyájan, akik Jézus Krisztusban ismertük fel ezt a jelet, arra vagyunk hivatva, hogy felkutassuk testvéreinket, minden embert, akár gyalog, akár lóháton, mint e bibliai szöveg mondja, akár – mint ma időszerű – autón. És Isten e pogány tömegből, nem pedig a zsidóság kiváltságos kasztjából választja ki papjait, akik arra vannak hivatva, hogy mint tanúságtevők és próféták hirdessék Isten igéjét és összegyűjtsék népét.

JEREMIAS KÖNYVE

BEVEZETÉS

Szent Lukács beszéli el, hogy mikor Jézus Jeruzsálemhez közeledett, sírt a város fölött: „Bár csak végre te is meglátnád, mi biztosítja számodra a békességet, mert most még nem látod...” (19, 41-44). Jézusnak ezt a fájdalmát már Jeremiás is végigszenvedte hat évszázaddal korábban.

Jeremiás átélte Juda királyságának agóniáját. Előre látta a pusztulást. Sokak felháborodása közepette, vérző szívvel hirdette kortársainak: „Fájdalmam fájdalmat kerget, szívem kesereg bensőmben” (8, 18). Milyen sokszor szívesebben hallgott volna, ott hagyta volna rettenetes hivatását, és mint a hamis próféták eget-földet ígért volna ő is: „Azt gondoltam, nem törődöm Vele. Nem beszélek többé az Ő nevében. De ilyenkor, mintha tűz gyúlt volna ki szívemben, csak úgy égett tőle a csontom, s én elaléltam, nem tudtam elviselni” (20, 9). Ellenkezett, mégis beszélt. De nem hallgattak rá. Kortársai, azt gondolva, hogy a templom – talán valami varázslatos módon – biztos védelmet nyújt nekik minden fenyegető veszedelemmel szemben, nemcsak nem hallgattak rá, hanem azt is meg akarták akadályozni, hogy beszéljen, és összeesküdtek élete ellen.

Egy rövidke pillanatra Jeremiás is reménykedett, amikor Josias király elindította országában a vallási reformot, amikor AsszírIA hirtelen lehangyatlott, egy pillanatra őt is eltöltötte a reménykedés, és lehetségesnek tartotta Izrael királyságának helyreállítását. Josias tragikus halála

után azonban ment minden a régiben. A nép viszontért bálványaihoz és külsőséges vallásosságához. Ettől kezdve, mint tehetetlen szemtanú, Jeremiás végignézte a királyság szétbomlását, Jeruzsálem elfoglalását és lakóinak elhurcolását.

Mindazonáltal, Jeremiás a legreménytelenebb helyzetekben is a reményt éleszti népében, hirdeti az elhurcoltaknak Babilon kikerülhetetlen összeomlását. Jelképpül, annak zálogául, hogy a száműzöttek visszatérnek majd országukba, szántóföldet vásárol. Végül Isten nevében meghirdeti a megpróbáltatás idejének elmúltával a szövetség megújítását: „Íme napok jönnek, és én új szövetségre lépek Izrael házával és Juda házával... Bensejükbe adom majd törvényemet, és beleírom szívükbe. Én Istenükké leszek, ők pedig az én népemmé lesznek" (31, 31-34). Ekkor ő is ujjongó örömének ad kifejezést. Jeremiás nemcsak a fájdalom prófétája. A reménység embere is volt ő, mindennel szemben és mindenek ellenére. Egy zsidó író szavait használva „az ő öröme a holnap öröme, azé a holnapé, amit ő sohasem ismert, amelynek nem látta hajnalát, amelyről csak azt tudta, hogy a koromsötét éjszakában fel kell tűnnie, mert éjfél már elmúlt".

Jeremiás könyve hosszú és nehéz, de talán egyike a legmegindítóbbaknak. Bemutatja nekünk a legemberibb prófétát, aki legközelebb áll hozzánk, az Ószövetség legevangeliumibb alakját. Ma is van hozzánk szava. Sürget, hogy hagyjuk el a külsőséges vallásosságot és állítsuk helyébe a szív vallásosságát.

JEREMIÁS

Egyedül mindeki ellen Jeremiás próféta hivatása

Jer. 1, 4-5, 17-19

4. vasárnap C év

A zsidó népnek abban a tragikus korszakában, amikor Juda királysága a végéhez közeledett, majd az összeomlás bekövetkezett, Isten elküldte békés prófétáját: Jeremiást és azzal a félelmetes feladattal bízta meg, hogy Isten nevében vádlón szemébe mondja e széthulló társadalomnak minden bűnét és tanúságot tegyen mindenki előtt, hogy Isten már nem fogja többé pártját népének.

Jeremiás megérti, hogy élete folytonos küzdelem lesz népével és annak udvaroncaival. Szókimondásáért keservesen meg kell fizetnie, mivel kérlelhetetlenül kiábrándítja kortársait hamis illúzióikból és megrendíti biztonságérzetüket. Ezért bátran szembe kell szállnia hazugságaikkal, el kell ítélnie szégyenletes hallgatásukat. Isten azonban nem támogatja őt ebben a harcában, nem úgy mint az épületes tanítómesékben, ahol a hőst az Isten mindig megsegíti. De aki olvasni tud az eseményekből, felismeri, hogy Isten szól általa és, hogy az ő vádoló szava Isten szózata az ingatag emberekhez és, hogy ez az üldözött, de bátor ember már Jézus előképe.

Válaszút

Aldott, ki az Ūrban bízik

Jer. 17, 5-8

6. vasárnap C év

Jeremiás próféta a sivárság és üdeség ellentétének népi képeit használva válaszút elé állítja az embert (Deut. 30, 15):

Átkozott, aki az emberben bízik!

Ki Istenben bízik, nem csalatkozik!

Jeremiásnak ez az üzenete, amit Jézus a nyolc boldogságban teljesített be, arra készítet bennünket, hogy kilépünk evilági reménységeink szűk köréből és boldogságunknak éppen ez az ára.

Azonban ki ne érezné, hogy ez az olthatatlan boldogság utáni vágy emberi gyarlóságunk miatt földi értékek: önmagunk, a család, a pénz stb. felé vonz bennünket.

Csak az tud bennünket igazán boldoggá tenni, aki ismeri létünk legtitkosabb vágyait és aki belát szívünk legtitkosabb zúgába.

Emésztő tűz

Jeremiás panasza megpróbáltatásai miatt

Jer. 20, 7-9

22. vasárnap A év

Jeremiás inkább a boldogság prófétája szeretett volna lenni. Miért kellett neki mégis vigasztaló szavak helyett perlekednie?

Éppenúgy mint Mózeset, őt is félreértették, mint Illést kiábrándították és mint Jézus a Getszemáni kertben, ő is lerogy küldetése súlya alatt, de a mindennél hatalmasabb Ige ereje mégis ellenállásra készíti.

Mintha Jeremiás azt kérdezné: Miért is kellett találkoznom Veled? Hiszen az élet úgyis elég nehéz, miért kell hát még jobban megnehezíteni sorsomat a hit emésztő tűzével?

Tudom, kinek hittem

Jeremiás vallomása

Jer. 20, 10-13

12. vasárnap A év

Azok, akik Jeremiástól megnyugtató szavakat, vagy tekintélyük megerősítését várják, megbotránkoznak a próféta tanításán. De ezért súlyos árat kell fizetnie: egészen magára marad és üldöztetésben lesz része.

Azonban Jeremiás hite szívósabb, mint ellenségeinek fenyegetései, sokáig üldözik, míg végül üldözői is felismerik a teljes vereséget. Ő tudja, hogy akik visszautasítják tanítását, meg fognak szégyenülni; bár a látszat már mást mutat, mégis bízik Isten hűségében.

A nép új vezére **A Messiásról szóló jövendölés**

Jer. 23, 1-6

16. vasárnap B év

Sok minden összeomlik a próféta körül, inint ahogy azt a történelem gyakran tanúsítja. A bűn, mint a bumeráng visszaüt és elpusztítja a zsidó nép rövidlátó és elmaradott vezetőit.

De Jeremiás nem olcsó frázisokat puffogat, hanem leleplezi és tetemre hívja a nép felelős vezetőit. De már ez sem segít. A város leomló falai maguk alá temetik őket.

Isten nem tér el eredeti szándékától, a választott népnek nem marad más vezetője, mint az, aki az Ő szándéka szerint készíti elő őket a Messiás eljövetelére.

Isten görbe sorokon is egyenesen ír **Az Izraelre váró szabadulás**

Jer. 31, 7-9

30. vasárnap B év

Ritka az az ember, aki a súlyos veszélyben nem veszíti el a fejét. Jeremiás is ezek közé tartozik. A nagy nemzeti gyász idején, amikor a győzők fogságba hurcolják a népet, azt hirdeti, hogy ez a vereség nem végleges. Ha a nép lelkileg nem adja fel a küzdelmet és állhatatosan keresi Istent, akkor az Úr kiszabadítja fogságából, megszünteti árvaságát, mert „akik könnyek között vetnek, az aratáskor örvendeznek”. (125. zsoltár)

Törvény, amely nem kényszerít **Az Újszövetség megjövendölése**

Jer. 31,31-34

Böjt 5. vasárnap B év

Amikor a nép, elnyomói elől menekülve, a szabadságot választotta, Isten a Sínai hegyen ünnepélyes szövetséget kötött vele.

Mivel azonban a zsidók új hazájukban a nagy jólét miatt elpuhultak és a pogány népek hatása alá kerültek, újabb elnyomatás várt rájuk, amitől már nem tudtak megszabadulni.

Mindazonáltal Isten hűségese maradt a szövetséghez: nem tagadta meg népét. Amikor a zsidókat újabb számkivetésbe hurcolják, Jeremiás bátorítja a foglyokat.

A szövetség törvénykönyve már nem kényszerít ugyan, de a zsidók saját jószántukból követhetik azt. A parancs már nem tilt, hanem Isten ingyenesen felajánlja bocsánatát. A vallás erkölcsi normái már nincsenek kőtáblákra vésve, hanem a törvény a szívünkbe van írva. Nem elég iskolai ismeretekre támaszkodni. Mindenkinek saját fáradtsága árán kell Istent újra felfedeznie. Ez az Újszövetség: állandóan úton vagyunk. Ugyan ki cselekedhetnék annak a belső parancsnak ellenére, melyet szívében hordoz.

Arra sincs már szükség, hogy a Sínai hegy magaslatáról hirdessék ki a Törvényt. Egy fogoly fogja azt vérével megpecsételni a Kálvárián.

Az igazságosság csírája **Az Úr örök szövetségre lép népével**

Jer. 33,14-16

Advent 1. vasárnap C év

A Próféta meghirdeti, hogy Isten kisarjasztja Dávid törzsének igazi ivadékát. Nincs már dinasztiára szükség, elég a csíra, hogy a fa gyökeret eresszen. Ez a király kicsiny

lesz és alázatos, azonban mit számít ez, ha „igaz” és kész megtenni mindazt, amit az Isten tőle elvár (ezt kívánja az „igazságosság” erénye) és mindenkit arra késztet, hogy helyes legyen viszonya Istenhez és felebarátaihoz. (És ez szintén az „igazságossághoz” tartozik).

Szólj igazat, betörik a fejed Jeremiást halálra ítélik

Jer. 38, 4-6, 8-10

20. vasárnap C év

Ha valakinek ellenségei vannak, az rendszerint annak a jele, hogy szavai és cselekedeti igazak.

Mert valóban; minden próféta, tegnap és ma egyaránt, a saját bőrén tapasztalja, hogy aki igazat mond, annak betörik a fejét. Olyan címen végzik ki őket, aminek semmi köze sincs tanításukhoz. Jézust azért feszítik keresztre, mert nem barátja a császárnak, Jeanne d'Arc azért került a máglyára, mert nadrágot hordott, Jeremiást pedig azon a címen ítélték halálra, mert bomlasztja a hadsereget és megosztja a népet.

E történetben azonban a pogány etióp Abdemelek élebbeszűnek bizonyult, mint a király és példájával bebizonyította, hogy aki bátran kiáll az emberekért, Isten parancsát teljesíti.

BARUCH

Virradj fel hajnal!

A Bölcsesség dicsérete

Bar. 3, 9-15, 32-4, 4

Húsvét vigiliája

„Olvastátok Baruchot?” Ez a prófétai szózat szép példája annak a beszédnek, amikor az átkok lassan elcsitulnak és buzdítássá válnak: „Milyen rossz hívők vagyunk!” „De milyen jó hívőnek lenni!”

A zsidók a görög filozófiától elkápráztatva és a pogányok között élve kételkednek hitük magasabbrendűségében: „Vajon miben vagyunk különbek másoknál? Menynyivel tudunk többet mint ők?” A zsidók, válaszolja Baruch, nem keresik a bölcsességet, hanem ismerik, eljutottak hozzá. „Isten maga a Bölcsesség, aki közöttünk lakik”.

A keresztények szétszóródva a nemzetek között éppen úgy küzdenek, mint a többiek. Csak egyben magasabbrendűek: ismerik Jézus Krisztust.

Jézus a mi élő szemrehányásunk: mert noha azt hirdetjük, hogy egy ember legyőzte a halált, mégis kárhozzatjuk azokat, akik egy jobb jövőért küzdenek.

Jézus a mi egyetlen büszkeségünk, mert az Ő jóvoltából minden lehetőség nyitva áll előttünk és minden zárat fel tudunk nyitni. A rosszat, a halált, az éjszakát le tudjuk győzni, minden pusztaságon át tudunk kelni. Ezen az éjszakán a keresztények énekére felvirrad a hajnal.

Merjünk hinni

A megszabadított Jeruzsálem

Bar. 5, 1-9

Advent 2. vasárnap C év

Isten népének reménysége oly mérhetetlen, hogy csak költők tudják megénekelni. E ragyogó szöveg akkor író-

dott, amikor Izrael népe rabságban görnyedt, szétszóródott és semmi reménye sem volt arra, hogy a jövőben újjászüléssék, sem pedig, hogy politikai hatalmát visszanyerhesse. Talán titkon csalfa illúziókba ringatózott és hatalomról, bosszúról álmodott. Mindazonáltal e nép most is Isten csodálatos cselekedeteinek nagy felkiáltójele és az is marad, „mert mindenki meglátja majd Isten üdvösségét”, amikor az emberiség boldog visszatérését ünnepli Istenéhez, amit az Úr megígért gyermekeinek és amiben mi, a reménytelenség ellenére is, rendíthetetlenül bízunk.

EZEKIEL KÖNYVE

BEVEZETÉS

Ezekiel fiatalabb Jeremiásnál, de mint az, ő is tanúja volt Juda királysága haláltusájának. Mint Jeremiás ő is korholta népének tévedéseit, erkölcsi romlását, főként pedig bálványimádását. Ő is sürgette a szív vallásosságát, hirdette az új szövetséget, és erőteljesen hangsúlyozta a nép mindenegybes tagjának személyes felelősségét. Jeremiás Jeruzsálem pusztulása (587) után lelépett a történelem színpadáról, Ezekiel szerepe igazában akkor kezdődött. A fogságban, a számkivetettek között él, erősíti és tanítja őket, hogy a megpróbáltatásokat az engesztelés szellemében viseljék el, határozottan irányítja őket a jövő felé. Szereplését látva, eszünkbe jut a második Izaiás. Mint ez, Ezekiel is hirdeti Izrael visszaállítását, megjövendöli az időt, amikor Isten uralkodik majd népe fölött, ő maga lesz majd pásztoruk.

Mégis mennyire más Ezekiel, mint akár Jeremiás, akár a második Izaiás. A nyugati ember zavarba jön, mert ő egyszemélyben látnok, vizionárius és a törvényesség sürgetője, legalista. Két fogalom, amelyek a mi szemünkben kizárni látszanak egymást. Látnok ő, mégpedig szédülétesen hatalmas képzelőerővel. Könyve túlnyomó részben nem egyéb, mint látomások sorozata. Ezek egyike-másika erősen szokatlan, mint például az, amelyben meghívását írja le, vagy az, amelyben a templom helyreállítását látja, egy teljesen eszményi templomot, olyant, amely sohasem épült meg, vannak, amelyek nagyszerűségükben lenyűgözőek, mint például a csontmezőről,

a kiszáradt, életre kelő csontokról szóló, amely a nép feltámadásának szimbóluma. Ezekkel a látomásokkal Ezekiel szimbólumok egész világát alkotja meg, amelyből szívesen merítenek a Jézus eljövételét közvetlenül megelőző századok apokalipsziseinek szerzői, sőt maga Szent János, a Titkos Jelenések szerzője is kapott belőle ihletést. Ezekiel azonban nemcsak látomásokban fejezi ki magát, szívesen használja a példabeszédek és allegóriákat is. Ezek némelyike meglehetősen hosszú (Ezekiel terjengős leírásaiban), nem egy közülük megrendítő. A liturgia néhányat bemutat a legszebbek közül.

Ezekiel a látomások embere, de ugyanannyira a törvényé is. Mint pap igen nagy jelentőséget tulajdonít a rituális tisztaság előírásainak, a kultusznak, a liturgikus törvényeknek. Az ő törekvése ez volt: a nép egész életét befogni az előírások hálójába, amelyek az egész életet, annak minden legkisebb részletét is Isten akaratának vetik alá. Ezáltal Izrael vallásának új irányt adott, amely a fogságból való hazatéréskor lett uralkodóvá. Bizonyos értelemben Ezekiel a judaizmus ősatya, ő rakta le az alapokat, ő kezdte a nép életét két pólus: a Templom és a Törvény körül újjászervezni.

EZEKIEL

Nehéz hivatás Ezekiel küldetése

Ez. 2,2-5

14. vasárnap B év

Ezek a szavak megalázóak lennének, ha Ezekiel nem osztozott volna a deportáltak sorsában és, ha nem lett volna ugyanúgy kitelepítve, mint ők. A próféta a fogságban szól népéhez, annak a Léleknek tanújaként, aki elárasztotta őt. De nemcsak tanúja, hanem az események szereplője és szenvedő alanya is. Küldetésétől indítatva, ugyanabban a kalandban vesz részt, mint társai, mintahogy az Emberfiát is elárasztja Isten Lelke és életével fizet azért a bátorságáért, mert szabadon mert szólani.

A Messiási ország eljövetele A fáról vett példázat

Ez. 17,22-24

11. vasárnap B év

Dávid dinasztíájának fáját vadul megtépázta utolsó sarjadékainak tragikus pusztulása, akiket számkivetésbe hurcoltak.

De ez talán azt jelenti, hogy Isten megtagadta volna népét? És magára hagyta ezt a fát, amelyet oly gyengéd szeretettel ültetett? Távolról sem. Isten csak elhatározta, hogy megújít mindent, anélkül azonban, hogy elvetné a múltat és elvágná azokat a kötelekeket, amelyek választott népéhez fűzik, mert Dávid nemzetsége a százéves fának az a gyengéd és törékeny ága, amelyből kisarjasztja majd Isten népének egészen új hajtását.

A jövőnek ez az új sarjadéka Názáretben fog majd kihajtani, egy olyan országban, melyet újra meghódítanak. Azonban az evangélium óta ez a megálmodott győzelmet

jelképező hatalmas cédrus már nem népies szókép, hanem az Egyház, amelynek nincsenek hatalmi törekvései és, amely a kicsinyek és szegények egybegyűjtésének nagy jele lesz. De hogy az ég madarai fészket rakhassanak rajta, bőségesen elég egy hatalmas mustárfa is. (v. ö. Márk 4, 26-34)

Szabadság és felelősség Isten igazságossága

Ez. 18, 25-28

26. vasárnap A év

Mily gyakran perbe szállunk Istennel az igazságtalanságok miatt. Hányszor kiáltunk fel: „Miért engedi meg Isten ezt a sok igazságtalanságot?” Ő azonban így fordítja vissza vádaskodásunkat: „Ti vagytok a felelősek, hiszen szabad akarattal rendelkeztek. Nem én vagyok az, aki vakon büntetlek benneteket, hiszen a sok nyomorúság a ti cselekedeteiteknek, döntéseiteknek a következménye.” Drámai tapasztalataink, Jób aggodalmas kiáltásai és vádaskodásai azok, amelyek fokozatosan rávezetik Isten népét szabad akaratának felismerésére. Felelőségünknek ez a tudata, – amit folytonosan meg kell újítanunk magunkban, a biztosítéka annak, hogy ne váljunk fatalistává és gyermekesen naívvá, amit a hívőknek oly gyakran a szemükre vetnek.

Mindenki felelős Megtérés

Ez. 33, 7-9

Jézus Szíve ünnepe C év

34. (Krisztus Király) vasárnap A év

„Vajon felelős vagyok-e testvéremért?” – kérdezte Káin, aki éppúgy nem vállalt közösséget Ábellel, mint ahogy mi sem vállalunk testvéreinkkel. Pilátusként mi is

szívesen mossuk kezünket, nehogy beszennyezzük és kompromittáljuk magunkat mások miatt. A Próféta azonban arra figyelmeztet minket, hogy Isten őt is, minket is, óva int e magatartástól, mert nemcsak a saját, hanem mások hibáiért is felelősségre fog vonni bennünket. Az emberi törvény szigorúan bünteti azt, aki halálos veszedelemben nem nyújt segítséget embertársának. Isten törvénye azonban azt is bünteti, aki nem siet a bűnös segítségére, hogy bűneitől megszabadulhasson.

Prófétának lenni, – márpedig az Egyházban bizonyos értelemben mindenki az, – annyit jelent, hogy őrzői vagyunk testvéreinknek és figyelmeztetjük őket hibáikra.

Nincs már igazság a Földön!

Izrael pásztora

Ez. 34, 11-16

Jézus Szíve ünnepe C év

Ez. 34, 11-12, 15-17 34. (Krisztus Király) vasárnap B év

Izrael királyai és nagyjai az igazságot akarják helyreállítani és fenntartani, azonban ennek a kicsinyek, a betegek, az elhagyottak fizetik meg az árát. A hatalom birtokosainak magatartása miatt a nép elpusztul, vagy megtizedelődik, mint a rosszul vezetett nyáj. Isten ezért megfosztja őket hatalmuktól és maga veszi kezébe nyája vezetését: meggyógyítja a betegeket, bekötözi sebeiket, gondját viseli a megtörtszívűeknek, eltávolítja a rossz pásztorokat... ez az Ő igazságszolgáltatása!

Amióta Jézus elvetette a farizeusokat és egyetlen megsebzett juh is ugyanannyit ér, mint az a kilencvenkilenc, amely nem szorul ápolásra, nincs szükségünk más pásztorra.

Szenteltessék meg a Te neved!

Lélekáradás

Ez. 36, 16-28

Húsvét vigiliája

Ha a keresztények lezúllanak, pásztoraik szabotálják az evangéliumot, ez az egyháznak nagy kárára szolgál. És ha azt a látszatot keltik, mintha nem volnának megváltva, ez annak a jele, hogy megfogyatkozott bennük a reménység, s ez pedig vajmi kevés lehetőséget nyújt arra, hogy azt higgyük, hogy képesek továbbfejlődni. Mind ebből az emberek könnyen azt a következtetést vonhatják le, hogy meghalt az Isten.

Amikor a zsidók képtelenek voltak már egységüket megőrizni és a Szövetség szellemének eszményét ébrentartani s ezért szétszóródtak, számkivetettek lettek – szintén nagy kárára szolgált Izrael népének. Különösen, amikor hitük megfogyatkozott és hitelét veszítette, a pogányok méltán gúnyosan kérdezhették: „Hol a ti Istenetek?”

Istennek ez a rossz hírbe keverése a népek előtt, Ezékiel papnak legnagyobb fájdalma, mert hiszen ő a számkivetettek visszatéréséről és arról álmodott, hogy a népet újra visszatelepíti ősei földjére. Nem annyira azért, mert szolidaritást érzett népével, hanem hogy megvédje Istene becsületét a megszállók istenkáromló gúnyolódásaival szemben.

Isten azonban maga mentette meg jó hírnevét és szerezte vissza elveszett dicsőségét. A nagyon is érezhető összeomlás egészen váratlan újjászületést hozott. Lelkének kiáradása megújította a szíveket, úgyhogy a pogányok megdöbbenve változtatták meg kérdésüket: „Ki ez a hatalmas Isten?”

Ma is, mint akkor, még a hitetlenek is megszentelik Isten nevét, mert azt látják, hogy beköszöntött az Egyház új tavasza és elismerik, hogy a keresztség szentsége meg-

hozza gyümölcsét azoknak a keresztényeknek a lelkében, akik hitünk szerint élnek.

Isten lelke Dachau felett

Látomás a csontmezőről

Ez. 37, 1-14

Pünkösöd vigiliája

Ez. 37, 12-14

Böjt 5. vasárnap A év

Isten Lelke lebegett az Őskáosz felett és azt világgá formálta, lehelete pedig az agyagból embert támasztott.

Ugyanaz a Lélek lebeg egy számkivetett, szétszóródott nép káosza felett is és egyengeti egységének útját; ugyanaz a prófétai lehelet kelti életre Izrael holttestét.

Mióta a Lélek nagy vihara tombolt Galilea felett, amióta az Emberfia sírja üressé vált, azóta a halál pusztulása és a lehetetlenné látszó, reménytelen ügyek ellenállhatatlanul vonzzák Isten Lelkét és vele az Életet.

Isten hátat fordít népének

Az Úr végleges diadala és megdicsőülése

Ez. 39, 25-29

Ezekiel a kiváló moralista, megállapítja, hogy Izrael megérdemelte a kitelepítést.

Mint pap, nagylelkűen megbocsát és ez a bocsánat csodálatosabb, mint annak az ószövetségi Templomnak a bűnbánati szertartásai, amelyet el kellett hagynia.

Mint próféta pedig azt hangsúlyozza, hogy nagyobb csoda a mindent megelevenítő és megújító Lélek kiáradása, mint a foglyoknak szülőföldjükre való visszatérése, mivel az megakadályozza a zsidóknak hazájukhoz való görcsös ragaszkodását, földhözragadságát.

Azonban meg kell várnunk és hallgatnunk az evangelistát, hogy megérthessük: Isten a világ minden tájára szétszóródott népét nem egy talpalatnyi földre akarja öszesze gyűjteni.

DÁNIEL

Ki tehát az Emberfia Dániel látomása

Dán. 7, 13-14

34. (Krisztus Király) vasárnap B év

Az „Emberfia” szónak többféle értelme van, mert egyrészt Izrael népének közösségét jelenti, másrészt egy határozott személyt jelent: a Messiást, aki népe elhivatottságának hordozója. Közöséges ember (mert hiszen az „Emberfia” bárkit jelent) azonban egyben olyasvalaki is, akinek személyisége titokzatosan meghaladja az emberi létsíkot.

Jézus szívesen vonatkoztatja önmagára ezt az elnevezést, mivel ez isteni és emberi mivoltának kettősségét fejezi ki a második Isteni Személy egységében. Ezért visszautasítja, hogy egy szűk (pl. politikai) definícióba szorítsák be küldetését. Ő egy az emberek közül, de egyben más is, emberfeletti, a ma embere, de a jövőé is.

Egyébként ez a prófétai jóslat Makkabeus Júdás korának üldöztetései idején hangzott el. Dániel megjövendölte megalázott népének mennyei megdicsőülését. Ezt Saul is megtapasztalta a Damaszkusz felé vezető úton, ahová azért sietett, hogy megfossza az embereket szabadságuktól, de íme megjelent előtte a Fogoly nagyszerű arca: „Én vagyok az, akit te üldöztél.”

Jézus Krisztus, „többszámban” (azaz testvéreinkben) földi zarándokutunk mindennapi utitársa, aki elérhető közelségben állandóan köztünk van. Ellenben Jézus Krisztus, „egyesszámban”, mint Emberfia, oly egyedülálló, hogy elérhetetlen számunkra, mivel meghaladja emberi létünk színvonalát.

A nagy nap

Feltámadás és ítélet

Dán. 12, 1-3

33. vasárnap B év

Dániel a legkésőbbi az Ószövetség prófétái közül és az egyetlen, aki világosan megjövendölte a feltámadást. Képekben gazdag nyelven, amely az evangéliuméval rokon, felcsendül a reménység utolsó ószövetségi jövendölése: az igazak az örök életre vannak hivatva.

Anélkül, hogy megkísérelnénk elképzelni azt, ami számunkra felfoghatatlan és csalóka képeket festenek az örökkévalóságról, amelyre mindnyájan vágyódunk, azt várjuk, hogy Krisztus feltámadjon a mai ember számára. Vagyis várjuk a teljes életet, amelyet mindazok számára készített, akik bíznak Benne.

A KIS PRÓFÉTÁK

OZEÁS

MIKEÁS

JOEL

HABAKUK

ÁMOS

SZOFONIAS

JÓNÁS

ZAKARIÁS

MALAKIÁS

A KIS PRÓFÉTAK

Isten szíve megesik rajtunk Izrael a hűtlen jegyes

Oz. 2, 16b, 17b, 21-22

8. vasárnap B év

„Ezek sem különbek másoknál” – mondogatják folyton a keresztényekről és az Egyház, a népek édesanyja, gyakran igen szűkkeblűnek, házsártosnak mutatkozik, hűtlennek az evangélium szelleméhez, és mintha elszakadt volna az élettől.

Ugyanezt állapítja meg Ozeás is Izraelről, az Ószövetség anyjáról, de a Próféta nem botránkozik meg emiatt, mivel tudja, hogy „Isten sokkal nagyobb, mintsem szívünk befogadhatná”. Izrael megérdemli a számkivetés megpróbáltatását, amely őt fenyegeti és az Egyház vállalja annak a kockázatát, hogy „kisdéd nyájjá” váljék, kiszolgáltatva magát becsmérlőinek, – így mindkettő (Izrael és az Egyház) – egymásra talál a szenvedésben (Izrael számára ezt a pusztában való vándorlás, az Egyháznak pedig az üldöztetést jelenti). Egyaránt osztoznak Isten gyengéd szeretetében, visszanyerik eredeti üdeségüket, elvesztett hitelüket, hajdani vonzóerejüket.

Vallásosak a bajban Ítélet Izrael fölött

Oz. 6, 3-6

10. vasárnap A év

Csak egy bombázás kell... és a templomok megtelnek, a buzgóság fellángol, mert ilyenkor az Istent magunk mellett akarjuk tudni. De amint a légiriadó megszűnik, az emberek újra visszatérnek megszokott életükhöz, mintha misem történt volna.

Az igazi bűnbánat azonban nem hidegzuhany, a meg-

térés nem alkalmazkodhatik az ilyen szeszélyekhez, mert Istent nem lehet félrevezetni.

Ő nem a teli templomokat szereti, hanem a neki szentelt életet, az állhatatos, kitartó szeretetet.

Önfeledt szeretet

Az Úr megkegyelmez hálátlan népének

Oz. 11, 1, 3-4, 8c-9

Jézus Szíve ünnepe B év

A nép lázadozik Isten ellen. Mi mást tehet a Próféta, mint hogy felhívja a zsidók figyelmét, Isten szeretetére, aki a pusztában is atyja és táplálója volt népének: mint becézett gyermekét mindennel elhalmozta. Amikor Ozeás azt bizonyítja, hogy Isten a mi mennyei atyánk, ezzel nem azt akarja kifejezni, mintha minket gyermekként kezelne és ezen a színvonalon akarna megtartani, hanem Isten azért a mi atyánk, mivel szeretete nagyobb, mint gyermekei lázadása. Eljön az idő, amikor Izrael felülmelkedik ezen a lázadásán és felismeri nagykorúsága függetlenségében az Atyát, aki mindig hűséges szeretetében.

Bűnbánattartás

Felhívás a bűnbánatra

Joel 2, 12-18

Hamvazó szerda

A sáskák hada elpusztította a vetéseket, a nép éhez, a szentély kiürült, mert nincs mit az Istennek feláldozni és az ellenség így gúnyolódik: „Nincs többé Jó Isten!”

Valóban nincs többé együgyű Isten, akinek kegyelmét a bőséggel azonosítjuk, nincs többé Örök Atya, aki gyermekeit úgy tartja el, mint dédelgetett aranyifjúságot.

De amikor az ember felismeri léte és képességei korlátait, amikor a nép nem azért gyülekezik össze, hogy a föld termését áldozatul bemutassa, hanem, hogy sebzett

szívét ajánlja fel, akkor, Isten már közel van népéhez és megesik a szíve rajta.

Pünkösöd látomása **A Lélek kiáradása**

Joel 3, 1-5

Pünkösöd vigiliája

Az égi jeleket és kozmikus katasztrófákat nem szabad itt szószerint értelmeznünk, hanem csak a megszokott apokaliptikus értelemben, mint látomásokat kell felfognunk.

De a valóság gyakran meghalad minden emberi elképzelést: az a tény, hogy a rabszolgák álmai felülmúlják a próféták látomásait, hogy a lélek egy egész népet felráz aléltóságából; hogy az aggastyánok még mindig egy szebb jövőről álmodoznak, sokkal fantasztikusabb mint a legcsodálatosabb regény.

Egyébként ezek a csodák annyira feltűnés nélkül, diszkrétén történnek, hogy pl. egy túlnépesedett város közepén mindössze háromezer ember figyelt csak fel arra, hogy a Szentlélek az evangéliumot pünkösöd napján az apostolok által Jeruzsálem utcáin meghirdette.

A fogyasztótársadalom ószövetségi kritikája

Az élvhajászók hamis nyugalmaról

Ámos 6, 1a, 4-7

26. vasárnap C év

Ime a Próféta egészen újszerű nyelven beszél Izrael népéhez, amelynek helyzete gyökeresen megváltozott. Ez a nép u. i. nemzedékek hosszú során át nomádként sátrakban élt, most pedig a letelepedés korszakába lépett (ma így mondanánk: fogyasztótársadalommá alakult). Hosszú évekig Isten, mint megalázott népet, istápolta és gondoskodott szükségleteiről. Most azonban a társadalom felső rétege a szegények verejtékes munkájából él.

Éppen ezért Isten hangvétele is megváltozik. Nem tűri, hogy népe újjazdagként éljen és az események rövidesen meg is változtatták ezt a helyzetet. A fogyasztótársadalom élőködő haszonélvezői nem számíthatnak Isten támogatására.

Ha a kereszténység csak a gazdaságilag fejlett országokban virágzik, úgy az Egyháznak meg kell szívlelnie a Próféta figyelmeztetését: Isten népe nem lehet sosem elnyomó és kizsákmányoló hatalom!

Bántó hang **Ámos prófétai hivatása**

Ámos 7, 12-15

15. vasárnap B év

Milyen jogról beszél ez az ember? Ki hatalmazta fel őt arra, hogy leleplezze a zárandoklatok képmutatását, a hatalmonlévők hamis tekintélyét és a konszolidáció, az „establishment”, a jólét veszélyeit, ahelyett, hogy a saját szakmáját gyakorolná? E tiltakozásokra a Próféta azaz válaszol, hogy Isten sürgető készítésére cselekszik, mert nem a saját jószántából vállalja a prófétai hivatást, az Úr parancsára hagyta el a békés pásztoréletet és nyájait.

Sem Ámos, sem keresztelő János, sem Pál nem a maga jószántából választotta a hivatását. Csak ha mindentől elszakadunk, hirdethetjük szabadon Isten igéjét.

A szegények árulói **A kizsákmányolók bírálata**

Ámos 8, 4-7

25. vasárnap C év

Minden időben akadtak olyan „hívők”, akik könnyen megnyugtatták lelkiismeretüket: az Úr napját megszentelték, ünnepnapokon szolgai munkát nem végeztek, és pontosan megtartották a vallási előírásokat.

E vallásos külszín azonban gyakran kizsákmányolást takart. Pedig Isten előtt a kizsákmányolók minden „valláossága” nem ér fel egyetlen elnyomott jajszávával sem.

Megkondul a lélekharang Ninivé felett Ninivé megtérése és az Úr irgalma

Jónás 3, 1-5, 10

3. vasárnap B év

A hatalmas Ninivé, minden idők nagyvárosainak jelképe, megtért. Amikor a választott nép már annyi prófétát meghallgatott és folyton jeleket s csodákat kért, Jónás prédikációjára, amely pusztulást hirdetett, kevés szóból is sokat értett.

Ezért természetes, hogy amikor a hívők közösségei begubóznak beteges farizeizmusukba, Jézus így szól a mariakhoz, akik az evangélium ellen lázadoznak.

„Nem adatik nektek más jel, csak Jónásé”

Jónásnak ez a jele szélesre tárja az Egyház kapuit: a távollévők, sőt az idegenek adnak leckét azoknak, akik az Egyház falain belül vannak.

Az igazi hívő nem az a templomlátogató, aki passzív módon visszahúzódik egyházközsége csigaházába, hanem az, aki készségesen elfogadja Isten hívását, amely váratlanul felforgatja hétköznapi életét.

Betlehem dicsősége újra felragyog A Messiás születésének megjövendölése

Mikeás 5, 1-4a

Advent 4. vasárnap C év

Júda király, akinek országához Betlehem tartozik, már nem uralkodik többé, meghódolt az asszír hódító előtt.

De vajon örökké elhagyatott marad-e ez a tönkretett város? Egyáltalában nem, mert néhány rettenthetetlen lélek egy napon újra visszaállítja dicsőségét: megjelenik

egy asszony és egy király, aki éber, mint a pásztor, és újra lehetővé teszi az életet.

Igy azután a béke erőszakmentes eszközökkel valósul meg és feltűnik a láthatáron az Evangélium.

Plébániám, a kemény föld

Élő hit

Habakuk 1,2-3,2,2-4

27. vasárnap C év

A káld elnyomás teljes súlyával nehezedik rá a Biblia népére. Az erőszakot nagyon nehéz elviselni, de még nehezebb, ha a pogány elnyomó már a hívők hitét is kikezdi.

De az éleseszű Próféta közbelép: generációkra van szükség, míg a hívek hozzászoknak a hitetlenekkel való párbeszédhez és évszázadokra, míg az evangéliumot meg lehet hirdetni a pogányoknak és mint Szent Pál, megértjük, hogy csak ekkor válhatik a hit élővé.

Mert valóban, ami az igaz emberre jellemző, az nem a siker, még kevésbé a hit diadala, hanem a hitben való állhatatosság.

Az elnyomottak felszabadítása

Izrael maradékai

Szofoniás 2,3:3,12-13

4. vasárnap A év

A Szentírásban igen gyakori, hogy az elbeszélők a történelmi eseményeket isteni beavatkozásként értelmezik, így Izrael sorscsapásait Isten haragjának jeleként fogják fel.

Szofoniás ezt az értelmezést még árnyaltabban adja elő, amikor azt hirdeti, hogy az igazi Izrael maroknyi csapat, egy nép megalázott maradéka, amely anélkül vészelt át a hatalmasok kizsákmányolását, hogy megtagadta volna Istenhez való hűségét. És Isten haragja sem iste-

ni büntetés, hanem az elnyomottak felszabadítását szolgáló felkelés ösztökéje.

A Próféta azt tanítja, hogy egy ezzel a történelemnek új korszakába léptünk, megkezdődött a kisemberek és szegények történelme, azoké, akikről Mária énekel a Magnificatban, mert ők léptek a történelem előterébe, övéké a jövő, hiszen ők a Nyolc Boldogság népe.

A fényes jövő dicshimnusza **A próféta diadaléneke**

Szofoniás 3, 14-18a

Advent 3. vasárnap C év

A felszabadító háború legsötétebb napjaiban a nép vezetői megcsillogtatták az eszményi jövő ragyogó képét, amely kárpótlást nyújt majd minden könnyért, küzdelemért és gyötrelméért, amelyet a győzelemért el kell viselni.

A Próféta kiolvassa a nép buzgalmából és lelkesedéséből, amelyet e harc során tanusít, népe jövőendő üdvösségét, örömét, Istenbe vetett megingathatatlan hitét és szeretetét.

És itt nem naív derűlátásról, hanem mélységes bizalomról van szó. Bár Jeruzsálem még a megszállók igája alatt görnyed, az elnyomók már saját kelepcéjükbe estek és hatalmuk leáldozóban van.

A béke látomása **A Messiás a béke fejedelme**

Zakariás 9, 9-10

14. vasárnap A év

A lovasság és a fogat a fejlett asszír imperializmusnak, majd Nagy Sándor seregének harci eszközei voltak, amelyeknek Izrael népe oly sokszor áldozatul esett.

A zsidók nem majmolták megszállóikat. És amikor meg-

torolták vereségeiket, a győzelmet a mindenki számára kívánatos és vonzó béke, nem pedig a fegyverek, segítségével vívták ki, igazsággal és a kicsinyek és alázasok támogatásával.

Messiásuk nem öltözik majd történelmi királyaik díszes köntösébe és fegyverzetébe, mert megszűnt már a lovas hadvezérek kora. Őt csak az alázasok serege köszönti és amikor virágvasárnapon bevonul Jeruzsálembe, megelégszik azzal, hogy a palesztínai szegényparasztok szamarán lovagoljon be ünnepélyesen a szent városba.

Új perspektíva Jeruzsálem felszabadítása

Zakariás 12, 10-11

12. vasárnap C év

A Próféta megérteti a néppel, hogy a Messiás győzelmét nemcsak az utolsó ítélet megrázó eseményei és harsonái fogják jelezni az idők végezetén, hanem a Felfeszített és a vele együtt szenvedők is jelei lehetnek Isten eljövételének.

Igy a könnyekből remény fakadhat és a halál megnyithatja jövőnk kapuját.

Lejárt a liturgia ideje? A méltatlan papok megfenyítése

Malakiás 1, 14b-2, 2b, 8-10

Ez az erőteljes szózat a papokhoz szól.

Új templom emelkedik a háború romjai felett. Azonban az áldozatként felajánlott ajándékok selejtesek és a papok hivatalnokokként végzik szolgálatukat.

De vajon milyen istentisztelet ez a mágikus varázslat? Ha a papok az istentiszteletben olyan menedéket keresnek, ahol elkerülhetik a prófétai jóslatok merészségét,

kérlelhetetlen szigorát és a bölcsek valóságérzékét, nem Isten hírnökei (7 vers), hanem Kajfás utódai. Malakiás (akinek neve hírnököt jelent) leleplezi gyalázatos meszterkedéseiket.

Az Újszövetség nyitánya **A Messiás eljövetelének megjövendölése**

Malakiás 3, 1-4

Jézus templomban való bemutatása

„Övezd fel derekadat, mint férfihez illik; én kérdelek, te meg felelj nekem!” szólt az Úr Jóbbhoz. Mózesnek pedig, aki az Égő csipkebokorhoz, Isten megjelenésének jeléhez közeledett, ezt mondta: „Vedd le saruidat!” Itt azonban nem udvari etikettől van szó, amely pontosan előírja, hogyan kell Őfelsége, a király, elé járulni, sem protokollról, amely szabályozza, hogy milyen ruhában jelenhetünk meg kihallgatáson a köztársasági elnök, vagy a pápa előtt. Itt sokkal komolyabb dologról van szó: Isten érkezésére való felkészülésünkről. Ha lélekben nem térünk meg, hiába akarunk Vele találkozni. A hírnök (Malakiás) arra figyelmeztet bennünket, hogy „egyengessük az Úr útját.” Ez volt Keresztelő Szent János küldetése is, valamint mindazoké, akik meghirdették az igazi emberi élet szabályait és követelményeit.

Jézus, az emberek világossága, amikor belép a templomba, amely maga az emberiség, (hiszen mindnyájan Isten templomai vagyunk), nem hallgatja el, hogy mik e lán-
goló Isten- és emberszeretet követelményei és milyen legyen az életünk, hogy azt vele együtt áldozatul fölajánljuk az Atyának.

Felkél a nap
Az ítélet nagy napja

Malakiás 3, 19, 20a

33. vasárnap C év

Felkél az isteni Nap és kinyilatkoztatja nekünk Önmagát. Perzselő tűzében vagy elpusztulunk, vagy éltető fényében örökké boldogok leszünk.

ÚJSZÖVETSÉG

AZ EVANGÉLIUMOK

SZENT MÁTÉ

SZENT MÁRK

SZENT LUKÁCS

SZENT JÁNOS

AZ EVANGÉLIUM SZENT MÁTÉ SZERINT

BEVEZETÉS

A legújabb liturgikus reformig Szent Máté evangéliumát hallottuk legtöbbször a vasárnapi szentmiséken. Így volt ez – úgy látszik – már a II. század óta. Mindenesetre az egyházatyák ezt az evangéliumot idézik legszívesebben. A kánonban, vagyis az újszövetségi Szentírás könyveinek hivatalos sorrendjében is Máté evangéliuma áll az első helyen. Kétségtelen, hogy bizonyos tekintetben kiemelkedő szerepet játszott.

Mivel érdemelte ki ezt az értékelést? Elsősorban bizonyára azzal, hogy egy apostol nevéhez, Jézus közvetlen tanújához kapcsolódik, és nem egyszerűen tanítványéhoz, mint a Márk és Lukács neve alatt fennmaradt evangéliumok. Ez azonban nem az egyetlen ok. Még a mai olvasót is megkapja világos áttekinthetősége, pedagógiai érzéke, az elbeszélések és beszédek között fennálló észrevehető egyensúly: öt nagy beszéd (6-7. fej.; 10. fej. 13, 1-52; 18. fej.; 24-25. fej.), amiket elbeszélő részek választanak el egymástól. Az összes evangéliumok közül Mátéé adja a leghűségesebb, legtisztább képet Jézus tanításáról. Mégis úgy látszik, hogy nem ez a legrégebb. Jelenlegi formájában megtalálható benne majdnem az egész Márk-evangélium, mindössze néhány helyen módosítva azt. A szakemberek között ma erősödik az a nézet, amely végleges megszerkesztését a 80-85., esetleg a 90. évre teszi.

Míg Márk valószínűleg a rómaiaknak, Lukács a görögöknek szánta írását, Máté, aki zsidó volt, a zsidóknak írt. Az evangéliumok közül ez mutatja

a legtöbb zsidó jellegzetességet, stílusban, szerkesztés-módjában, érvelésében. Máté meg akarja testvéreit győzni arról, hogy Jézus valóban Izrael várva-várt Messiása. Azt is igyekszik megmutatni, hogy Jézusban valóban beteljesedtek az Írások. Egyik evangélium sem idézi annyiszor az Ószövetséget! Mindazonáltal az evangélium fő témája az, ami minden megtért zsidónak leginkább szívügye: Izrael drámája.

Máténál Izrael az Isten népe. Jézus küldetése hozzá szólt, mégpedig kizárólagosan (15, 24). Jézus Izraelnek hirdeti az Isten országát, azt az országot, amely titokban, Jézussal már itt van az emberek között. Izrael azonban nem akarja Jézust elismerni. Az ellenségeskedés az írástudók, farizeusok, a főpapok és Jézus között egyre nő. Maga Jézus is nehezíti helyzetét. Hirdeti, hogy az Izraelnek szánt ország elvétetik tőle, és olyan nép kapja, amely majd gyümölcsöt terem (21, 43). A gyilkos szőlőművesekről és a vendégségről szóló példabeszédek jelentik a történet. Ettől kezdve a dráma gyorsan halad a ki-fejlet felé, s nemsokára el is éri azt a Keresztben.

Máté nem elégszik meg azzal, hogy megjelentsen a drámát, amelynek tanúja volt. Jelentése is foglalkoztatja. Nem jelenti vajon Izrael visszatartása Isten tervének megghiúsulását? Semmiképpen sem! Máté szerint, Isten az Ő tervében már számolt Izrael elvettetésével. Izrael visszatartása már meg van írva a szent könyvekben, múltjának vétkeiben (23, 34-37). A Kereszt után be is van fejezve Izrael küldetése. Az Isten elhagyja Jeruzsálemet (23, 37-39), és a feltámadás a nemzetek üdvösségének idejét nyitja meg. Ez az Egyház ideje.

Ez az Egyház, az új Izrael, „az igazi Izrael”, állandóan szerepel Máté evangéliumában. Igaz,

a szó csak kétszer fordul elő. A drámában azonban, amit Máté megjelenít, nem nehéz kicsinyben észrevenni azt, ami folytatódik az evangelista idejében is. Az írástudók és farizeusok ellenségeskedése tükrözi a Zsinagóga magatartását a fiatal Egyházzal szemben. Kétségtelenül ezért általánosítja Máté a Jézussal szemben megnyilvánuló ellenségeskedést. Szerinte a főpapok mind, valamennyi írástudó, az összes farizeusok, az egész nép Jézus ellen fordul, s végül is eléri, hogy halálra adják. Máté észrevehetően elővételezi a 80-90. évek helyzetét Jézus életébe.

Ugyancsak tükrözi az első evangélium a kezdetleges keresztény közösség életét. Azon van, hogy helyet kapjanak azok az elvek, amelyek szerint a fiatal közösségnek élnie kell, annyira, hogy egy protestáns történetíró az evangéliumban a „fennmaradás igényével szervezkedő közösség okmányát” véli látni. Az apostolokat és tanítványokat „emelni” törekszik. Következétesen elhagyja azokat a megjegyzéseket, amelyekkel Márk megbélyegzi nehézkes észjárásukat és tökéletlenségeiket. Jézus tekintélyét és hatalmát állítja róluk. Az apostolok küldetéséről szóló elbeszélésben egyenesen nem érdektelen átcsúszást fedezhetünk fel az apostoli idők helyzetéről a Máté-korabeli egyházi állapotokra. Az elbeszélés elején szereplő tanítványok és apostolok átadják helyüket más hittérítő tanítványoknak. Ettől kezdve Jézus tanítványai típusai lesznek a Máté-korabeli közösségben utánuk következőknek. Egy mai szerző egészen Máté vonalára állt rá, amikor a papról szóló könyvének ezt a címet adta: „Papok az apostolok módján”. Ismeretes az is, hogy Máté kiváltságos helyet biztosít az apostolok között Péternek. Egyéb jellegzetes vonásait is említhetnénk, amelyek mutatnák, hogy Máté evangéliu-

mát joggal megilleti az Egyház evangéliuma elnevezés.

Még több joggal viseli azonban a Jézus evangéliuma címet. Máté mindenütt nagy igyekezettel emeli ki Jézus fölségét, emberfölötti nagyságát és hatalmát. Máténál Jézus az Úr. Ez a cím 80-szor szerepel az evangéliumban, míg Márknál csak 18-szor. Megemlíti, hogy a hatalommal működő feltámadt Jézus mindig jelen van Egyházában. Máténál Jézus a Krisztus is, a Messiás. Már a nemzetségtáblában ezt a címet adja neki (1, 16-18). Mindenekelőtt azonban az Isten Fia Ő (3, 17; 8, 29; 17, 5; 26, 63; 27, 54 stb.). Röviden kifejezve: Máté félreérthetetlenül, minden kétséget kizárva, megvallja Jézus istenségét.

SZENT MÁTÉ

A nép fia Jézus nemzetségtáblája

Mt. 1-1-25

Karácsonyi éjjeli mise

Máté, aki mindig arra törekedett, hogy bebizonyítsa, Jézusban teljesedett be az Írás, hű marad a biblikus hagyományokhoz, amikor evangéliumát annak nemzetségtáblájával kezdi, akinek élettörténetét elmondja. Ebben felsorolja Jézus jelentősebb őseit, különösen azokat, akik hittek azokban a messiási jóslatokban, amelyek Jézusban teljesedtek be.

Azonban miért végződik e nemzetségtábla Józseffel, akinek semmi része sem volt Jézus nemzésében? Kétségtelenül azért, mert Máté kortársai megelégedtek a Dávidtól való leszármazáshoz való jogi hozzátartozás leszögezésével. (Ld. a vonatkozó szentírási szöveget Mt. 1, 1-25)

Működünk közre Istennel Jézust megkísérti a Sátán

Mt. 1, 18-24

Advent 4. vasárnap A év

Mt. 1, 1-25

Karácsonyi éjjeli mise (folytatás)

Ez a szöveg, amely eltér a mi logikánktól, nem azt bizonyítja-e, hogy milyen zavart okoz mindig Istennek az emberi életbe való beavatkozása, hiszen Isten „egészen más, mint a teremtett világ”.

Máté Izaiásra hivatkozik (Iz. 7, 14), hogy e jövendölés beteljesedésével bizonyítsa: Mária szíve alatt hordozta az Isten Fiát.

Azonban Isten Józsefet is felszólítja, működjék titkon közre egész hitével az üdvösség tervének megvalósításán,

hogy Jézus jogilag Dávid házának sarjaként szerepeljen, Náthan próféta jóvendőlése szerint (2 Sám. 7, 12).

Ebben az emberi közreműködésben valósul meg a megtestesülés realitása. De vajon mi hogyan működünk közre abban, hogy Jézus az emberi szívekben „megszülethesék”, miként veszünk részt aktív jelenlétünkkel, keresztény helytállásunkkal és vonzó példánkkal abban, hogy Jézus a mai világban megtestesüljön?

A pogányok hite **A napkeleti bölcsek hódolata**

Mt. 2, 1-12

Vízkereszt

Miért üldözte a választott nép Krisztust, aki majd őket is feltámasztja?

Szent Máté felhívja a figyelmet arra, hogy népe még a gyermek Jézusban is ellenséget lát, míg a pogányok számára Ő a remény csillaga.

Valóban, már a régi időkben Moab pogány királya is félt a pusztában vándorló zsidóktól. Összehívta tehát a vének tanácsát és magához hívatta Balaamot, a pogány jóvendőmondót, aki az Eufráteszen túlról származott. Amikor azonban megérkezett, ahelyett, hogy megátkozta volna a zsidó népet, Jahvé nevében megáldotta és elragadtatásban egy hőst látott, aki sarjadékában nagyra fog növekedni és akit „csillagként” köszöntött. Balaamnak ezért a király rosszalása miatt vissza kellett térnie hazájába. (Num. 23-24)

Szent Máté ironikus párhuzamot von Heródes és Moab királya között, a napkeleti bölcsek és Balaam között, a vének tanácsa és az írástudók között. S ebből azt a tanulságot vonja le, hogy ma is éppenúgy, mint régen, az idegenek azok, akik felismerik Jézus Krisztus, a Fölkent és akik hisznek Benne. Nem mindig „a hivatalosak” azok, akik a választott néphez tartoznak. Már Izaiás meg-

jövendölte (60,5 és kk), hogy Jeruzsálem felé árad majd a népek kincse, idegenek fiai telepítik be a szent várost és építik fel falait. (60,10)

A kezdet nehézségei **Menekülés Egyiptomba**

Mt. 2, 13-15, 19-23

Szent Család vasárnap

A körülmények arra kényszerítik Józsefet, hogy családjával Galileába költözzék, egy jelentéktelen, rossz-hírű (Ján. 1, 46) kis városkába: Názáretbe.

Az első keresztények azért vallják magukénak a gyermek Jézust, mert üldözik őket is lenézően „názáretieknek nevezik. (Ap. Csel. 24, 5)

Az Istenfia nem azért testesült meg, hogy kiváltságosként éljen közöttünk, hanem hogy a szegények és megvetettek sorsában osztozzék.

Tűzkeresztség **Keresztelő Szent János, az Úr előfutára**

Mt. 3, 1-12

Advent 2. vasárnap A év

A zsinat óta minden fegyelmezett és lojális ember nyugodtan elfogadja az egyházi reformokat és engedelmeskedik az új rendelkezéseknek. Ugyanúgy a farizeusok és szadduceusok is alávetették magukat a János-keresztség új szertartásának. És mégis Keresztelő Szent János keményen megdorgálja őket.

A zsinati megújulást azonban felszabadulásként is üdvözölhetjük, mivel tanúi vagyunk az Egyház benső tisztulásának és megfiatalodásának, ami az Egyház hivatalos programjává lett. A fa sokáig érlelte gyümölcsét. És az, amit most megélünk, Keresztelő Szent János szava szerint, a szüret öröme.

De a zsidók a Messiást még inkább várták, mint mi a zsínatot. De íme hirtelen megjelenik, meghirdeti az evangéliumot és az Isten Országa elérhető közelségbe kerül.

A Jordán folyó nem valamiféle csodás gyógyvíz. Ha valaki úgy merül bele, hogy nem szándékozik gyökeresen megváltozni és a vallási közösséget megújítani, ez a szertartás üres és értelmetlen marad számára. A farizeusokat sem tudásuk, sem cselekedeteik, sem Ábrahám ajánlása nem teszi megigazultakká, akár meg vannak kereszttelve, akár nem.

Az Isten Országa, amely Keresztelő Jánossal elközelgett, nem a régi rendszer folytatása. Amikor az új kor kirajzolódik szemünk előtt, nincs többé keresztség lelki megújulás, régi magatartásunk megváltoztatása nélkül!

A Jánoskeresztség utáni másik keresztség, amelynek az csak előképe, azt jelzi, hogy már eljött az Isten Országa; jó hír a búza, de rossz a szalma számára. Tőlünk függ, hogy a Jézus nevében kiszolgáltatott keresztségünk megújít-e bennünket a Szentlélek erejében, vagy pedig elemészt, mint a tűz.

Ez az én szeretett Fiam **Jézus megkeresztelkedése**

Mt. 3, 13-17

Vízkereszt utáni vasárnap A év

Ha nem vállalom a halál kockázatát, lemondok az élet lehetőségéről. A vízbemerülés minden vallásban azt jelzi, hogy mindnyájan ennek az emberi sorsnak és esélynek vagyunk hordozói, minden ellentmondásával együtt.

Keresztelő Szent János arra figyelmezteti honfitársait, akik olyan földi Messiást várnak, aki majd megszabadítja őket evilági szenvedéseiktől, hogy az üdvösséget csak akkor nyerhetik el, ha világosan felismerik az emberi lét esendőségét és tökéletlenségét.

Mert minden megtérés ezzel kezdődik.

Jézus engedelmeskedett és alávetette magát a János-keresztség szertartásának, Ő, az utolsó ítélet kérlelhetetlen bírója, ennyire megalázkodott. Keresztelő Szent János készségesen felmentette volna Őt az alól, hogy kezéből felvegye a keresztség szertartását, hiszen egészen természetes, hogy a bíró nem kíván vádlottként élni!

Jézus azonban a végsőkig engedelmeskedni akart előfutára szavának: önként „lemerül” és leereszkedik azok létsíkjára, akiket meg fog váltani.

Az ördög Istene **Jézus megkísérti a Sátán**

Mt. 4, 1-11

Böjt 1. vasárnap C év

Ha az ördögöt látni akarod, az igen egyszerű: nézz a tükörbe! Ha arra vagy kíváncsi, hogy miként dolgozik, úgy vizsgálj meg a Názáreti Jézushoz való viszonyodat!

Mi éppúgy, mint az ördög, Jézusból mindenható varázslót akarunk csinálni, (aki a köveket képes kenyérré változtatni) vagy mitológiai hőst faragni (aki felüláll az emberi lét esetlegességén és tökéletlenségein és le tudja győzni a nehézkedés törvényét) vagy olyan szuperkirállyá tesszük, akié minden földi hatalom és dicsőség.

A kísértés az, hogy Jézust annyira istenítjük, hogy ezzel megtestesülését másodlagosnak tartjuk s ezért leértékeljük.

Isten Jézusban lett emberré, ne akarjunk hát belőle olyan Istent csinálni, aki egy a többi isten közül. (Ld. e történet bővebb magyarázatát a Luk. 4, 1-14 szöveghez fűzött elmélkedésben).

Galilea határai kitárulnak

A négy első tanítvány meghívása

Mt. 4, 12-23

3. vasárnap A év

Galilea földrajzilag és teológiailag is határvonal. Lakossága abban az időben nagyon vegyes volt, majdnem pogány. E tartományt a kiválasztott Város gyeptűjének tekintették, lakosságát pedig Isten népe határmenti törzsének. Jézus itt kezdte meg nyilvános működését és azért jött el közénk, hogy eltörölje a határokat a térképről, de a valóságban is. Az Egyházat itt az első tanítványok képviselik, ez az a furcsa nép, amely nem szívesen él saját határai között, de ott ahol kitárul előtte a „világ”, hajlandó elvegyülni benne, hogy magasra emelje az emberek igazi felszabadulásának (23 v.) jelét. Ilyen értelemben a halász emberhalászt, a lelkek halászákat jelenti (19 v.), akinek el kell hagynia a biztos szárazföldet, otthonát, hogy a nyílt tengeren más veszélyes tájak felé hajózzon.

A szegények bosszúja

A Nyolc Boldogság

Mt. 5, 1-12a

4. vasárnap A év

Mt. 5, 1-12a

Mindenszentek ünnepe

E szövegben az evangélium kapujáról hallunk. Márpedig ha e kapun be akarunk menni, hogy elmondhassuk: Isten Országa bennünk van; meg kell értenünk és el kell fogadnunk, hogy Isten Országa a szegényeké, az alázatosoké, a kicsinyeké, az utolsóké, a legyőzötteké, a nyomorultaké. Mert csak így értékelhetjük helyesen Jézus ígéreteit.

Máté evangéliumában Jézus nyilvános működése szorosán összefügg az Egyiptomból való szabadulás történelmi eseményével (v.ö. „Egyiptomból hívtam fiamat”

2, 15). A Nyolc Boldogság közül az első közvetlen utalás a „rabszolgák” aggasztó helyzetére, akik a Kivonulás Könyve szerint kemény munkájuk miatt „levegő után kapkodtak”. De éppen azért, hogy „e légszomjunkat” megszüntesse, (az Ószövetségben ugyanis a lélegzet a Lelket jelenti) – mindegy, hogy tegnap, az egyiptomi, vagy babiloni fogság idején, vagy ma szenvedünk miatta – jött el a Szabadító.

A Nyolc Boldogság, Isten Országának Alkotmánya, azt hirdeti, hogy a szabadulás nagy reménysége örökké időszzerű. A szegények nagy tömege nem tűnt el és ha Krisztust keressük, csatlakoznunk kell hozzájuk, határozottan mellettük kell állást foglalnunk és az ő reménységeikben kell osztoznunk, azok megvalósulásáért küzdenünk.

Az élet íze A föld sója

Mt. 5, 13-16

5. vasárnap A év

A só azért van, hogy megízesítsük vele ételünket és ha a sótartóból kiszórjuk, azért tesszük, hogy ízessé tegyük mindazt, amit meg akarunk sózni és amikor a só feloldódik, megvalósítja azt, amire hivatott: megízesíti a létet. Ha a só sótartóban maradván magának akarná megőrizni ízét, egészen biztosan elveszítené azt.

Nagy megnyugvást jelent számunkra ez a példázat, mert sokszor azt hisszük, hogy feleslegesesek vagyunk s íme megvilágosodik előttünk hivatásunk: ízessé tenni az életet, az egész létet.

Ugyanez áll a világosságra is. A sötétben nem találjuk meg utunkat, de elég egy fénysugár, hogy megtudjuk, milyen irányba kell haladnunk.

Az írás elmúlik, a szó megmarad Jézus beteljesíti az ószövetségi törvényt

Mt. 5, 17-37

6. vasárnap A év

Minden részletkérdés erre a modellre vezethető vissza: Van Írásotok (olyan szabályzatotok, amelyet követnetek kell) én pedig szólok hozzátok, (amely tetteire indít). A gyors engedelmesség korlátlan bizalmat ébreszt.

A Törvény Igéretté válik. Azt hihetjük, hogy a Törvénnyel, amely előtt akadályok serege merül fel, amiket egyenként le kell győzni – már minden el van intézve és arról álmodunk, hogy az valóban meg is valósul.

De ma a Törvény valóban Igéretté vált, mert azt a jobb jövőt jelenti, amelyet Jézus nyit meg mindnyájunk számára. Szabadságunknak szüksége van erre a még eddig soha el nem ért távlatra, erre a még meghódítatlan élettérre, hiszen a szeretet nem méricskél, mert a végtelenre van méretezve.

Jézussal megszűnt minden kicsinyes számíttatás, az „adok, hogy adj” kalmár szemlélete, annak latolgatása, vajon az ember a parancsok megtartásáért mennyi isteni kegyelmet kap cserébe. Mi azonban nem pénzben játszunk a hitünkért.

Krisztus hív és ígér, hogy pedig ennek eleget tegyünk, egyre tökéletesebbé kell válnunk a testvériségben (21-26 v.) a szeretetben (27-32 v.) és szívünk őszinteségében (33-37 v.).

A veréb is Isten madara Jézus beteljesíti az ószövetségi törvényt (folytatás)

Mt. 5, 38-48

7. vasárnap A év

A bálvány, amit mi magunknak faragunk és állandóan alakítgatunk (vagyis a mi szájunkíze szerinti „jó Isten”)

könnyen karikatúrájává válhatik az Evangélium Istenének. Mi olyan Istent akarunk, aki a jókkal jól, a rosszakkal rosszul bánik (vagyis azt akarjuk, hogy Isten jóváhagyja a mi megkülönböztetésünket, hogy kit tartunk jónak és kit gonosznak). Ahelyett, hogy különbséget tennénk ember és ember között, inkább gondoljunk arra, hogy Isten mindenkít, keresztényeket és nem-keresztényeket egyaránt, megkülönböztetés nélkül eláraszt szeretetének jeleivel.

Éppen ezért nekünk, egy ilyen Atya gyermekeinek, felül kell emelkednünk a barát – ellenség, lásd hívő – hitetlen megkülönböztetésen. Mindenki felebarátunk, a gonosz (1,38 v.) éppúgy, mint az erőszakos (1,31) a házsártos (1,40) éppúgy, mint az, aki üldöz minket (1,44), mert ők is mindnyájan az Atya gyermekei!

Az igazi vallásosság nem képmutatás **A titokban adott alamizsna**

Mt. 6, 1-6, 16-18

Hamvazószerda

Ez a három: az alamizsnáról (1-4 v.), az imádságról (5-6 v.) és a böjtről (16-18 v.) szóló szöveg háromszor teszi fel ugyanazt a kérdést; vajon úgy élünk-e, hogy az embereknek (1,2,5,16,18), vagy pedig annak tessünk, aki a rejtekben lát minket (4,6,18)? Itt arról van szó, hogy ne úgy cselekedjünk jót, hogy az az emberek szemében buzgóságnak lássék. Tehát itt a képmutatás, a színészkedés elítéléséről van szó, amely tapsra vár és a hívők elismerésére számít.

A képmutatás etimológiája: alakoskodás, színjátszás, látványosság. Az igazi vallásosság ezzel szemben az, ha az ember nem a saját dicsőségét keresi, hanem az őszinte istenszolgálat, amely a szív egyszerűségéből fakad.

Nézzétek az ég madarait és a mezők liliomait! **A Gondviselés**

Mt. 6, 24-34

8. vasárnap A év

Jézus egymásután szól a gazdagokhoz (24-26 v.) és a szegényekhez (27-34 v.). Egyaránt azt kéri tőlük, hogy feddhetetlenül éljenek, az elsőktől azt, hogy ne vakítsa el őket a pénzhajhászás, a birtoklás szenvedélye, az utóbbiaktól, hogy a pénztelenség és a szükség ne idegenítse el őket Istentől. De vajon lehet-e a pénzt úgy kívánni, hogy közben rabszolgájává ne váljunk? Jézus válasza egészen egyszerű: ez lehetetlen.

Kivéve az ég madarait és a mezők liliomait, van-e a világon olyan ember, közösség, szervezet, család, társadalom, vagy „Egyház”, amely teljesen ráhagyatkozna a Gondviselésre? Vajon ellenállnak-e a pénz kísértésének? Hogyan válaszolunk Krisztus e nyugtalanító kérdésére? E dilemmából csak egyetlen reménység mutat kiutat számunkra: „Keressétek elsősorban az Isten Országát és az Ő igazságát!” Emlékezzünk azonban vissza: ez az Isten Ország Szent Máté evangéliuma szerint a „szegények” országa, ezért elsősorban az ő igazságukat kell keresnünk.

A két ház **Jézus igazi tanítványai**

Mt. 7, 21-27

9. vasárnap A év

Vajon az Egyház tényleg Isten megingathatatlan háza-e, amely a sziklára épült? Valóban az, hogyan is kételkedhetnénk benne? Mindazonáltal ez bizonyítékokra szorul – mondja Jézus ebben az evangéliumban. Megtörténhetik u.i., hogy egyesek anélkül, hogy ennek tudatában lennének, vagy észrevennék, elhagyják ezt a házat, hogy

egy másikba költözzenek, amely ugyan látszólag teljesen hasonló ehhez, azonban nincs szilárdan megalapozva. De nem is szükséges „átköltöznünk”, hogy ez a baleset érjen bennünket. Előfordulhat ugyanis az, hogy elhagyjuk ezt az igazi házunkat s mégis azt hisszük, hogy benne lakunk! És ilyenkor sokkal nehezebb felismernünk, hogy a látszat csal. Azok, akik e szövegben idézett zsoltár szerint gonoszat cselekszenek („a romlást készítik elő”), ugyanakkor az Ő nevében „jövendölnek” (22 v.) sőt ördögöt űznek és „csodákat tesznek” (23 v.). Éppen ezért nehéz pontosan meghatározni, mit jelent ennek az evangéliumi szakasznak ez a kifejezése: „meghallgatni a tanítást és azt tettekre is váltani.” (24 v.)

De talán éppen a kérdés felvetése a fontos, nem pedig a megválaszolása! Jaj annak az igehirdetőnek, aki e kérdés elől kitér! Mindaz, aki nagyonis biztos abban, hogy helyesen valósította meg Isten parancsát, máris elhagyta ezt a házat.

Irgalmasságot akarok, nem áldozatot!

Máté meghívása

Mt. 9,9-13

10. vasárnap A év

Honfitársai szemében az, amit itt Jézus cselekedett, súlyos botrány, a mi szemünkben pedig forradalmi cselekedet. Amikor Jézus egy nyilvános bűnöst: egy vámost választott apostolául, s tett meg az Egyház alappillérévé, azt, akit a nép a rómaiak cinkosának, tisztátalannak, hitetlennek, politikai árulónak tartott s így kiközösítette, általános felzúdulást keltett. Sőt ezt még megtetézte az-
zal, hogy e választását lakomával ünnepelte meg. Jézus azonban azért cselekedett így, hogy reményt keltsen mind-
azokban, akik ki voltak zárva a választott nép vallási és nemzeti életközösségéből, s ezért kötötte ezt össze egy lakoma profán örömeivel.

Nagy botrány ez nemcsak a zsidók szemében, hanem minden idők vallásos embere számára!

Az Egyház azonban nem az erényesek, a feddhetetlenek, a kényeskedők, hanem a betegek, a bűnösök, az elesettek, a társadalom kítaszítottjainak a közössége! Mi azonban annyira különbeknek érezzük magunkat náluknál, amikor a templomba megyünk, hogy elriasztjuk őket attól, hogy velünk együtt imádják az Istent. Márpedig ott az Egyház, ahol irgalmasságot gyakorolnak, mert Isten az irgalmasságot akarja, nem az áldozatot. (Oz. 6, 6)

A nagy aratás

Az apostolok meghívása és küldetése

Mt. 9,36-10,8

11. vasárnap A év

Az Ószövetségben az aratás gondolata mindig az utolsó ítéletre utal, amikor Isten haragja lesújt majd a bűnösökre. Jézus azonban ezt a szemléletet kiigazította, mert az Újszövetségben már nem a harag, hanem az irgalom uralkodik. Ezt fejezi ki ez a jelenet: Jézus végignézi az emberek tömegén és megesik a szíve rajtuk, mert olyanok, mint a pásztor nélküli juhok; elcsigázottak és kimerültek s így szól tanítványaihoz: Az aratnivaló sok, de a munkás kevés. (36-37 vv.)

Az aratásnak ezt az új értelmezését megtalálhatjuk Szt. János evangéliumában is (4,34-38), amit Jézus így fejezett ki: „Én azért küldtelek titeket, hogy learassátok azt, amit nem ti munkáltatok. Mások fáradoztak, ti pedig azok munkájába álltatok be.”

Az aratás tehát abban a munkában való részvételt jelent, amit valaki más végzett, vagyis az elvégzett munka gyümölcsében való részesedést.

Máté (némi túlzással) Jézus munkájának teljességét így foglalta össze: „bejárt minden várost és falut, tanított a

zsinagógákban, hirdette országának örömhírét" (Mt. 9, 35); Jézus elvégzett munkájának e teljességéből részesednek „az aratók”, amikor learatják azt, amit Ő vetett.”

Igy az apostolok is az aratás elvégzett munkájának örökösei.

Az Egyház idejében a Tizenkettő veszi át azt a szerepet és feladatot, amit Jézus az evangélium idején betöltött. Ők, akik tanúi voltak Jézus irgalmasságának, amikor „szánta a sereget”, aratják le azt, amit Ő vetett és mint Mesterük, ők is végigjárják Galilea útjait, hirdetve az örömhírt, meggyógyítva minden betegséget és emberi nyomorúságot. (v. ö. 35 v.)

Kockázatvállalás **Ne féljete!**

Mt. 10, 26-33

12. vasárnap A év

Ne féljete! ez a témája e szöveg 26., 28. és 31. versének. Itt azonban nem akármilyen félelemről van szó, hanem arról az aggodalomról, amely az embert megakadályozza abban, hogy hitét megvallja az emberek előtt. A halálos veszedelem tehát itt nem az, hogy testünket megölik, (28. v.) hanem ha azt a titkot, amelyet meg kell hirdetnünk az embereknek, elhallgatjuk. Nem azok az Egyház igazi ellenségei, akik a keresztényeket üldözik, hanem azok a keresztények, akik nem hirdetik az evangéliumot.

Azonban ez az ígéret és buzdítás nem csak az egyes embereknek szól, hanem a keresztény közösségekre is érvényes. Az, amit az Úr az apostolokra bízott, nem maradhat csupán zárt közösségek féltve őrzött kincse, hanem azt fényes nappal meg kell hirdetni a tetőkről és az utcákon.

A keresztény közösségeket az Úr aszerint fogja megítélni, hogy vajon hangos szóval meghirdették-e az evan-

géliumot, vagy sem? Szégyenük nem az igehirdetés sikertelensége, vagy az üldözés, hanem az, hogy nem vállalták az igehirdetés kockázatát. De mindazok, akik bátran meghirdetik az evangéliumot, nem fognak szégyent vallani az ítélet napján.

Kereszthordozás Jézussal, vagy Jézus ellen

Mt. 10, 37-42

13. vasárnap A év

Jézus tanítványaihoz intézett nagy beszédének végkövetkeztetése egyben már egy másik következtetés levonását is magában foglalja, mégpedig azt, ami az evangélium leglényege: a kereszthordozást. Nem tartozhatunk Krisztushoz, ha nem vállaljuk a keresztút kockázatát, amely azt jelenti, hogy maradéktalanul fel kell áldoznunk mindazt, ami nekünk kedves és közel áll hozzánk; legszemélyesebb kapcsolatainkat, szeretteinket, életünket, egyszerűen mindent, mert csak a kereszt az, amely megoldja az emberi lét válságos problémáját.

Jézus itt újra Isten „féltékeny” szeretetéről beszél, amely nem tűri meg szeretetünk megosztását! Ez az evangéliumi szöveg lehet, hogy embertelennek tűnik nekünk („aki nem hagyja el atyját, anyját, gyermekeit énmiattam...”) azonban emlékezzünk csak Ábrahám áldozatára, aki hajlandó volt egyetlen fiát is feláldozni. (Gen. 22.) Mindkét esetben (az Ó- és Újszövetségben egyaránt) nem arról van szó, hogy valamit elveszítsünk, hanem éppen ellenkezőleg, Istent és önmagunkat, megtaláljuk (amint azt e szöveg 39. verse oly erőteljesen hangsúlyozza.) Így Krisztus követőivé válunk (38. v.) „Aki Őt befogadja, az Atyát fogadja be, aki a Fiát e világra küldte.” (40, 42. vv.)

Meghökkenő evangélium

Keresztelő Szent János követői Jézusnál

Mt. 11,2-11

Advent 2. vasárnap A év

Keresztelő János megdöbben, mert Jézus nem az a Messiás, akit ő várt. Krisztus nem büntetni, hanem meggyógyítani jött népét. Nem ítéli el a bűnösöket, hanem új életre kelti őket. Keresztelő János megütközik e Bírón, aki nem azért jött, hogy igazságot szolgáltasson.

Jézus azonban nem ítéli el ezt a csalódott foglyot, hanem éppen ellenkezőleg dicshimnusz zeng Jánosról, akit az Ószövetség legnagyobb alakjának nevez, aki prófétánál is különb és akinél asszonyok szülöttei közül nem támadt nagyobb. Csak egyetlen dolog nagyobb nála: Isten Országá. Jánosnak tehát most újra önmaga fölé kell emelkednie, ki kell tárulnia egy új távlat felé, el kell fogadnia Istennek, a Messiásnak és Országának egy egészen új szemléletét.

Isten teljes mivoltában felfoghatatlan. A keresztények harsány harsonaszó közepette várják eljövetelét, de az Úr érkezése egészen más: csendesen és váratlanul ölel magához minket és csak ha reá figyelünk, halljuk meg szavát. Mi arra akarjuk készíteni Istent, hogy védje meg ügyünket, márpedig Ő mindig „mások” pártját fogja. Választ várunk tőle, helyette Ő ad fel nekünk kérdéseket.

De talán tévedünk, ha másként gondolkodunk? Korántsem, mert nem kell megtagadnunk múltunkat, régi tapasztalatainkat, csak követnünk kell Őt és készségesen el kell fogadnunk indításait és kezdeményezéseit.

Keresztelő János börtöne zárva marad, de csodálatos látomás fénye szűrődik be a siralomház sötétjébe: Vakok látnak, sánták járnak, leprások megtisztulnak, süketek hallanak, halottak feltámadnak és a szegények hallgatják az evangéliumot. Erre a rab megnyugszik, mert biz-

tató, reményteljes választ kapott kínzó kérdésére; „Te vagy-e az Eljövendő, vagy mást várjunk?”

A tudatlanok tudománya **Jézus hálaadása**

Mt. 11,25-30

14. vasárnap A év

Mt. 11,25-30

Jézus Szíve ünnepe A év

Jézus az akkori kor szokása szerint, amikor minden bölcs maga köré gyűjtötte tanítványait, hogy a fegyelem és a szolgálat „igája” alá hajtsa őket, szintén összegyűjti híveit.

Míg azonban a nép bölcsei és írástudói a legértelmesebb elemeket szedték össze, hogy gyors eredményeket érjenek el s ezért kiérdemeljék az emberek dicséretét, Jézus a tudatlanokat gyűjtötte össze. Sőt még tovább ment: beavatta őket abba a tudományba, amit Atyjától kapott.

Míg a bölcsök és írástudók kínosan vigyáztak arra, hogy csak a tisztákat, a farizeizmus tanításának méltó beavottjait, toborozzák össze, addig Jézus azokat gyűjtötte össze, akiket megfélemlített a rettenthetetlen törvény, hiszen Ő maga is bűnös hírébe keveredett, mert együtt evett a vámosokkal s az utcai nőekkel, de ezzel is az Atya akaratát valósította meg.

Semmi sem vész el **A magvetőről szóló példabeszéd**

Mt. 13,1-23

15. vasárnap A év

Mint egy világnézeti, vagy politikai küzdelem elfásult úttörői, akiket elcsüggesztett a kimerítő erőfeszítés sikertelensége, az apostolok is gúnyosan, kétkedve kérdezik meg Jézust: mire való ez a kilátástalan szélmalomharc, hiszen Isten Országáa úgyis elérhetetlen ábránd, sőt egye-

sek nyíltan lázadoznak ellene és kijelentik, nem akarnak tovább délibábokat kergetni.

Ne lepődjetek meg – válaszolja nekik Jézus –, én vagyok a Magvető. A régi Kelet szokása szerint ugyanis Palesztínában előbb vetettek, mielőtt még a földet megforgatták volna és csak azután tisztították meg a kövektől és tövisektől. Így a vetés mindig kockázat volt, mert nem tudták, vajon az elvetett mag meghozza-e a termést? Jézus is mindig egészen szokatlan helyekre vetett.

Egyesek megtisztítják a szántóföldet, mások learatják, azonban csak később. Egy bizonyos: az, amit betakarítanak, a vetőmag erejéből szökött kalászbba, a mag természete u. i. az, hogy termést hozzon. Ugyanígy Isten ígéjének ereje az, amely Isten Országá ígéretének hordozója, mint ahogy a termés is a vetés erejéből szökik kalászbba.

Mint a régi bölcsék, Jézus is, találós kérdéseket ad fel apostolainak: mi az az egy, amely százszoros termést hoz? Mi az, ami a szerény kezdetből ígéretes jövőt érlel? Mit jelent az, hogy akinek van, annak még adnak, hogy bővelkedjék, de akinek nincs, attól még azt is elveszik, amije van? E kérdésekre többféle választ lehet adni, de végső soron mind egyértelmű: a vetőmag Isten ígéje; Jézus maga.

Majd Jézus az evangéliumi szakasz 18-23. versében kifejti e példabeszédnek egy másik értelmezését is, amikor elmondja a köves, a tövises és a jó földbe esett mag sorsát: a szántóföld azt a hívőt jelképezi, aki Isten ígéjét hallgatja és akinek a magatartásától függ, hogy ez a mag, amely Isten ígéje, megfogamzik-e, elhal-e, vagy pedig bőséges termést hoz. Mindazonáltal itt nemcsak erkölcsi erényekről (alázatról, a jóra való készségről) van szó, hanem értelmiokről is (bölcsességről, okosságról), hogy meghallgassuk, megértsük és termékennyé tegyük az ígét. Márpedig ezek értelmi tulajdonságok, amelyek a gyakorlati megvalósítást szolgálják.

Isten malmi lassan örölnék

A búza és a konkoly

Mt. 13, 24-43

16. vasárnap A év

Hogyan követelheti meg magának a bukott ember a Messiás tekintélyét? Hogyan vezethet el bennünket egy olyan Egyház Isten Országába, amely maga is csak alig közelíti meg az evangélium eszményét?

Erre adnak választ nekünk ezek a példabeszédek: a sikertelenség csak ideiglenes, a végtelenül türelmes Isten nagyon jól tudja, hogy az elvetett mag mindezek ellenére sem veszíti el hatékonyságát és a végső aratásra beéri, bőségesen meghozza termését.

A kovászt sem fojtja el a tészta, hanem az a lisztet megkeleszti, ízes kenyérré érleli.

E szöveg egésze a legfőbb mondanivaló köré csoportosul: „Hagyjátok, hadd nőjjön föl mindkettő (t. i. a jó és a rossz) az aratásig” (vagyis az utolsó ítéletig).

A tisztaság mítosza a szekták sajátossága, valamint azoké, akik minden cselekvéstől elzárkóznak, nehogy kezüket beszennyezzék. Isten népének küldetése ezzel szemben az, hogy belevesse magát az élet zajló áradatába, akár kellemes, akár kellemetlen, anélkül hogy elválasztaná a jót a rossztól. Ez a forrongás ugyanis az Egyház fejlődésének és hatékonyságának feltétele.

A választás izgalma

Példabeszéd a kincsről, a gyöngykeresőről és a hálóról

Mt. 13, 44-52

17. vasárnap A év

Nem az Egyházra tartozik, hogy az embereket előre megválogassa, az embereknek maguknak kell útjukat megválasztaniuk.

A háló mindent befog, amit csak talál. A válogatás az Isten dolga.

Egyesek a hűségért küzdenek, mások a leleményességért. És a felelős vezetők még szítják ezt a küzdelmet, mert ez a fejlődés elengedhetetlen ösztökéje.

Az az ember, aki szabadon választ, elfogadja, hogy elveszti azt, amit nem választott. Az Egyház, amely az evangéliumot választotta, elfogadja annak kockázatát, hogy egyeseket el fog veszíteni.

A törvényhozó programja

Az első kenyérszaporítás

Mt. 14, 13-21

18. vasárnap A év

Amikor Szent Máté megfogalmazta a csodás kenyérszaporítás elbeszélését, amely a pusztában történt, azt Jézus csodás vizenjárásának története után iktatta be evangéliumába. Ezzel arra utal, hogy Mózes is mannával táplálta népét a pusztában és átvezette a Vörös Tengeren.

De vajon mit akart Máté ezzel az összehasonlítással mondani? Kétségtelenül arra célzott, hogy Jézus az új törvényhozó, az Újszövetség legnagyobb alakja.

Azonban a törvényhozó, Máté szerint, nem pusztán az, aki a törvényeket megfogalmazza és arra törekszik, hogy azok az összes lehetséges eseteket magukban foglalják, hanem, aki derekasan hozzálát, hogy népe üdvét hatékonyan biztosítsa és gyakorlati eszközökkel oldja meg az éhség és szabadság problémáit.

A törvény szövege csak ezután következik, mint a gyakorlati intézkedés visszhangja. Mert nem a törvény megszövegezésétől függ a törvényhozó tekintélye, sem pedig a törvény véget nem érő magyarázataitól, hanem attól, hogy a törvényhozó miként oldotta meg a gyakorlatban az emberi lét örök problémáit.

Önmagunk elvesztésének kockázata

Jézus a vízen jár

Mt. 14,22-23

19. vasárnap A év

Tomboló viharban, hullámozó tengeren közelít felénk Jézus, hogy találkozzék velünk. Helytelen lenne a bárkában maradva félelmünket elemezni és azon tanakodni, vajon ki lehet ez a jelenés. Amikor azonban Jézus a távolból felfedi kilétét („én vagyok”), nekünk is, mint Péternek, otthagyni a bárka biztonságát, vállalnunk kell a kockázatot, hogy a nyílt tengeren Jézussal találkozunk.

Péter nem merült el a kételyek áradatában, mert a hullámok között is bizalommal így kiáltott fel: „Uram, ments meg, csak Benned reménykedhetem!”

Hitünk mindig törékeny, azonban éppen ez a nyugtalan, de győzedelmes keresztény hit az, amely bennünket e világ viharai és veszélyei közepette is, feltámadt Üdvözítőnk felé vezet. Ugyanez az isteni hatalom, amely Jézust a halál örvényéből kiragadta, ad erőt minden keresztény számára, hogy félelmét bátran legyőzze. Éppen ezért helytelen, ha szárazon akarnánk megúszeni a veszélyeket és visszautasítanánk minden kockázatot. Ha az Egyháznak tekintélye van, úgy az Péternek köszönhető és a keresztény ember megtanulta Pétertől, mit kell tennie: el kell hagynia a hajót, hogy a vízbe vesse magát és maga is megtapasztalja a félelem és a hit kockázatát.

Aki egyszer is így kiáltott fel a veszélyben: „Uram, segíts, mert elveszünk!”, az kevésbé fog majd bírálni és tanácsokat osztogatni, hanem inkább kinyújtja kezét a fuldokló felé, hogy megmentse azt, aki már elveszni látsozott. És akkor nyugodtan térhet vissza bárkájába.

Jézus asztaláról mindenkinek jut kenyér A kánaáni asszony

Mt. 15,21-28

20. vasárnap A év

Jézusnak ez a kemény válasza, amit e pogány asszonynak adott, megrendít bennünket. Jézus azonban Isten akaratát teljesíti, amikor össze akarja gyűjteni Izrael juhait. Az Ószövetség logikája szerint az üdvösség nem kívülről származik, hanem az minden nemzet számára a megújult Izrael forrásából fakad.

Igy ez a pogány asszony a zsidó tanítványoktól tanulja meg, hogy miként lehet ezentúl eljutni Isten Országába: egyedül a hit, mégpedig az állhatatos és alázatos hit által; aki nem formál jogot Isten barátságának kenyerére, hanem ösztönösen megérzi Jézus nagylelkűségét, amikor így kiált fel: „Hiszen mindenkinek bőségesen jut Isten asztalának morzsáiból!” A kánaáni asszonyoknak ez az állhatatos és alázatos hite Isten asztala köré gyűjti a zsidókat és a pogányokat egyaránt.

Hogy sok kereszténynek annyira nem szívügye, hogy a pogányokat is Isten asztala köré gyűjtse, az oka annak, hogy számos modern apostol idegenkedik a félénk Egyháztól, amely néha még pártos is. Mindazonáltal Isten nem tagadja meg önmagát: az Egyház továbbra is az evangélium világítótornya marad, amely a hitet a pogányok felé sugározza. Hiszen az Egyházban Jézus évszázadokon át élő és hatékony maradt. Azonban a pogányok sokszor megleckéztetnek bennünket. Azt a megszokott hagyománykereszténységet, amelyet mi nyújtunk nekik, gyakran ők alakítják át evangéliumivá. A hagyományos tanítás rutinja sokszor annyira megfekszi a keresztények gyomrát, hogy elmegy tőle az étvágyuk és azoktól a morzsáktól, amiket a pogányok csennek el asztalunkról, éheznek meg újra Isten kenyerére.

Jézus az emberiség egységének biztosítója **Péter hitvallása és elsőbbsége**

Mt. 16, 13-20

21. vasárnap A év

Mt. 16, 13-19

Péter és Pál

Péter Jézust Messiásnak nevezi, Ő pedig Pétert a „szikla” messiási címével ruházza fel. Mindegyiknek megvan a maga jelentősége.

Krisztust senkivel sem lehet helyettesíteni. Míg Péternek és utódainak az a hivatása, hogy az Egyházat megalapozzák és egységét fenntartsák. Így e különböző elnevezések értelme szerint, a Messiás-Krisztusban való hit meggyőző bennünket arról, hogy senki más sem képes rajta kívül megadni az élet igazi értelmét és az embert céljához elvezetni.

Krisztus, vagy a Sátán helyettese? **Jézus megjövendőli szenvedését**

Mt. 16, 21-27

22. vasárnap A év

Ez az evangéliumi szakasz elmondja, hogy miként tette Jézus próbára apostolai hitét.

Abban az ünnepélyes pillanatban, amikor az apostolok felismerik Jézusban az Urat, letették az Egyház alapkövét.

Ezután következett, hogy ez Egyház köré gyülekezve Jézus próbára tette hitüket. Amikor Péter Jézusban nem csak a prófétát, hanem Isten fiát is felismerte, Krisztus helyettesévé lett.

De amikor Jézus kinyilatkoztatja kínszenvedését, kereszthalálát s Egyháza üldöztetését, Péter hitetlenkedve így kiáltott fel: „Uram, ez nem történhetik meg Veled!” – s ezzel a Sátán helyettese lett.

Két évezred után is az Egyház „kisdud nyáj” maradt, amelynek világi hatalma állandóan csökkenőben van. Az Egyház e válsága láttán, sokan megbotránkoznak és elhagyják, mintha az igazság a sikertől függene. Mint Péternek, nekünk is, nehezünkre esik e kudarcot Isten Országával összeegyeztetnünk. Azonban a keresztt mindvégig botrány marad!

Olvassuk ki az arcvonások titkát Urunk színeváltozása

Mt. 17, 1-9

Böjt 2. vasárnap A év

Ez a jelenet nem menekvést jelent a földi gondtól, bajtól az égi magasságokba.

Nem véletlen, hogy Urunk színeváltozását a szerző közvetlenül szenvedésének bejelentése után mondja el; ugyanez a három tanítvány ott van Vele a Getszemani kertben is.

Valószínűnek látszik, hogy Jézus el akart menekülni a Sátoros-ünnepek zaja elől. Ő kétségtelenül Király, azonban nem olyan Uralkodó, akit a nép közfelkiáltással ültetett trónjára. Péter nem érti e jelenetet, mert még mindig azokra a lombsátrakra gondol, amelyeket a zsidók erre az ünnepre állítanak fel Jeruzsálem utcáin és terein. Azonban ez az ember fel fog menni Jeruzsálembe, de majd csak akkor, amikor szenvedése bekövetkezik.

És Ő, a holnap keresztfeszítettje, az, akit most Isten eláraszt jelenlétével („a fényes felhő”) és ez az arc, amelyet a halál merevsége el fog majd torzítani, ragyog, mint a nap. Kigúnyolják majd és megvetik, azonban mégis az Atya szeretett fia marad, akiben kedve telik.

Ez a látomás nagy titok és ennek fényében kell olvasnunk a Szenvadás történetét, hogy megértsük: Krisztus a kereszten vált a mi igazi Napunkká, világosságunkká, bé-

kénkké, üdvösségünkké, aki maga a mennyei Szózat, Isten megelevenítő szeretete.

És az öröm minden fénysugara, amely az emberi arcot színében megváltoztatja, ebből az isteni fényből ered, és elvezet bennünket abba az Országba, „ahol Isten gyermekei úgy ragyognak majd, mint a tündöklő nap.”

Kiközösítés, vagy párbeszéd? **Testvéri feddés**

Mt. 18, 15-20

23. vasárnap A év

A kezdet ösztönössége után a szervezés korszaka következik. Azonban az intézményesség mindig a megmerevedés, a nehézkesség, a megrendszabályozás veszélyével jár.

Vajon az Egyház elkerülheti-e ezt a veszélyt? Az első keresztény közösség megalakulását az esszénusok vallási szektái előzték meg. Azonban Qumran közösségei hamarosan türelmetlen szektákká váltak.

De az ősegyház megfékezte ezt a szektás szellemet. Sokan felismerték a kereszténység mérsékletét, s ezek az első egyházközösségek voltak azok, ahol mindenki szabadon elmondhatta véleményét és pártfogóra talált, ahol mindenki mindenkiért felelős. Ezekben a hitközösségekben szabad párbeszéd folyt és ha valakit ki akartak zárni közösségükből, előbb meghallgatták s alkalmat adtak a védekezésre.

Sőt miután egymás véleményét türelmesen meghallgatták, az egész közösség őszintén felvetette a kérdést: vajon hűségesek vagyunk-e az evangélium szelleméhez? Vajon mi, amikor összejövünk, elismerjük-e Urunknak Azt, Akinek nevében gyűltünk össze.

Meg kell bocsátanod! **A szívtelen szolga**

Mt. 18, 21-35

24. vasárnap A év

Péter későn született, de nekünk is előbb kellett volna születnünk! Mert sokkal könnyebb volt Krisztus előtt élni, amikor minden sérelmet meg lehetett torolni. De még ma is sokat hallunk arról, mily nehéz a sértéseket megbocsátani. Már a rabbinusok iskoláinak is meg volt a maga tarifája: a feleségnek egyszer, a testvérnek ötször, stb.... kell megbocsátani. De Jézus talán olcsóbb tarifát szabott? Ezért kérdezte meg Péter is Krisztustól: „Uram, ha vét ellenem testvérem, hányszor kell megbocsátanom?”

Azonban Isten Országában nem tarifákról, vagy érdemeikről van szó. Jézus örömhírt hirdetett nekünk: Isten mindenkinek maradéktalanul megbocsát. Krisztus számára a megbocsátás természetes, megszokott dolog.

Ha hiszel Istenben, Neked is természetes, hogy meg kell bocsátanod.

Bértarifa **Példabeszéd a szőlőhegy munkásairól**

Mt. 20, 1-16a

25. vasárnap A év

Ha sürgős a munka, nem sokat törődhetünk azzal, hogy mindenkinek kedvére tegyünk, hanem inkább arra törekszünk, hogy emiatt senki meg ne sértődjék.

Azonban a munka nem jutalom, hanem emberi jog. A gazda, aki a munkásokat felfogadja, és az Úr, aki az aratást adja, meg akarja értetni a munkásokkal, hogy mindenkinek, a legkisebbeknek is, joga van az evangéliumra.

Ezen a síkon a kérdést nem lehet az igazságosság szerint, hanem csak sommásan elbírálni. Isten mindenkit meghív és felfogad szőlejébe, akár munkaképes, akár

nem, akár szorgalmas, akár henyél, akár Isten Országának úttörője, akár semmittevő.

Éppen ezért az Egyház nem csak a hívők tulajdona és olyan nagyvonalúnak kell lennie, hogy mindenki megtalálja helyét benne, mert Isten a kegyelmét ingyen osztogatja, azt nem lehet kiérdemelni és nem részesíti előnyben azokat, akik kibérelt helyüket már nemzedékek óta biztosították.

A liturgia nem udvari etikett **Jézus bevonul Jeruzsálembe**

Mt. 21, 1-11

Virágvasárnapi körmenet A év

Az Úr, a Messiáskirály, maga szerkesztette meg az Is-tenországba való belépés szertartásait, azonban rácsfolt az udvari etikett szabályaira, amikor számárháton nagy zshivajgás közepette vonult be Jeruzsálembe.

Igy mutatkozott be a szelíd és alázatosszívű Király az ő népének, aki nem azért jött, hogy Őt szolgálják, hanem, hogy Ő szolgáljon. És ha összehasonlítjuk az Oltáriszent-ség szerzését a zsidó tömeg üdvivalgásával (9. v.), meg-ismerjük alázatát: Ő még egyszerűbb és szerényebb for-mában akar közeledni hozzánk: a kenyér és a bor színe alatt, mert e legegyszerűbb étel és ital mindennapi éle-tünk fenntartását szolgálja. Isten ugyanis rejtve nyilat-koztatja ki magát.

Mi azonban emberi módon és igények szerint időnként élénk és színpompás népi liturgiával ünnepeljük meg, ön-ként és benső melegséggel, Szabadító Istenünk bevonulá-sát Jeruzsálembe.

Hogy a mi tagadásunk igenlőssé váljék Példabeszéd az engedetlen testvérekről

Mt. 21,28-32

26. vasárnap A év

A farizeusok igent mondtak a Törvényre, de nemet az Evangéliumra. De eljön az idő, amikor azok, akik a törvényt megtagadták, végre elfogadják az Evangéliumot.

Vannak jó keresztények és „mások”, jó szerzetesek és „mások”. És a keresztények oly harsányan mondják ki igenlő válaszukat a misén, a szerzetesek olyan hangsúllyal tesznek fogadalmat szabályzatukra, hogy a többieknek, akik nem tartoznak a beavatottakhoz; a vámosoknak és utcalányoknak, elmegy a kedvük attól, hogy életüket megváltoztassák és ha mégis megtérnek és hisznek Krisztusban, sajnos a keresztények kinézik őket maguk közül.

Vajon ezek a hivatásos és rutinos „igent”-mondók, belátják-e egyszer, hogy mennyi „nem” rejlik az ő rövidlátó magatartásuk mögött és hogy ezt az ő „igenjüket” nem harsogva kell kimondaniok, hanem vonzó példájukkal és szerény magatartásukkal kell bizonytságot tenniök arról, hogy Krisztushoz tartoznak?

Véres szüret

Példabeszéd a gonosz szőlőmunkásokról

Mt. 21,33-43

27. vasárnap A év

Többféle úton juthatunk el Isten csodálatos szőlőjébe:

– A szőlőművesek ösvénye Izrael népének elvételére emlékeztet bennünket és arra, hogy a Gazda más szőlőmunkásokkal váltja fel őket: az új választott néppel, vagyis az Egyházzal. De nemcsak a régi népet fenyegeti ez a veszély? Nem válunk mi is olyan fukarokká, hogy a szőlőkert egész termését magunknak akarjuk megtartani? Vigyázat! Minden önző vallási „éldelgés” bűn Isten ellen!

– Az Úr útja még meglepőbb, Isten az az úr, aki mindenek ellenére konokul bízik az emberben, legelembibb hálaérzésében (a bérbeadónak megadni a részét u. i. nem kizsákmányolás, 34. v.). Az evangélium elárulja nekünk, ki ez a koldus-Isten, aki ajtónk előtt alázatosan kéri saját termését.

– Végül a „küldöttek” (az apostolok) ösvénye, akik nem a maguk ügyében járnak el, hanem egyedüli hivatásuk az, hogy fenntartsák a kapcsolatot, közvetítsenek Isten és a világ között. A gonosz szőlőművesekkel szemben ők azok, akikben kirajzolódik az Egyház igazi arca, de az ő sorsuk a vértanúság! (35-36 vv.)

Belépőjegy nélkül

Példabeszéd a királyi menyegzőről

Mt. 22, 1-14

28. vasárnap A év

Isten az emberiség egyetemes ünnepéről álmodik. Az első meghívót erre prófétái, majd apostolai által küldte ki és tudjuk mennyire nem irigylésre méltó elbánásban volt emiatt részük, nemcsak az Ószövetségben, hanem még az Egyházban is. Minden hívő hajlamos arra, hogy saját érdekeit tartsa szem előtt, azt a helyet, amelyet magának kiszemelt és mindezt elébe helyezze az emberiség egyetemes érdekeinek és közös örömeinek.

Mivel a zsidók és a farizeusok görcsösen ragaszkodnak az ilyen kis dolgokhoz, szem elől tévesztik a lényeget és ezáltal mindent elveszítenek, beleértve dicsőségük jelképét: Jeruzsálemet is, amelyet Titusz seregei felégettek. Ugyanez történt az Egyházzal is, amikor vezetői másodlagos szempontok miatt szintén elvesztették azt, ami a dicsőségük volt: Keletet, sőt ez a veszedelem most Nyugatot is fenyegeti.

Amikor Jézus tanítványai felcserélték ruházatukat és megszabadultak sok mindentől, amihez eddig ragaszkod-

tak, Isten népe felismerte egyetemes hivatását és az apostolok szétszéledtek a világ minden tája felé, hogy hirdessék az evangéliumot minden jóakarátú embernek. Így azok, akiket váratlanul ér ez a meghívás, ha elfogadják a Nyolc Boldogság tanítását és hajlandók lelkileg újjászületni, szintén résztvesznek az emberiségnek ezen az egyetemes, nagy örömnepén.

Egyház és állam

Szabad-e adót fizetni a császárnak?

Mt. 22, 15-21

29. vasárnap A év

Kereszténynek lenni nem annyit jelent, mint elhatárolódni a politikai valóságoktól, az anyagiaktól, sőt még az adófizetéstől sem! Az Egyház nem állam a többi állam között, nem rendelkezik hasonló törvényhozással, mint azok, nem vitat el másoktól önálló felségterületet, amelyen uralkodik, mert hiszen az egész világnak kell meghirdetnie az Istennel megbékélt emberiség üzenetét. Nem verseng más államokkal, hanem azokat inkább határozottan támogatja, amikor törvényeiket, rendelkezéseiket tiszteletben tartja és Isten Országának magasabb szemszögéből értelmezi.

Jézus hittanvizsgálója

A főparancs

Mt. 22, 34-40

30. vasárnap A év

A kérdés, amelyet Jézusnak feltettek: „Melyik a legfőbb parancs a törvényben?” végetnemérő vitákhoz vezetett a farizeusok körében. Jézus jól megtanulta a lelkjét, de mivel nem akart hiábavaló vitába kezdeni, pusztán csak két parancsra szorítkozott: az Isten és a felebarát szeretetének törvényére.

Mindazonáltal nem tudta megtartóztatni magát, hogy e válaszához magyarázatot ne fűzzön: „E két parancson függ az egész törvény és a próféták!” Ha megtagadjátok, úgy az egész épület összeomlik. De miért is hallgatta volna el ezt minden idők farizeusai előtt, akik mindig a lényegtelen dolgokhoz ragaszkodnak? Mert el kellett ítélni azokat, akik annyira „erényesek”, hogy a szeretet cselekedeteire már nem futja erejükből.

A tekintély válsága **Jaj a farizeusoknak!**

Mt. 23, 1-12

31. vasárnap A év

Bár a farizeusok tanítása igaz volt, hűségesek maradtak a hagyományokhoz és buzgón tanulmányozták az Írásokat, az első keresztények mégis az eltorzult vallásosság képviselőinek tekintették őket.

A hitükben való biztonságuk u. i. elbizakodottá tette őket és azzal nyugtatták meg lelkiismeretüket, hogy a helyes úton járnak. A múlthoz való ragaszkodásuk miatt elzárkóztak minden jogos újítás elől és így elvesztették kapcsolatukat az élettől, az idő pedig elhaladt felettük, amint ott ültek nyitott könyveik előtt.

A hit védőiből így csendőrök lettek, akik azt hitték, hogy az igazság védelmezői, pedig csak szomorú prófétákká váltak, akik inkább a kazuisztika szakértői voltak, és bonyolult elméleti eseteket tanulmányoztak, ahelyett, hogy bátran vállalták volna a hit kockázatát a mindennapi élet zajlásában. Ragyogó elméleti tudásuk azonban mindannyiszor csődöt mondott valahányszor váratlan, vagy szokatlan eseteket kellett megoldaniuk. Mindazonáltal tiszteletet követeltek meg maguknak annak a nevében, akit képviseltek, és kínosan vigyáztak arra, hogy tekintélyüket fenntartsák.

Ugyanígy az Egyházban is egyesek azzal vélik karrierjüket megalapozni, hogy Mesternek, Atyának, doktornak hivatják magukat és ez a címkórság ma is virágzik az Egyházban. A megkövesedett hagyományok továbbra is súlyos teherként nehezednek az Egyházra, ami megakadályozza, hogy a kereszténység vállalja prófétai küldetését és az evangélium kockázatát. És a tekintély, a hatalom és a kiváltságosok előjogai gyakran az alárendeltek, a kisemberek vállát nyomják.

Jaj nekünk, írástudók és farizeusok!

Lesállásban Virrasszatok!

Mt. 24, 37-44

Advent 1. vasárnap A év

Ez a szöveg Krisztus második eljövételének lázas várását tükrözi, amely az első keresztények korát jellemezte. Míg a történelem tovább haladt a maga útján, ők valami váratlan esemény bekövetkezését várták (37-39 vv.), hirtelen, végső ítéletet (40-41 vv.). Ezért készenlétben kellett lenniük. (42-44 vv.)

Azonban amikor ez nem következett be, a várakozás láza is alábbhagyott. Mindazonáltal a készenlét továbbra is megmaradt, csak más formában: Isten minden nap eljön hozzánk és ez az esemény állásfoglalásra készítet minket. Istennek ez a látogatása különösen életünk, vagy a történelem döntő sorsfordulóin szokott bekövetkezni.

A mindennapi élet zsongása álomba ringat minket: eszünk, iszunk, szeretkezünk, de egy nirtelen esemény felébreszt bennünket álmunkból és állásfoglalásra készítet. Van aki talpraugrik, míg más menekül a felelősség elől; egyesek feltápáshzkodnak, mások a földre esnek.

Az Úr eljövételét azonban nem kell feszülten, nyugtalankodva várnunk, mint valami katasztrófa bekövetkezését, hanem éppen ellenkezőleg, éberén, józanul és ösz-

szeszédetten kell várakoznunk. Isten bármikor eljöhet és ezért mindig készen kell lennünk.

A tücsök és a hangya Példabeszéd a tíz szűzről

Mt. 25, 1-13

32. vasárnap A év

Nagy lakodalmat ülnek egy palesztínai faluban: tíz koszorúslány kíséri a vőlegényt, aki leánykérőbe megy. Azonban közöttük csak öt méltó, hogy a lakodalmon részt vegyen. De miért ragaszkodik oly makacsul ehhez a vőlegény?

Azért, mert a koszorúslányok „okosságán” méri le, hogy vajon elkísérhetik-e őt a menyegzőre. Ha mi is készek vagyunk a vőlegényt elkísérni (vagyis keresztények akarunk lenni) úgy minden gondolatunkat Krisztusra kell összpontosítanunk és nem szabad, hogy figyelmünk mindenféle haszontalan dologra terelődjék el, tehát ébereknek kell lennünk. A célt megválasztani is igen fontos, de még fontosabb, hogy a cél eléréséhez szükséges eszközöket is megválogassuk.

Szent Máté ezt a példabeszédet akkor jegyezte le, amikor a keresztények már hitüket megszokottnak tartották és az fokozatosan rutinná vált. Az idők nem változnak, de a hitünk elmélyítésére szolgáló eszközök sem.

Gazdasági ügyletek Példabeszéd az öt talentumról

Mt. 25, 14-30

33. vasárnap A év

A főpapok és írástudók szívesen megdézsmálják Isten kincstárát, amit népére bízott. Isten ugyanúgy kockára teszi igéjét, mint a bankár a tőkéjét, a befektetés ugyanis leleményes bátorságot követel meg, bizonyosfokú reménységet a vállalkozás sikerében.

Tőlünk függ, hogy okosan gazdálkodjunk. Az utolsó szolga okatlanul visszautasít mindenféle kockázatot, mert a biztonságot helytelenül értelmezi. A befektetett tőke ugyanis nem értéktelenedik el, de ami nem kamatozik, az elfecsérlődik. Az, aki talentumát az evilági megalkuvásoktól való félelmében a földbe ássa, (v. ö. 27 v.) önmagát is vele együtt temeti el és így inkább a halált választja.

Jézusnak ez a kora vallási tisztségviselőihez intézett szigorú figyelmeztetése nekünk és korunk vallási vezetőinek is szól: hogyan részesüljünk a kincstár értékeiből, ha nem veszünk részt a mindennapi élet küzdelmeiben? Az az Egyház, amelyik nem vállalja, hogy örökségét a mai világ embereinek vállalkozásaiba fektesse be, mindent kockára tesz és elveszíthet.

A rangrejtett Krisztus

Az utolsó ítélet

Mt. 25, 31-46 34. vasárnap (Krisztus király vasárnapja)

Ebben a szentírási szakaszban Máté felvázolja az Utolsó Ítélet klasszikus képét. Azonban a mi sorsunk nem ott dől el, már ma állást foglalunk Krisztus mellett, vagy ellen.

E szöveg visszanyúl az irgalmasság cselekedeteire, azonban természetesen azokat nem limitatív (leszűkített) értelemben használja, hanem azt jelentik, hogy Krisztust szolgálni egyértelmű minden ember nyomorúságán, ínségén enyhíteni, akár szegény, vagy gazdag, művelt, vagy tanulatlan.

Meg kell értenünk, hogy az embereknek szükségük van ránk és ez a legfontosabb, mert e szerint fogja Krisztus cselekedeteinket megítélni. Isten szempontjai minden vonatkozásban felülmúlják a mi elképzeléseinket és ítélete meglepő lesz számunkra.

Jézus pere

Jézus Krisztus kínszenvedése

Mt. 26, 14-27, 26

Virágvasárnap A év

Máté oly mély megilletődéssel mondja el Mestere halálát, amely távol áll mindennemű érzélgősségtől.

Az első evangélium Krisztus kínszenvedésének két fontos mozzanatát emeli ki: az első az, hogy mivel a szenvedés alkalmul szolgál Jézus szeretetének megnyilatkozására, ezért szervesen beilleszkedik Isten megváltó tervébe; a második pedig az, hogy Jézus perének elmondása állásfoglalásra készítet és előkészíti a zsidók és Krisztus közötti végleges szakítást.

Az első szempontot (Isten tervének megghiúsulását) Máté azzal teszi nyomatékosná, hogy állandóan utal – nem mindig egész hitelesen – a Szentírára (ld. Mt. 26, 54-56), ezzel ugyanis be akarja bizonyítani a zsidókból lett keresztényeknek, hogy Isten az ember megváltását célzó tervét egy oly közvetítő segítségével kívánja megvalósítani, aki kínszenvedésével, nem pedig dicsőségesen uralkodó királyként üdvözíti népét. Jézus erőszakos kereszthalála beteljesíti a próféták jóvendöléseit, amelyek szerint a Messiás életáldozata, nem pedig dicsőséges uralma az, amely által az új emberiség megszületik. Így a Getszemáni haláltusát a zsoltár (41/42, 6), Jézus elfogatását pedig Izaiás (53, 9-12) jóvendölte meg. Judás halála pedig beleillik Isten tervébe (Zakariás 11, 12-13) és Pilátus kézmosása is beleillik az Ószövetség jelezte vonalba (Deut. 21, 6-9; 72/73, 13. zsoltár). A tömeg gúnyolódására is találunk utalást (2 Sámuel 1, 16), a Jézus halálát kísérő jelenségeket Ámos (8, 9) jóvendölte meg, a gazdag kereskedő megjelenését Jézus holttesténél pedig Izaiás (53, 9).

Mindezek azonban csak részletek, e szenvedést valóban az Emberfia (Dániel 7) viselte el, a szenvedő Szolga (Iza-

iás 53) az üldözött Igaz (Bölcsesség könyve, 2, 18-20) aki a dicsérő énekek régi templomát saját testének templomával váltja fel, amelynek áldozata egészen más: igazi áldozat.

Másodsorban Máté a keresztsben a régi rend végét és az Egyház új korszakának kezdetét, a templom kárpitjának kettészakadásában pedig e végleges szakítás jelképét látja; a pogány százados hite a zsidó nép hitetlenségének kontrasztját jelenti: a népek belépnek Isten Országába, amikor Izrael megszűnik Isten választott népe lenni. Végül, amikor Jézus holttestét visszaadják a tanítványainak, a főpapok véglegesen lemondanak előjogaikról és átadják az Egyháznak e Test gondozását.

Máté azután elmondja, hogy a zsidók egy mesét találtak ki, hogy Jézus testének eltűnését megmagyarázzák, amikor azt állították, hogy tanítványai lopták el a sírból. (Mt. 28, 11-15) Az evangelista e hamis híreszteléseket azzal cáfolja meg, hogy Jézust a kereszten (Mt. 27, 36-54) éppen úgy, mint a sírjában (Mt. 27, 62-66) katonák őrizték. Az a tény, hogy Máté az egyetlen, aki ezt a hagyományt átadta, alkalmat adhat arra, hogy egyesek e szöveg hitellességét kétségbe vonják. De végeredményben mit számít az, ha e hagyomány révén Máté és az első keresztények hitének történetét olvassuk.

Az első vasárnap **Jézus feltámadása**

Mt. 28, 1-10 A nagyszombati szertartás miséje A év

Ime felvirrad a világ új korszakának hajnala, elérkezik a próféták által megjövendölt „nagy nap”, ahogyan azt az Úr Napjáról szóló szűrrealista leírás elmondja: a föld megremegek, a nap fénye megfogyatkozik; a régi ember, aki nem hisz e megújulásban, megrendül; míg a másik,

aki elfogadja, újjong örömeiben; a nagy esemény minden előzetes óvóintézkedés ellenére mégis megtörténik: Isten utat tör oda, ahol eddig minden ösvény el volt torlaszolva, még a sírok is megnyílnak.

A kinyilatkoztatás nem mond többet erről a világrengető eseményről, de ez tökéletesen elég, hogy elhiggyük: a feltámadásnak semmi köze sincs a tetszhalott újjáéledéséhez. A húsvétban való hit egyértelmű az Életben való hittel: ugyanaz, mint ami a Megfeszítettben megnyilatkozott. Ez Krisztus korszakának első vasárnapja, amelyen a nap felvirradt.

Hirdessétek az Evangéliumot!

Az apostolok küldetése

Mt. 28, 16-20

Áldozócsütörtök A év

Mt. 28, 16-20

Szentháromság vasárnapja B év

Jézus galileai életének homályos derengése után íme felvirradt az igazság hajnala, amikor az Úr dicsőségesen megjelenik vitatott és cáfolt élete után, amely gyermekkorával kezdődött, amikor Heródes halálra kerestette, és az üldözés végigkísérte egészen a Kálváriáig, majd a Golgotára, Jézus kinyilatkoztatja valódi mivoltát: „Nekem adatott minden hatalom a mennyben és a földön”.

Egy maroknyi embercsoport volt csupán tanúja e rendkívüli életnek, amelynek híre eljutott honfitársai körébe, de még a legjobbak is kételkedtek benne, nem tudták megfejteni életének titkát.

Amde ennek az Embernek a titka, amelyet Izrael nem ismert fel, „minden nemzeté”. Tanítványai tanúskodnak Róla és azóta minden ember megtapasztalja Benne istensége örökké megújuló jelenlétét.

AZ EVANGÉLIUM SZENT MÁRK SZERINT

BEVEZETÉS

Márk rövid, élénk, szemléletes írása inkább teszi ránk a Jézussal való közvetlen kapcsolat benyomását, mint Máté vagy János evangéliuma. Francia szerzők szeretik vele kapcsolatban emlegetni a középkori krónikák, például Joinville Szent Lajosról írt krónikájának frissességét és naívságát. Ugyanaz az egyszerű stílus, érdes és fesztelen, néha kissé ügyetlenkedő, közvetlen hang, az életből ellesett részletek. Így például egyedül Márk említi, hogy Jézus a gazdag ifjúra szegezte tekintetét és megszerette őt (10, 21). Az összehasonlítást azonban, ha nem akarunk pontatlanok lenni, nem szabad túlértékelnünk. Márk először Pálnak volt a kísérője, majd Péternek munkatársa, de nem volt közvetlenül Jézus tanítványa. Amit elmond, azt nem ő maga látta vagy hallotta. Az ő szerepe lényegesen szerényebb volt. Ő csak annyit tett, hogy írásba foglalta Péter tanítását, és rendezte azokat a szóbeli vagy írott hagyományokat, amelyek Róma keresztény közösségében forgalomban voltak.

Márk azonban nem volt a hagyomány egyszerű összegyűjtője. Nem is annyira naív, mint egyesek gondolták. Evangéliuma egyenesen céltudatos feldolgozásra mutat. Ma egyre jobban hajlanak arra, hogy Márkban az igazi teológust ismerjék fel. Valóban, evangéliumát kettős teológiai gondolat látszik mozgatni.

Evangéliumának ezt a címet adhatnánk: „Az Isten Fia epifániája”. Egy különös tény régóta foglalkoztatja a történetírókat és a szentírásmagya-

rázókat. A második evangéliumban Jézus azt akarja, hogy kiléte, Messiás-volta rejtve maradjon. Sőt meg is tiltja, hogy titkát elhíreszteljék. Hallgatást parancsol a démonoknak, a csodák szereplőinek, a tanítványoknak is. Ezeket a parancsokat mégis áthágták, titkát megsértették. Mivel magyarázható ez a tény? Úgy látszik, mint ha Márk ezzel azt akarná sugalmazni, hogy Jézus alakját és tetteit a „dicsőség” természetyszerűen ragyogta be. A szellemi lények közvetlenül ismerik meg ennek a ragyogásnak eredetét, a jótéteményeiben részesülő emberek azt veszik észre, hogy valami rendkívüli dolog történik szemük láttára. A Jézus parancsolta hallgatás megvalósíthatatlan. Mindenek ellenére ellenállhatatlanul megnyilvánul dicsősége. Jézus misztériumának kinyilatkoztatása azonban majd csak a szenvedésben fog fölragyogni. Közvetlenül a főpap előtt önmagáról tett vallomása után (14, 61) mindenki – hatszor egymásután – és egyre nyomatékosabban „a zsidók királya”-nak mondja. Ez a fokozatosság biztosan szándékolt, és megfelel az ezt a kinyilatkoztatást megelőző hallgatásnak. Az evangéliumnak itt van a csúcspontja.

Márk evangéliumának második témáját, amely szorosan kapcsolódik a megelőzőhöz, így fogalmazhatnánk meg: „A dicsőség útja a kereszt útja”. A dicsőségnek a hallgatást parancsoló tiltások ellenére való ellenállhatatlan megnyilvánulása azt bizonyítja, hogy Jézus győzelmes diadalutat járhatott volna, de Ő a megalázkodás útját választotta, mert így kellett megvalósulnia az emberek üdvösségének. A szenvedés megjövendöléseinek is strukturális szerepük van Márk evangéliumában. Jézus háromszor jelenti be tanítványainak, ünnepélyesen, hogy szenvednie kell (8, 31; 9, 31; 10-33-34), ugyanígy háromszor, és nem

kevésbé ünnepélyesen hirdeti ki az Emberfia dicsőségének megnyilvánulását. A két sor párhuzamos egymással. Látszik, hogy Márk szorosan egybe akarta kapcsolni a két vallomást, Jézus szenvedését és isteni dicsőségét. Mit akarhat ezzel mondani? Azt, hogy az Emberfia „útja” a kereszten át vezet dicsőségének kinyilvánításához, és az Ő sorsa a szenvedő szolgálé, akiről Izaiás jövendölt (53. fej.). Ettől kezdve Jézus hallgatást parancsoló felszólításai is érthetőkké lesznek. Engedelmes meghajlását fejezik ki az isteni üdvösség-terv előtt. Tudja, hogy megdicsőülésének órája csak a kereszt órájáva¹ jön el: A Messiásnak szenvednie „kell”, hogy megdicsőüljön. Ezért utasítja vissza ennek a pillanatnak elővételezését.

Márk evangéliuma tehát az Isten Fiának kinyilatkoztatása. Minden ennek a megmutatkozásnak, epifániának irányába mutat. Egyúttal azonban felhívás is az evangélium. Aki találkozni akar az élő Krisztussal, annak ugyanazt az utat kell megjárnia, amit Ő járt. Senkiből sem lesz igazi tanítvány, aki nem fogadja el önmaga számára mesterének sorsát. A keresztet a mi életünkben sem lehet kiiktatni!

SZENT MÁRK

Az Evangélium örömhír

Keresztelő Szent János bűnbánatot hirdet

Márk, 1, 1-8

Advent 2. vasárnap B év

A kereszténység két évezredének távlatából úgy tűnik, mintha az evangélium a múlt történelme volna. Márk azonban ezt olyan „jó hírnek” tartja, amely egyaránt kihívó (Keresztelő Szent János) és vigasztaló (Izaiás) és egy olyan népnek van szánva, amely reménységeinek megvalósulását várja.

A négy evangélista közül ő az egyetlen, aki evangéliumát Keresztelő Szent János alakjának bemutatásával kezdi. Krisztusnak ez az első „hírnöke” a Messiást a próféták módján hirdeti meg: a pusztában, ahol Isten népét a megpróbáltatások alakítják ki és nevelik. A pusztában kiáltó szava az emberek lelkét mezítelenre vetkőzteti és meghirdeti, hogy az Úr jövedele bűnbánatot és megtérést kíván.

Advent liturgiája, Szent Márk tanítását követve, olyan jó hírt hirdet nekünk, amely paradox módon örömré és bűnbánatra, reménységre és megtérésre hív fel minket.

Új ember

Jézus megkeresztelkedése

Márk 1, 6b-11

Vízkereszt utáni vasárnap B év

Izrael azt várja, hogy az „egek megnyílnak” és Isten Atyaként jelenik meg (Iz. 63, 16-19); Izaiás olyan Szolga eljövetelét hirdeti, akiben a Lélek lakik, átvezeti népét a tengeren (Iz. 63, 11) és elvezeti nyugodalmas otthonába. (Iz. 63, 14)

Márk e reménységek beteljesedését Jézus megkeresztelésében látja; amikor felmerül a vízből és a Szentlélek leszáll reá, már nem Szolga többé, hanem az Atya szeretett Fia, akit a Lélek a pusztába vezet, mint Mózeszt.

A Lélek, aki Jézust Messiássá szenteli fel, arra készíti, hogy újra átélje a pusztai megpróbáltatást, ahol, nem úgy mint Ádám, legyőzi a Sátánt. Így lesz a messiási kor első embere.

A nagybőjt alkalmul szolgál a hitűjoncoknak és keresztényeknek arra, hogy ellentmondjanak az Ördögnek és, hogy keresztségük erejében bizalommal a Messiás szolgálatára szenteljék életüket.

Döntő kockázatvállalás Jézus megkísértetése

Márk 1, 12-15

Bőjt 1. vasárnap B év

Márk evangéliumában már kezdettől fogva ismételten arra figyelmeztet bennünket, hogy Jézus élete rejtett és titkos marad és szükségképpen a keresztfán fejeződik be. Alig, hogy megkeresztelkedett, máris megmérkőzik a Sátánnal a pusztában, küldetése megkezdése előtt a pusztába vonul, nyilvános működését Márk evangéliuma szerint mindvégig a magánybavonulás sorozata szakítja meg. (v. ö. 3, 7; 7, 24; 9, 2 stb.)

Előfutára, Keresztelő János meghirdeti, hogy Jézust halálra fogják ítélni és vállalja Isten Országá hirdetésének kockázatát. Amikor a Szentlélek leszállt reá és Izaiás szenvedő Szolgájává avatta és jelölte meg, ezzel azt jelezte, hogy az életet csak a halál adhatja vissza.

Az egyház nem váróterem

Az első tanítványok meghívása

Márk 1, 14-20

3. vasárnap B év

Jézus tanítása felborzolja az emberi élet csendes vizeit, megrázza lelkiismeretünket és megtilt minden erőszakot. Isten Országa ma sürgető szükségessé válik és Jézus által fog eljönni. De az nem pusztán a tanítás meghallgatásában áll, mint ahogy az írástudók és tanítványaik hirdették, hanem életünk gyökeres megváltoztatásában, az üdvözítőhöz való csatlakozásunkban valósul meg igazán, aki így hív meg bennünket Országába: Jöjj, kövess engem!

Ha Ő hív, nincs helye semmiféle langyosságnak, bizonytalankodásnak. Az emberek megértik hívását. A legelszántabbak mindenüket elhagyják, hogy egyedül az evangéliumot szolgálhassák. A keresztyének példaadása és tanúságtétele által Jézus mindenkit arra ösztönöz, hogy mindenüket kockára tegyék érte.

Jézus megkezdí nyilvános működését

Az ördögtől megszálít ember meggyógyítása

Márk 1, 21-28

4. vasárnap B év

Ez az evangéliumi szakasz elbeszéli hogyan lép Jézus, a halandók elsőszülöttje, a világgal kapcsolatba, amely tele van nyomorúsággal, betegséggel, gonosszággal. De a kérdés az, hogy meg tudja-e változtatni a világot?

A Gonosz Lélek minden gyűlölet, rombolás, a halál atyja. Az Istenember titkának első megnyilatkozása, hogy megfenyegeti és megzabolázza a Gonoszt. A betegség gyengeségünknek a tünete és annak a jele, hogy halálra vagyunk szánva. Jézus ugyanazon erejénél fogva, amellyel majd a halálból föltámad, úrrá lesz a megszállott

betegségén. Ezzel Jézus új korszakot nyit az emberiség történetében, amelyben már van értelme küzdelmünknek, mert tudjuk, hogy az életé és nem a halálé az utolsó szó.

Jézus megjelenik az emberek előtt Betegek gyógyítása

Márk 1, 29-39

5. vasárnap B év

Jézus megkezdí nyilvános működését és oly sikerrel tanítja és gyógyítja az embereket, hogy ez háttérbe szorítja ígéretelésének jelentőségét. Ugyanakkor azonban imában és lelki magányában állandó bensőséges kapcsolatban áll az Atyával, akinek akaratát teljesíti. Isten akaratá egyre világosabban rajzolódik ki előtte: minél nagyobb tömegeknek kell meghirdetnie az evangéliumot. Ezért elhagyja szűkebb hazáját és egész Galileában hirdeti az Isten ígétjét.

Majd hamarosan a pogányoknak is meghirdeti.

Az emberekkel való kapcsolata annak a jele, hogy bensőséges kapcsolatban áll Atyjával. Ha mi közömbösek vagyunk embertársainkkal szemben, úgy ez bizonyára annak a jele, hogy visszautasítjuk Isten kegyelmét. A szentáldozásban egyszerre találkozunk Istennel és az egész emberiséggel.

Az emberi méltóság visszanyerése Jézus meggyógyít egy bélboklost

Márk 1, 40-45

6. vasárnap B év

Jézus meggyógyítja a leprást, akit a társadalom kiközösített és aki így testileg, lelkileg halálra van ítéltve. Visszaadja neki emberi méltóságát és elküldi őt, mutassa

meg magát a Templom papjainak és hirdesse meg egy új világ eljövetelét. Jézus számára a leprás meggyógyítása 'jeladás volt, hogy a Messiás már elérkezett. (Mt. 11, 5):

Egyedül a hit által ismerhetjük csak fel, hogy az Úr milyen nagy nyomorúságból szabadított meg minket. Milyen tanulságtétel embertársaink számára az, ha az eucharisztikus áldozatról úgy térünk vissza mindennapi életünkbe, hogy meglátszik rajtunk, hogy hitünk valóban „meggyógyított” bennünket.

A farizeizmus lelki bénultság **Jézus meggyógyít egy bénát**

Márk 2, 1-12

7. vasárnap B év

Jézus minden alkalommal meghirdeti, hogy eljött az Isten Országá és hogy kapui nyitva állnak minden ember, sőt még a bűnösök számára is. És hogy ezt bizonyítsa, az Emberfia azt mondja a bűnösöknek és azoknak, akik Őt megvetik, hogy a nyomorúság nem a bűn büntetése. Isten Országának lényege az, hogy Jézus mindnyájunk számára felajánlja az üdvösséget.

A béna felismeri, hogy bár ő talpraállt, a közösség továbbra is bénult maradt, a bénaság csak helyet változtatott. A farizeusok, az uralkodó a vallási rendszer őrzői, továbbra is támadnak, csak célpontjuk változott meg: Jézus lép a beteg helyére és megkezdődik Jézus pere, amikor azzal vádolják, hogy „káromkodik”.

Új bort új tömlőbe! **Jézus tanítványai és a böjt**

Márk 2, 18-22

8. vasárnap B év

Keresztelő Szent János tanítványai és a farizeusok is böjtöltek és önmegtagadásokat végeztek, azonban minden

lelki irányzatnak megvoltak a maga aszketikus gyakorlatai és más és más napokon böjtöltek s ez különböztette meg őket egymástól s adta meg e mozgalmak jellegzetességét. Mondd meg, hogyan böjtölsz és én megmondom, ki vagy.

De mit tesznek Jézus tanítványai? Ő azt mondotta nekik, hogy „távollétének böjtje” úgyis hamarosan bekövetkezik, ezért most nem szabad semminek sem elhomályosítania azt az örömet, amit az Istenség és emberség találkozása jelent itt a földön.

Ez az állapot olyannyira új, hogy a régi gyakorlatok elavultak; nem lehet a régihez és újhoz egyaránt ragaszkodni, választani kell az Ó- és az Újszövetség között.

A kereszténység forradalma nem újabb gyakorlatok és rítusok bevezetésében áll, hanem egészen új kereteket teremtet és azokat új tartalommal, lelkiséggel tölti meg.

Az emberi szabadság napja

A szombat az emberért van

Márk 2, 23-36

9. vasárnap B év

Már a szabadság szele kezdett lengedezni, de hamarosan lábbal taposnak majd minden törvényt.

Jézus igen nagyvonalúan értelmezte a törvényt, tetteivel szándékosan azt bizonyította, hogy a mózesi törvénynek csak ideiglenes hatálya van, amit majd Ő egy tökéletesebbel fog felváltani.

Azzal, hogy magának tulajdonította az Emberfia címet, amely a zsidók értelmezése szerint az ég küldöttét jelenti, Jézus kinyilatkoztatta valódi mivoltát, azt, hogy Ő a törvény ura. Mert valóban nem vetette alá magát a törvény által megkövetelt magatartás szabályainak, hanem minden cselekedetét az az alapvető szándéka sugallta, hogy az embert felszabadítsa mindennemű szolgaság alól.

Ez az igazi szabadság, amely Jézust vezérli és ami mindenkit arra késztet, hogy tudatára ébredjen személyes felelősségének értékére.

A vasárnap nem pótlólagos kötelezettségekkel kiegészített új szombat, hanem az a nap, amikor a keresztyének összejönnek, hogy Jézusról hálás szívvel megemlékezzenek.

Isten gyermekeinek nagy családja **Jézus házanépe**

Márk 3, 20-35

10. vasárnap B év

Azzal, hogy Jézus a tizenkettőt apostolává választotta, új közösséget alapított: Isten gyermekeinek nagy családját. Annak, hogy valaki ehhez a közösséghez tartozzék, az a feltétele, hogy elfogadja Jézus tanítását. Ehhez azonban hit kell.

Márpedig nem mindenki hisz. Még honfitársai és rokoni sincsenek tisztában Jézus hivatásával és meggondolatlanak, vagy megszállottnak tartják őt. Jézus azonban határozottan kimondja: aki nem fogadja el tőle az üdvösséget, azt máshol meg nem találhatja.

Mert a keresztyén hit szabad elhatározáson és elkötelezettségen alapszik és a hívők egységét nem természetes kötelékek teremtik meg, hanem a Szentlélek, akinek vezetését el kell fogadniok és sugallatainak engedelmeskedniök kell. Bár a híveknek joguk van különbözőképpen gondolkodni és elkötelezettségük is más és más lehet, mégis mindazok, akik elfogadják Krisztus tanítását, Isten fogadott gyermekei és egymásnak testvérei.

Látszólagos ellentétek

Példabeszéd a vetésről és mustármagról

Márk 4,26-34

11. vasárnap B év

Vajon az Evangélium a mai kor különböző forradalmi irányzatai között meg tudja-e őrizni dinamikus erejét? Úgy látszik, hogy ez kizárólag a keresztények hősiességétől függ. Jézus e példabeszédeiben arra hívja fel figyelmünket, hogy vállalkozásunk sikere bátorságunk bölcs mértékétől függ, vagyis attól, hogy nagylelkűen vállalkunk-e a küzdelem kockázatát és akkor mindent megnyerünk, ellenkező esetben mindent elveszítünk.

A tapasztalat azonban ennek ellentmondani látszik, mert Isten Országáé éppen ott növekszik, ahol a legkevésbé vártuk, ott, ahol ügyet sem vetettünk rá, sőt ahol azt magunk akadályozzuk. Isten ígéje ugyanis önerejéből hatékony és ha azt meghallgatjuk, a magány csendjében megfontoljuk, magunkévá tesszük és bátran meghirdetjük, akkor igehirdetésünk milliós tömegeket képes mozgatni.

Isten az Ő ígétjét apró mustármagként szórja felénk és ha mi azt megérleljük, úgy az az egész világot átalakítja.

Ha Krisztus testét magunkhoz vesszük, elismerjük, hogy Isten Országáé lassan, szervesen növekszik. Sohasem a szégyenség, hanem a hatalmi törekvés az, amely az Egyházat csődbe viszi.

Amikor Isten hallgat

Jézus lecsendesíti a háborgó tengert

Márk 4,35-41

12. vasárnap B év

„Testvér, ha Isten hallgat, nekünk akkor is élnünk kell!” Nem botrány-e az, hogy amikor a gonosz és a halál vihara tombol, Isten alszik és nem hallatja szavát? Ugyanez az aggodalom töltötte el az Apostolok szívét is

a háborgó tengeren hanyódó bárkában, amikor Jézus aludt. Ébredj fel már Te alvó és ments meg minket, mert elveszünk! És íme az Emberfia felkel a bárkában – éppenúgy, mint majd húsvét hajnalán, feltámad sírjából és legyőzi a halált, – hogy lecsendesítse a tengert és a szeleket, amelyek a Bibliában a gonosz hatalmát jelképezik. Miért féltek kicsinyhitűek? Isten, ha alszik is, jelen van közöttünk, még ha hallgat is, beszél. A Feltámadt Krisztus szava élő beszéd, ami azonban sosem felesleges „fecsegés”.

Jézus csodái nem a tömegnek szólnak **A vérfolyásos asszony és Jairus leánya**

Márk 5, 21-43

13. vasárnap B év

Krisztus, aki vállalta az emberség sorsát, találkozik az emberi nyomorúság vigasztalanságával: gyógyíthatatlan betegekkel és olyanokkal, akiket a halál ifjúságuk virágában ragadott el. Sőt maga is a halálraszántak életét éli: Heródes vesztére tör, Keresztelő Szent Jánost pedig kivégzik.

Ez azonban felháborító! Jézus átéli és maga is meg tapasztalja e kétségbeejtő helyzetek vigasztalanságát, felháborító voltát. Ő olyan emberi életet akar számunkra biztosítani, amelyben ez a nyomorúság és reménytelenség már ismeretlen és amikor alkalom kínálkozik, csodát tenni: betegeket gyógyít és halottakat támaszt fel, hogy ezzel kifejezésre juttassa felháborodását és reménységét.

Jézus azért jött, hogy feltámadásával (amire Jairus lányának feltámasztásával, már előre utal) egy egészen új és ifjú emberiséget támasszon életre, amely már mentes a bűntől és betegségtől, ami Isten váratlan ajándéka azok számára, akik a végsőkig hűségesen kitartanak mellette. Azonban a reménységnek ezt a nagy jelét mindössze csak három apostola értette meg a bábmész emberek e hatalmas tömegében.

Senki sem próféta a saját hazájában **Jézus Názáretben**

Márk 6, 1-6

14. vasárnap B év

Jézus még nem hirdette meg evangéliumát abban a városban, ahol nevelkedett. De ott is ugyanabba az ellentmondásba ütközik, mint máshol: egyesek csodálkoznak bölcsességén, mások megütköznek rajta – és visszautasítják kegyelmét.

Szent Márk ebben annak jelét látja, hogy az evangélium állásfoglalásra készíti az embereket, hogy Őt választják-e, vagy pedig szakítanak Vele. Ez hit kérdése.

Jézus családjához, házanépéhez, szeretteihez nem honfitársai, vagy rokonai, hanem azok tartoznak, akik hisznek Benne. A következő evangéliumi szakasz szerint az apostolok azok, akik Jézus valódi családját alkotják. Az Eucharisztia révén mi is Jézus családtagjaivá válhatunk.

Az emberiség új testvéri egységének útja **Az apostolok szétküldése**

Márk 6, 7-13

15. vasárnap B év

Jézus, akit saját népe megtagadott (mint ahogy ma egyes keresztényeket sem érti meg saját környezete). Olyan hitet hirdetett meg, amely megteremti az egész emberiség testvéri egységét. Jézus apostolait azzal a küldetéssel bízta meg, hogy gyűjtsék egybe a megváltottak népét és ők bejárva az egész világ utcáit és tereit lángoló hittel, fennszóval hirdetik az evangéliumot, nem lévén más útravalójuk, mint Isten ígéjének meggyőző ereje.

Kis egyház a nagy világban **Jézus apostolaival magányba vonul**

Márk 6, 30-34

16. vasárnap B év

Szent Márk előszeretettel hangsúlyozza, hogy Jézus apostolait „félrevonta”, „maga mellé vette”, amikor egyedül volt tanítványaival, mindent megmagyarázott nekik. De ez az elkülönítés csak azért történt, hogy felkészítse őket küldetésükre. (4, 10; 4, 34; 7, 17; 9, 33 stb.) Ezt a maroknyi embert Isten új népének szánta és e „kisdéd nyáját” a magányban, az elvonultságban készítette elő egyetemes hivatására, szemük elé állítva a prófétákat, akiknek a nagy tömegek számára kellett Isten ígétjét meghirdetniök.

Az Egyháznak ma is ez a hivatása, mert az igehirdetés hatékonysága nem az államhatalom támogatásától, sem az egyházi intézmények tekintélyétől, hanem egyedül a szétszórt kis közösségek élő hitétől függ, amelyeknek sokan ellentmondanak. Azonban ezek a kis élő apostoli közösségek „nyitottak” mindenki felé és éppen ez a „katoликus”, egyetemes igényük óvja meg őket attól, hogy szektává, vagy gettóvá váljanak.

Átkozott, aki rosszra gondol! **Az igazi tisztaság**

Márk 7, 1-8, 14-15, 21-23

22. vasárnap B év

Még ma is sokszor formalista sémák határozzák meg vallási értékítéleteinket és azt hisszük, hogy „ruha teszi az embert”, a vallásos embernek el kell zárkóznia az élet zajlásától, vissza kell vonulnia önző magányába, oda, ahol az életet ezer megkötöttség, előírás és tilalom terheli.

Igy gondolkodtak a farizeusok és talán az első keresztény egyházközségek tagjai is, akik még nem tudtak elszakadni a zsidó hagyományoktól és megbotránkoztak azon a „szabadosságon”, ahogy a pogányságból megtért első keresztény hívek viselkedtek.

A próféták azonban kérlelhetetlenek voltak az igazi vallásosság ezen eltorzítóival szemben. Az Ősegyház árnyékában ezek a viszályok létfontosságúakká váltak, amikor élesen felvetődött a kérdés, vajon szabad-e ezekkel a felesleges külsőségekkel megterhelni azokat, akik a pogányságból tértek meg és nem a zsidó törvények szellemében nevelkedtek. Ezek a nagyonis emberi (Izaiás) előírások ugyanis visszariasztották őket. Ha az Egyház továbbra is ragaszkodott volna e zsidó hagyományokhoz, úgy elzárta volna kapuit, ahelyett, hogy szélesre tárná a népek előtt.

Éppen ezért Jézus nem győzi hangsúlyozni, hogy a romlás nem kívülről jön, hanem az emberi szívből származik. A becstelen szándék az, ami az embert beszennyezi.

Lelki sükettség **A süketnéma meggyógyítása**

Márk 7, 31-37

23. vasárnap B év

Úgy látszik, hogy Jézus azért vonult el a pogány Tírus földjére, hogy tiltakozzék hazája hitetlensége ellen, a farizeusok ugyanis süketek voltak az evangélium befogadására és megakadályozták Jézus igehirdetését. De mi lesz a sorsa akkor az evangélium jóhírének?

Ennek a történelmi eseménynek is megvan a maga jelképes értelme: Jézus azért nem tudja honfitársainak az evangéliumot meghirdetni, mert a farizeusok, a nép hivattott vezetői, megakadályozzák őt ebben. Ezért sóhajtozva imádkozik és szemét az égre emeli; a tanítványok ebből

megértik, hogy nincs rosszabb dolog annál, mintha valaki süket az ige befogadására. A tömeg pedig Jézus e gesztusából ráismer Izaiás jövődőlésére (29, 18-23) és a süket meggyógyítását úgy üdvözli, mint Isten igéje meghirdetésének kezdetét. A hívők közössége pedig e szöveget olvasva a keresztség szentségére gondol.

Isten igéjének titka, hogy kárhozatot jelent azok számára, akik elzárják fülüket annak meghallgatásától; de a szabadulás szózatát jelenti azoknak, akik azt meghallgatják és megoldja nyelvüket, hogy azt meghirdessék.

A bizalom kérdése

Péter vallomása

Márk 8, 27-35

24. vasárnap B év

A farizeusok ellenállása egyre növekszik, a heródiánusok Jézus vesztére szövetkeznek, Keresztelő Szent Jánost lefejezték. Mi lesz ezután Jézusnak és tanítványainak a sorsa?

Jézus megérti, hogy a próféták sorsa: üldözés és vértanúság vár rá. Tanítványai azonban még egyáltalában nincsenek tisztában Jézus és sajátmaguk jövődől sorsával.

Jézus kettős törekvése oda irányul, hogy egyrészt megértesse velük, hogy messiási küldetése nem mentesíti őt a haláltól: sorsa a szenvedő Szolgáé, mint ahogy azt a Próféta megjövendőlte, másrészt, hogy meggyőzze őket arról, hogy a tanításában való hit még nem elégséges, mert hinnük kell az ő személyében is és teljes bizalommal követnünk kell őt, anélkül, hogy kételkednénk benne.

Jézusnak azonban nem sikerült meggyőzni őket: Péter ugyan megvallja hitét Krisztusban, de nem akarja elhinni bukását. Mindent megtesz annak érdekében, hogy megvédje Krisztus teológiáját, azonban nehezen tudja csak

elfogadni, hogy Jézus kudarca és létbizonytalansága Isten megváltói tervéhez tartozik, amely szerint Jézus kereszthalála eszközli ki számunkra az üdvösséget.

A fátyol rövid időre fellebben Jézus színeváltozása

Márk 9,2-10

Böjt 2. vasárnap B év

Keresztelő Szent János meghirdette, hogy eljött „az idők teljessége.” Azonban senkisé isem látta Mózeset eljönni, mint ahogy azt a néphit tartja, hogy megerősítse a messiási korszak bekövetkeztét; mások, Malakiás jóslata szerint, az új Illést várták, hogy tanúságával bizonyítsa az új idők kezdetét.

Az apostolok mindazonáltal azt vallják, hogy Jézus a Krisztus, az Isten fia; Mózes és Illés most szintén ugyanazt bizonyítja: az a Megváltó, akit mindenki sóvárogva várt, ime most megjelenik, mint az „Emberfia az ég felhőin”, de úgyis, mint „szenvedő Szolga”, és az Atya „szeregetett Fia”, akiről Izaiás álmodott. Ő jött el közénk a Názáreti Jézus alakjában.

De vajon Messiás-e ez az üldözött ember? Feltámadt-e a Keresztrefeszített? Ez az evangélium izgalmas kérdése. A mi bizonyosságunk csupán néhány szemtanú tanúságán nyugszik. Mert nem az a fontos, hogy rekonstruáljuk azt, amit ők „láttak”, sem pedig, hogy elemezzük ezt a lenyűgöző jelenést; az ő tanúbizonyságuk lényege az az egészen egyedülálló élményszerű megtapasztalás, hogy nincs más üdvösség Jézuson kívül, Ő az, akire a próféták hivatkoztak és senki mást nem várt annyira az emberiség, mint Krisztust.

Igy mit sem számít, ha mi, mint a tanítványok, szintén egyedül maradunk, mert egy meghitt, jólismert arc egyedüli jelenléte tökéletesen elég nekünk.

Isten Országának más ismérve Ki a legnagyobb?

Márk 9, 30-37

25. vasárnap B év

Mint Szent Márk evangéliumának más szakaszában, Jézusnak ezek a szavai is bizalmas és bensőséges jellegűek, éppenúgy, mint amikor például „a tömeg elől bement a házba és tanítványai megkérdezték tőle a példabeszéd értelmét”, vagy „amikor egyedül volt tanítványaival, mindenkit megmagyarázott nekik” (4,34). Minden arra mutat, hogy Isten Szentegyháza e hagyományok és emlékek kincstárának őrzője.

Mindazonáltal még e szűk körben is nehéz e szavak horderejét felmérni (32 v.). Talán a gyermekek jobban megértik, mert holnap meglátják Jézus tanításának megvalósulását. Megvárni, hogy Jézus szavának tartalmát az idők igazolják, nem jelenti azt, mintha az már eleve meg volna határozva.

E szakaszban szereplő gyermekeknek is megvan a maga szimbolikus jelentése: bár ők a legkisebbek, mégis a legelső, a szülők szemefénye, akikről áldozatosan gondoskodnak.

Az Emberfia is a legkisebb akart lenni, azonban Isten, mint a zsoltár üldözött igaz emberét, kiragadta a gonoszok kezéből. És ez már Isten Országának eljövételét jelzi.

Jelszó

Jézus nevének segítségülhívása

Márk 9, 38-43, 45, 47-48

26. vasárnap B év

Amikor Antiochiában Krisztus tanítványait még nem nevezték „keresztényeknek”, már úgy beszéltek róluk, mint akik Jézus nevét hívják segítségül! (Apost. csel. 9, 14) Az „Ő nevében” cselekedni a tanítványoknak azt a magatar-

tását jelenti, hogy összetartottak, egymást testvérnek tekintették, segítették, ami az ősegyház egyik jellegzetes vonása. Ebben a nagy családban, ahol sokan voltak az üldözöttek és vértanúkként, vagy megcsonkítva mentek be Isten Országába, a szűkkeblűség ismeretlen volt, függetlenül attól, hogy valaki János tanítványa volt-e, vagy más valakié; hitújonc, vagy az evangélium legkisebbike, a legfontosabb az volt, hogy megvallja Jézust a világ előtt, amely Őt még nem ismerte és segítségül hívja Nevét, anélkül, hogy azt csak a magáénak akarná kisajátítani.

És valóban, valahányszor az Egyház elzárkózik önmagába, vagy különbséget tesz ember és ember között, másokat elvet vagy kiközösít – magatartását mindig botrányosnak tartják, mert ezzel elzárja kapuit az „Élet” előtt. (45. v.)

„Az édenkertnek egy kései sugára” A házasság fölbonthatatlansága

Márk 10, 2-16

27. vasárnap B év

Isten Orzága a paradicsomra emlékeztet. Márk már rámutatott arra, hogy Isten Orzága győzelem a gonosz, a bűn, a betegség, a halál felett.

Igy Isten Orzága visszaadja nekünk a tökéletes szeretet és eredeti ártatlanságunk állapotát.

A zsidó törvény szerint a válás a férfi előjoga, Jézus szerint azonban a döntés felelőssége, a férfi és nő eredeti egyenjogúsága alapján, a nőt éppenúgy terheli, (12 v.) s ezzel egy olyan egyetemes igazságot mond ki, amely túlszárnnyal minden bölcsességet, zsidó és pogány tanítást egyaránt, t. i. azt, hogy a nőnek ugyanolyan jogai és kötelességei vannak, mint a férfinek.

A farizeusok megcsonkították Mózes tanítását amikor azt keresték, amit a törvénykönyv paragrafusa előír. Jézus

azonban Isten tervére utal: nem a törvény szent, hanem az emberi szeretet, az Édenkert e kései sugára. Mit kell tehát a válásról tartanunk? – kérdezik a szőrszálhasogató kazuisták. Jézus így válaszol: „Ne a jogot, hanem a házasság szentségét nézzétek!”

Azonban a tanítványok, akik e kákán csomót kereső kazuizmus szellemében nevelkedtek, nem értették meg Jézus szavát. Jézus nekik egy sokatmondó gesztussal válaszol, amikor a gyermekeket megáldja s ezzel tudomásukra hozza, hogy aki nem sírja vissza az eredeti épség állapotát, a tökéletes szeretetet és a gyermeki ártatlanságot, nem mehet be a Mennyeek Országába, amelynek kapuját Ő nyitotta meg számunkra.

Szegény gazdagok és gazdag szegények **A gazdag ifjú**

Márk 10, 17-30

28. vasárnap B év

A magukat „igazaknak” tartó keresztények elképzelése szerint a Gondviselés az erényeseket bőséggel és jóléttel áldja meg. Ami mai nyelvre lefordítva annyit jelent, hogy a haszon az „igazak” jutalma, azoké, akik jól viselkednek. Ez körülbelül ugyanaz, mint amit Jézus korának hivatalos vezetői vallottak: a vagyon és az anyagi jólét Isten áldásának a jele.

Azonban Jézus szegényként élt közöttük és erre az ingyéntelenségre nevelte apostolait. És az első keresztények is követték őket ebben. S amikor az üldözés bekövetkezett, el kellett hagyniok házukat, vagyonukat, családjukat.

De vajon szerencsétlenek és átkozottak voltak-e emiatt? Egyesek talán igen, de a legtöbben nem érezték magukat kifosztottnak, mert meg voltak győződve arról, hogy ezáltal, az evangélium Tanítása szerint, annak az „élet-

nek" lettek részeseivé, amelyért érdemes élni s ettől fogva mindennapi életüket Isten Országának gazdagsága ragyogta be.

Mindazok, akiket megkísért a gazdagság, ugyanazt tesszik, mint a gazdag ifjú és ugyanúgy találkoznak Jézus megértő tekintetével, mert mielőtt még döntöttek volna, Jézus már szerette őket.

A keresés logikája előbb-utóbb mindenkit rávezet arra a felismerésre, hogy nem lehet mindent összeegyeztetni, mert egyedül csak Isten jó és az, ha az Ő Országát választjuk.

De vajon ki mer erre vállalkozni? Aki egyszer feláldozta mindenét, amihez ragaszkodott egy magasabb cél érdekében, tudja csak megérteni, mit jelent a hitet választani és bízva bízik, mert tudja, hogy Isten számára semmi sem lehetetlen.

Aki első akar lenni . . .

Zebedeus fiai

Márk 10, 35-45

29. vasárnap B év

A józan ész azt mondja, hogy a sikert csak küzdelem árán lehet elérni. A bölcsek, akik rendszerint józanok is, azt állítják, hogy a harc csak előkészület a győzelemre és úgy vélik, hogy csakis azok, akik célhoz értek, mondhatók győzteseknek.

Az apostolok is így értelmezték Jézusnak szenvedése céljáról mondott szavait: a küzdelem nehéz szakasza után célt fog érni és Isten Országa nem lesz többé elérhetetlen álom.

Jézus véleménye az, hogy a „beérkezettek” semmivel sem teszik jobbá a világot, sőt éppen ellenkezőleg, akik megváltoztatják a világot, éppen azok, akiknek ellentmondanak és akiket üldöznek, úgy mint Őt. Ezek azok,

akik el vannak jegyezve a halálnak, mert Isten Országának megalapítása az élet kockázatával jár.

Jézus (45 v.) hivatkozik Izaiásnak arra a jóslatára (53, 11), hogy a Messiás sorsa a szenvedő „Szolgáé” lesz, aki összeroskad a kínok súlya alatt és aki életét engesztelésül ajánlja fel Atyjának.

Csak aki Hozzá hasonlóan megalázkodott, lehet „nagy” és ülhet az ő jobbján Isten Országában.

Az egyházfejedelmek is csak az evangélium, sőt a ke' reszt vállalásának jogán, lehetnek a hívek főpásztorai.

Akinek szeme van a látásra . . .

A jerikói vak

Márk 10, 46-52

30. vasárnap B év

Jézus felkészül a szenvedésre. De vajon az apostolok, akik csak hatalomról és dicsőségről álmodoztak, meg fogják-e érteni ezeket az eseményeket?

Minden szónál többet érő konkrét esemény kínálkozik arra, hogy Jézus újra megmagyarázza szenvedése értelmét azoknak, akiknek „szemük van a látásra”. Vajon a vak Bartimeusz látásának visszaadása megnyitja-e az apostolok szemét is, hogy felismerjék Jézus megváltói küldetésének értelmét?

Vajon a mi evilági boldogságunk nem kápráztatja-e el, egészen az elvakultságig, szemünket, hogy ne lássuk meg üdvösségünk útját? Egyedül a hit fényében ismerhetjük fel világosan a történelem értelmét, azt, hogy a Feltámadáshoz csak a Golgota megaláztatásain keresztül juthatunk el. Ezt sohase felejtjük el!

Ha Krisztus földi zarándokutunkon egy szegény, szenvedő ember alakjában szegődik hozzánk, vajon felismerjük-e Benne a Fájdalmak Emberét és megesis-e a szívünk rajta?

Dicstelen Messiás

Jézus bevonul Jeruzsálembe

Márk 11, 1-10

Virágvasárnapi körmenet B év

Ha egy diplomata mosolyog és tréfál, az többet mond minden szónál és egy taglejtése elég, hogy kifejezze egyetértését. A nevelők is gyakran megtalálják azokat a gesztusokat, amelyeknek nagyobb nevelőhatásuk van minden szónál. A próféták is gyakran egy sokatmondó taglejtéshez folyamodtak, hogy kifejezzék mondanivalójukat.

Virágvasárnapon Jézus is visszanyúlt ehhez a hagyományhoz, mivel nem sikerült apostolainak megmagyaráznia, hogy kereszthalálával válik majd az emberiség Megváltójává. Most ezt jelképes formában adja tudtukra. Egy prófétának meg kell halnia Jeruzsálemben és ezért Jézus a nép örömjongása között bevonul a Szent Városba, ahol sorsa meg fog pecsételődni.

Előfutára csak két szegény tanítvány, hátslova nem pompás mén, hanem egy szánalomraméltó gebe, mint amilyeneket a szegényparaszatok használnak.

Jézus bizonyára Zakariás (9,9) békés királyának szamarára gondol. Milyen nevetséges látvány, mintha csak a Napkirály biciklin hajtana végig az utcán!

És ez a dicstelenség megmagyarázza, miért volt olyan könnyű ezt az ünneplő tömeget ellene hangolni: mert csalódott Benne, más Messiáskirályt várt!

Bár szavai süket fülekre találnak (mert tanítványai nem értik meg hogyan lehet vértanú a Messiás) paradox módon sikertelensége mégis dicsőségévé válik (mert valóban minden úgy történik, ahogy Ő megmondta). Hamarosan Jézus és tanítványai egyedül maradnak, mert a tömeg elhagyta őket, s egy jelentéktelen kis baráti közösséggé válnak Betániában.

Jézus valóban a Messiás? Tényleg az, csak nem olyan, mint akit vártak. Messiásként való bevonulása Jeruzsálembe egyben keresztútjának első állomása.

A szeretet egy és oszthatatlan **A főparancs**

Márk 12, 28 b-34

31. vasárnap B év

Jézus két paranccsal válaszol az írástudónak, aki pedig csak egy parancsot kérdez tőle. Máté és Lukács még tovább mennek, mint Márk, amikor azt állítják, hogy Jézus azt mondta: a szeretet e kettős parancsa tulajdonképpen egyazon magatartásnak két oldala: Istennel egysülve másokért élni. Márk azonban ugyanolyan helyes úton jár, amikor a szeretetet az újszövetségi áldozat középpontjába állítja.

Azóta minden emberi élet, amelyet a szeretet ihlet, „istentiszteletté” válik, az igazi vallásosság tűzhelyévé.

A leleplezett Tartuffe **A szegény özvegy alamizsnája**

Márk 12, 38-44

32. vasárnap B év

Minden aranyunk nem ér fel egy vietnámi parasztaszszony megszégyenítő nagylelkűségével! Azonban sajnos a farizeusok versenyre kelnek egymással, hogy ki foglalja el a főhelyet a zsinagógákban és szívesebben vesznek részt díszlakomákon, minthogy nyilvános bűnösökkel étkezzenek, megtagadva minden közösséget az elnyomottakkal. Assiszi Szent Ferenc és Szent Domonkos nyíltan ostromozták koruk főpapjainak fényűző életét és az ájtatoskodók képmutatását. Hány egyházi vállalkozás nyelte már el templomépítés ürügyén az özvegyek vagyont.

E találó megjegyzések minden bölcsnek, minden val-

lásnak, minden időknek szólnak. Mindazonáltal Jézus e szavai mentesek minden plátói elvonatkozástól és azokhoz az eseményekhez kapcsolódnak, amelyek a Jézus elleni összeesküvést kirobbantották. Ugyanakkor amikor leleplezi a farizeusok rangkórságát, felkészül arra, hogy a keresztfán utolsó gonosztevéként haljon meg.

A szent város alapjai megrendülnek **Krisztus második eljövetele**

Márk 13, 24-32

33. vasárnap B év

Mint Babilon és Ninive, úgy Jeruzsálem számára is eljön a megpróbáltatások napja, amikor ez a kiválasztott Szent Város alapjaiban megrendül.

Minél tovább eluralkodik Jeruzsálemben, vagy a világon a jólét és az önzés, annál közelebb van Isten látogatásának napja, amely alapjaiban rendíti meg és roppantja össze.

Mindazonáltal ez a szörnyű jóslat „jó hír” azok számára, akik az összeomlás után sem keserednek el, hanem haladéktalanul közreműködnek az emberi közösségek helyreállításán, mert meg vannak győződve arról, hogy ezek a felépítmények bár ideiglenesek, mégis szükségesek, mert ezeken nyugszik Isten Városa, amelynek Ő az építőmestere és Krisztus az alapköve (lásd 1. Kor. 3, 10-11).

A megújulás csak a romeltakarítás után következhetik, mint a nyár is csak a tél elmúltával jön el. De senki sem képes a tavasz eljövetelét erőszakkal kikényszeríteni.

Ahogy a virrasztó várja a hajnalt **Virrasszatok!**

Márk 13, 33-37

Advent 1. vasárnap B év

Virrasszatok és éberek legyetek! Ez az Úr parancsa. Azonban az az éberség, amit Ő kíván övéitől, már nem az, mint amit a régi próféták követeltek a választott néptől. Mert nekünk már nem kell az elvesztett paradicsomról és a távoli jövőről álmodoznunk, hiszen elérkezett az Isten Országá. Az éberség tehát azt jelenti, hogy olvasni tudjunk a mai idők jeleiből és kifürkésszük, miként működik az Örökkévaló a történelemben. Az idők jeleinek helyes értelmezése az Egyház egyik legjellegzetesebb tulajdonsága és feladata, ezért Jézus ezt különösen Péter gondjaira bízta.

De hiába figyelünk minden jelre, Isten mindig váratlanul érkezik, mi pedig sokszor félálomban élünk, elidegenedünk a világtól. Isten Országának nagy kockázata, hogy mindig váratlanul jelenik meg. Mindig másképpen, mint ahogy vártuk, vagy előre kiterveztük.

A lepel lehullt **Jézus kinszenvedése**

Márk 14, 1-15, 47

Virágvasárnap B év

Márk 14, 12-16, 22-26

Úrnapja B év

Márk egész evangéliumán keresztül Jézus messiási méltóságát védelmezi, amit titokzatosság és csend vesz körül, valahányszor a tömeg hitetlenségének és elvakultságának célpontjául szolgál. De ez a titokzatosság és csend végigkíséri szenvedéseinek útját és Jézus messiási öntudata továbbra is rejtve marad.

Már nem hallgatják többé nagy tömegek, sőt még azok is elhagyták, akik a legközelebb álltak hozzá. Szenvedé-

sének első eseményei futásra készítetik apostolait és azok, akiknek együtt kellett volna virrasztaniok vele a Getszemáni kertben, elalusznak (Márk 14, 37-40). Tanítványai elfogatása után szétfutottak (Márk 15, 51-52), sőt egy közülök ruhátlanul menekült el (Márk 14, 51-52). Amikor Jézus pere folyt és Péter megtagadja (Márk 14, 62-71), két hamis tanú pedig ellene vall, (14, 56-60) nincs más védőtanúja, mint az a szegény kakas, amelyik „kétszer szólt.” Jézus teljesen magára marad, gúnyt űznek messiási hivatásából: a palotaőrség termében tövissel királlyá koronázzák, majd megmutatják a népnek egy lázadóval együtt, akit a tömeg előnyben részesített vele szemben és ezért szabadon engedtek. Amikor a kereszten függve, tanítványai óvatosan csak távolról figyelték a történeteket, (Márk 15, 40) Jézus annyira elhagyatva érzi magát, hogy azt hiszi, az Atya is teljesen magára hagyta őt. (Márk 15, 34-35)

Jézus azonban ezt a fokozatos elszigetelődését némán tűri (Márk 14, 61; 15, 3-4). Márk, a többi evangélistától eltérőleg, egy szót sem jegyzett fel abból, amit Jézus a kereszten mondott. Ez a hallgatás azt a különbséget fejezi ki, amely Jézusnak saját küldetéséről vallott felfogását ellenfelei véleményétől elválasztja és annak a hűségének bizonyítéka, amellyel a szenvedésben a végsőkkig kitartott.

De abban a pillanatban, amint a halál megpecsételte ezt az elhagyatottságát és a százados így kiáltott fel: „Ez az ember valóban az Isten fia volt” (Márk 15, 40-43), Jézus már nincs egyedül, az Egyház már megalakult és a pogányok is itt vannak, mint ez a százados, hogy felváltsák az istenkáromló zsidókat.

Újjászületésünk záloga **Jézus föltámadása**

Márk 16, 1-8

Nagyszombat éjjeli szentmise B év

Ezt az evangéliumi szakaszt a halál és rémület lehetete járja át. A szenvedés kegyetlensége megakadályozta az asszonyokat abban, hogy kifejezzék tiszteletüket Az iránt, akit oly nagyra becsültek. Így kegyeletüket titokban a hajnali órákban rótták le. De minden megakadályozta őket ebben: félelmük, egyedüllétük és a szikla, amelyet nekik kellett elhengeríteniök. Jézus valóban meghalt, minden ezt bizonyítja: a zavaruk és a szemfedő egyaránt.

E levert lelkiállapotuk talán az ősegyház hangulatát tükrözi, amelyet a tragikus sors és az üldöztetés határozott meg.

Márk azonban e történetben tanítása lényegét örökítette meg: az idők végezetéig nem szabad Jézust gyászolnunk. Az az úr, amit Jézus távozása hagyott az Egyházban, ugyanaz, mint a sír üressége: a Keresztrefeszített távozása mindig elszomorít minket, azonban hiába keressük Őt a temetőkből. Éppen ezért ez az evangéliumi szakasz az asszonyok némaságával ér véget.

Azonban nem emberi nyelv, hanem az angyal hirdette meg azt az egyedülálló szöveget, amit az Egyház nem győz ismételni, amíg Krisztus újra el nem jön: Jézus valóban föltámadt!

A holnap bátorsága **Az apostolok küldetése**

Márk 16, 15-20

Áldozócsütörtök B év

Márk 16, 15-18

Pál fordulása

Nem rég történt, hogy néhány hittudós összejött és kiadta „a négy evangéliumot, mint egy egységet”. Ennek a-

zonban meg volt az előzménye. Ez az az evangéliumi szöveg a legrégibb kísérlet arra, hogy összegyűjtse és egységbe foglalja mind a négy evangelista tanítását, hogy tudósításaikból semmi el ne vesszen. Ezért összefoglalja és tisztázza azokat a részleteket, amelyeket a négy evangelista Jézus mennybemeneteléről és az apostolok szétküldéséről feljegyzett.

A mennybemenetel az az esemény, amely az emberi nyomorúságot a legmélyebben érinti, hiszen a szenvedést Isten felmagasztalta; Az, akinek ellentmondottak és üldöztek: az Istenember, ma értelmet és célt adott minden szenvedésnek, felmagasztalta és igazolta azt.

Mióta az apostolok szétszéledtek az evangéliumot hirdetni, nincs egy percnyi vesztenivalónk; ha ez a jövő útja, úgy az ígét mindenütt sürgősen meg kell hirdetni, mert ez a mi örök jövőnk legfontosabb biztosítéka s az emberek így emlékezni fognak arra, hogy egy közülünk már ott ül az Atyaisten jobbján és ellenállhatatlanul magához vonz minket.

AZ EVANGÉLIUM SZENT LUKÁCS SZERINT

BEVEZETÉS

Lukács evangéliuma nagy vonalakban Mátéét juttatja eszünkbe. Anyaguk nagyrészt ugyanaz, és nagyjából hasonló elrendezésben is szerepel. Nyilvánvaló, hogy Máté és Lukács ugyanazokból a forrásokból merítettek. Megengedhetnénk azonban ezért magunknak, hogy csak felszínesen törődünk a harmadik evangéliummal, és csak azokkal a részekkel foglalkozunk, amelyeknek sem Máténál sem Márk evangéliumában nincsenek párhuzamos helyei? Ezek a szövegek egyébként igen komoly érdeklődésre tartanak számot. A példabeszédek, amelyek Lukácsnak sajátjai, a legszebbek és a legismertebbek, például a tékozló fiú, az irgalmas szamaritánus, a farizeus és a vámos, a dúsgazdag és a szegény Lázár. Bevezető része nélkül úgy szólván semmit sem tudnánk sem Jézus sem Keresztelő János gyermekségéről, és Mária nem volna több a számunkra pusztá névnél. A szenvedés elbeszélése, amely néha inkább Jánoséhoz áll közelebb, mint Mátééhoz, több olyan részletet tartalmaz, amelyek egyedül Lukácsnál fordulnak elő. Végezetül, ugyancsak egyedül Lukács említi a feltámadt Krisztus néhány megjelenését, például az emmauszi tanítványok előtt valót.

Nem volna azonban igazunk, ha a harmadik evangéliumból csak azokra az eseményekre és elbeszélésekre akarnánk figyelni, amelyek teljesen újak. Bár a Lukácsnál szereplő események és beszédek gyakran azonosak a Máténál találhatók, azok figyelmes elolvasása jelentős árnyalatokat enged észrevennünk. Így például a „boldog-

ságok" Lukácsnál szereplő változata több mozzanatban eltér a Máténál szereplőktől. A különbség látszatra néha jelentéktelen. Például, ahol Máté ezt mondja: „Boldogok a lélekben szegények...”. Lukács egyszerűen ezt írja: „Boldogok a szegények...”. Ha azonban ezeket az apró módosításokat egybefogjuk, új perspektíva nyílik meg előttünk. Máténál a „boldogságok” egy morális katechézis szolgálatában álltak, és azokat a lelki adottságokat sorolják föl, amelyek utat nyitnak a mennyek-országá boldogságához, és pontosan körvonalazzák a boldogság elérésének feltételeit. Lukácsnál egyszerűen azt a lelki magatartást akarják kiemelni, amelyet Jézus igazi tanítványának tanúsítania kell, és amely az evangélista szerint alapvető jelentőségű, nevezetesen: evilág javainak megvetése és az egyedül igazi javakhoz való feltétlen ragaszkodás.

Ezt a magatartást ajánlja Lukács példabeszédekben is, például az oktan gazdagról (12, 16-21) vagy a dúsgazdagról és a szegény Lázárról szólóban (16, 19-31). A szegénységet egyébként Lukács egész evangéliuma folyamán észrevehetően aláhúzni és kiemelni törekszik. Hangsúlyozza például, hogy a tanítványok elhagyták „mindenüket” (5, 11; 5, 28; 18, 22), míg Márk egyszerűen csak azt mondja, hogy elhagyták hajóikat, atyjukat stb. Ugyancsak ismételten óvatosságra int a gazdagokat fenyegető veszélyekkel szemben (6, 24; 12, 13-21; 14, 33; 18, 9 stb.).

A harmadik evangéliumnak figyelmes összehasonlítása Máté és Márk evangéliumával, ilyen módon Lukács evangéliumának egy lényeges vonását tárja föl, amit a felszínes olvasás nem vesz észre: rendkívüli érdeklődését a szegénység iránt. Kiemelhetnénk azonban teljes joggal egyéb vonásokat is, amelyek igazolják azokat a címeket,

amelyekkel a harmadik evangéliumot jellemzik: az üdvösség egyetemességének evangéliuma, Isten ember-szeretetének evangéliuma, az irgalmas-ság -, az öröm evangéliuma stb.

Azt mondtuk, hogy a harmadik evangélium tervrajza nagy vonásokban azonos a másik két evangéliumával. Mindazonáltal a figyelmes olvasó több sorrendbeli változtatást, áthelyezést vehet észre. Első pillanatra ezek a módosítások is jelentékteleneknek tűnnek föl, és hajlandók volnánk őket egyszerűen Lukács fokozottabb irodalmi igényességével magyarázni. Ez részben igaz, mert Lukács elbeszélése jobban figyel az összefüggésekre, mint Mátéé.

Az említett magyarázat azonban nem elég. Lukács sorrendbeli áthelyezései elsősorban a teológiai igény követelményei. Igaz, Lukács elgondolása csak akkor tűnik ki, ha az evangélium mellett az azt követő Apostolok Cselekedetei könyvét is figyelembe vesszük. Attól a pillanattól kezdve azonban, hogy észrevettük a két mű egységét, rögtön feltűnik a cél, amit Lukács maga elé tűzött: bemutatni az üdvösség történetét a világ kezdetétől egészen Krisztus újra-eljöveteléig. Lukácsnál ennek a történetnek három szakasza van, amiket pontosan megkülönböztet: az ígéretek ideje, amely Jánosig tartott („a Törvény és a Próféták Jánosig tartottak”, 16, 16), azután Krisztus ideje, amely az Ő földre-szállásától mennybe-meneteléig tartott, és végül az Egyház ideje, melynek alapjai a megelőző korszakba nyúlnak, és amelynek teljes kibontakozása a jelenben folyik.

Ebben a történetben Krisztus eljövetele jelenti a döntő és lényeges fordulópontot. Egy protestáns szentírásmagyarázó szerint ez „az idő közepe”. Akkor, miként a várakozás idejében, az emberek tekintete erre „az idő közepé”-re irányult, az

Egyház idejének tartama alatt visszafelé néznek, Krisztusra. Az Egyház számára Jézus élete bizonyos értelemben a maga életének példaképe, az összes hívők számára pedig minta. Napról-napra azt kell megvalósítani, amit Jézus megélt és tanított (9, 23), mindaddig, amíg újra el nem jön.

SZENT LUKÁCS

Lukács nem akar ki

Előszó

Luk. 1, 1-4; 4, 14-21

3. vasárnap C év

Szent Lukács vérbeli író. Ezt evangéliumának bevezetése is bizonyítja. Egészen megbízható és szavahihető, mivel azt tartja, hogy az evangélium jóhírének közlése a tájékoztatások maximumát és az összegyűjtött hagyományok rendszeres felhasználását követeli meg. Éppen ezért szavahihető.

Lukács nagy gondot fordít evangéliuma módszeres megírására, a szövegösszefüggésre; ha kell változtatásokat is eszközöl és az eseményeket úgy csoportosítja, hogy azok világosak és közérthetőek legyenek.

Egyébként neki bőségesebb tájékoztatások álltak rendelkezésére, mint a többi evangélistának, s szem előtt tartotta Máté és Márk szövegeit is; meghallgatta a tizenketű tanúvallomását s kérdezősködött mindazoktól, akik közel álltak Jézus családjához, valamint többi tanítványaitól is. Számos női tanut is szerepeltet, ami az akkori időkben szokatlan volt.

Mindazonáltal nem szabad tőle a források történeti kritikáját várni, mint ahogy az ma szokásos, hiszen ő saját korának gyermeke. Lukács korának komoly írója. (Lásd 4, 14-21)

A boldogító igen

Jézus születésének hírüladása

Luk. 1, 26-38

Advent 4. vasárnap B év

Luk. 1, 26-38

Szeplőtelen Fogantatás ünnepe

Az angyali üdvözlét leírása egy olyan keresztény lélek elmélkedésének a gyümölcse, aki szerelmese a Szentírás-

nak s annak ígézetében mondja el az Ige megtestesülésének titkát. Az elbeszélés formája (a születés hírüladása) gyakori a régi irodalomban. Ennek célja arra készíteni az olvasót, hogy a nagy egyéniségek sorsáról elgondolkozzék.

Lukácsot sokat foglalkoztatta Jeruzsálem, a Szent Város, szomorú sorsa, evangéliuma azonban egészen elűt Izaiás és Ezekiel lelkes jóslataitól.

Jeruzsálem nem ismeri fel már jegyesét, Isten elvetette. Mindazonáltal az Úr nem vonja vissza ígérését és új Jeruzsálemet támaszt Mária személyében, aki már nem az a város, amely Isten szövetségének jelképe, hanem emberi személy, aki szabadon közreműködik Isten tervében és elfogadja feltételeit.

Majd a szerző Mária fiáról elmélkedik: aki valóban annak az ígéletnek a tárgya, amely Izsák feláldozásakor hangzott el és egyben az az új Messiáskirály, akit méltán megilletnek az uralkodóknak kijáró összes címek.

E gyermek fogantatása után hetven évhét telt el és ez készíti elő az üdvösség korszakát. (Lásd Luk. 1, 23; 1, 26; 2, 1; 2, 22; Dán. 9, 24) Éppen ezért Gábor arkangyal hivatása, aki ez évhetek titkának őrzője, hogy meghirdesse e kinyilatkoztatást az új Sionnak.

Elővételezett Pünkösöd **Mária látogatása Erzsébetnél**

Luk. 1, 39-45

Ádvent 4. vasárnap C év

Két asszony gyermeket vár. Mint minden várandós anya, ők is nagyon boldogok, de az ő örömük nem ismer határt, mert reménykedő várakozásuk nemcsak az övék, hanem az egész népe.

Mivel mélységes a hitük, érzik Isten jelenlétét és a Szentlélek kinyilatkoztatja nekik, hogy gyermekük születése egy új kor kezdetét fémjelzi. Ez a mag később, pün-

kösdkor, érik majd be, amikor az első keresztények ujjongva köszöntik az Egyház születését és a világ összes nyelvén Isten csodás tetteit hirdetik.

Az új világ himnusza **Magasztalja Ielkem az Urat!**

Luk. 1, 39-56

Nagyboldogasszony

Micsoda harcos emlékeket idéz fel ez az elbeszélés, amikor a szövetség szekrényéhez hasonlítja Máriát; ez a titokzatos láda ugyanis a Magasságbeli jelenlétét bizonyította a seregek élén és már Keresztelő János is táncolt előtte, épp úgy, mint Dávid király (2 Sám. 6, 12). Máriának Zakariás házában való tartózkodási ideje azonos a frigysekreányével Obed-Edom házában (2 Sám. 6, 10-12).

Erzsébet pedig Máriát hangos „kiáltással” köszöntötte, mint ahogy Jaelt is diadalkiáltás fogadta gyászos győzelme után (Bírák 5, 2-31), vagy ahogy Juditot köszöntötték, miután Holoferneszt csellel eltette láb alól. (Jdt. 13, 17-18)

Azonban Lukácsnak ez az éneke, amelyet Mária ajkára ad, mélységben felülmúlja az Ószövetség összes harci énekét. A felszabadulásnak ez a himnusza, amely a szegények reménységét csendíti meg: a Magnifikat, elsősorban húsvéti ének, amely mindazt a megújulást és forrongást fejezi ki, amely valaha emberi ajkakon felzendült, mióta a halál már nem értelmetlen többé és a gyűlölet meghódolt a szeretet előtt.

Nem a reménytelenségé az utolsó szó! **János születése**

Luk. 1, 57-66, 80

Keresztelő Szent János ünnepe

A palesztíniaiak az elnyomás igája alatt görnyednek és a legyőzött népek fásultan beletörődnek sorsukba, a zsi-

dók pedig begubóznak hagyományaik merev tiszteletébe.

Ime azonban egy gyermek születik és az efeletti öröm kiragadja a népet fásultságából. Az újszülött környezete atyja nevét akarja neki adni, hiszen ezt diktálja a hagyomány, azonban mégis más nevet kap. Már ez is a megújulást jelzi, azt, hogy a nép meg fog szabadulni a múlt terhéől.

Isten zavarba hoz bennünket **Jézus születése**

Luk. 2, 1-14

Karácsonyi éjféli mise

Luk. 2, 15-20

Karácsony, pásztorok miséje

Luk. 2, 16-21

Január 1.

Mindazok, akik nem otthonülők és gyakran elhagyják házukat, mint a pásztorok, és nem úgy, mint Betlehem lakói, kitérjék kapuikat, felfedezik, hogy az események gyakran egészen váratlan fordulatot hoznak.

Dávid sarjának Bétlehemben kellett megszületnie. Azonban még saját városában sem volt hely számára. „Tulajdonába jött, de övéi nem fogadták be.” Születésének ez a zavartkeltő volta elképeszti minden idők bölcseit és farizeusait.

Egy gyermek titka mindig kihívást jelent az ember számára. Az apostolok nem győzik hangsúlyozni, hogy a Keresztrefeszített él és mindenkinek el kell ismernie, hogy ő az egyetlen „Úr” a világ felett. Az angyalok és a pásztorok elsőként hirdették, hogy Ő a világegyetem Ura, és hogy ez a pólya egészen egyedülálló dicsőséget takar. Az ember, akit pólyába takartak, vagy keresztre feszítettek, annak a jele, hogy Isten eljött hozzánk.

Meg kellene érteniök Símeon éneke

Luk. 2,22-40 Karácsony utáni (Szt. Család) vas. B év
Luk. 2,22-40 Gyertyaszentelő

A pásztorok önként útra keltek, hogy hirdessék a jóhírt.

Azonban a zsidó nép, mégha fel is volt rá készülve, még sem hallotta meg ezt az üzenetet. Pedig az az agastyán is, aki eljött a Templomba és karjaiba vette Őt, azzal a reménnyel tette ezt, hogy meggyőzze őket, hogy ez a Gyermekek teljesíti be a hosszú Messiásvárás ígéretét.

Jézus titka íme lelepleződik, de visszautasításra talál azok részéről, akiknek elsősorban kellett volna befogadniuk Őt.

Kínzenvedése kinyilatkoztatja majd e visszautasítás tragikumát és Mária tanúja lesz ennek.

Jézus nem osztja meg a lelkeket, hanem a tanítása és jelenléte fedi fel azt a megosztottságot, amely a szívek mélyén rejlett.

Ha az evangélium jó hír azok számára, akik Őt befogadják, úgy ítélet azoknak, akik nem fogadják el kegyelmét. Így Jézus a lelkeket pőrére vetkőzteti. (Lásd e szentírási szöveg folytatását.)

Az anya előérzete Jézus bemutatása a templomban

Luk. 2,33-40 Karácsony utáni vasárnap B év (folytatás)
Luk. 2,33-40 Gyertyaszentelő (folytatás)

A Jézus gyermekkoráról szóló evangéliumot végig kíséri Lukács öröme a gyermek születése felett, valamint csodálata aziránt, amit a legősibb hagyomány Róla elmondott. Az evangélista mindezt gondosan csokorba gyűjtötte. Isten valóban eljött és itt van közöttünk, azonban egy o-

lyan gyermek alakjában, aki ugyanolyan, mint a világ bármely gyermeke, ahogy egyik ifjúmunkás ugyanolyan, mint a másik. És az édesanya, aki mindig félti fiát és ki akarja fürkészni jövőd sorsát, tudja, hogy az ő gyermeke is alá van vetve a növekedés törvényének és az emberi szenvedésnek s megtapasztalja majd a halált és elhagyatottságot. Mindezt előre felajánlja Istennek, amikor fiát bemutatja a Templomban, abban a reményben, hogy Isten nem utasítja vissza részvételét fia megaláztatásában és szenvedésében, mert tudja, hogy az Úr leginkább a nyomorúságokban nyilatkoztatja ki magát.

Miért tetted ezt velünk?

A tizenkétéves Jézus a templomban

Luk. 2,41-52

Szent Család vasárnap C év

A tizenkétéves kor a zsidók számára már a nagykorúságot jelentette, mert ebben a korban az ifjú ember függetleníti magát a családtól, már maga felelős tetteiért Isten előtt. Így jogot nyer arra is, hogy Isten ígését a közösség előtt felolvassa.

Jézusnak ez az önállósága azonban zavarba hozza szüleit. Mária, mint minden anya, megütközik fia viselkedésén. De ez az élmény több, mint egyetlen anya döbbenete, minden hívő megütközését fejezi ki, s ez mindig be szokott következni, ha Isten zavarba hoz bennünket.

Mária, aki három napig aggódva kereste fiát, ugyanezt az aggodalmat és döbbenetet érzi fia háromnapos szenvedése idején. Mert akkor is értetlenül áll Isten rendelése előtt. Isten útjai azonban egészen mások, mint az ember útjai.

*

Vállalta embersorsunkat...

Jézus ez érthetetlen szavai után mindjárt másnap újra visszazökken hétköznapi életének megszokott kerékvágásába és engedelmesen követi szüleit Názáretba.

De vajon mivel foglalkozott életének abban a tizen-nyolc esztendejében, amiről semmit sem tudunk?

Teljesen elvegyült honfitársai közé, ifjúvá serdült és felkészült jövődő hivatására, hogy mint Isten embere újra tanítson bennünket.

Az emberiség egységének jegyében Keresztelő Szent János fellépése

Luk. 3,1-6

Advent 2. vasárnap C év

Lukács egy modern történetíró pontosságával határozza meg Keresztelő Szent János igehirdetésének idejét és helyét. Krisztus előfutára, aki az Ó- és Újszövetség folytonosságának élő láncszeme, a Vigasztalások könyvére hivatkozik, hogy meghirdesse a Messiást és első tanítványait előkészítse arra, hogy Izaiás jövődőlése beteljesedett (Iz. 40) és az üdvösség hajnala mindenki számára felvirradt. Mint a többi evangelista, Lukács is, Izaiásra hivatkozik (Iz. 40), ő azonban még a prófétának azokat a szavait is idézi, amelyben megjövendölte, hogy „minden ember meglátja majd az Isten üdvösségét.” Lukács ezzel is hangsúlyozni akarja az evangélium egyetemes jelentőségét, vagyis, hogy a Megváltó mindenkit meghívott az üdvösségre. És erre Lukács evangéliumában újra meg újra visszatér.

A bensőséges istenkapcsolat lelke **Jézus megkeresztelése**

Luk. 3, 10-18

Advent 3. vasárnap C év

Luk. 3, 15-16, 21-22

Vízkereszt utáni vasárnap C év

Keresztelő János meghirdeti a jó hírt: Eljön a Messiás és igazságot szolgáltat, ez azonban nem valami kozmikus katasztrófa (vihar és tűz) külső jelei, sem pedig tilalmak formájában következik be, hanem a lelket önkéntes megváltoztatásának szerény jelei által fog megvalósulni és a megtértek élő hite vonzó például fog mások számára szolgálni.

És hogy a bűnösök a Messiásnak erre az eljövetelére felkészüljenek, a bűnbánat kerestségében részesültek. Köztük Jézus is, aki az embersorsot magára vállalta, utolsóként, szintén e kereszttségben részesül. S ezzel megnyitotta az evangélium új korszakát. Mivel Ő az egyetlen, akit az Atya fiának ismer el, imája új utat nyit számunkra, a folytonosan megújuló bensőséges istenkapcsolat útját, mely az Atyához vezet. S ez nem más mint a Lélek életető ereje.

Krisztus ellenáll a sátán kísértésének **Jézus megkísértetése**

Luk. 4, 1-13

Böjt 1. vasárnap C év

Abban a folytonosan megújuló küzdelemben, amelyet Jézusnak egész életén keresztül a Sátánnal kellett vívnia, saját drámánkra ismerünk.

Lukács ebben elsősorban annak a győzelemnek előjátékát látja, amelyet Jézus majd szenvedésével fog kivívni, amikor „ideje érkezett”.

Isten új népének vezetője, Jézus Krisztus, szintén Izrael útját járja, amelynek választania kellett a pusztában

Isten igéjének, vagy a földi kenyérnek tápláléka között, Isten, vagy a bálványok között. Hogy befogadja-e Istent? Jézust a pusztában a Sátán azzal kísérti meg, hogy hármass csodajelet kér tőle.

A Deuteronomium könyvének szerzője így elemezte ezt a konfliktust: a népnek feltétel nélkül Isten igéjére kellett volna hagyatkoznia. A kísértővel való párbeszédében Jézus ugyanezt a magatartást teszi magáévá s ezzel bebizonyítja, miként értelmezi istenfiúságát.

A kísértés nem annyit jelent, hogy egyszerűen átadjuk magunkat a rosszra való csábítás kockázatának, hanem sokkal többet: azt, hogy lábunkat erősen megvetve határozottan állást foglalunk, vajon a kényelmes élet biztonságát választjuk-e, vagy pedig bizalommal ráhagyatkozunk Istenre, mégha egyénileg, vagy közösen, nem is látjuk pontosan, hová vezet utunk.

Jézus védőbeszéde a szegények mellett

Jézus Názáretben

Luk. 1, 1-4; 4, 14-21

3. vasárnap A év

Luk. 4, 16-21

Nagycsütörtöki szentmise
(olajszentelés szertartása) B év

Luk. 4, 21-30

4. vasárnap C év

Jézus először prédikál a saját falujában. Elmegy a zsinagógába, hogy felolvassa a napi hagyományos szentírási szöveget, amely Őt Messiásként mutatja be. Elérkezett tehát a pillanat, hogy kinyilatkoztassa: „Ma beteljesedett az Írás, amit az imént hallottatok!”

Ma is Jézus a Messiás, ma is vannak szegények, kiszákmányoltak, rabságban sínylődők. Mi mindig az Ő kortársai vagyunk és tanítása semmit sem veszített időszerűségéből.

Még ha egyesek szívesen fogadták is szavait, a szöveg folytatásából megtudjuk, milyen felzúdulást okozott Jézusnak az elesettek védelmében mondott beszéde.

Ez a szegények reménységét kifejező és vigasztalást nyújtó szózat ma is felbőszíti azokat, akik azt hiszik, hogy ők a földi javak kizárólagos birtokosai.

És éppen ez bizonyítja e szavak életerejét.

Evezz a mélyre! **A csodálatos halfogás**

Luk. 5, 1-11

5. vasárnap C év

Minden pap az emberek halásza, amennyiben a keresztséget kiszolgáltatva lelkeket ment meg és minden világi hívő, aki munkahelyén tanúságot tesz, szintén emberhalász. De ez a hagyományos felfogás, amely az utóbbi időkből az egyházban is általánossá vált, individualista szemléletet tükröz, mivel igen sovány halacska jelent, amelyet semelyik halászsaszonny sem merne feltálalni a család asztalára!

Szent Lukácsnak egészen más a véleménye erről a kérdéssel, amit jelképesen úgy fejez ki, hogy az embereket állandóan olyan hatalmak veszélyeztetik, amelyek elnyeléssel fenyegetik. Krisztus a létükben veszélyeztetett emberek megmentésére siet és azt akarja, hogy tanítványai szintén kiragadják az emberiséget a zűrzavar és a katasztrofális mélységek közül.

Emberhalásznak lenni ma annyit jelent, mint testestül-lelkestül azon fáradozni, hogy megszabadítsuk az emberiséget minden rabszolgaságtól és tévedéstől és megnyissuk számára az Isten üdvözítéséhez és szeretetéhez vezető utat. Isten Országát csak azok hirdethetik e világon, akik „kompromittáltak” magukat érte. Az emberek csak akkor hisznek a keresztyéneknek, ha éjt nappallá téve küzdenek értük.

Alapköletétel

Az apostolok kiválasztása

Luk. 6, 12-16

Szent Simon és Júdás innepe

Józsué, amikor letelepítette Izrael népét az Igéret földjén, tizenkét kőszázból oltárt emelt, amely Isten új népének tizenkét törzsét jelképezte. Jézus is tizenkét férfit választott, hogy rájuk építse Anyaszentegyházat, mivel az új szövetség nem élettelen köveken nyugszik, hanem szabad emberek szívében él.

Az evangéliumban különböző szövegeket olvashatunk a tizenkettő meghívásáról. Egyes szakaszok arról szólnak, hogy a tizenkettő igennel válaszolt a Mester e hívására: „Jöjj, kövess engem.” Másrészt Lukács rámutat ebben a szakaszban arra, hogy Jézus az új Izrael vezére, aki azon fáradozik, hogy maga köré gyűjtse azokat, akik a népet vele együtt vezetik. Végül pedig a Feltámadt Krisztus szétküldi a tizenkettőt az egész világra, hogy hirdessék az evangéliumot minden teremtménynek, itt azonban már nem mint tanítómester beszél, sem pedig, mint egy nép vezére, hanem mint a világ Ura, az új teremtetés első szülötte, megkívánta követőitől, hogy nagylelkűen olyan szélesre tárják szívüket mint amilyen széles e világ.

Jézus bizonyára erre a határtalan hivatásra gondolt, amikor egy teljes napon át a magányba vonulva arra kérte az Atyát, hogy helyesen válassza meg munkatársait.

Boldogok a szegények!

A Nyolc Boldogság

Luk. 6, 17, 20-26

6. vasárnap C év

Jézus a próféták módján hirdette meg Isten Országát. Követői számára ez a helyzet gyökeres megváltoztatását jelentette: az evangélium a szegényeknek szól, a kizsák-

mányoltak felszabadítását jelenti, örömet azoknak, akik hisznek. A nyolc boldogság tehát Isten Országának közeli eljövételét jelzi.

Azonban Isten Országának eljövetele késik, mert az emberek oly lassan térnek meg! Az első keresztyének ezért arra törekedtek, hogy meghatározzák eljövételének feltételeit és jelenlétének jeleit. A jeruzsálemi gyülekezet számára, éppenúgy mint Lukács számára is, Isten Ország a társadalmilag kisemmizetteké, akik nyomorúságban élnek.

Máté a nyolc boldogságról szóló tanításnak személyes jelleget ad és Isten Országát az egyes ember magatartásában és lelki beállítottságában látja.

A hegyi beszéd követelményei **Ellenségszeretet**

Luk. 6, 27-38

7. vasárnap C év

A Hegyi beszéd követelményei olyan forradalmiak, hogy mélységesen megdöbbenetnek bennünket. Ma talán a legmeghökkenőbbnek hangzik az ellenség szeretetének parancsa. S felmerül bennünk a kérdés, vajon Jézus megtilt-e mindenfajta erőszakot? A forradalmat és az osztályharcot is? Egyesek úgy vélekednek erről, hogy „abban a pillanatban, amikor valaki igazolni akarja az erőszakos eszközök használatát, máris szembehelyezkedett az evangélium szellemével és semmi köze sincs az evangéliumhoz.” (Lasserer J.)

Mások kétségbevonják e felfogás helyességét és azt állítják, hogy az evangéliumból nem lehet közvetlenül kötelező irányelveket levonni mindennapi életünk számára. A Hegyi beszéd követelményeit nem szabad szószerint értelmezni, mert a keresztyén élet sosem lehet annak szolgai alkalmazása. Helytelen, ha valaki a Szentírás egyes

verseit saját nézetének igazolására kívánja felhasználni, különösen akkor, ha ezzel saját tehetetlenségét akarja álcázni, mert nem tudja a politikai eseményeket megfelelően elemezni.

De, hogy mi legyen az állásfoglalásunk ebben a vitás kérdésben, azt mindenkinek a saját lelkiismerete szerint kell eldöntenie. Kétségtelen, hogy magánéletünk nem lehet a Hegyi beszéd szolgálai utánzása. Annak ellenére, hogy az – amint P. Manaranche hangsúlyozza – örökké érvényes és egy olyan szellemiség hordozója, amit soha el nem vethetünk, még akkor sem, ha kényszerűségből, a körülmények nyomásának engedve, kénytelenek vagyunk olyan cselekedeteket elkövetni, amelyek a Hegyi beszéd kívánalmainak ellentmondanak, pl. abban az esetben, ha az erőszak eszközéhez kell folyamodnunk. Ha Jézus kívánalmai nem is jelentenek egyetemes érvényű törvényt, mindazonáltal irányelvül szolgálnak az emberi cselekedetek számára. Ezért Jézus tanítványai sosem nyúlnak szívesen az erőszak eszközéhez.

Más szemében a szálkát . . .

Három példabeszéd

Luk. 6, 39-45

8. vasárnap C év

Az ember sajnos nagyonis hajlamos arra, hogy embertársait elítélje, amiből azután számos jogtalanság származik. Ezt az ördögi képességet a Teremtés Könyve úgy írja le, hogy az ember a Paradicsomban jogtalanul eltulajdonította Istennek ezt az egyedülálló jogát!

Más szemében meglátjuk a szálkát, de a sajátunkban még a gerendát sem vesszük észre; megtapogatjuk a jó és rossz gyümölcsöt, hogy e szerint állapítsuk meg annak minőségét és nem győzünk különbséget tenni ember és ember között, hogy mindenkit önkényesen megítéljünk s ezt az ítéletünket megfellebbezhetetlennek tartjuk.

Meg kell már végre szüntetnünk, hogy a jó és a rossz tudás fájának almáját leszakasszuk és magunknak tart-
suk meg. Ne követeljük meg magunknak azt a jogot,
hogy tévedhetetlenül meg tudjuk különböztetni a jót a
rossztól, különösen, ha mások megítéléséről van szó, ha-
nem mindig meg kell bocsátanunk és e bocsánatunkban
az isteni életnek kell megnyilvánulnia, amely szívünk
mélyéről fakad.

Vakmerő hit **A kafarnaumi százados**

Luk. 7, 1-10

9. vasárnap C. év

Hányszor mondtuk már el ezt a vallomást, még pedig
háromszor egymás után, hogy őszinteségünket bizonygas-
suk, mielőtt a szentáldozáshoz járulunk!

Amikor ezt a százados először megfogalmazta, Jézus
felismerte benne azt a hitet, amellyel még sosem talál-
kozott. De vajon ugyanígy el van-e ragadtatva a mi hi-
tünktől is?

Vakmerőség kellett ahhoz, hogy a százados felismerje
Jézusban azt a természetfeletti Lényt, aki éppenúgy pa-
rancsol a mennyei seregeknek, mint ahogy ő, a római tiszt,
saját katonáinak. Ez volt az első eset, hogy valaki Jézus
istenti személyiségét sürgetni merete. És nyilván azért, mi-
vel a százados Jézusban felismerte az Istent, függetlenít-
ette magát a zsidók és pogányok gyógyítási szertartásai-
nak hatályától s egyedül Isten hatékony és csodatevő sza-
vában bízott.

Az új Illés A naimi ifjú

Luk. 7, 11-17

10. vasárnap C év

A zsidók azt várták, hogy Illés újra megjelenik a földön, hogy előkészítse a Messiás útját és, hogy feltámadva összegyűjtse a népet, mint ahogy életében tette; mindazokat, akik az idők teljessége előtt haltak meg.

Illés tényleg itt van, hiszen Jézus kezének mindenható ereje a holtakat koporsóikból feltámasztja. De mily fájdalmasan kétértelmű Jézusnak ez a kézmozdulata, ami miatt Őt azon Ország előhírnökének tartották, amelynek Ura. És ezt a tévedést csak azon a napon tudja majd eloszlatni, amikor már nem szorul arra, hogy a halottakat feltámassza, visszaadva nekik földi életüket, melyet rövid időre elvesztettek, hanem amikor az élet, amit a feltámadottaknak ad, az az isteni élet lesz, amelynek erejében örökké fognak élni.

Ez a kétértelműség továbbra is fennáll. Vajon Jézus csak előfutára-e annak az Orzágnak, amely el fog jönni, egy olyan erkölcstan hirdetője, amelyet még meg kell fogalmazni, vagy az Ő személye Isten Orzága a maga teljességében?

Az első keresztények ellenálltak annak a kísértésnek, hogy Jézusban az új Illést lássák, és ezt a párhuzamot keresztelő Szent Jánosra vonatkoztatták. Nekünk, mai keresztényeknek, vissza kell utasítanunk minden olyan kísértetet, amely Jézusban csupán az új idők előhírnökét látja, mert hiszen Ő maga ez a megújult emberség és csak Őáltala, Ővele és Őbenne képesek az emberek céljukat megvalósítani.

A terített asztal vonzása A bűnös asszony

Luk. 7, 36-8, 3

11. vasárnap C év

Lukács szívesen ír le evangéliumában lakomákat, mert valóban az emberek számára a terített asztal a legmeghittebb alkalom, hogy találkozzanak egymással, kedélyes eszmecserét folytassanak, megértsék egymást és összerátkozzanak. Azonban az a lakoma, amelyen most Jézus részt vesz, feszült és természetellenes hangulatban folyt le, mert nem szolgált alkalmul a kölcsönös megértésre, mivel olyasvalakit láttak vendégül, akit mélységesen megvetettek és akinek lebecsülték emberi méltóságát, sőt még a vendégszeretet mosdóvizét is megtagadták tőle, nem társalogtak szívélyes hangon vele.

Ekkor történt, hogy egy utcanő lépett a terembe, aki még kevésbé volt szívesen látott vendég társaságukban, mint Jézus. Az asztaltársaság tagjai, akik bezárkóztak erényességük és elvtelen alkalmazkodásuk csigaházába, képtelenek voltak felülemelkedni megbotránkozásukon, amit e betolakodó váratlan megjelenése okozott. Jézus azonban elébe megy a váratlan vendégnek, szóba áll vele és ez a beszélgetés, amely az isteni kegyelem és az asszony lángoló szeretete és bizalma jegyében folyik le köztük, oly termékeny, hogy egyenértékű a bűnbocsánat hagyományos szertartásaival.

Hogy bárkivel lélekben találkozhatunk, először önmagunkkal kell találkoznunk és meg kell nyitnunk szívünket az isteni kegyelem befogadására, mert csak akkor vagyunk képesek az emberi nyomorúságok mélységére leszállni és csak így válhatik a társas étkezés minden tekintetben igazi találkozózássá és közösséggé, az eucharisztikus áldozat ünnepi lakomájává.

A felszabadító hadsereg élelmezése **A csodálatos kenyérszaporítás**

Luk. 9, 11b-17

Úrnapja C év

Az a megvendéglés, amiben Jézus hallgatóinak kiéhezett seregét részesíti, a politikai és messiási hagyományok kettősségét tükrözi, mert a népsokaságban nyoma sincs asszonyoknak (14.v.), de vajon mit is keresnének a harcosok e gyülekezetében? A férfiak önkéntelenül is ötvenes csoportokba szerveződtek, mint ahogy az minden időben a katonai alakulatoknál szokás. De éppenúgy ismerték már akkor is a katonáknak házaknál történő elszállásolását, akiket a lakosságnak kellett eltartania (v. 12). Ezek királlyá akarták kikiáltani azt, aki őket élelmezi. Így tettek később a római katonák is, akik hadvezéreiket a császári trónra ültették.

Jézust azonban ez a viselkedés elszomorította s ezért amint ez a csodás kenyérszaporítás befejeződött, pusztai magányba vonult és végleg megszűnt a tömegnek prédikálni. Ezentúl kizárólag csak apostolai nevelésével foglalkozott.

Az első keresztény közösségek ezt az elbeszélést némileg átalakították és eucharisztikus jelentést adtak neki (16 v.), hogy ezzel is érzékeltessék: a keresztényeknek az a közösségi lakomája, amit Jézussal együtt ünnepelnek, nagyságban és értékben mérhetetlenül felülmúlja azt, mint amiről a galileai tömeg álmodott.

Akinek meg kell halnia **Jézus megjövendőli szenvedését**

Luk. 9, 18-24

12. vasárnap C év

Jézus szavai, magatartása, tekintélye mindenkinek feladja a kérdést: ki az az ember, aki ilyen meggyőzően

hirdeti Isten Országát? Vajon a Messiás előhírnöke? Talán próféta, vagy az idők teljességének meghirdetője? Csupán tanítványai voltak meggyőződve arról, hogy Ő a Messiás, a nép Szabadítója, aki beteljesíti Isten ígéreteit. Jézus azonban fél, hogy ezt félreérthetik és a messiási reménységhez politikai reménységeket fűznek s Isten Országának megvalósulását erőszakos eszközöktől várják. Éppen ezért megparancsolja tanítványainak, hogy erről senkinek se beszéljenek és visszavonul imádkozni.

Jézus ugyanis nagyon jól tudta, hogy messiási küldetését a nép tévesen értelmezi, mert evilági győzelmet és hatalmat vár tőle. Márpedig az ő hivatása a szenvedő Szolga sorsa, nem pedig a győztes Messiásé.

Most Jézus valóban nem lehetett volna hű Atyjához, ha végsőkéig ki nem tart emberi sorsának vállalásában mindhalálig.

Ettől a naptól fogva Jézusra rávetődik a halál árnyéka s nem hagyja el mindvégig. Ezután csak annak a kis közösségnek a nevelésével foglalkozik, amelynek halála után folytatnia kell azt a munkát, amit ő az emberek között megkezdett.

Uram, mutasd meg arcodat!

Urunk színeváltozása

Luk. 9,28b-36

Böjt 2. vasárnap C év

Ezt a kérést egy zsidó sem merte megfogalmazni, attól való félelmében, hogy meghal. Két próféta merte csupán megkockáztatni: Mózes és Illés, a többiek azonban semmit sem láttak, mondja az Írás, ha csak azt nem, hogy Isten hátat fordított nekik és egy gyenge fuvallatot éreztek.

Kérésük sosem veszítette el időszerűségét és újra meg újra megfogalmazzák a számunkra. De milyen is lett a

válasz, amit kaptak: Az Isten, akit keresnek, ember, aki meg fog halni.

Krisztus valóban megjelenik nekik isteni titkának fényében, abban a pillanatban, amikor imában megtudja, hogy küldetése kudarcot vall a tömegek előtt, s amikor világosan felismeri küldetése végén bekövetkező halálát, amiről Mózesről és Iliással beszélgetett.

Jézus titka abban a pillanatban válik nyilvánvalóvá, amikor a halál beteljesíti küldetését.

Szorosan nyomdokában, vagy messze lemaradva? Krisztus követése

Luk. 9, 51-62

13. vasárnap C év

Jézus sorsa eldőlt, de Ő egyszersmindenkorra elfogadja a halált, amelynek árnyéka kirajzolódik élete látóhatárán és minden vállalkozása, így ez a mostani utazása is Jeruzsálembe, ennek az új szempontnak jegyében történik, mivel minden útjának végén ott van a halál. A megújulásnak ez a rendkívüli képessége az, amit a halál szít fel annak a lelkében, aki vállalta az emberi élet sorsát, minden menekvés illúziója és alibije nélkül.

Azonban Jézus tanítványai nem így gondolkodtak. De ha nem voltak képesek a halált elfogadni, vajon elfogadták-e legalább az emberi élet egynéhány megpróbáltatását: azt, hogy türelemmel viseljék el utazásuk elhúzódását (54-56 vv.), vagy az út fáradalmait és kényelmetlenségeit (57-58 vv.), a családi vagy érzelmi kapcsolatok megszakítását, amely szükséges ahhoz, hogy elérjék azt, amit a legfontosabbnak tartanak (59-62 vv.).

Azzal, hogy azok, akiket Krisztus felszólított, hogy kövessék, névtelenek maradtak, Lukács fel akarta hívni minden olvasója figyelmét, hogy nem csupán az apostolok azok, akik felmentek Jeruzsálembe, hanem minden em-

bernek meg kell tapasztalnia a halált és hol fájó elszakadás árán, hol pedig türelemmel előre fel kell már készülnie a halálra.

Ingyenes Evangélium A hetvenkettő szétküldése

Luk. 10, 1-12, 17-20

14. vasárnap C év

A misszionáriusok a világban meghirdetik Isten Országának közeli eljövetelét, de nemcsak szóval, hanem a mindennapi életben tanúsított magatartásukkal is bizonyítást tesznek róla. Máté, aki erősen a zsidó szellemiség hatása alatt állt, elsősorban a misszionáriusoknak az üldöztetésben tanúsított magatartását írta le. (Mt. 10) Bár Lukács mentes ettől az apokaliptikus szemlélettől, nem kevésbé volt meggyőződve arról, mennyire szükséges, hogy az igehirdető külső magatartása szoros összhangban álljon azzal a tanítással, amit meghirdet. Ez a tanúságtétel elsősorban a szegénység vállalásában áll, mert ha az igehirdető igazán hisz Isten Országának eljövetelében, miért keres anyagi biztonságot, amit a gyülekezettől (7. v.) és azoktól a családoktól kell várnia, amelyek megvendégeslik (5-9)?

A tanítványok szegénysége azonban nem feltétlen szükségesség, csak az igehirdetők függetlenségének jele; nem annyira személyes erény vagy aszkézis, mint inkább az evangéliumi önzetlen szolgálatkészség megnyilvánulása.

A tanítványok a sikernek büszkeségével tértek vissza, mert nem értették meg, hogy az evangélium szelleme csak akkor marad élő, ha igénytelenségben nyilvánul meg, ezért nem cselekedeteik sikerének kell örülniök, hanem az evangélium önzetlen szolgálatának.

Hősies szeretet

Az irgalmas samaritánus

Luk. 10,25-37

15. vasárnap C év

Ki a te felebarátod? Mindenki. A felebarát nem az a másik ember, aki rokoni, vagy társadalmi kapcsolatok folytán közel áll hozzám. Felebarát az, akivel találkozunk, aki felkeres, de még a legtávolállóbb is: a legmegvetettebb az emberek között. Felebarátaim mindazok, akiket szeretetem megközelít.

Az emberiség, minden szervezetség és jóléti intézmény, vallásosság és jószándék ellenére is, még mindig megvetettként, eltaposva és útszélre szorul. De Krisztus is végigmegy ezen az úton, és hogy hasonlóvá váljék hozzá, megvetett samaritánusként, mint a vallás vetélytársa, a társadalom kiközösítettje közelít feléje.

Ezentúl az ember nem csak az intézmények és ájtatosságok erőforrásaira támaszkodhatik, hanem a szeretetre. Így fel tud majd emelkedni elesettségéből és másokat is fel tud majd segíteni. Közösséget vállalva velük, osztozva szegyenükben és megsebzettségükben, mert a szeretet minden akadályt legyőz, még akkor is, ha az elesett, aki ránk szorul, ellenségünk.

Mindig a lényegest keressük!

Mária és Márta

Luk. 10,38-42

16. vasárnap C év

Vessünk már véget annak a helytelen megkülönböztetésnek, hogy Máriát és Mártát, mint a cselekvő és szemlélődő élet jelképét, egymástól mesterségesen elhatároljuk. Hiszen mindkettőjük közös gondja, hogy vendégüket minél szívélyesebben fogadják és vendégeljék meg s ezért közös háziasszonyi feladatukat úgy osztották meg, hogy míg

Márta a konyhában foglalatoskodott, addig Mária a vendéget szórakoztatta és társalgott vele. Mindkét feladat egymást kölcsönösen kiegészíti annak a közös célnak az érdekében, hogy egyforma vendégszeretettel fogadják otthonukba a Mestert. Márta azonban szorgos háziasszonyi buzgalmában (42 v.) annyira túllőtt a célon, hogy méltatlankodva felpanaszolta az Úrnak, hogy nővére magára hagyta a házi munkák elvégzésében. (40 v.) És ebben a pillanatban felborul a vendégszeretet békés egyensúlya. Jézus megmagyarázza, hogy a földi gondoknak, az anyagiakkal való törődésnek lépést kell tartania az imádsággal, a szemlélődéssel, az Istennel való társalgással. Az a felfogás, hogy ezt az egyensúlyt Isten Országának eljövetele megbontotta, súlyos tévedés (Luk. 12, 22).

Isten Országának várása abban áll, hogy a lényegtelen, a mellékes dolgokat alárendeljük a lényegesnek, az „egy szükségesnek”, ami Isten szavának meghallgatásában áll. Ez azonban nem pusztán meghallgatást jelent, hanem Isten igéjének megszívlelését és teljesítését (Luk. 8, 20) vagyis egy olyan magatartás kialakítását, amely egye-síti a szemlélődő és tevékeny életet, ez pedig az élet gyökeres megváltoztatásával jár.

Nem kéregetők, hanem testvérek **Az Úr imádsága**

Luk. 11, 1-13

17. vasárnap C év

Az emberek évszázadok, sőt évezredek óta azért imádkoztak, hogy valamiféle előnyt, vagy biztonságot esdjenek ki azoktól a titokzatos hatalmaktól, akikkel az eget benépesítették és saját hasonlatosságuk szerint képzeltek el.

Jézus kinyilatkoztatta számunkra, hogy ki volt az az ismeretlen hatalom, akihez az emberek kéréseikkel fordultak: nem önkényes úr, sem pedig zsarnok, aki udva-

roncai hódolatát lesi, hanem atya, az Ő atyja. Sőt azt mondta tanítványainak, hogy az Ő nevében bizalommal kérjék az Urat és szólítsák bátran Atyának.

Azóta az imánk egészen új értelmet nyert, mert általa nem valami előnyt akarunk kicsikarni, hanem őszintén feltárjuk szívünket, mint barát a barát előtt, magunkévá téve Istennek azt a szándékát, hogy mindenkit részesíteni akar barátságában.

Hogyan nyerjük meg Istent?

Példabeszéd az esztelen gazdagról

Luk. 12, 13-21

18. vasárnap C év

E történet szerint egy ember meg akarta nyerni Jézust, hogy pártjára álljon a testvérével való vitájában és tekintélyével szerezzen érvényt követelésének. De Ő elutasította, amint elutasít mindenkit, aki szentségtörő módon saját anyagi érdekeit és evilági elgondolásait az evangéliummal akarja igazolni.

Egészen természetes, hogy vannak viták ember és ember között, hiszen mindenki egyoldalúan, a saját szemszögéből látja az igazságot. Azonban helytelen az, ha Krisztusra hivatkozva akarnak abszolút igazságnak feltüntetni olyasmit, ami csak egy kisebb csoport véleménye.

Mint a pogányok, Istent ezek is a természet jelenségeiben keresik, vagy a történelmi eseményekben, amelyeket „az idők jeleinek” tüntetnek fel, ma pedig különböző filozófiai irányzatokban vélik felfedezni. Ezeknek szól Máté intelme: „Ha valaki azt mondja: Nézzétek itt a Krisztus, vagy amott! – ne higgyétek.” (Mt. 24, 23-26). Ő elsősorban abban a szabadakaratú állásfoglalásunkban van jelen, amellyel Istennek válaszolunk, vállalva embertársaink szolgálatát.

Ez az az alapvető krisztusi tanítás, amit a 14. vers tartalmaz. Lukács szereti azonban Jézus tanítását gyakorla-

ti példákkal megvilágítani, ezért mondja el Jézusnak az oktan gazdagról szóló példabeszédét. De nem ütközünk meg Lukácsnak e példabeszédhez fűzött megjegyzésén, hiszen ismerjük valóságérzékét (v.ö. a 19. verset): az ember ne csűrbe gyűjtse kincseit, hanem inkább Istenben gazdagodjék!

Általános mozgósítás Az éber szolgák

Luk. 12,32-48

19. vasárnap C év

A tolvajról és a kulcsárról szóló példabeszédnek nagy sikere volt az első keresztények körében, akik már kifáradtak az idők teljességének várásában. Jézus e két példabeszédet valószínűleg kora írástudóinak okulására mondta el, akik megátalkodtak anyagiasságukban, s ezért éberségre intette őket a nagy vallási válság idején, amely az idők teljességének előhírnöke. Ilymódon adta tudtukra a farizeusi teológia csődjét, amely nem volt képes az eseményeket helyesen értelmezni és levonni belőlük azt a következtetést, hogy szakítaniok kell a múlttal.

Mégma ma azt is hisszük, hogy a történelem kezdeti szakaszában élünk és az emberiség előtt még beláthatatlan évezredek állnak, Jézus arra szólít fel minket, hogy továbbra is türelmetlenül várjuk Isten Országának eljövételét. Ez azonban nem azt jelenti, hogy érzéketlenül szénléljük azokat az eseményeket, amelyek számunkra az idők jelei. Sőt éppen ellenkezőleg, minden erkölcsi erőnket mozgósítanunk kell, hogy felkészüljünk e váratlan esemény bekövetkeztére, mert csak így érkezhetsz el hozzánk Isten Ország.

Vele vagy ellene**Jézus határozott állásfoglalást kíván**

Luk. 12, 49-53

20. vasárnap C év

Jézus, aki nyilvános működésének kezdete óta hirdette, hogy eljön majd Isten ítélete, most arra hívja fel a figyelmet, hogy íme beteljesednek a jelek, közel van a nagy esemény, amely a zsidó hiedelem szerint véget vet a jelen világnak és egy újat hoz létre. A próféták ezt a nagy ítéletet úgy írták le, hogy a világot tűz- és vízáradat fogja elpusztítani (1. Péter 3, 5-7).

Jézus azonban egyszersmindenkorra eltökélte, hogy mindenben, még a halálban is, hűségesen osztozik embertestvéreivel. Így Istennek ebben az elközelgő ítéletében sem kérlelhetetlen bíróként fog ítélni, mint aki kívülállóként szenvtelenül bírálja el a bűnösöket, hanem maga is sorsközösséget vállal a vádlottakkal. E rettenetes ítélet közeledtének láttán, Jézus szívét aggodalom tölti el, de egyben az a biztos remény is, hogy egy új világ születik meg általa. Repes a szíve örömeiben, mert hűséges kitartása az emberi sors elviselésében, helyes útnak bizonyult, mivel csak a szenvedések méhében foganhat meg az új világ.

Jézus ettől fogva már nincs egyedül, mert minden embernek választania kell a régi vagy az új világ között. Egyesek kitartanak a régi rendszer, vagyis a törvény aprólékos és külsőséges előírásai mellett, míg mások Jézus-hoz való hűségük kifejezésekképpen elfogadják az új világot. Azonban ez az állásfoglalás Jézus mellett vagy ellene éppúgy megosztja az emberiséget, mint a lelkeket.

Mindazonáltal e válságot egyesek úgy vélik elkerülhetőnek, hogy gondosan kitérnek az emberiség sürgető problémái elől, vagy felületességükben elfelejteneik határozottan állást foglalni és a vallást csak ópiumnak tartják lelkiismeretük elaltatására.

Az idő sürget **Felhívás bűnbánatra**

Luk. 13,1-9

Böjt 3. vasárnap C év

Megérteni azt az egyetlen visszautasíthatatlan jelet, amit Isten nekünk szánt: a halál jelét, annyit jelent, mint felülemelkedni minden evilági reménységünkön, emberi elgondolásainkon, hinni egy erősebb hatalomban, egy magasabb létben, amely legyőzi a nem-létet, és hogy ezt a hitet életünk minden percében ébren tartjuk, ami nem más, mint mindent felszámolni, vagyis megtérni.

Bár ehhez a megtéréshez idő kell, mégis meg kell akadályoznunk, hogy a halál készületlenül érjen bennünket. Isten azonban haladékot ad nekünk a megtérésre és folyamatosan élénk állítja a fügefa sorsának példáját, mégha az esetleg el is száradt, mert Ő türelmesen megvárja, míg szabadságunk kegyelemmé és kölcsönös bizalomná érik.

Nagy tömegek kérnek bebocsátást **A szűk kapu**

Luk. 13,22-30

21. vasárnap C év

Krisztus helyes életérzéssel előre látta, hogy népe valódi életében hamarosan súlyos válság fog bekövetkezni. És erre a megpróbáltatásra úgy készült fel, hogy felajánlotta értünk életét. Mindazonáltal nagyon nyugtalanította honfitársainak, de különösen az írástudóknak, nemtörődomsége, akiknek hivatásuk folytán fel kellett világosítaniuk a tömegeket ez események horderejéről, vagyis arról, hogy mi forog itt kockán.

Jézus a mi számunkra fogalmazta meg ezt a szűk kapuról szóló példabeszédet: „Ti azon örvendeztek, hogy tiétek lesznek az első helyek a messiási lakomán, de elejtitek, hogy nagy néptömegek kérnek majd bebocsátást

tást Isten Országának kapuján, de nemtörődömségtek miatt kockára teszitek, hogy kintrekedjete. Egy új világ van most születőben, ahol a zsidók és pogányok a közös asztalnál egymásra találhatnak, azonban a ti vallási előírásaitok és szokásaitok a közömbösség álmába ringatnak titeket s így nem jut hely számotokra a lakomán."

A keresztények is annak a téves felfogásnak illúziójába ringatják magukat, hogy ők az igazság birtokosai s így biztosak abban, hogy az üdvösséget elnyerik. Azonban mivel ilyen téves illúziókban élnek, nem tudnak idejében belépni az új világ kapuján, ahol azok a jószándékú emberek foglalják el előttük a helyeket, akik őszintén keresik az igazságot és vágnak a valódi boldogság után. Jól vigyázzanak azonban, mert az Egyház még nem az Isten Orzága!

Unnapi lakoma Példabeszéd a főhelyekről

Luk. 14, 1, 7-14

22. vasárnap C év

Jézus korának polgárai és bölcsei gyakran ünnepi lakomára jöttek össze, hogy méltassák egyes kiváló személyiségek erényeit. Az előadások és viták ugyanolyan érdeklődést keltettek a résztvevők körében, mint ahogy azt Plátón a „Lakomában” leírja. De ezeken a lakomákon sznobok is résztvettek, akik ugyanolyan ostobaságokat fecsegték, mint manapság a társas teadélutánokon, vagy kóktélpartikon.

Egy polgár Jézust is meghívta lakomájára és Ő is részt vett egy ilyen fogadáson. De ahelyett, hogy ott klasszikus beszédet mondott volna a divatos erényekről, egy olyan új erényre hívta fel a figyelmet, amelyet hallgatói elhanyagoltak, mert nem felelt meg e társadalmi összejövetelek szabályainak. Ez az erény az alázatosság volt. (7-11 vv.) Mindezek a jámborkodók azonban, akik azért

jöttek össze, hogy olyan szellemi csemegét hallgassanak, amely nyugalomban megerősíti őket és lelkiismeretüket elaltatja, felháborodottan talpra ugrottak, amikor Jézus arra kérte őket, vizsgálják felül a meghívottak névsorát és hívják meg asztalukhoz a szegényeket és mostohaorsúakat is.

De vajon ez a lakoma nem hasonlít-e a mi társadalmi összejöveteleinkre? Vajon előkelő hölgyeink teadélutánjain nem ugyanígy felesleges dolgokról fecsegnek, mit sem törődve a szegények, az együgyűek, a kisemmizettek, az idegenek sorsával?

Mindig tudnunk kell, mit akarunk

Jézus követése a kereszthordozás

Luk. 14, 25-33

23. vasárnap C év

Az az ember, aki házat akar építeni, anélkül, hogy azt be tudná fejezni; vagy az a hadvezér, aki harcba indul anélkül, hogy kiszámítaná a hadjárat költségeit; az a hívő, aki hisz ugyan Isten Országában, de nem vonja le annak következményeit s nem tart ki végsőkéig meggyőződése mellett – jobban tenné, ha megkülönböztetné a szükségeset a feleslegestől és eszerint cselekedne.

Lukács ezt a tanítást, amit a bölcsektől vett át, azért adja elő, hogy megmutassa, Isten Orzága összeegyeztethetetlen a személyekhez és földi javakhoz való ragaszkodással. Tehát választani kell: vagy elfogadjuk, hogy Isten Orzága eljön és levonjuk ennek következményeit, vagy pedig megelégszünk csupán az emberekhez és dolgokhoz való közvetlen kapcsolatunkkal.

Bár a keresztyén ember számára a földi javakhoz és személyekhez való kizárólagos ragaszkodás illúzió, mégis súlyos tévedés lenne Isten Orzága miatt lemondani minden más kapcsolatunkról és ragaszkodásunkról. Éppen ezért, mivel Isten Orzága elközelgett, használja fel a keresz-

tény ember a földi javakat és építi ki kapcsolatait embertársaival, de mindezt alárendelve Krisztusnak. Ezentúl számunkra minden út embertől emberhez, vagy a földi dolgokhoz Krisztuson keresztül vezet és éppen ebben rejlik Isten Országának és a megvalósításához szükséges eszközöknek egymáshoz való szoros kapcsolata.

Minden elképzelést felülmúló irgalmasság Három példabeszéd Isten irgalmasságáról

Luk. 15, 1-32

24. vasárnap C év

Luk. 15, 1-3, 11-32

Böjt 4. vasárnap C év

Luk. 15, 3-7

Jézus Szíve ünnepe C év

Mindenhatónak lenni és megengedni, hogy a legfiatalabb fiúnak kapukulcsa legyen s szabadon ki-bejárhasson, miközben az idősebb fiú duzzog a családi örömlakoma miatt; tökéletességre törekedni és aggódni ha a nyájból egy juh elveszett; vagy egy uralkodó gazdagságával rendelkezni és felforgatni mindent egyetlen elveszett drachma miatt! Nemigen akad a hatalmasok, sőt még a pogány istenek között sem, aki így cselekedne.

Istennek ezt a magatartását nevezzük irgalmasságnak. Azonban ezt a kifejezést a szenvedésben kéjelgő jámborság és vallási pesszimizmus lejáratja. Mindazonáltal ez az erény az, amelyen az Egyház felépül. Az ember azt tartja a legértékesebbnek, amit elvesztett. Kellott, hogy Isten ezt felfedezze, hogy olyan népet alkosson, amely együtt él az elveszett emberekkel és az eltévedt juhokkal.

Ime az Egyház most újra felfedezte Istennek ezt a nagylelkűségét és felvette a párbeszéd fonalát a kívülállókkal. De nem duzzogunk-e mi is emiatt, mint ahogy azt a tékozló fiú bátyja tette? S amikor szakít a régi módszerekkel, amelyekhez a jámborkodók oly görcsösen ragaszkod-

nak, hogy a szegények és bűnösök felé kapuit kitárja, nem tiltakoznak-e az ellen, hogy az Anyaszentegyház feláldozza őket, azért, hogy az elveszetteket és tékozló fiúkat újra maga köré gyűjtse?

A holnap prognózisa A hűtlen intéző

Luk. 16, 1-13

25. vasárnap C év

A kapitalisták nagyon óvatosak és körültekintők: előre kifürkészik a gazdasági és politikai bonyodalmakat és tőkéiket csak biztos vállalkozásokba fektetik be. Sőt a modern elektronikus számítógépek még ezt a gondot is lefoglalják venni a vállalkozásokról, pontosan kiszámítva a jövő lehetőségeit. A jövedelem, a haszon, a termelékenység, a holnap biztonsága az, ami különösen érdekli őket s Krisztus talán ezt nem is veszi zokon tőlük. A keresztényektől azonban szigorúan megköveteli, hogy ne kísértsék meg őket a különböző ideológiák s ne fosszák meg Isten Országát hatékonyságától. Az idő sürget, ezért ne csak arról beszéljünk, mik a béke biztosításának és az éhség leküzdésének lehetőségei, hanem inkább igyekezzünk a jelen problémáit, úgy, ahogy azok itt és most jelentkeznek, legalább részben, gyakorlatilag megoldani. Ezt nevezzük igazi körültekintésnek és tájékozottságnak.

Ez Jézus eredeti tanítása. Azonban az első keresztény közösségek, amelyeknek Lukács a szóvivője, más leckét is kaptak koruk problémáira vonatkozólag.

Vajon a keresztények, akik Isten Országának építésén fáradoznak, ugyanolyan eredményesen dolgoznak-e, mint a menedzserek, a modern vállalatvezetők? (8.v.) Ha nem képesek kis dolgokban hűeknek lenni, hogyan lesznek azok, ha oly fontos dolgok forognak kockán, mint az evangélium? (10.v.)

Lukács, akinek oly nagy gondja az irgalmasság, még hozzáfűzi: senki sem birtokosa saját javainak, hanem csak sáfára, akinek kötelessége, hogy a javak igazságos elosztásáról gondoskodjék. Isten minden olyan pénztőkéket Mammonnak nevez, amely nem a közjót szolgálja. (11 és 13 vv.).

A forradalom eredményessége

A dúsgazdag és a koldus Lázár

Luk. 16, 19-31

26. vasárnap C év

Jézus mindig azt hirdeti a szegényeknek, hogy gazdagok lesznek, a gazdagoknak pedig, hogy elnyerik büntetésüket. És ilyenkor visszanyúl a próféták irodalmára és a társadalmi struktúrák forradalmi megváltoztatásának képeit használja.

Szíve bizonyára tele volt keserűséggel a szociális igazságtalanságok miatt, ha ilyen forradalmi módon követelte bizonyos társadalmi formák megszüntetését és egyesek megbüntetését. Nyilván igen keserves tapasztalatokat szerzett az emberi nyomorúságok tragikumáról egy olyan társadalomban, ahol a gazdagok kizsákmányolják és tönkreteszik a szegényeket és az egyik ember nem ismeri el testvérül a másik embert!

Jézus azonban nem szalonforradalmár, mert maga is a nyomorultak életét élte és osztozott szomorú sorsukban, egészen az élettől való csömörig. Mégha az isteni élet kegyelmének teljes gazdagságában is részesült s ezért méltán meghirdethette testvéreinek, akik vele a szegénységben osztoztak, hogy szenvedésük végén rájuk is jutalom vár.

De miképpen lehetünk részesei mi is Jézus forradalmi lendületének? A gazdag a pokolban testvéreire gondol, akik még a földön élnek, de Jézus a törvényre és a prófétákra hivatkozik, hallgasson rájuk. Mi ma még hozzá-

tennénk: és az evangéliumra. De vajon elégséges-e Mózes és Jézus tanítását olvasni és helyesen értelmezni, hogy jó forradalmárokká váljunk és megoldjuk a szegénység problémáját a világon? És a Bibliát úgy lobogtatnunk, mint valami forradalmi kiáltványt? Bár az evangélium valóban ihletet és indítást adhat a közéleti akciók számára, mégsem menti fel a keresztényeket attól, hogy alapos szakképzésben részesüljenek. Mielőtt közéleti szereplésüket megkezdhenék, tanulmányozniok és elemezniök kell azokat a feltételeket, amelyek megvívandó harcukat meghatározzák.

Az evangélium szelleme támogatja a kutatómunkát, a kegyelem átalakítja, megnemesíti az emberi cselekvést. De az evangélium nem kívánja irányítani a kutatómunkát, a kegyelem nem pótolhatja az elkötelezettséget s a helyes célok kitűzése nem ment fel a tudományos elemzés elvégzésétől.

Az „adok, hogy kapjak” alkonya Haszontalan szolgák

Luk. 17,5-10

27. vasárnap C év

Ez a példabeszéd nem éppen előnyösen mutatja be Istent, amikor olyan szigorú és igényes tulajdonos színében tünteti fel Őt, aki mit sem törődik dolgozói fáradtságos munkájával. Krisztus itt magáévá teszi korának Istenről való elképzelését, azonban e történetben nem Istenről akar beszélni, hanem azt a farizeusi lelkületet akarja leleplezni, amely szívünk mélyén rejtőzik. A farizeusok dolgoznak, mégpedig kemény munkát végeznek, azonban folyton azt számítgatják, hogy mi jár nekik ezért Isten törvénye szerint. Sőt még „rá is kapcsolnak”, hogy minél több joguk és érdemük legyen Isten előtt.

Szegény emberek, hogy fognak majd csalódni, ha meg-

jelennek Isten ítélőszéke előtt, amikor megtudják, hogy számításaik mit sem értek, mert Isten annyi hitet kíván szeretteitől, mint a mustármag. (5-6 vv.)

Az elfelejtett hálaadás **A tíz leprás**

Luk. 17, 11-19

28. vasárnap C év

A kilenc leprásnak, aki arra volt kötelezve, hogy gyógyulása hitelesítése céljából eleget tegyen az aprólékos előírásoknak (Lev. 13, 45-14, 7) nem jutott ideje arra, hogy csodálkozzék e rendkívüli eseményen. A tizediknek azonban, aki kivonta magát a zsidó törvény e bürokratikus előírásai alól és nem vetette alá magát semmiféle ellenőrzővizsgálatnak, volt ideje arra, hogy hálát adjon.

Ugyanígy az a jószándék, hogy mindent helyesen végezzünk és teljesen kötelességeinknek szenteljük magunkat, gyakran oly aggályossá és kicsinyessé tehet bennünket, hogy nincs időnk a hálaadásra és köszönetre.

Isten türelme végtelen **Példabeszéd az igazságtalan bíróról**

Luk. 18, 1-8

29. vasárnap C év

Krisztus tanítványainak különös felfogásuk volt az imáról, azt gondolták, hogy mivel Isten mindenható, imádkozni annyit jelent, mint azt kérni, hogy sürgősen büntesse meg a hit ellenségeit. Krisztus erre mindössze annyit válaszolt, hogy Isten nem szívesen hallgatja meg az ilyen imát, folytonosan halogatja a kérés teljesítését, míg a hívő belefárad és abbahagyja az imádkozást, mert csa-

lódott abban az Istenben, aki nem teszi magáévá az ő szempontjait.

Meg kell tanulnunk tehát úgy imádkozni, hogy elsajátítsuk Isten türelmét, elfogadjuk a haladékokat és imánk meghallgatásának kitolódását. Kitartóan imádkozni anynyit jelent, mint elfogadni azt a tényt, hogy Isten Országáa lassan növekszik, mert ezt Ő így akarja; elfogadni, hogy a bűnösök lassan térnek meg (és övéi is, hogy meginduljanak ezen az úton) mivel Isten türelmes.

Az imádság ilymódon olyan eszközzé válik, amelynek révén megtudjuk, hogy ki az Isten és milyen magatartást tanusít az emberrel szemben. Isten türelmesen vár, még akkor is, ha nem tudja, talál-e még hitet az emberben (8 v.).

A keresztyén is, amikor imádkozik, szintén türelemmel vár... nem lévén biztos abban, hogy kérése meghallgatásra fog-e találni. Az imádság megerősíti bennünk az igazságosság követelményeit, de egyben részeseivé tesz minket Isten türelmének, aki azt várja, hogy az ember megtérjen.

Isten az alázatosakat felmagasztalja

A farizeus és a vámos

Luk. 18, 9-14

30. vasárnap C év

A vámos nagy zavarban van: hogyan részesülhet bűnbocsánatban, ha nem változtatja meg foglalkozását és ha nem kártalanítja azokat, akiket anyagilag megrövidített? Azt hiszi, hogy problémája megoldhatatlan. De ugyanígy gondolkodnak a „jámborkodók” is.

Isten irgalmas szíve azonban mindig tartogat valamiféle megoldást a reménytelen esetek számára, mert szereti a bűnöst és üdvözíti. A vámos az őszinte érdeklődésnek és a kegyelem befogadásának olyan tanújelét adta,

amit Jézus bensőséges közösséggé és igazsággá változtat. A farizeusnak semmi kapcsolata sincs Istennel, mivel kizárólag az foglalkoztatja, milyen jutalmat fog kapni önmegtagadásaiért és milyen dicsfényt fogja övezni az uralkodó valláshoz és társadalmi osztályhoz való tartozása miatt. De miként tud Isten kapcsolatba lépni oly, biztonságában ennyire megrögzött és öntelt emberrel, akit teljesen kielégítenek azok az előírások, amelyeket a törvényben talál és megveti mindazokat, akik másképpen cselekednek? Az ilyen ember imája nem más, mint egy néma isten előtt mondott monológ.

Nincsenek többé páriák

Zakeus, a vámos

Luk. 19, 1-10

31. vasárnap C év

Micsoda züllött alak ez a Zakeus! Jerikónak, ennek a rossz hírű városnak a polgára, foglalkozására nézve vámos. Sőt, azoknak a vámosoknak a feje, akik abból éltek, hogy a pogány rómaiaktól bérelték az adószedés jogát és a bérösszeg sokszorosát hajtották be a népen, s még a tetéjében törpe is, ezért egy fügefára kellett felkapaszkodnia, hogy láthassa az Urat... Zakeus még hozzá dúsgazdag ember is, akinek személye ezért gyűlöletes volt a szegények és az első keresztyének közösségei előtt.

És ezt az embert Jézus Ábrahám fiává tette. De vajon mi befogadnánk házukba egy fiatal gonosztevőt, hogy gyermekeink játszótársa legyen?

A Krisztushoz és az általa megteremtett új emberiséghez való tudatos hozzátartozás olyan mélyreható változást okoz, amely elsimít minden ellentétet, meghalad minden természetes vérségi és lelki kapcsolatot... Azonban nagy reménységre van szükségünk, amíg mindez valóra válik. Ezentúl Jézus közös asztalhoz ül le velünk, hogy hozzá-

szoktasson bennünket ahhoz, hogy mi is felülemelkedjünk a különböző arcok és kultúrák különbségein.

A messiáskirály Jézus bevonulása Jeruzsálembe

Luk. 19,28-40

Virágvasárnapi körmenet C év

Lásd a Máté- (21,1-11) és Márk-Evangélium (11,1-10) megfelelő részeihez írt elmélkedéseket (122. és 152.1.).

Nem vagyunk többé halálraítéltek A feltámadás kérdése

Luk. 20,27-38

32. vasárnap C év

Jézus szemében a test feltámadásának legfontosabb bizonyítéka az a szövetség, amit Isten a pátriárkákkal kötött, mert Isten nem akar már többé életközösségekben élni azokkal, akik halálra vannak ítélve. De ami őseinkre áll, ugyanaz érvényes reánk is; ha ugyanis azt állítanánk, hogy Isten csak ideiglenesen szeret bennünket, addig, amíg élünk, vagy megfélemez az atyai jóindulatáról, amivel szeret minket, ez azt jelentené, hogy Isten nem igazi Isten. Ha szövetséget kötött velünk halandókkal, úgy örökké kitart mellettünk és a halál sem szakítja meg véglegesen ezt az elkötelezettségét.

De hogy mi lesz a sorsunk a feltámadás után, arról vajmi keveset tudunk, mert Jézus erről nem sokat beszélt. Ha az angyalokhoz hasonlít bennünket, úgy ez pusztán képletes beszéd, amivel arra hívja fel figyelmünket, hogy az örök élet földi hasonlatokkal nem fejezhető ki.

Kereszténynek megmaradni Jövendölés a világ végétől

Luk. 21, 5-19

33. vasárnap C év

Jézus szívesen használja ezt a kifejezést: Mindez be fog következni, akár a szenvedését, akár az első keresztények üldözését, akár Jeruzsálemnek, vagy egy túlságosan konszolidálódott egyház ideiglenes felépítményének pusztulását jövendöli meg. De vajon nem fatalizmus ez? Részben talán az, mert az emberi lét arra van teremtve, hogy folytonosan vállalnia kell a pusztulás, a kudarc és a szenvedés kockázatát.

Valóban, minden lázadó csoportnak bátran szembe kell néznie az üldözéssel és megpróbáltatásokkal, mert a nyugodt élet, a biztonság, a menekvés és a megfutamodás elsenyveszt és férfiatlanná tesz. Jézus arról biztosít bennünket, hogy csak akkor részesülhetünk az Istennel való bensőséges kapcsolat kiváltságában, ha vállaljuk a szenvedés küzdelmét.

Jézus nem ígér apostolainak sikert, amit ez a hatalmas templom jelképez, hanem éppen ellenkezőleg, csak akkor lehetnek az Ő tanítványai, ha éppen úgy mint Ő, bátran szembehelyezkednek a hatalmasok haragjával és nem bíznak más segítségben, mint az evangélium szavának és bölcsességének meggyőző erejében. Ha az Egyház csupán az igazság erejére támaszkodik és türelemmel kívárja, hogy elvégezze saját munkáját, úgy önmaga is képes megmenteni életét és nem fog rácáfolni Krisztus szenvedésének értelmére.

Mindennek megvan a maga végső célja **Krisztus második eljövetele**

Luk. 21,25-28,34-46

Advent 1. vasárnap C év

Jézus ebben az evangéliumi szakaszban megjövendöli Jeruzsálem pusztulását, amely mögött egy más értelem is rejlik: a világ vége, mint ahogy Kelet más városai is meg fogják tapasztalni ezt az óriási katasztrófát.

Egyesek számára ez a város pusztulását, halálát és lerombolását fogja jelenteni, mások számára pedig a végső célt nyilatkoztatja ki, amely felé az egész lét halad: az Emberfia eljövetelét.

Jézus megtanít bennünket arra, hogy ki tudjuk olvasni a városok és kultúrák életéből, éppenúgy, mint az Ő saját életéből is, hogy egy személy vagy város halála nem jelent visszatérést a semmibe, hanem egy sokkal mélyebben rejlő végcél kinyilatkoztatását: Jézus Krisztus uralmának eljövetelét.

Virrasztani annyit jelent, mint kiolvasni a dolgok közvetlen és közeli vége utáni végső célját, azt, hogy nem a halálé a végső szó az élőlények és dolgok világában, hanem a saját elmúlásunk, a közösség, a kultúrák és egyházi intézmények halálának elfogadása azt jelenti, hogy felfedezzük e felszínes és esetleges célok mögött a mélyebb és döntőbb célt: Isten uralmát és végső győzelmét a halál és minden pusztulás, elmúlás felett.

A titokban elköltött eucharisztikus lakoma **Az Utolsó Vacsora**

Luk. 21,37-22,38

Virágvasárnap C év

Luk. 22,14-23-25

Lukács itt valószínűleg az utolsó vacsora legrégebbi szövegváltozatát hozza, (14-18 vv.) amikor elmondja annak

búcsúvacsoráját, aki a halálba megy. Az evangélium mindjárt e legelső szövegváltozat után áttér egy másik ősi hagyomány előadására, amely a kenyér és a bor szimbolikájával, valamint az Istennel való szövetséggel foglalkozik, ami azt fejezi ki, hogy ezt a szövetséget Valaki vérével pecsételte meg, amely mindenkiért kiontatott a bűnök bocsánatára (19-20 vv.). Azonban Lukács e kettős eucharisztikus hagyományt úgy adja elő, hogy kihangsúlyozza azok összefüggését, amikor elmondja, hogy Júdás miként készíti elő és viszi végbe romboló művét; (1-16 és 21,23 vv.): valamint az apostolok miképpen vitatkoztak és versengtek azon, hogy melyikük nagyobb és kit illet meg közülük az első hely az asztalnál (24-27 vv.). Majd Jézus megjövendöli, hogy Péter el fogja árulni (31-34 vv.). Lukács utalt e vacsora titkos jellegére is: Jézusnak bujdosnia kell s ezért egy barát házában tartják meg a búcsúvacsorát, nevét azonban nem közli, nehogy emiatt kellemetlensége legyen.

Ilymódon Jézus eucharisztikus lakomája még nem a valóságos szenvedését jeleníti meg, hanem ez annak csak elővételezése, melyben minden szimbolikus jelentőséget nyer és nem a valóságot fejezi ki, hanem mindennek mélyebb, rejtettebb értelme van: Jézus küszöbönálló kereszthalálára utal. Ennek bizonyossága Jézus két ígérete (28-30 és 32), amely a jövőben be fog teljesedni, amikor az ideiglenes elválás válaszfalai leomlanak és a kölcsönös kapcsolatok, segítségnyújtás egy napon valóra válik.

A békeszerző

Jézus Krisztus kínszenvedése

Luk. 22, 14-23, 56 Virágvasárnap C év (folytatás)
 Luk. 23, 35-43 34. (Krisztus király) vasárnap C év

Lukács Jézus szeretetének és irgalmának evangelistája. Nem csodálkozhatunk tehát azon, ha e kettős szempont

fényében írja le Jézus szenvedésének eseményeit. A harmadik evangélium, Jézus keresztútját követve, abból a gondolatból indul ki, mennyire szerette Isten az Ő Fiát és minden embert, még a bűnösöket is.

Lukács nem hallgatja el azokat a súlyos vádakát, amelyek a zsidókat és Jézus tanítványait terhelik, azonban miért feszegetse a felelősség kérdését, amikor Jézus vére mindenkit megváltott? Ezért nem említi meg, hogy a tanítványok elaludtak a Getszemáni kertben és elszaladtak az Ő elfogatásakor, nem írja le a főpap átkát, sem pedig a katonák gúnyolódását, úgyszintén Jézus elhagyatottságát sem, de nagy gonddal sorolja fel azokat a hozzátartozóit, barátait és tanítványait, akik körülvették keresztjét és részt vettek szenvedéseiben.

Jézus kínszenvedése a megbocsátás folytonos csodájává válik: Pilátus ebben az evangéliumban sokkal ártatlanabbnak látszik, mint ahogy a többi evangélista leírta, a katoná levágott füle nyomban meggyógyult. Jézusnak még arra is van ideje, hogy szeretettel nézzen az Őt megtagadó Péterre, hogy ezzel bűnbánatra indítsa. Nincs Jézusnak egyetlen szava sem a kereszten, egészen az elkeseredés szaváig, amelyeknek Lukács ne adna megbocsátó és irgalmas értelmezést. Így pl. amikor a jobb latorhoz szól, vagy amivel a gúnyolódásokra válaszol, vagy amiket a százados szájába ad. Egész evangéliumát a kiengesztelődés szelleme hatja át, így még azt is megemlíti, hogy a két engesztelhetetlen ellenséget, Heródest és Pilátust, Jézus kínszenvedése hozza össze, hogy újra kezet rázzanak, mint ahogy az az egyházban is történik, itt azonban a zsidó és a pogány világ találkozott egymással.

Az Atya szeretete szintén folytonosan rásugárzik Fiára, és hogy Lukács ezt még jobban kiemelje, módosítja Jézusnak a Getszemáni kertben elmondott imáját, kihangsúlyozva az Atya és a Fiú bensőséges gyengéd viszonyát. Hasonlóképpen kifejezésre juttatja, hogy az Atya leg-

főbb gondja, hogy Fiát a haláltusája során megerősítse.

Bármilyen érthetetlennek látszik is a megpróbáltatás, amelyet Jézusnak el kell viselnie, Isten jelenlétét bizonyítja és ez szeretetének és megbocsátásának egyedülálló szentsége. A keresztt pedig a megbékélés, kiengesztelődés, valamint Jézus áldozatának művévé válik és ez az a termékeny és hatékony eszköz, amellyel még legádázabb ellenségeit is egységbe gyűjti.

Nincs itt, feltámadt!

Az üres sír

Luk. 24, 1-12 A nagyszombati szertartás miséje C év

Jézust Poncius Pilátus keresztre feszítette. Ez az esemény oly világos és tagadhatatlan tény, hogy még a történelem is feljegyezte. De hogy állunk a feltámadásával?

Ez húsvét hajnalán bizonyosodott be. De míg Máté számára ez az új élet hajnala, addig Márk számára titokzatos pirkadat; Lukács pedig mindössze arra szorítkozik, hogy megemlíti az asszonyok sietségét... e lényegtelen történelmi részletet.

Máté evangéliuma szerint az asszonyok beszélgettek egymás között, Márk szerint hallgattak, Lukács pedig azt állítja, hogy az apostolok nem hallgattak a szavukra.

Máté szerint apokaliptikus angyal hirdette Krisztus feltámadását, Márknál egy ifjú ember, Lukács két férfit említ, akik az evangélium és Jézus szavainak értelmezéséről beszélgettek.

Lukács és János válaszolnak fenti kérdésünkre: A nagy esemény: az üres sír. Hiába akarunk látni, vagy szemünket a földre szegezni (5 v.), Péter sem látott mást, mint az ott heverő lepleket (12 v.)

Meghalt a halál, mindössze ez történt és ez az, ami Pétert meglepte.

Lukács a továbbiakban kifejti, hogy Mózesről kezdve a prófétáig, a legfennségesebben szárnyaló zsoltárokon keresztül, a dicsőség mindig a szenvedést követi, mint a nap az éjszakát és az élet a halálból sarjad. Éppen ezért mondja a Szentírás, hogy az, aki leszállt „a holtak közé”, hozta el nekünk az életet.

A kenyértörés

Az emmauszi tanítványok

Luk. 24, 13-35

Húsvét

Luk. 24, 13-35

Húsvét utáni 3. vasárnap A év

Amikor a deportált keresztények titokban mutatták be a szentmisét, a mártírok és az első keresztény egyházköz-ségek eucharisztikus élményét elevenítették fel, újra át-élve az emmauszi tanítványok húsvéti örömet.

Ők valóban azt kérdezték egymástól, vajon tényleg megszabadultak-e, mint ahogy várták, mert nem értették, miért kellett szenvednie Annak, akiben annyira bíztak s ezért halálán megbotránkoztak.

E két tanítvány eljött Jeruzsálemből. Azonban Lukács olvasói emlékeznek arra, hogy mikor Jézus felment Jeruzsálemba, kifejtette apostolainak, hogy vállalnia kell a Szenvedő Szolga tövises útjának kockázatát, hogy elfogják és halálra adják. (v.ö. 9, 44-45) Mert a Messiás megdicsőülése csak így következhetik be. „De azok – amint Lukács mondja – nem fogták fel e szavak értelmét”.

„E szavak mindaddig rejtve maradtak” míg az első keresztények az „Ő nevében” össze nem jöttek és ki nem alakították a „kenyértörés” liturgiáját, vagyis a szentmisét, amelynek bemutatása során, elővették a Szentírást és „megértették” belőle a próféták és a Messiás kockázatos hivatását, akiket ők hirdettek és a Biblia szavain közösen elmélkedve, igazolva látták tanúságtételük forra-

dalmi jelentőségét és megtalálták kockázatos életük értelmét, a közösség melegét s ebben a testvéri közösségben és szentségben megtapasztalták azt a meghökkentő titkot, hogy Krisztus állandóan közöttük van.

Szentmise és tanúságtétel **Jézus megjelenik az apostoloknak**

Luk. 24,35-48

Böjt 3.vasárnap B év

Jézus feltámadása óta minden szentmise húsvét, ahol a keresztyények összejönnek és Krisztus megjelenik közöttük. (v.ö. Máté 18, 19, 20) Halálát hirdetik (v.ö. 1. Kor. 11,26), amely valóságos halál volt, mert átluggatták kezét, lábát és Jézus most az eucharisztia gesztusával nyújtja felénk testét, hogy megtapintsák.

A liturgikus újjongás túlradó örömmel tölti el szívüket, anélkül azonban, hogy választ tudnának adni minden kérdésre. De e testvéri közösségben Jézussal elköltött vacsora forró légköre és családi bensősége minden kételyt eloszlat. Szava jelen van az evangéliumban, amely új és időszerű értelmet ad a régi szentírási szövegeknek. Végül ezt a liturgiát az apostolok jelenléte teszi hitelessé, akiknek tanúságtevő szerepét az újszövetségi áldozat bemutatója veszi át.

Ő az, aki minden vasárnap elbocsátja a népet, a gyülekezetet, hogy hirdessék a városban húsvét üzenetét, amelynek „mindnyájan tanúi vagyunk”.

Megismerni az Urat valódi mivoltában **Jézus búcsúbeszéde**

Luk. 24,46-53

Áldozócsütörtök C év

Az utolsó vacsora után Jézus magával vitte apostolait az Olajfák hegyére és ott azt kérte tőlük, hogy imádkoz-

zanak. Három nappal később, egy újabb vacsora után, szintén ugyanoda vezette őket és ekkor történt, hogy „szemük megnyílt”. Mert az, akit csütörtökön láttak, akit mint gonosztevőt hallgattak ki és tartóztattak le, most vasárnap újra mint Uruk jelenik meg. De most nem a fáradtság veri le lábukról, hanem a hála és imádás kényszeríti térdre őket.

Most már „megértették” Őt s egész életük imádsággá és csodálattá válik s létük mindennapi színtere új templom-má magasztosul.

AZ EVANGÉLIUM SZENT JÁNOS SZERINT

BEVEZETÉS

Amikor a szinoptikus evangéliumok után Jánosé-ra térünk át, az az érzésünk, mintha más világba kerültünk volna. Az elbeszélte események nem azonosak, a stílus ugyancsak különböző, sokkal titokzatosabb, sokkal inkább tanító jellegű, a hang ünnepélyes. Az elgondolás csak lassan, szakaszosan bontakozik ki, ugyanazok a kifejezések térnek vissza újra meg újra, aminek bizonyos egyhangúság a következménye, de az is, amit szinte liturgikus ritmusnak nevezhetnénk.

Amint mondtuk, az elbeszélte események – néhány jellegzetes részlet kivételével – újak. Számuk nem nagy, és nyilvánvalóan szimbolikus jellegük miatt kaptak helyet az elbeszélésben. Néhány évvel ezelőtt egyes szentírásmagyarázók azt gondolták, hogy ebből érvet kovácsolhatnak az elmondott események történetiségének kétségbevonására. Azóta bebizonyították, hogy a negyedik evangéliumban lefektetett hagyomány ugyanúgy megbízható, mint az, amit a szinoptikus evangéliumok hoznak, sőt, néha talán még felül is múlja azokat. Például az időrendi és földrajzi részletekben. János evangéliuma tehát ugyanúgy, tanúja a történelem Jézusának, mint az első három evangélium.

Ha azonban nem lehet szimbolizmust és történelmet egymással szembeállítani, ha – miként ezt megállapították – a negyedik evangéliumban a szimbolizmus azonos magukkal az eseményekkel, és magukból a történetekből adódik, akkor meg kell állapítani, hogy János nézőpontja külön-

bözik a szinoptikus evangéliumokétól. Ha János ki is domborítja Jézus emberi vonásait, földi életének valóságát, Márknál, Máténál és Lukácsnál sokkal jobban – és elsősorban –, arra törekszik, hogy Jézus életének eseményeiben a lelki, isteni, dicsőséges vonatkozásokat tárja föl. Joggal állapították meg, hogy bár János nem is említi a Tábor-hegyi megdicsőülést, egész evangéliuma annak fényében fürdik. Ennek megfelelően Jézus életét úgy mutatja be, mint epifániát, az Isten Igéjének kinyilatkoztatását. A test nem tudja eltakarni az Isten Fiának dicsőségét, amely ellenállhatatlanul átragyog Jézus emberségén. Így, amikor a szenvedéstörténetben Jézus elébe megy azoknak, akik elfogatására jönnek, azok meghátrálnak és a földre esnek. Miért? Azért, mert Jézus személyében szemtől-szembe kerültek az Úrral. Két vers világosan mutatja János nézőpontját. A prológusban ezt írja: „Az Ige testté lett... és mi láttuk az Ő dicsőségét” (1, 14), a befejezésben pedig még meg is erősíti ezt: „Mind-ezek azért íratlak meg, hogy elhiggyétek, hogy Jézus a Krisztus, az Isten Fia” (20, 31).

Ennek a dicsőséges nézőpontnak ellenére János evangéliuma feszült drámai jelleget árul el. Jézus élete úgy áll elénk, mint kozmikus méretekben folyó könyörtelen küzdelem, mint kíméletlen párviadal a Világosság és Sötétség, Élet és Halál, az Istenfia és a Világ Fejedelme között. Az egész evangéliumon végig a küzdelem nem lankad, sőt egyre keményebbé válik, hogy azután Jézus elítéltetésében érje el kiféjletét. Ennél a mozzanathoz úgy látszik, mintha a Sötétség elnyelte volna a Világosságot. De pontosan ez az a pillanat, ez az az „óra”, amikor a távlatok hirtelenjében egészen megváltoznak. Paradox módon az elítélt úgy nyilatkozik meg, mint a világ ítélője,

a keresztfeszített, mint a győztes. A halál órája igazában a dicsőség órája.

A negyedik evangélium drámaisága abban is megnyilvánul, ahogyan az ítélet Jézusának eljövételét bemutatja. Már Jézus megjelenése bizonyos megoszlást eredményezett az emberek között, mert döntő módon választaniok kellett az élet és a halál között. Ítéletük a végső időkből már előre vetítődik a jelenbe, magába a választásba: „Aki hisz benne, az örökké él, de aki nem hisz, azt már elítélte” (3, 18, 36). Miért van ez így? Azért, mert Jézus, és egyedül Ő az út, az igazság, az élet és a világosság. Az Ószövetség nagy messiási jelképeivel kifejezve, mert Ő a Bárány, aki elveszi a világ bűnét (1, 29), az élet kenyere a manna helyett (6, 35), a jó Pásztor (10, 11) stb. Jézus ellen foglalni állást, elutasítani az Ő követését, valójában annyit jelent, mint elvágni magát az élettől, megmaradni a bűnben, előnyben részesíteni a sötétséget. János szerint az emberek aszerint, hogy Jézussal vagy Ő ellene vannak-e, az életben vagy a halálban vannak. Középút nincs. Az evangélium hirdetése tehát választó vonalat húz az emberek közé. A jelen döntése pedig az örökkévalóságra érvényes.

Végezetül, a negyedik evangélium a szeretet evangéliuma. Senki sem állította ennyire ragyogásba az Atya szeretetét, mint ez az írás: „Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta érte”, sem a Fiú szeretetét övéi iránt: „Mindvégig szerette őket” (13, 1), állítja János. Ezzel pedig azt akarja mondani, hogy szeretetében elment a lehetőség legvégső határáig. És még egyet! Egyik evangélium sem viszi vissza az új törvényt oly nyomatékosan a felebaráti szeretet parancsára, mint Jánosé: „Amiként én szerettelek benneket, ti is szeressétek egymást” (13, 34; 15, 12).

SZENT JÁNOS

A mondatnak ige nélkül nincs értelme

Előszó

Ján. 1, 1-18

Karácsony

Karácsony utáni 2. vasárnap

„És az Ige testté lett.” Vajon tényleg testté lehet a páranál is megfoghatatlanabb Ige?

Isten nem szóval, hanem egy pólyába takart és jászolban fekvő gyermek által nyilatkoztatta ki magát, aki még nem tudott beszélni és egy keresztrefeszített elítélt mondta ki Igéjét, aki már nem tudott beszélni. Isten gyengeségben és némaságban nyilatkoztatta ki magát. Beszédes némasága ezentúl annak bizonyága az emberek előtt, hogy Isten nem hallgatott. Szava nem csupán elhangzott szó, hanem megtestesült Ige.

Mióta az emberek vágnak Isten után, fokozottan érzik távollétét, mivel nem tudják jelenlétét megtapasztalni, hiszen „Istent senkisémet láttam.” Ez azonban nem akadályozta meg őket abban, hogy sok mindent elmondjanak arról az Istenről, aki továbbra is távollévő és ismeretlen marad számukra; a bölcsek Mózes, a törvény, sőt még Keresztelő Szent János és a tudósok ellenére is.

Istenről elmondott szavaik bőségének ugyanis nem volt meg az az ékesszóló ereje, mint amivel az Ő élő szava rendelkezik. Éppen ezért Jézus mondta ki az „utolsó szót”.

Ez az Ige ad csak értelmet minden mondatnak, általa válik összefüggővé az emberi beszéd. Nem kiegészítő vagy pótigazságokat hirdet, hanem ő maga az Igazság, aki megvilágítja azt, amit nem értünk, hiszen egyedül Ő ad világosságot.

Márpedig csak a fény adhat árnyalatot a szónak és az igazság metsző élességet. Mert ennek az Igének az a küldetése, hogy ellentmondjon, sőt néha elvessen vagy el-

taszítson. Éppen ezért Isten Igéje elevenünkbe vág és látható, tapintható, érzékelhető formában jelent meg közöttünk.

„Ki vagy te?”

Keresztelő Szent János tanúsága

Ján. 1, 6-8, 19-28

Advent 3. vasárnap B év

Keresztelő Szent János rámutat a Messiásra. De előbb a nép vallási vezetői kivizsgálták igazhitűségét, vajon Illés-e, aki újra eljött a földre, vagy az a másik próféta, akiről Mózes megjövendölte, hogy a Messiás előhírnöke lesz.

Keresztelő János azonban csak a Messiás szóvívője kíván lenni, hogy felhívja a nép figyelmét arra az Ismeretlenre, aki az emberek közül támadt, pedig ők azt várták, hogy a mennyből fog alászállni.

Advent idején az Egyház újra visszaidézi a Messiás-várás hangulatát, a sóvárgást az után, aki elhozza majd a békét és a testvériséget a népeknek. És a mai emberiség, amely felméri annak az óriási vállalkozásnak horderejét, amit az úrkorszak eljövetele jelent, újra felteszi a kérdést az Egyháznak: „Mit mondasz önmagadról?”

Erre a kérdésre az Egyháznak Keresztelő Szent János bátorságával és alázatával azt kell válaszolnia: „Én nem vagyok a Messiás. Nem vagyok a nyugati kultúra szellemi hagyományainak letéteményese, nem tudok választ adni minden kérdésre, én csak Krisztus visszhangja vagyok.”

Valóban az Egyház csak Krisztus erejéből, Őáltala, Őbenne, Őérette létezik és az emberiségnek azt feleli: „Én mindössze Krisztus szóvívője vagyok. Hiszen Ő már itt van köztetek, reményeitekben, küzdelmeitekben, emberszereteteitekben.” Az Egyház egyetlen büszkesége az,

hogy ismeri és meghirdeti Azt, akire az emberiség várakozik és akit a sötétben tapogatózva keres.

A jövő embere már itt van közöttünk – hirdeti az Egyház a világnak.

A keresztségnek új tartalma Isten báránya

Ján. 1,29-34

2. vasárnap A év

János egy régi közismert kézmozdulatot tesz: vízzel keresztel. Előtte már számos zsidó szerzetes részesült a vízkeresztségben, hogy előkészüljön a Messiás eljöveteleire.

Ennek a szertartásnak azonban egészen új jelentősége van, mert azt fejezi ki, hogy az igazi keresztség nem a vízzel, hanem a Szentsélekkel való megkereszteltetés.

Amikor később az evangélista ezt a jelenetet leírta, már sokkal többet mondhatott Keresztelő Szent Jánosnál: „Én magam láttam és tanúsítom, hogy Ő az Isten Fia”, mert látta, hogy Jézus valóban Isten bárányaként feláldoztatott. De ahhoz, hogy hűségesek legyünk az evangéliumhoz, nem elégséges, hogy többnyire még öntudatlanul, vízzel leöntessünk, hanem, hogy elragadjon bennünket ez az újdonság, ez a tűz, a Lélek jelenlétének jele, Aki Jézus keresztsége óta minden ember éltető lelke kíván lenni.

Történelmi személy, vagy misztikus jelenés? Az első tanítványok meghívása

Ján. 1,35-42

2. vasárnap B év

Az evangélium kezdete óta felmerül Jézus történelmi személyiségének problémája. Keresztelő Szent János kijelenti, hogy nem ő a Krisztus és miután Őt bemutatta,

el kell válnia tanítványaitól, mert egyedül Jézus méltó arra, hogy Őt kövessék.

Ez a dráma az egész evangéliumon keresztül folytatódik, ami a tanítványoktól megköveteli, hogy Jézust válasszák és elszakadjanak Keresztelő Szent Jánostól, amint később ugyanúgy szakítaniok kell majd a zsidókkal (a farizeusokkal).

De ebben a választásukban már olyasvalami épül, ami majd állandó „lakásul” szolgál (38-39 vv.) és oly szilárd lesz, mint a sziklára épült ház, ahogyan azt Jézus Péternek jelezte. Ezentúl Jézus már az Anyaszentegyházában lakik és azok a jelek, amelyeket Szent János ezzel kapcsolatban használ, elválaszthatatlanok a Krisztusban és a názáreti Jézusban való hit jeleitől.

Azonban ezek a jelek pontosan meg vannak határozva és adatokkal alátámasztva, amikor pl. Szent János azt mondja: „Aznapi nála maradtak. Ez a tizedik óra körül történt”. De elmélkedve át is gondolta, s így tanúbizonyosságul szolgálnak.

Szent Jánosnak nincs egyéb célja, mint hogy az evangélium jeleit láthatóvá tegye és rámutasson azok jelentőségére („jöjjetek és lássátok”), hogy ha majd találkozunk a kereszttel és az Egyház titkával, mi is „lássunk és higgyünk” („látott és hitt”).

Milyen menyegzőre vagy meghíva?

A kánai menyegző

Ján. 2, 1-12

2. vasárnap C év

A jó bor mindig jókedvre hangolja az embert. Ha viselkedünk az emberiség történetének eseményeit, egészen Krisztus eljöveteleig, úgy mi is elmondhatjuk a násznaggyal: „Valóban te a végére tartogattad a jó bort.” Az evangéliumi lakodalom még ma is felvidítja mindazokat,

akik hivatalosaknak érzik magukat e menyegzőre. Sem a Lélek részegsége, sem pedig az evangélium új korszaka nem készítheti minket arra, hogy visszasírhassuk a régi kancsók ízetlen lőrését. Jézus érintésével mindent megváltoztat és megújít. Ezt még azok a testvérei (12 v.) is tanúsítják, akik minden vasárnap összejönnek, hogy „kelyhet ürítsenek” az ő emlékezetére.

Jézus Krisztussal eljött az az „óra”, amelyet a próféták vártak, amikor Isten „menyegzőt ül az emberiséggel” (62,2-5). De ez az óra akkor fog véglegesen ütni, amikor megkínzott testének oldalából vér és víz serked ki. De Kánában már elérkezett a dicsősége.

Ezen az egyetemes nagy ünnepen jelen van az „Asszony”. Egykor Ádám oldalán ő jelképezte az emberiséget, később a kereszttel még mindig az élő anyját képviseli, ma pedig Mária alakjában az Egyházat jeleníti meg, aki mindent megtesz annak érdekében, hogy az emberek közösen ünnepelhessenek. Ő ennek a nagy jele és a hit ébresztője.

Az ideiglenesség dinamikája

A templom megtisztítása

Ján. 2, 13-25

Böjt 3. vasárnap B év

Az ószövetségi Templom hamarosan feleslegessé válik, mert az Istennel való kapcsolat nincs zárt helyhez kötve. Krisztus maga lesz Isten jelenléte mindnyájunk számára, mindenütt és mindenkor. A feltámadás Krisztus testét háttérbe szorította, amely ily módon az emberiség új életterévé vált, ahol személyiségét mindenki teljes mértékben kibontakoztathatja.

Ha azonban a Templomnak el kell tűnnie, miért építi fel Jézus helyébe még is az emberi méltóság templomát? Azért, mert ezzel az Ószövetség álmát valósítja

meg: oly szentélyt emel, amelyet nem a pénz csörgése tölt be és ahol úgy hirdeti az ígét, hogy kihívja maga ellen a papok haragját (Máté 26, 61 és 27, 40).

De miért védelmez olyan ügyet, amelyről maga is tudja, hogy el fogja veszíteni?

Jézus tudta „mi lakik az emberben” (25. v.): ősi váltságos igény, olthatatlan szomjúság a szentség, a titok és a csoda után. Mit ér azonban mindez, ha csak azért hittek Benne, mert látták a csodáit (23 v.). Ez pedig igen gyenge hit, amelyben nem nagyon lehet bízni (24 v.). Azonban sok ember számára ez az az élet, amely az erős hithez vezet; Nikodémus, a samariai asszony és a királyi ember hite, e három példás személyé, akikkel a következő jelenetekben találkozunk.

Isten szívesen fogad minden feléje irányuló törekvést, bármilyen úton is akarja valaki megközelíteni, mégha az ember a kezdő lépéseknél is tart, mert az élő és igaz Isten a szívünket akarja, nem pedig szenvelgő érzelmeinket.

Tanúságot tenni az igazságról **Jézus és Nikodémus**

Ján. 3, 13-17	Szentkereszt felmagasztaltatása
Ján. 3, 14-21	Böjt 4. vasárnap B év
Ján. 3, 16-18	Szentháromság vasárnap A év

Nikodémus, a Nagytanács tagja, aki valóban az igazság ötvösműve volt, (2 v.) íme most felszólítást kap, hogy az igazságot tegye (21. v.). A sötétség leple alatt keresi fel Jézust (2 v.), aki kifejtéi előtte, hogy „aki az igazságot teszi, eljut a világosságra” (21 v.). Nikodémus azt hitte, hogy tudós mesterrel fog találkozni, (2 v.) de rájön, hogy Ő a világ világossága. Azt hitte, hogy Jézus Istentől rendelt tanító, (2 v.) de felfedezi, hogy Istenember (21 v.). Végül pedig azt várta, hogy az „Em-

berfia" ünnepélyes külsőségek között harsonaszó közepette ítéli meg a világot (13 v.), márpedig az ő megítél-
tetése csendben, a szíve mélyén fog bekövetkezni. Ebben a nagy elhagyatottságában vagy elfogadja, vagy elveti Isten egyszülött Fiának (18 v.) hívását, amellyel mindenkit felszólít a hitre.

Az ítélet tehát nem abban áll, hogy az Örök Bíró a dolgokat végleg elrendezi, hanem az én válaszmom Jézus felszólítására, hogy mindenkivel igazságosan járjak el és így fényt derítsek a világra.

Kút a sivatagban **Beszélgetés a samariai asszonnyal**

Ján. 4, 5-42

Nagybőjt 3. vasárnap A, B, C év

E szentírási szöveg négy témát érint, amely közül kettő Jézus személyét érinti: a víz (1-15 vv.) és a kenyér (31-34 vv.) a másik kettő pedig: a lélekben végzett istentisztelet, (21-24 vv.), valamint a termés (35-37 v.) az Egyház küldetését jelzi.

A friss víz nagy áldás a sivatagban, mert mindent paradicsommá varázsol (Iz. 58, 11), amely a messiási kor előképe. Jézus azonban sokkal tovább megy e jelképnél, amikor kinyilatkoztatja, hogy Ő az élő vizek forrása és az a víz, amit Ő ad, Isten Leleke. A kenyér szintén olyan fizikai szükséglet, amelynek beszerzésére az apostolok törekednek. Jézus azonban kijelenti, hogy az Ő mindennapi kenyere az Atyával való bensőséges kapcsolata.

Jézus, mint a lélek forrása az emberek között, megszünteti az eddig érinthetetlen tabukat és vallási előírásokat, mert mindazok, akiket e Lélek éltet, már ezentúl érvényes istentiszteletet végezhetnek és nincsenek kirekesztve a Lélek kiáradásának áldásaiból. Továbbá megjövendőli az Egyház váratlan növekedését.

Ezért nem szabad, hogy elszomorítson bennünket az Egyház látszólagos sikertelensége, hiszen Jézus megjövendölte, hogy ott is bőséges aratást fog betakarítani, ahol nem is vetett, mert a Szentlélek minden ember lelkében munkálkodik és titokzatosan felszítja a kegyelmi életet.

De vajon a hitújjoncok és a megtértek a nagyböjt folyamán valóban felfedezik-e magukban a Szentlelket és kitarják-e szívüket a kegyelem befogadására?

Kielégíthetetlen éhség **A csodálatos kenyérszaporítás**

Ján. 6, 1-15

17. vasárnap B év

Jézus oly bőségben szaporítja meg a kenyeret, hogy az az éhezők igényét messze felülmúlja. Ez az ő pazar nagylelkűsége jel, ami kifejezi, hogy az, aki ma a tömeget a jóllakásig táplálta, ugyanúgy ki akarja és ki is tudja elégíteni mindazt az éhséget, amely az emberi szívek mélyén lappang. A közeli húsvétra való utalással az evangélista világosan az Oltáriszentségre céloz, amelyben Jézus válik az élet kenyérévé.

A tömeget elkápráztatja a csoda, amely Jézusban új Mózeszt, a kenyérben pedig új mannát lát s úgy érzi, hogy jövője biztosítva van. Azonban ebben félreértették, mert Jézus nem törekszik sem tekintélyre, sem népszerűsége, sem nem kíván alázatos és hálás alattvalói felett uralkodni, akik csüngenek szaván. Hanem éppen ellenkezőleg, elvegyül a tömegben és észrevétlenül eltűnik. Az, aki éhségüket csillapította, egyáltalában nem gazdag, hanem ugyanolyan nincstelen, mint ők.

Nekünk, akik egy olyan világban élünk, ahol a szociális egyenlőtlenség az égbe kiált, bátran meg kell hirdetnünk az evangéliumot, amely sürgetően megköveteli,

hogy megosszuk kenyerünket, szellemi javainkat és békés életünket mindazokkal, akik éheznek; de fel kell ismer-nünk azt is, hogy mindnyájan ki vagyunk éhezve az Is-tenre.

A közös asztalnál osztozni Krisztus testében annyit je-lent, mint mindenünket megosztani testvéreinkkel.

Jézus a mi mindennapi kenyerünk **Az eucharisztikus beszéd**

Ján. 6, 24-35

18. vasárnap B év

A tömeg táplálása a pusztában valóban látványos mu-tatvány volt, azonban nem a csodás kenyérszaporítás a fontos, hanem Jézus személyének a titka.

A zsidók történetében a kenyérszaporítás előzménye a manna volt, de a lényeges nem az, hogy a mennyből hul-lott alá, hanem, hogy Isten jelenlétét bizonyította, a-mely sokkal nagyobb erőt ad, mint a testi táplálék.

A régi bölcsek olyan titokzatos lakomáról álmodtak, ahol mindazok kielégítést nyernek, akik leginkább ki van-nak éhezve. Éhségüket és szomjúságukat azonban nem a kenyér íze és a bor zamata fogja kioltani, hanem a test-véri közösségben elfogyasztott lakoma ereje. (Példab. 9, 1-6)

Eljött az óra, mondja Jézus „amikor az Atya adja az igazi mennyei kenyeret, mert Ő maga száll le a menny-ből és ad életet a világnak”, s ez a kenyér táplálóbb, mint a manna. Ő is meghív mindenkit az istenközösség asztalához, Ő is felajánlja a közösen elfogyasztott kenyér örömét.

El kell tehát fogadnunk, hogy Jézus személye éppen-olyan fennkölt és mindennapi, mint a kenyér, hogy így megfejtjük e hétköznapi „jel” értelmét és felismerjük benne „Isten művét.”

A szagosome világszemlélete

Jézus az élet kenyere

Ján. 6, 41-51

19. vasárnap B év

„A mise nekem nem sokat jelent” – mondják egyesek. Valóban gyakran hiányzik a misehallgatók közösségéből a testvéri szeretet s az igehirdetést nem egyszer pletykálkodás követi, egyesek számára pedig az áldozaton való részvétel nem jelent egyben az emberiség közösségében való részvételt.

Azonban ez a történet olyan régi, mint maga a világ: már a zsidók is zúgolódtak a pusztában Mózes ellen, mert a mannát ízetlennek találták.

Később a bölcsek tanítványai nevetséges, szörszálhasogató vitákat folytattak, a helyett, hogy a valóságos élet értelmét keresték volna. S így a bölcsek tanítását lejárárták, akik pedig azt hirdették, hogy megtalálták az igazi életbölcsség titkát.

De a farizeusok is ugyanezeket az elveket vallották és szintén azért zúgolódtak Jézus ellen, mert nem ilyen szerény Messiást vártak. Ezért süketek maradtak tanításának befogadására, amelyre az Atyától kapott megbízást. Nem hallgattak az evangélium szavára és megvetették azt az életet, amelyet hozott nekik.

Ha az Oltáriszentséget ugyanolyan egykedvűen fogadjuk, mint ahogy Jézust honfitársai a kenyérszaporítás után, akkor az Ő szavát mi is csak szócséplésnek fogjuk tartani, ahelyett, hogy arra ösztöklélne, hogy nevében kérjük az Atyát. Akkor az Atyával való bensőséges kapcsolatunk kevésbé fog érdekelni bennünket, mint az üres önmagunkkal folytatott fecsegés és inkább saját erőnkre fogunk hagyatkozni, ahelyett, hogy elragadna bennünket az isteni élet ereje, amelyet a mennyei kenyér ad nekünk.

Ige és kenyér **Jézus az élet kenyere (folytatás)**

Ján. 6, 51-58

Úrnapja A év

Ján. 6, 51-58

20. vasárnap B év

Jézusnak ezek a kafarnaumi zsinagógában elmondott szavai, amiket Szt. János homiliává egészített ki és adott elő tanítványainak, választ ad minden hívő kérdésére.

Az Oltáriszentség ugyanolyan megdöbbenő a hívők számára, mint Jézus jelei voltak a zsidók számára.

Azonban azok, akik vasárnapról vasárnapra az élet kenyérével táplálkoznak, megértik, hogy az áldozás erősít meg bennünket abban, hogy hitünk mellett állhatatosan kitartsunk.

Húsvét tanúi, akik úgy „látták” a Feltámadottat, mint János és úgy hittek benne, mint mi, ettől fogva már a megdicsőült Jézust az Oltáriszentségben keresik, mint ahogy minden ember a kenyérből merít erőt élete fenntartásához.

Kihez menjünk? **Az igazi tanítványok**

Ján. 6, 60-69

21. vasárnap B év

Az Evangélium szava kemény beszéd. Aki komolyan veszi Krisztus szavát, az nyugtalanná és bizonytalanná válik. Azonban Jézus hallgatóinak még súlyosabb megpróbáltatásokat is el kell viselniök, mert ha az élet kenyéréről mondott szavait sem értették meg és megütköztek e kemény beszéden, mi lesz, ha majd keresztre feszítik? Vajon meg fogják-e érteni, hogy csak a kínszenvedés által juthat el mennyei dicsőségébe?

A hit nem csak elkötelezettséget jelent, hanem vállalnunk is kell érte a kockázatot. Márpedig kinek köte-

leznénk el magunkat, ha nem annak, aki bennünket kiválasztott, mert már eleve ismert és szeretett minket?

Az emberiség egyetemes ünnepe

A sátoros ünnep

Ján. 7,37-39

Pünkösdi vigiliája

Az az ünnep, amelyről János beszél, a sátoros ünnep volt, amikor a nép hálát adott a föld terméséért. Az ünnep utolsó napján egy pap vizet merített Siloe kútjából és azt az oltárra öntötte. Ezt a szertartást ima kíséretében végezte, amelyben esőt kért a vetés idejére. Mindez azt jelképezte, hogy a Szentlélek ereje ki fog áradni Isten népére.

De ma, amikor a tudomány kifürkészte az ég és a föld törvényeit, az esőért való imádságra már nincs többé szükségünk. Mivel így mindenfajta erőszaktól megszabadulunk, alkalmasabbá válunk Isten Lelkének kiesésére és befogadására.

Jézus hangos kiáltása nem valamiféle esőért esdeklő „szuperima”, hanem annak a meghirdetése, hogy ezentúl mindazokat, akik az élő víz forrásából merítenek, (mely az Ő szent szívéből fakadt a kereszten, Ján. 19,54) eláraszt majd a Szentlélek.

A kegyelem ideje

A házasságtörő asszony

Ján. 8,1-11

Böjt 5. vasárnap C év

Ma már annyira elnézők lettünk még a házasságtörő asszonyok iránt is, hogy Jézusnak ez a megbocsátó magatartása nem lep meg bennünket, sőt inkább a farizeusok és írástudók viselkedésén botránkozunk meg. A zsidók azonban Jézus korában természetesen egészen másképpen gondolkodtak.

Nincs azonban valami eltérés Jézus és a mi felfogásunk között? A mi elnézésünk mögött nem az a tény bújik-e meg, hogy a bűnt nem vesszük komolyan? Jézus ugyanis a fiatal nő bűnét egyáltalában nem akarja mentegeni s nem azzal vigasztalja, hogy vétke nem számít semmit, mert hiszen azt mondta neki: „Többé ne vétkezzél.” Jézus törekvése csak az, hogy az emberek ne átkodjanak meg bűneikben, s ne keseredjenek el, mert bízik mindnyájunk megtérésében. Erről azonban nem biztosít bennünket, csak bűnbánatra hív fel.

A hit útjai

A vakonszületett gyógygyítása

Ján. 9, 1-41

Böjt 4. vasárnap A, B év

A vakonszületett esete ugyanolyan reménytelen, mint a megöregött bűnösé.

Jézus azonban nem veszi el reményét és íme megtörténik a lehetetlen – a vak lát. A vak hite még nem nyugszik biztos alapokon, hiszen azt sem tudja, ki gyógyította meg és az a vallási környezet, amelyben élt, sem támogatta hitét; szülei elhagyták, szomszédai kételkednek gyógyulásában és a teológusok egy olyan Istenről beszélnek, aki nem nagyon hasonlít arra, akit e vak keres.

Amikor a vak Silóé vizében megkeresztelkedett, még csak gyenge hittel rendelkezett: nem ismerte Jézust, azonban ez az ember, aki ellentmond annak a botrányos társadalmi rendnek, ahol mindenki magára hagyta és még tanáccsal sem siettek segítségére, felkelti érdeklődését Jézus iránt, és megerősíti hitét. Amikor Jézus kinyilatkoztatja magát, a vak elnyeri a tökéletes hit kegyelmét s ebben a pillanatban felismeri azt, aki őt meggyógyította.

De vajon ilyen tökéletes-e a mi hitünk is? Meg tudjuk-e különböztetni a fákat az emberektől? Vajon nem mene-

külünk-e a problémák elől? Nem tévesztjük-e össze a hitet azzal az eszménnyel, amit róla alkottunk? Tudatában vagyunk-e annak, hogy hitünk mennyire tökéletlen? Megbotránkoztatnak és elkeserítenek-e minket is társadalmunk és intézményeink hiányosságai? Vagy elismerjük Jézust Urunknak és Istenünknek?

A juhok megismerik pásztoruk hangját **Jézus a jó Pásztor**

Ján. 10, 1-10

Húsvét utáni 4. vasárnap A év

Izrael megőrizte pásztor-királyainak emlékét, mint amilyen Dávid is volt, aki szelíd uralkodóként békésen kormányozta népét. És Ezekiel (34 fejj.) Pásztor - Messiást várt, aki nem önmaga javát keresi, hanem önzetlenül meggyógyítja sebesült juhait. Vagyis olyan lelki hatalom eljövetelét várták, amely biztosítja mindenkinek személyes jogait („nevükön szólítja juhait”), ahelyett, hogy csak az intézményt és az állam érdekeit nézné.

Jézus itt pásztorként mutatkozik be nekünk. Akik ezt a címet tőle megtagadják, nem értik meg szándékát és a juhoknak csak béresei vagy rablói.

Ha valaki pásztor akar lenni, ezen az „ajtón” keresztül kell bemennie. Az Egyház feladata nem az, hogy összehozza és megszámolja juhait, mert akkor csak béres marad, hanem gondoskodnia kell arról, „hogy életük legyen és bőségben legyen,” mert ez az, amiről a „juhok” felismerik az Egyházat.

Az egyéniség tiszteletbentartása **A jó Pásztor (folytatás)**

Ján. 10, 11-18

Húsvét 4. vasárnap B év

Ezt a közismert példabeszédet egyesek fenntartással fogadják. A városlakók emlékezetében a pásztor mindig né-

pies képzeteket ébreszt, a franciákat pedig a juhnyáj szükségképpen Rabelais híres Panarge alakjára és a bégető meghunyászkodásra emlékezteti.

Azonban ez a példabeszéd a jó Pásztorról, nem pedig az engedelmes juhokról szól. Amiről itt szó van, az a pásztor odaadása, nem pedig a juhok tanulékonyága.

Jézus nem arra hív fel bennünket, hogy megtagadjuk egyéniségünket, vagy hogy vakon bízzunk Benne. Azzal, hogy jó pásztornak nevezi magát, azt akarja kihangsúlyozni, hogy ezt a küldetését istenfiúsága címén birtokolja, szemben azokkal, akik hangos szóval hirdetik, hogy ők a nép hivatott vezetői, pedig a valóságban csak a népszerűséget hajhásszák.

Jézus azonban nem lázítja fel a tömeget, hanem csak felajánlja mindenkinek azt a bensőséges kapcsolatot, amely Őt az Atyához fűzi.

Nem azzal hízeleg hűséges kis nyájának, hogy megveti a rühös juhokat, vagy lenézi azokat, akik nem az ő aklából valók, mert „más juhok is vannak” és azokat is vissza kell vezetnie aklába.

A Jó Pásztort arról lehet felismerni, hogy „életét adja juhaiért”. Azonban ezt nem elkeseredésből teszi, mint azok, akiket sarokba szorítanak és nincs más kiútjuk, mint a halál.

Csak Krisztus mondhatta magáról, hogy „senki sem veheti el tőle életét.” Az embernek, aki megadja magát a halálnak, kinyilatkoztatta, hogy Ő a Fiú teljes szabadságával, tisztán szeretetből adta magát a halálra, hogy ilymódon győzze le azt, Jézus meg akarja értetni velünk – akik többnyire nem gondolunk másra, csak arra, hogy miként védjük ki a sorscapásokat – hogy napi önmegtagadásainkat, kényszerű lemondásainkat úgy fogadjuk, mint a halált.

Isten az ember „cinkosa” lett Jézus az Isten Fia

Ján. 10, 27-30

Húsvét 4. vasárnap C év

A zsidóság egyházi vezetői ugyanazt a kérdést tették fel, mint a főpap Jézus póré alkalmával: „Mondd meg nyíltan, te vagy-e a Krisztus?”

Amire Lukács szerint Jézus így válaszolt: „Ha állítom, nem hiszitek el, ha kérdezlek titeket, nem feleltetek.” (Luk. 22, 67-68)

Mit várnak a zsidók Jézustól? Hogy csatlakozzék a fennálló rendhez és elfogadja a régi bevált elveket. Ennek megfelelő Messiást várnak, ilyen fogalmat alkotnak Istentől. Azt várják, hogy Jézus hagyja jóvá ezt a felfogásukat és ennek megfelelően fogalmazzák meg kérdéseiket és feleleteiket, mert nem tudnak szabadon gondolkodni.

A hit szükségszerű előfeltétele, hogy szabadon válaszszunk. Ha kérdés formájában szólítanak fel, hogy válaszszunk, úgy felelet formájában kell kifejeznünk állásfoglalásunkat. És ez a válaszunk felboríthatja minden előzetes felfogásunkat.

„Ti nem vagytok az én juhaim.” Ez nem azt jelenti, mintha már előzőleg az emberek kétféle kategóriája létezne: azok akik képesek hinni és azok, akik nem.

Azonban vannak olyan emberek, (az Egyházon belül és kívül is) akik elzárkóznak bizonyos hullámhossz vétele elől, míg mások (az Egyházon belül és kívül egyaránt) fáradhatatlanul arra törekednek, hogy kapcsolatba kerüljenek a természetfeletti világgal.

Márpedig Jézusnak e szavai egészen félreérthetetlenek: „Én és az Atya egy vagyunk.” Az ismeretlentől való félelem sok embert a legkülönbözőbb hiedelmek karjaiba kerget. Jézus azonban felszabadít bennünket e félelem

alól, de nem a vallásgyakorlat biztonságát nyújtja, legyen bár új vallásról is szó. Krisztus kizár minden fanatizmust. Visszaadja Istenbe vetett bizalmunkat, s így bensőséges kapcsolatot létesít Isten és az emberek között. Most már a nagykorúságra törekvő emberek Istent „cinkosoknak” ismerhetik fel.

Szentől szembe a halállal **Lázár föltámasztása**

Ján. 11, 1-45

Böjt 5. vasárnap A, B, C év

Miután János felvázolta a házasságtörő asszony és a vakonszületett történetét, ugyanazon a vásznon mutatja be nekünk a halál és a feltámadás látomását, mégpedig egy olyan kettős értelmű párbeszéd formájában, amelyben az álom és az ébredés a halált és a feltámadást érzékelteti, majd egy olyan vitát ír le, amelynek középpontjában a hit kérdésének felvetése áll, amelyből megállapítható, hogy elérkezett az evangélium korszaka (sokan hittek benne).

Mindezek a történetek azt kívánják bizonyítani, hogy a Krisztussal való találkozás a keresztség szentségében azt a célt szolgálja, hogy elismerjük: Ő a „kútfő”, „a világosság” és „az élet”.

János a keresztségre való utalás mellett Lázár feltámasztásának történetében a többiekénél sokkal világosabban fejti ki a húsvéti titok témáját. Mert íme, egészen váratlanul kirajzolódik előttünk Jézus kínszenvedése („Menjünk mi is, haljunk meg vele együtt”). Jézus a halállal barátja elvesztése alkalmával találkozik, ami Őt mélysegesen megrendíti.

János a húsvéti titok jegeit fokozatosan tárja fel, ami kor elmondja, hogy Márta könnyezik Lázár sírjánál, majd

utána sorjában megemlíti a sírkövet, a szemfedőt és a pólyát, amellyel Lázár holttestét bekötözték. Mindezt azért mondja el részletesen, hogy minél nyilvánvalóbbá váljék a feltámadás és az új élet meghirdetése.

Az evangélium szelleme szerint élő tanítvány az, aki, mint Lázár, eltemetkezik a halálban, hogy Jézusban örökké éljen. Húsvét titkát a keresztség teljesíti be, amely a hívót új életre támasztja.

A halál fölött aratott győzelem **Bevonulás Jeruzsálembe**

Ján. 12, 12-16

Virágvasárnap körmenet B év

Ján. 12, 20-33

Bőjt 5. vasárnap B év

Itt minden szónak ellenkező értelme van: a halál feletti győzelem annyit jelent, mint alávetni magunkat a halálnak; Krisztust meglátni pedig egyenlő azzal, hogy várjuk az Ő eltűnését; a győzelem órája: a szenvedés; világi hatalomra szert tenni pusztulást jelent; élni annyi, mint meghalni, életünket megnyerni pedig, mint elveszíteni azt.

Ezt egyébként senki sem érti meg.

A tömeg újjongva köszönti Lázár barátját, aki egy szavával életre keltette a holtat. Jézus örül, hogy eljött a halál órája és a Golgotára megy, hogy halálával győzze le a halált.

A nép a sátoros ünnep dicsőítő énekeit zengve a Messiás elé járul, Jézus pedig szívesen magáévá teszi „Jahve” szegényeinek életstílusát, akik egyedül Istentől várják üdvösségüket.

A „görögök” (a zsidó tanítással rokonszenvező pogányok) „látni” akarják Jézust, ezt a rendkívüli embert. Jézus azonban nem elégíti ki kíváncsiságukat, később azonban meglátják Őt, amikor majd a Júdeában elvetett

mag mindenütt a földön termést hoz, mert hamarosan Jézus „után fut” az egész világ.

Ez az az óra, amikor az Emberfiát felmagasztalják és Jézust az emberek életük Urának ismerik el. Az előjel megváltozik: ami eddig negatívum volt, most pozitív-
vá válik.

A távozás nem pusztán elválást jelent, hanem még szorosabb együvértartozást, találkozást. Meghalni pedig nem csupán feloszlást, hanem megsokszorozódást. És a fájdalmas döntések, amelyeket meg kell hoznunk, nemcsak veszteséget jelentenek, hanem a jobb jövő csíráját hordják magukban.

Szent János számára nagypéntek nem gyásznapi, mert a keresztút egyben diadalút is (32 v.). Szembenézni az elválás fájdalmával, a kudarccal és a halállal, egy sokkal egyetemesebb jelenlétet, nagyobb hatékonyságot, tökéletesebb látást, örök életet jelent.

Ha mi Krisztussal egyesülve befogadjuk életünkbe a halál különböző formáját, úgy máris fölébe kerekedtünk és a feltámadás jelenvalóvá válik számunkra, hiszen Ő mondta: „Ahol én vagyok, ott lesz az én szolgám is” (26. v.).

Vállalnunk kell testvéreink szolgálatát

A lábmosás

Ján. 13, 1-15

Nagycsütörtök esti mise

Az áldozópap számára nagy kísértés, hogy összetéve szede küldetését azzal a tiszteletadással, amely körülveszi. A tizenkettő megalázkodónak tartotta, hogy az asztalnál szolgáljon és elhanyagolja az Isten Igéjét. (Ap. Csel. 6, 1-8) Az egyháziak számára veszélyes eltávolodás volna ez a szolgálat szellemétől. Lukács elbeszéléséhez (Luk. 22, 27) János még hozzáfűzi, hogy az apostolok ne hanyagolják el az asztali szolgálatot, testvéreik szolgálatát.

De vajon miért teszi magáévá Krisztus a rabszolgák gesztusát? Azért, hogy kifejezésre juttassa: az „Oltári-szentség” szerzője tanítványai szolgája akar lenni, aki az asztalnál az utolsó helyet foglalja el, mert a rabszolgák halálát választotta. Péter ezt nem érti... De hogy ezt megérthesse, előbb bele kell egyeznie, hogy részt vegyen Krisztus sorsában.

Nekünk is, ha részt akarunk venni Krisztus szenvedésében, vállalnunk kell testvéreink szolgálatát.

A szakadék

Júdás árulásának megjövendölése

Ján. 13, 21-32

De szomorú történet Júdás árulása! Gyalázatos hűtlensége azonban szívünk mélyén valamiképpen titkos visszhangra talál. Ha vállaljuk Krisztussal életünk kockázatát, számítanunk kell azzal, hogy mi is hasonló helyzetbe kerülünk: a Krisztuskövetés útján hirtelen megtorpanunk s irányt változtatunk. A megtérés ugyanis mindig azzal a kockázattal jár, hogy hirtelen csődöt mondunk és hűtlenneknek bizonyulunk. Visszariadunk a szakadéktól, amely vállalkozásunk és annak reális követelményei között táton. S éppenúgy, amint Júdás, aki nem volt hajlandó lemondani hamis Messiás-ábrándjairól, mi sem tudunk elszakadni elképzeléseinktől és biztonságunktól. Miközben hűségeseink maradunk elgondolásainkhoz, hűtlennek leszünk Krisztushoz.

Az ilyen megtorpanás valóban kétségbeejtő, Krisztus azonban ezt is eszközül használja fel üdvösségünk érdekében. E szentírási szakasz befejező szavaiból vígasztalás csendül ki, az a remény, hogy Jézus meg fog dicsőülni és mi is minden hűtlenségünk ellenére megdicsőülünk, ha bízunk benne.

Életünk ára a szeretet A szeretet parancsa

Ján. 13,31-33a,34-35

Húsvét 5. vasárnap C év

Az Emberfia megdicsőült és bement Atyja Országába, Jézus azonban nem csak a mennyben lakik, hanem az ember lelkében is.

A zsidók számára a megdicsőülés annyit jelent, mint létünknek súlyt adni és kibontakoztatni teljes értékét.

Létünk ára, amiért érdemes ma élnünk, a szeretet; az a szeretet, amivel Jézus szeretett minket, az a szeretet, amivel mi szeretjük egymást.

Út az éjszakában Az út, az igazság és az élet

Ján. 14,1-12

Húsvét 5. vasárnap A év

Tamás és a többi apostol számára talány Jézusnak az a bejelentése, hogy elmegy közülük, mert minden jel arra mutat, hogy távozása drámai körülmények között fog bekövetkezni. Az evangélium olvasói számára ez a bejelentés patetikus jellegű, mert a háttérben már világosan kirajzolódik Krisztus kereszttje. A hívő számára pedig nyugtalanító, mert az Atya elhagyni látszik Fiát, az élet a halálba hanyatlik és az igazság látszólag vereséget szenved.

Istent senki sem látta. Az Ő távollétét, amit az Ószövetség oly fájdalmasan érzett, az Újszövetség sem cáfolja meg. Az egyetlen arckép, amelyet Róla őrzünk, a fájdalmas Krisztus arca, a keresztfeszítetté.

Azonban aki Őt látta, látta az Atyát. Ne hagyjuk az Ószövetségre a Mindenható arcvonásait. Isten megsebezhető, mint Jézus, de már megtalálható, megközelíthető, Vele a kereszttúton találkozhatunk. Ez az igazság annál

kedvesebb számunkra, minél inkább támadják és veszélyeztetik, törékeny igazság ez, de mi hittel elfogadjuk.

Távozása után még nyugtalanított Isten némasága. Mi azonban mégsem nyugtalankodunk, hiszen most már Isten „megismerhető”, kapcsolatba kerülhetünk Vele, mivel Jézus lakóhelyet készített számunkra egyházában, ahol várjuk eljövetelt.

A tiltakozás szelleme **Jézus megígéri a Szentlelket**

Ján. 14, 15-21

Húsvét utáni 6. vasárnap A év

Ján. 14, 23-29

Húsvét utáni 6. vasárnap B év

A zsidó bíróságok egy olyan személyt ismertek, aki mai igazságszolgáltatásunkban nem szerepel. Az ítélet kimondásakor egy ismert, feddhetetlen hírfi férfi jelenhetett meg és telepedhetett le a vádlott mellé. Védő („Paraclet”), vigasztaló volt a neve, aki néma tanúvallomásával zárba hozta a vádlókat. Jézus is így kelt védelmére a házasságtörő asszonynak, és a dúsgazdag is bizonyára örült volna, ha Ábrahámban szószólóra talál (Luk. 16, 25).

Jézus tanítványait is ugyanúgy vádolni fogják és halálra fogják ítélni, mint mesterüket. Azonban a Védő néma tanúbizonyosságával tiltakozik a vád ellen, nem hagyja árván őket és bizonyítja, hogy Krisztus parancsa szerint élnek (19. v.).

Mert valóban az evangélium természetéből folyik, hogy támadják őket és ellentmondjanak nekik, mint Jézusnak. És ez az, amit Ő „előre megmondott nekik”. Ezért a keresztényeknek nem szabad nyugtalankodniok, hanem bátorságot kell meríteniök Krisztus szavaiból. Hiszen a Védő némán, de kérlelhetetlenül tanúságot tesz róluk és zárba hozza vádlóikat.

Igehirdetés és küldetés

Jézus az igazi szőlőtő

Ján. 15, 1-8

Húsvét utáni 5. vasárnap B év

A húsvéti lakoma végén a résztvevők egy kancsó bor mellett hálát adtak Istennek a szőlő terméséért, azért a szőlőtőért, amely a zsidó népet jelképezi, amit az Úr Egyiptomból Izrael földjére telepített (80. zsoltár). Majd imádkoztak e „szőlőtő” megújulásáért és növekedéséért.

Jézus húsvéti feltámadásáról azt mondja Szent János: egy új szőlőtő nő, a valódi, amelynek vesszői elárasztják az egész világot. Aki hisz az Ő szavában, az olyan, mint a szőlővessző a szőlőtőn, Őbenne marad (3. v.). És ha szívósan kitartunk e hitünk mellett, sokakra kiterjeszthetjük Jézus befolyását és „bőséges termést” fogunk hozni. A hit olyan mint a ragály, gyorsan terjed. És ha az igehirdetés akadályokba ütközik, ez a visszautasítás csak megtisztítja és hatékonyabbá teszi.

Számunkra, a XX. század keresztényei számára, ez a kép kissé primitívnek látszik. Ma a misszióstevékenység óriási méreteket ölt és dossziéink reformtervektől, szervezési javaslatoktól duzzadnak.

De vajon miként tehetnénk Egyházunkat újra átütőerőjűvé? Hogyan tehetjük az evangélium borát zamatossá a mai ember számára?

A missziós tevékenység, az apostoli lelkiület válságának okát talán hitünkben kell keresnünk.

Vajon mond-e még valamit számunkra: a Krisztusban való hit, a „maradatok bennem?”

Ha a forrást tönkretettük, ne csodálkozzunk azon, hogy a víz csak vékony sugárban csordogál. Vajon álmodhatunk-e hatékony hithirdetésről, apostolkodásról, ha oly únottan valljuk meg hitünket? Miért is hívnánk meg az eucharisztia ünneplésére idegeneket, ha olyan komorak az istentiszteleteink?

A fajszerű, mondja Jézus, mindig zamatos és kíváncsú. Ha hitünk mélységes meggyőződésből fakad, úgy mi is képesek leszünk másokat meggyőzni.

Az egység és szeretetszolgálat **A legfőbb parancs a szeretet**

Ján. 15, 9-17

Húsvét 6. vasárnap B év

Jézus itt megint az apostolkodásról beszél. Nem egy kis bizalmas közösséghez szól, amelynek tagjai olyan titkokba avatott be, amelyek nem tartoznak másokra, hanem apostolaihoz intézi szavait, az Egyház magvához, a szőlő első hajtásaihoz, amelyek eláraszthatják majd az egész világot.

Jézus megosztja tanítványaival saját örömét, nagylelkűen mindenét odaajándékozta nekik, amiye van: az Atya szeretetét. Ilymódon tanítványait az üdvösség állandó munkatársainak rangjára emeli. Ezzel az igehirdetés Jézus és az apostolok közös feladatává válik. Éppenúgy mint Krisztus, űk is átadják saját örömlüket másoknak és amint Krisztus imája, az övék sem ismer határt. (16.v.)

A testvéri szeretet nem olyan parancs, mint amit vezényszóra kell végrehajtani, mert itt komoly apostoli elkötelezettségről van szó: „Ha azt akarod, hogy szeressék egymást, építtess velük egy székeségházat”.

Elkötelezettségünk próbája: a segítő szeretet. Az az Egyház, amely a világ javát szolgálja, útban van az egység felé. Az önmagában meghasonlott Egyház pedig elveszti vonzerejét.

Az Evangélium nem holt betű

A vigasztaló Szentlélek

Ján. 16, 12-15

Szentháromság vasárnap C év

Az evangélium nem holt betű. Isten szava még továbbra is fülünkben cseng, miután a Szentírást becsuktuk, hiszen Jézus azt mondta: „Még sok mondanivalóm volna.”

A középkor keresztény előkelőségei gyakran hallották, hogy „boldogok a szegények”, ami azonban halott szó maradt, míg testet nem öltött Assisi kis Szegényében. De ma is a faji megkülönböztetés idején egy Martin Luther King tanúságtételére volt szükség, hogy megértsük a felebaráti szeretet parancsának szociális jelentőségét.

Ezek a tanúságtevők nem „maguktól szólnak”, hanem az evangéliumot hirdetik. Nem a „jámborok”, akik töprengenek, mi a kötelességük. Inkább azok, akik hirtelen, villanásszerűen fedezik fel, hogy ez az evangélium (16, 13) a mai embernek szól.

Jézus végredelele

Jézus főpapi imája

Ján. 17, 1-11a

Húsvét 7. vasárnap A év

Teljesen át kellene adnunk magunkat Jézus e közbenjáró imája ritmusának, amely életének mintegy hitvallása. A remény szomjúsága, amely annyi embert kínoz, itt kielégülésre talál. Nincs az a szó, amely ki tudná fejezni, amit Jézus kínál fel nekünk. Dicsőség, örök élet, ige olyan kifejezések, amelyek csak megközelítően jelzik, mi mindent kapunk Jézustól. Ezentúl nincsen más jövődönk csak Krisztus, Ő a mi sorsunk beteljesedése. És még ha ellentmondásnak is hangzik: a halál valóban megdicsőülés, amelyen keresztül minden nyomorúság és szenvedés fölé emelkedve Isten Országába juthatunk. Vakmerően hinnünk kell Istennek ebben az ígéletében.

Világutristák vagy világpolgárok?

Jézus főpapi imája (folytatás)

Ján. 17, 11b-19

Húsvét 7. vasárnap B év

Ne legyünk evilágiak! Ezt annyira belesulykolták a keresztények tudatába, hogy kínosan vigyáznak arra, ne-hogy „kompromittálják” magukat a világban, csak mint túristák járják, minden kötelezettség nélkül a világot.

De János és mi más nyelven beszélünk. János szerint „a világ” bomlasztó erőt jelent, amely lealacsonyítja az embert, elidegeníti, eltéríti a tökéletesedés útjától. A mi értelmezésünk szerint ez a szó evilági életünket jelenti és azt a hűségünket, amellyel a világhoz ragaszkodunk, hogy felépíthessük reá Istenhez való hűségünket.

„Az igazságban való megszenteltetés” pontosan azt jelenti, hogy az emberhez való hűségünket összeegyeztessük az Istenhez való hűségünkkel, minden elhajlás és egyoldalúság nélkül. Az „öröm teljessége” pedig, hogy minél nagyobb mértékben merítsünk Jézus egész világot átfogó szeretetének titkából.

Egység a sokaságban

Jézus főpapi imájának befejezése

Ján. 17, 20-26

Húsvét 7. vasárnap C év

Mi lenne az Egyházból, ha mindenki egyetértene? Talán egy olyan hadsereg, ahol mindenki a vezér füttyszavára menetel, akinek az a feladata, hogy mindenki helyett gondolkodjék. Vagy olyan lelkes baráti társaság, amelyben mindenki annyira egyetért, hogy kerül a vitát.

Az Egyház éppenúgy felette áll a laza érzelmi szabadságnak, mint az igazhitűség parancsuralmának. Az egység a feladatok megosztását és kölcsönös ki-gazsítást jelent; ha ezt az egységet meg akarjuk őrizni, úgy el kell

ismerni és tiszteletben kell tartani a személyi különbségeket, mer csak így jöhet létre a párbeszéd. Az egység pluralizmust, sokrétűséget feltételez.

Az Egyház egysége nem szavakon múlik, sem a közös rítuson, vagy vezényszavakon, hanem Krisztuson és a Szentháromságon, személyeken és hittitkokon épül fel. Ezek meghaladják azokat a gesztusokat és meghatározásokat, azokat a személyeket és misztériumokat amelyeket egyedül a hit világít meg és fog egységbe. A hit egy, mert Krisztus is egy, mert az Atya és a Fiú is egy az egyetlen Lélek egységében.

Kell az ilyen egység, hogy a világ higgyen. Ezért, ha valaki belép az Egyházba, nem kell hogy levesse személyiségét és a megőrzőbe tegye, hanem részt kell vennie a közös istenkeresésben minden hívőnek azzal a láthatatlan Krisztussal folytatott párbeszédében, Akit egyedülállónak és egyetlennek ismerünk fel hitünk sokféle megnyilatkozásában.

A kereszt uralma Jézus kínszenvedése

Ján. 18, 1-19, 42

Nagypéntek

Ján. 18, 33b-37

34. (Krisztus Király) vasárnap B év

Ján. 19, 31-37

Jézus Szíve ünnepe B év

Szent János, evangéliumának szenvedéstörténete során, újra és újra felveti a kérdést: kicsoda Jézus? (Ján. 18, 4, 7; 19, 9). Most a válasz egészen világos: Jézus Isten és a zsidók, akik elfognak egy embert, hirtelenül tudatára ébrednek istenségének, amikor földre esnek előtte, mint Isten előtt (Ján. 18, 6). Mivel Isten, perében nincs szüksége olyan tanúkra, mint akiket a szinoptikusok vonultatnak fel, hiszen Atyja maga tesz tanúságot Mellette és ez elég. (Ján. 8, 18) Mert vajon ki ítélkezhetik ilyen Isten felett?

Talán a szanhedrin, a zsidók legfelső tanácsa? János még csak meg sem említi. Éppen ellenkezőleg, az egész világ és a római birodalom színe előtt folyik Isten pere (Ján. 19, 15) és hogy milyen címen ítélték halálra, azt az akkori három világnyelven fogalmazták meg, hogy így minden népet a kereszt köré gyűjtsenek (Ján. 12, 32). Hogy János minél inkább kidomborítsa Jézus istenségének jeleit és a megváltás művének örökkévalóságát, lényegesen lerövidíti Jézus kínszenvedésének leírását és ez események elemzését. Számára csak egy dolog fontos: az Istenember halála, amely fordulópontot jelent az emberiség történetében, mivel általa az ember kapcsolatba került Istennel. Jézus halála nem befejezése, lezárása valaminek, hanem éppen ellenkezőleg Isten jelenlétét biztosítja a világban és Egyházában, ilyen értelemben átmenet egy esendő világból egy újba, az Egyház korszakába. Az Egyházat a hívők anyja jelképezi (Ján. 19, 26-27), a szentségek (amiket a vér és víz jelképez, Ján. 19, 34) átmenetet jelentenek a hivatásos papság korszakába, amely valóban megnyitotta az utat Istenhez (ezt a papok varratlan köntöse jelképezi, Ján. 19, 23) és végül abba a korszakba, amikor az emberek a Lélek közösségében élnek (ezt Jézus halála pillanatában szerezte meg nekünk. Ján. 19, 30).

Hogy János még inkább kiemelje az egyik világból a másikba való átmenetet, Jézus szenvedését a zsidók húsvéti ünnepének keretébe állítja be, amelynek neve paszka – átmenet, átvonulás. Ezért találunk oly sok utalást húsvétra (Ján. 18, 28; 30; 11, 14), a húsvéti bárányra (Ján. 19, 36), a húsvéti szertartás ízsóp ágára (Ján. 19, 29), de ezt bizonyítja elsősorban Jánosnak az az eljárása, hogy a többi szinoptikustól eltérően, Jézus halálát a húsvéti bárány feláldozásának idejére teszi. Ezzel is kifejezésre juttatja ennek az időpontnak a fontosságát, amely nemcsak a szabadság korszakának beköszöntését jelenti, amely a

húsvéti bárány feláldozásával vette kezdetét, hanem annak a kornak a virradatát is, amikor az emberiség Istennel egyesül és részt vesz a Szentháromság életében.

Isten halála

Péter és János az üres sírnál

Ján. 20, 1-9

Húsvétvasárnap

Ez a történet tele van ellentmondásokkal. Ennek az asszonynak és e férfiaknak reménysége összeomlik a sírnál, amely az egyetlen érzékelhető valóság. Keresik jelenlétét, de fájdalmasan állapítják meg távollétét. Mindazonáltal a Feltámadásban való hitük ezen a megállapításon nyugszik: senki sincs a sírban, a sír üres.

Számos mai ember is ugyanezzel a megdöbbenéssel és izgalommal járja végig ezt a zárandokutat. Mert Isten arca fokozatosan szétfoszlik előttük, „meghalt az Isten” – mondják. A teológusokat és tudósokat még ma is Isten sírja foglalkoztatja. De mint Mária Magdolna, János és Péter, ők is látják, hiszik és tanúsítják, hogy a sír üres.

E tapasztalatuk meggyőzi őket arról, hogy mindannak, amit a tudomány összehordott, és amit az Egyház felépített, egyszer át kell esnie a sír próbáján. „Nem marad itt kő kövön, amit le ne rombolnának, de a választottak kedvéért megrövidülnek azok a napok” (Máté 24, 2 és 22), mert a gabonaszemnek a földbe kell hullania, hogy termést hozzon.

Péter sorsa ma is, mint tegnap az, hogy ne járjon gyorsan (4 v). Mindazonáltal rajta a felelősség – és hivatalán, amelyet jelképez – hogy vállalja az első lépést. Vállalja, hogy elsőként tapasztalja meg Krisztus távollétének fájdalmas s egyben örvendetes tényét: hogy magával ragadjon bennünket az istenkeresésben, megállapítva, milyen esendő minden, ami alá van vetve a halálnak, érintette bár ez Krisztus testét is. És hinnie kell ebben.

Uram, add, hogy lássak! **Jézus megjelenik az apostoloknak**

Ján. 20, 19-23

Pünkösdvasárnap

Ján. 20, 19-31

Húsvét utáni 2. vasárnap

„Föltekintenek arra, akit kereszttűszúrtak” (Ján. 19, 34)

Csak most, amikor Jézus feltámadt, látják meg az apostolok az érem másik oldalát és fedezik fel a szenvedés mögött azt a Lelket, akit Jézus halálával minden embernek odaajándékozott. A megújulásnak, a kiengesztelésnek és békének ezt a nagy adományát.

Vasárnap volt. Tamás kételkedett az apostolok tanúságában. Ma is a keresztények minden vasárnap összegyűlnek, hogy az apostolok hitével vegyék magukhoz Krisztus testét.

Krisztus dicsősége a szolgálat **Jézus Tibériás tavánál**

Ján. 21, 1-19

Húsvét 3. vasárnap C év

Jézus megígérte apostolainak, hogy feltámadása után újra találkozik velük Galileában. A parton áll, mint az örökkévalóság jelképe, miközben tanítványai életüket kockáztatva a hullámokkal küzdenek. Apostolai az első látásra nem ismerik fel őt. Csak a hit által képesek Őt megismerni azokból a jelekből, amelyekkel tudtukra adta kilétét.

Azonban a dicsőség Ura, aki messziről hívja őket, csak a hitben nyilatkoztatja ki magát, annak a Szolgának az alakjában, aki meghívja őket, hogy megossa velük ételét.

Krisztus dicsősége a szeretet

Krisztus elküldi apostolait, hogy majd embereket halásszanak. Ezt a halászatot Ő irányítja. Ő az, aki megtölti a hálót, amely Isten Országát jelképezi (Máté 13,47). Ő az, aki Pétert beiktatja főpásztori hivatalába. Ezt a hatalmat egy egyszerű ember kapja („Simon, János fia”) olyan esendő ember, aki áruló volt és nem tudta Jézust emberi ragaszkodás felett szeretni.

Péter szeretete azonban most Krisztusra összpontosul, nem pedig saját magára: „Te tudod, hogy szeretlek”. Péter ezentúl minden titkában osztozik (22 v.) és ez elég, hogy kövesse Mesterét.

Péter sorsa az lesz, mint minden hívőé: lelkes hittel járja útját és ez a hit benne a Krisztusi nagykorúság hitvé érik és teljesen Istenre hagyatkozva vállalja a vértanúságot és a halált. (18.v.)

AZ APOSTOLOK CSELEKEDETEI
A LEVELEK
AZ APOKALIPSZIS

AZ APOSTOLOK CSELEKEDETEI

BEVEZETÉS

Az Egyház jelen helyzetét szeretik a változás kríziseként magyarázni. Azt mondják, hogy az Egyház keresi a maga helyét egy rohamosan változó világban, és lebontva a múltjából átöröklött és alkalmatlanoknak bizonyult kereteket, törekszik újra értelmezni önmagát. Tegyük föl – ami egyébként nem is elképzelhetetlen –, hogy támadna egy kivételes képességű, karizmatikus ember, akinek sikerülne szerencsésen átsegíteni az Egyházat ezen az új szakaszon. Tegyük föl, hogy egy történész, aki egyúttal teológus is, megírná e kor történetét, de nem a tények konkrét részleteit figyelve, hanem mélyebb jelentésüket: megkapnánk az Apostolok Cselekedetei megfelelőjét.

Lukácsnak, amikor evangéliumának ezt a folytatását megírta, semmiesetre sem volt szándéka elbeszélni a tizenkét apostol mindegyikének „cselekedeteit”. Leszámítva Péternek a kezdő Egyházban végbevitt néhány tettét, ezekből nem is mond el semmit, és az „Apostolok Cselekedetei” cím, – amely egyébként nem Lukácstól származik – megtévesztő. Szándéka volt azonban beszámolni az Evangélium győzelmes előhaladásáról, Jeruzsálemből vagyis a zsidó világ középpontjából kiindulóan Rómaig, a pogány világ középpontjáig. Ez az átmenet a zsidó világból a rómaiba, mélyreható válságot idézett elő az ősegyházban, válságot, amely nagyon szemnyitogató lehet abban a világban, amelyben ma élünk. Az evangéliumnak előbb meg kellett szabadulnia a zsidó törvénytől attól a kölöncétől, amely fojtogatta, és eleve

elijesztően hatott. Nos, ennek megvalósítása, a mózesi törvény levetése nem ment magától, és valószínűleg Jézus erre vonatkozólag semmiféle közelebbi utasítást nem adott tanítványainak.

Hogyan ment végbe ez a felszabadulás? Lukács szántsándékkal rendkívül tartózkodó, amikor személyek ellentétéről, bizonyos csoportok mesterkedéseiről és ravaszkodásairól, bántó vitákról van szó. (Szent Pál levelei nélkül nagyon keveset sejtenénk ezekből.) Ő csak néhány, különlegesen jellemző mozzanatot örökített meg. Ismételjük, Lukács nem szándékozott történelmet írni a szó teljes értelmében, hanem inkább megadni egy mozgalom kibontakozásának útját, egy történet dinamizmusát. Ezen túlmenőleg Lukács mindazonáltal kutatta az egyes eseményeket is, Péter, István, Pál kezdeményezéseit, hogy ezek révén megmutassa magának a Szentléleknek tevékenységét. Joggal mondható, hogy a Cselekedetek egész könyvében valójában egyetlen szereplő tevékenykedik, a Szentlélek, vagy még inkább a megdicsőült Ur, aki földi Egyháza révén dolgozik a Szentlélek erejével. Ő az például, aki Pétert arra indítja, hogy szinte akarata ellenére megkeresztelje Kornéliusz századost, egy körülmetéletlen pogányt. Ez az esemény (10. fej.) döntő jelentőségű, ez az a pillanat, amikor a Szentlélek az apostolokat missziós tevékenységre készíti. Mindamelletts elsősorban Pál volt az, akinek révén a Szentlélek megvalósította az evangéliumnak útját a pogányokhoz. Lényegében az Apostolok Cselekedetei sem más, mint Pál három missziós útjának elbeszélése egészen római fogságáig.

Ilyen volt a Szentlélek munkája az Egyház hajnalán. De a Szentlélek Pünkösdkor végleg az Egyháznak adatott. Ez minket, mai keresztényeket bizalomra, derűlátásra, sőt bátorságra is indít.

AZ APOSTOLOK CSELEKEDETEI

Korforduló

Előszó

Ap.Csel. 1, 1-11

Áldozócsütörtök

Míg a többi evangelista leírása Krisztus mennybemenetelét feltámadásának egy másik szemléleteként, vagy a Feltámadt Istenember világuralmának jeleként mutatja be, addig Lukács ezt az eseményt sokkal konkrétabban értelmezi, amikor Jézus mennybemenetelét úgy tünteti fel, hogy a Megváltónak az emberek között való megjelenésével lezárult Isten üdvösségtervének egy jelentős szakasza és megkezdődött egy új kor: a Szentlélek és a misztikus Egyház korszaka. Ezzel az evangélium a mi kezünkbe került és hirdetése a mi feladatunkká vált.

Az egyház magva

Az apostolok testülete

Ap.Csel. 1, 12-14

Húsvét 7. vasárnap A év

Az Egyház magva a tizenkét apostol és az „Út testvérei” (akiket nyilván annyira megzavartak az események, hogy elfelejtettek civakodni s most egyetértésben éltek, mert eddig az „Úr testvérei” és az apostolok nem értettek mindenben egyet). Közöttük Mária az Egyházat jelképezi e zavart és kereső kis embercsoport számára, amely a jövő Egyházának magva.

Mindnyájan imádkoznak; a zsidó liturgikus évnek ez a szakasza különösen gazdag elmélkedési anyagot szolgáltatott számukra, kezdve az Írásoktól, egészen azokig az eseményekig, amelyeket meg kellett élniök, hogy felkészüljenek azok megértésére. A mi hitünk szorosan hozzá kapcsolódik ahhoz, amit ez a kis közösség e napokban megtapasztalt és megértett.

Isten új apostolt választ Mátyás megválasztása

Ap. Csel. 1, 15-17, 20a, 20c-26 Húsvét utáni 7. vas. B év

Jézus mennybemenetele óta az apostolok állandóan együtt voltak, hogy imádkozva és elmélkedve megfejtsek azoknak az eseményeknek a titkát, amelyeket átéltek, anélkül, hogy megértették volna azok jelentőségét. Az Írások némi fényt derítettek a közelmúlt történéseire. Többek között a 68. és 108. zsoltár szavai voltak azok, amelyekből indítást kaptak Jézus kínszenvedésének helyes értelmezésére. Sőt Péter e szent szövegekből kiolvasta Júdás sorsát és annak a szükségességét, hogy gondoskodniok kell az ő pótlásáról. De vajon ki volna alkalmas arra, hogy helyét betöltse?

Ki tanúsíthatná, hogy a dicsőséges Úr, aki köré az Utolsó vacsora során a hívők összesereglettek, valóban az az alázatos, de jelentékeny személyiség, aki Isten Országát hirdette Galileában?

Mert ők azok, akikre Isten új népe felépül, nem pedig Júda tizenkét törzse. Až a tizenkettő, aki tanúbizonyságot tesz Krisztusról.

Az egyház egyetemesnek született A Szentlélek eljövele

Ap. Csel. 2, 1-11

Pünkösdvasárnap

Húsvét, a régi és az új egyaránt, a nép szabadságának ünnepe, ugyanúgy mint a franciáknak július 14., vagy nekünk március 15. Pünkösd ünnepe pedig, a régi és az új, a népnek alkotmányt ad, olyasvalamit, mint az emberi szabadságjogok alapokmánya.

A zsidók pünkösdkor annak az évfordulóját ünneplik, hogy Isten a Sinai hegyen olyan törvényt hirdetett ki, a-

mely lehetővé tette számukra, hogy más népekkel határossan élve megismeri azt a szabadságot, amelyet egyiptomi fogságuk idején oly drága áron kellett kivívniok.

A keresztény pünkösdünnep is megőrzi a Sinai hegyen mennydörgés közepette kihirdetett törvény külsőségeit: a nagy robajt, a viharos szél zúgását és a tűz lángját. De kiterjeszti ennek az egyiptominál sokkal döntőbb szabadsulásnak a hatályát, amikor lehetővé teszi a keresztények számára, hogy annak a Léleknek az alkotmánya szerint éljenek, aki Jézust feltámasztotta. A keresztény pünkösd továbbra is a törvény ünnepe marad, azonban ez a törvény a szívekbe van írva és mindabba, ami az emberiség benső gazdagodását szolgálja.

Az ünneplés kiárad az utcákra és a terekre, mert vajon milyen templom, vagy épület volna képes ezt a Lelket falai közé zárnival?

Az apostolok a zsidókhoz szólnak

Péter beszéde

Ap. Csel. 2, 14, 22-28

Húsvét utáni 3. vasárnap A év

Ap. Csel. 2, 14a, 36-41

Húsvét utáni 4. vasárnap A év

Ez az evangéliumi szakasz nem tekinthető Péter első beszéde gyorsírással lejegyzésének, mert hiszen a legrégebbi hagyomány és Lukács maga is bizonyos kiigazításokat végzett az eredeti szövegen, hogy ily módon teremtsen meg a zsidókhoz mondott beszéd tökéletes mintáját, amelynek az volt a célja, hogy az első keresztény ígéhirdetőknél, akik bejárták egész Palesztínát, tökéletes beszédvázlatot nyújtson, hogy miként kell tanúságot tenniük Krisztusról és hogyan terjesszék az Ő tanítását.

Mivel e beszéd a zsidókhoz szólt, feltételezte, hogy ismerték az Írásokat és ezért széles lehetőséget nyújt arra, hogy a Szentírásra hivatkozva bizonyítsa, hogy Jézus

a várt Szabadító (16, 132 zsolt.; 2 Sám. 7). Itt elsősorban messiási és a Dávid által írt szövegekről van szó. Ez a mintául szolgáló első beszéd a feltámadt Krisztust a megjövendőlt Messiásként mutatja be és meg akarja értetni a zsidókkal, hogy Jézus küldetése még nem fejeződött be, hanem éppen ellenkezőleg, egy egészen új területen válik hatékonyá. A Szentírásra való hivatkozás nem bizonyítja a feltámadást. Péter az apostolok tanúbizonyságára hivatkozik (32 v.).

Jézus új országa a Szentlélek elküldésén és a bűnök bocsánatán alapszik. Az állásfoglalás Jézus mellett és Messiásként való elfogadása szükségképpen megköveteli életünk gyökeres átalakítását, ezt a Szentlélek erejében az egyház szentségei hatékonyan elősegítik.

A keresztények közösségi élete **Az első keresztény egyházközség**

Ap. Csel. 2, 42-47

Húsvét utáni 2. vasárnap A év

Jézus feltámadása egészen egyedülálló esemény, amit azonban állandóvá kell tenni, vagyis olyan intézményt kell létesíteni, amely lehetővé teszi, hogy minden nap újra és újra átélhessük.

Az első keresztények szerint ennek legalkalmasabb módja a közösségi élet. Ez pedig egy olyan családias istentiszteletben valósul meg, amelyet az Ő emlékezetére végzünk, felelevenítve az öröm és a részvétel légkörében az apostolok tanúbizonyságát.

Milyen szánalomraméltóak vagyunk, ha hűtlenek leszünk ehhez a közösségi szellemhez, mind az istentiszteletünk, mind pedig életünk vonatkozásában. A passzivitás és az önmagunkba való elzárkózás sosem lehet a Feltámadt Krisztus jelenlétének a jele.

A szentségek csodája **Péter beszéde a néphez**

Ap.Csel. 13-15, 17-19

Húsvét 3. vasárnap B év

Péter csodát tett: meggyógyította a béna koldust, aki a templom kapujában kéregetett. Ez a csoda annak a jele, hogy Krisztus nem halt meg, hanem egészen új módon folytatja tovább az emberiség megújításának művét. Feltámadt, amit elsősorban apostolai tanúsítanak. De van még idő, hogy azok is, akik nem ismerték el Őt Messiásnak, amikor közöttük volt, most, hogy a világ megújítását már szentségei által eszközli (19.v.), elfogadják és megtérjenek.

Jézus nevének hatalma **Péter beszéde a főtanács előtt**

Ap.Csel. 3, 13 15, 17-19

Húsvét utáni 4. vasárnap B év

Péter és apostolai csodákkal, bírái előtt tanúsított ellenállásukkal és az Atya által küldött Megváltó kegyelmének elfogadásával örökítik meg Jézus küldetésének művét. Ez pedig azt bizonyítja, hogy Jézus továbbra is munkálkodik a világban. Vagyis, hogy eljött az idők teljessége.

Péter Joel próféta jóvendölésére (3,5) támaszkodva, beszédét Jézus nevére hivatkozva kezdi el és kifejti, hogy hinni az Ő nevében annyit jelent, mint bízni abban, hogy a halál és bűn feletti győzelmét meghosszabbíthatjuk és állandósíthatjuk; az Ő nevében meggyógyulni és megkezeszteszteni annyi, mint részt venni az Általa felajánlott üdvösségben; kimondani az Ő nevét pedig azt jelenti, hogy magunk mellett tudjuk Őt.

Szerzetesek voltak az első keresztények?

A jeruzsálemi hívők élete

Ap. Csel. 4, 32-35

Húsvét utáni 2. vasárnap B év

Kétségtelen, hogy Lukács a jeruzsálemi keresztények vagyonközösségét túlzott derűlátással szemléli. Ezt Ananiás és Szafira története (Ap. Csel. 5, 1-11) mutatja. A jeruzsálemi keresztények az esszenusok szektáját, vagy a qumrámi szerzeteseket utánozták. Ez azonban nem jelenti azt, hogy minden kereszténynek szükségképpen szerzetesi életet kell élnie.

Az első keresztények nem voltak szószeros értelemben vett kommunisták, mert elsősorban nem egy gazdasági és társadalmi rendszert akartak megvalósítani, hanem ezzel a vagyonközösséggel csak egyetértésüket és szolidaritásukat akarták kifejezni, márpedig ez nem jelenti azt, hogy szerzetesek, vagy kommunisták lettek volna.

A mai világ talán a szolidaritásnak ugyanezeket a jeleit várja a keresztényektől; ennek útja az, hogy megosztják mindenüket, összes szellemi és anyagi javaikat.

Lourdes Jeruzsálemben

Az ősegyház növekedése

Ap. Csel. 5, 12-16

Húsvét 2. vasárnap C év

Salamon templomának tornácát úgy képzelhetjük el, mint a lourdesi barlang bejáratát, ahol betegszállítók a nyomorékokat hordágyon viszik, miközben zarándokok tömege imádkozik és a gyógyító apostolokat éppenúgy követi a hívő sereg, mint az Oltáriszentséget a körmenet.

Jézus valóban apostolainak adta át azt a hatalmat, hogy a rosszat legyőzzék, mivel a csodaváró közvélemény csak így lehetett meggyőzni.

Azonban a rossz legyőzése nem csak csodás módon történhetik, hanem a kegyelem üdvöthozó jelenlétében is megnyilvánulhat, amely felderíti a komor arcokat; vagy egy meleg kézszorításban, amely a bosszús szíveket megszelídíti; vagy abban a szándékban, hogy megváltoztassuk és megjavítsuk az eddigi helyzetet, és tevékenyen közreműködünk a magunk és mások megtérésében. Mindez többet ér a csodánál, mert kifejezésre juttatja, hogy a Feltámadt Krisztus jelen van a mai világban.

Ne nyugtalankodjatok, hogy mit mondjatok Az apostolok a főtanács előtt

Ap. Csel. 5, 27b-32, 40b-41 Húsvét utáni 3. vasárnap C év

Amikor Pétert a főtanács elé idézik, szinte látható módon elárasztja a Szentlélek, hogy meggyőző erővel beszéljen és olymódon adja elő ennek a Mózeshez hűséges gyülekezetnek Krisztus halálát és feltámadását, hogy tiszteletben tartsa a főpap személyét. Mert valóban Mózes már előbb rendelkezett azokkal a kiváltságokkal, amiket Péter Jézusnak tulajdonított: mindkettőjüket Isten a nép fejévé és üdvözítőjévé tette, miután saját népük megtagadta őket. (Exod. 2, 14)

A perben Pétert is tanúnak idézték meg, mivel két tanúra volt szükség a tényállás bizonyítására és ő tudomásukra hozta, hogy ezeknek az eseményeknek tanúi egyrészt az apostolok, másrészt a Szentlélek.

Ma tanúságot tenni szintén annyit jelent, mint a Szentlélek erejében „inkább Istennek engedelmeskedni, mint az embereknek”.

Ha nem hirdetnék az Evangéliumot . . .

A hét diakonus kiválasztása

Ap. Csel. 6, 1-7

Húsvét utáni 5. vasárnap C év

Az első keresztények kezdeti idillikus állapota megszűnt. Éles vita osztja meg a jeruzsálemi egyházközséget. Bármilyen volt is az oka, az apostoloknak komoly lelkiismereti kérdést okozott annak eldöntése, vajon elsősorban az egyházközség belső problémáival kell-e foglalkozniuk, vagy pedig minden erejüket Jézus evangéliumának hirdetésére kell-e összpontosítaniuk? Ezt a kérdést maga a közösség döntötte el azzal, hogy hét diakonust választott és így az apostolok teljesen az ige szolgálatának szentelheték magukat. Az ő munkájuk eredménye volt, hogy a hit megszületett a szívekben, a bálványok összeomlottak és az emberi kultúra átalakult. „Jaj nekem, ha nem hirdetem az evangéliumot!” – kiáltott fel Szent Pál is. De ma talán annyira megváltoztak a viszonyok, hogy már nincs szükség az evangélium hirdetésére és így nyugodtan csak az egyházközség belső ügyeinek és világi problémák megoldásának szentelhetjük magunkat? Az Egyháznak hivatása nem az, hogy alkalmazkodjék a világhoz, hanem hogy azt átalakítsa.

A szolga nem lehet nagyobb uránál

Szent István megkövezése

Ap. Csel. 7, 55-60

Húsvét utáni 7. vasárnap C év

A halál korán véget vetett István diakonusi szolgálatának. Ő volt az első Jézus tanítványai közül, akinek ugyanazzal a szenvedéssel kellett szembenéznie, mint Mesterének. István bebizonyította, mennyire közömbös számára a halál, mert hite kinyilatkoztatta neki a Feltámadt Krisztus új országát, amit Ő maga ígért meg nekünk: „Lát-

ni fogjátok egykor, hogy az Emberfia ott ül a Mindenható jobbán és eljön az ég felhőin." (Mt.26,64). Ő is, mint Mestere, szívből megbocsát ellenségeinek és e szeretetével hősies tanúbizonyságot tesz arról, hogy Jézus óta a szeretet oly erős, hogy legyőzi a halált. Éppúgy, mint a kereszt körül, itt is, a nézők kétkedően a fejüket csóválják, vagy hisznek. Saul is ott van közöttük, a későbbi Pál apostol. Talán emlékezett István vértanúságára, amikor később őt is magához vonzotta a Föltámadt Krisztus és oly ihletett hévvel énekelte meg a halál felett aratott győzelmének himnuszát.

Az anyaegyház megerősíti a helyi egyházat Térítés Szamariában

Ap.Csel. 8,5-8,14-17

Húsvét utáni 6. vasárnap A év

Péternek és Jánosnak Szamariában tett látogatása az egység és az ökumenizmus gesztusa volt. A számáriai helyi egyház ugyanis kissé elmaradott volt a jeruzsálemivel szemben. Aki alapította (Fülöp), nem volt tagja a tizenkettő testületének (ez a példa az Egyház missziós jövőjére utal), sőt még a tetejében ez a Fülöp görög kultúrán nevelkedett zsidó volt, aki nem követte pontosan a zsidó hagyományokat. Továbbá a zsidók és zsidóból lett keresztények megvetették a számáriaiakat. (1 Ján.4.) De azzal, hogy az apostolok kezüket rátették a számáriai keresztényekre, mintegy megerősítették és hitelesítették azt a térítő munkát, amit Fülöp közöttük végzett. Ez szép tanújele volt annak, hogy az egyetemes Egyház azonosítja magát a helyi egyházakkal.

Pál kapcsolata az anyaegyházzal

Saul első fellépése

Ap.Csel. 9,26-31

Húsvét utáni 5.vasárnap B év

Pál apostoli hivatása független a tizenkettőtől és a jeruzsálemi egyházközségtől. Bár Szent Pál gondosan ügyelt arra, hogy ne szigetelődjek el az anyaegyházról, mégis igen nagyra tartotta ezt a különleges helyzetét (ld. Gal. 1,17-26). Hogy Lukács kihangsúlyozza az Egyház küldetésének szerves egységét, a vitákat úgy próbálja csökkenteni, hogy lelkes beszámolóban méltatja az igehirdetés egységét és sikereit.

Az egység sosem tökéletes s ezért az Egyház küldetése csak akkor valósulhat meg, hogyha a helyi egyházak szoros egységben maradnak az anyaegyházzal. Azonban ez utóbbinak el kell ismernie, hogy azoknak az igehirdetését is a Szentlélek irányítja, akik a helyi egyházakból valók.

Le kell rombolni a válaszfalakat

Péter meglátogatja Kornéliuszt

Ap.Csel. 10,25-26,34-35,44-48 Húsvét utáni 6.vas. B év

Ap.Csel. 10,34-38

Vízkereszt utáni vasárnap

Ap.Csel. 10,34a,37-43

Húsvétvasárnap

Bizonyos idő óta egyes úttörő keresztények felvették a kapcsolatot a pogányokkal, sőt néhányat közülük kisére korán kereszteltek meg. Azonban idő kell ahhoz, hogy az emberek megértsék, hogy meg kell osztanunk az evangélium közös kalandos vállalkozását a pogányokkal.

Péter, nem a saját szándékából, hanem a Szentlélek indítására lerombolja azokat a válaszfalakat, amelyek Kelet minden városában a zsidókat és pogányokat egymástól elhatárolták. Jézus feltámadásával és uralmával eljött az ideje annak, hogy ezek a válaszfal-

falak megszűnjenek. Hiszen Krisztus már nemcsak egy kis népnek kizárólagos Messiása, hanem az egész emberiség Megváltója, az új Ádám s így az Ő feltámadása sem lehet Izrael kizárólagos tulajdona. Isten egyébként sem von válaszfalat ember és ember, nép és nép közé, nem személyválogató, aminek legjobb bizonyítéka az, hogy a pogányokat ugyanolyan lelki kiváltságokban részesíti, mint magukat az apostolokat.

De vajon ma hol találhatják meg az emberek a Lelket? Ott, ahol megértik a feltámadás egyetemes jelentőségét és vállalkozni mernek arra, hogy találkozzanak azokkal, akik az Egyházon kívül állnak és megosztják velük az abszolút igazság keresését; elismerik, hogy nekik is joguk van arra, hogy a nyugati kereszténység sajátos értékeiben és javaiban részesüljenek, mert velük is fel kell venni a párbeszéd fonalát. Ott, ahol reménykedhetünk a kívülállók megtérésében, mert hiszen az igazság mindenkinek szól és az egyház kapuja számukra is nyitva áll.

Péter Húsvétja

Péter csodás kiszabadulása a börtönből

Ap.Csel. 12, 1-11

Péter és Pál ünnepe

Péter éppen a zsidó húsvét megünneplésére készült, amikor elfogták és így egy más húsvét megünneplésére kényszerült, mint amire készült. Állva, sietve, útra készen, felövezve kellett a húsvéti vacsorát elköltenie, úgy, ahogy azt a zsidó szertartás előírja (Ex. 12, 11). De nem csak azért, hogy így emlékezzék meg az Egyiptomból való kiszabadulásról, hanem mivel neki is el kellett menekülnie Jeruzsálemből és az ő húsvétja: végleges szabadulás a zsidó törvény hatálya alól és saját börtönéből (11. v. v. ö. Ap.Csel. 12, 17), mert szakított a legalizmus szűkeblűségével, hogy teljesen a pogányoknak szentelje életét.

Pál és Isten szenvedő szolgálja **Pál Antiochiában**

Ap.Csel. 13, 14, 43-52 Húsvét utáni 4. vasárnap C év
Ap.Csel. 13, 16-17, 22-25 Karácsonyi éjféli mise

Szent Pál megállapítja, hogy az igehirdetése elválaszt-hatatlan az üldöztetéstől. Valahányszor a zsidókhoz szól, egyre nagyobb ellenállásra talál, ez azonban igen üdvös, mivel így a pogányok felé fordul és szabadon hirdetheti nekik az evangéliumot. Mikor Szent Pál az Isten Szenvedő Szolgájáról szóló jövendölés szavai felett elmélkedik, megérti, miért kell minden igehirdetőnek üldözést szenvednie. (V.ö. 47 v., amelyben Iz. 49, 6-t idézi).

Az Egyház missziós munkájának állandó kísértése az, hogy a keresztény Nyugat azért támogatja a missziós tevékenységet, mert ez megfelel imperialista céljainak, de bizalmatlan a munkáspapok iránt, akik szolidárisak a munkássággal és Krisztussal együtt vállalják a szegények sorsát.

Az apostol az egységet szolgálja **Pál visszatér Antiochiába**

Ap.Csel. 14, 21-27 Húsvét utáni 5. vasárnap C év

Pál első apostoli útja végén visszatér Antiochiába, ahonnan elindult, hogy meghirdesse kora görög világának az evangéliumot. Főtürekvése az, hogy küzdjön az általa alapított fiatal egyházközösségek üldözése ellen, amelyek élére egy idősebb tapasztalt vezetőt állított, hogy gondoskodjék azok helyes irányításáról. A zsidókeresztény egyházközösségekkel ellentétben, amelyek a külvilágtól elzárkózva várták a tömeges megtérés napját, ezek a Pál által alapított egyházközösségek nyíltak és vezetőik állandó kapcsolatban álltak az apostollal, aki őket is kapcsol-

latba hozta egymással. Az Egyház apostoli hierarchiája azt jelenti, hogy a helyi egyházközségek, az apostol és a helyi vezetők kölcsönös kapcsolatai alapján, egymással is felveszik a kapcsolatot.

A Jeruzsálemi Zsinat **Vita a pogánykeresztényekről**

Ap.Csel. 15, 1-2, 22-29 Húsvét utáni 6. vasárnap C év

Ennek az apostoli zsinatnak két eldöntendő kérdése az volt, hogy vajon a pogányok pusztán a hit által is már keresztényekké válhatnak-e, vagy pedig csak az ószövetségi Törvény közvetítésével és, hogy alá kell-e vetni magukat a zsidó előírásoknak? Ha igen, úgy megkövetelhető-e a zsidó származású keresztényektől, hogy lemondjanak a Törvényről és részt vehetnek-e a többiekkel a közös étkezéseken és elfogyaszthatják-e az eddig tisztátalannak tartott disznóhúst?

Az apostolok helyes érzéssel úgy döntöttek, hogy ha a keresztények meg vannak hívva az üdvösségre, úgy ez Isten szabad döntése. Helytelen tehát megtérésüket felesleges előírásokkal akadályozni.

A zsidó származású keresztények ugyanis ily módon megfosztanak az idegeneket attól, hogy otthon érezzék magukat az Egyházban. Ugyanakkor azonban a zsinat felszólította a megtért pogányokat, hogy ne botránkozzanak meg ok nélkül bizonyos zsidó hagyományokon.

Az Egyház életére a századok során szintén ránehezedt azoknak a vallásos szokásoknak a terhe, amelyek idegen eredetűek és a különböző népek örökségéből származtak. Ezt az újonnan megtértek felesleges tehernek érezték. Ma éppúgy, mint régen az igehirdetésnek olyan-nak kell lennie, hogy azt a megtértek ne érezzék hódításnak, hanem befogadásnak és mindent meg kell tenni

annak érdekében, hogy az újonnan jöttek teljesen otthon érezzék magukat az Egyházban.

Az egyház egyetemessége **Pál beszéde a jeruzsálemi zsidókhoz**

Ap. Csel. 22,3-16

Pál fordulása

Egyesek, helyesen vagy helytelenül, azt tartják, hogy a missziós lendület napjainkban alábbhagyott. Mi gyakran oly nagylelkűen dobálózunk a „névtelen” keresztények nagy számával (beletörődve a gyakorló keresztények kis számába) hogy a missziós munka így elveszti értelmét. Márpedig a minőség, nem pedig a mennyiség a döntő.

És talán éppen ezért nagyon fontos, hogy újra elolvassuk Szent Pál megtérésének történetét, amit az Apostolok Cselekedeteiben Lukács háromszor is elmond (9,1-19; 22,3-16; 26,9-18). Bizonyára azért, mivel ezt igen nagy jelentőségűnek tartja. Kétségtelen, hogy Szent Pálnak a feltámadt Krisztussal való találkozása döntő fordulatot jelent az ifjú Egyház történetében. Krisztus azért hívja meg Pált apostolának, hogy elküldje őt a pogány népekhez tanúságot tenni "az emberek előtt". Pál óta az Egyház megszüntetett minden válaszfalat és küldetése világméretűvé tárgult.

A történelem sosem ismétlődik meg és Pál meghívása egészen egyedülálló, megtérése példamutató minden idők kereszténye számára. Mert mégha nem is kell a magunk damaszkuszi útját végigjárniuk, minket is meghívott Isten a világ szolgálatára, nemcsak azért, hogy a fejlődést előmozdítsuk, hanem, hogy „minden ember előtt” tanúságot tegyünk, mint Szent Pál, a feltámadt Krisztusról.

A RÓMAIAKHOZ ÍRT LEVÉL

BEVEZETÉS

Pál összes írásai közül a rómaiakhoz írt levél a legjelentősebb. Nem azért, mert a leghosszabb, hanem azért, mert történetileg egyiknek sem volt hozzá fogható befolyása. Egy protestáns teológus egyenesen azt mondta (persze némi túlzással!), hogy az Egyház története összeforrt a rómaiakhoz írt levél magyarázatával. Az is jellegzetessége ennek a levélnek, hogy nem látszik időhöz kötöttnak, és inkább tanító jellegű, elméleti. Egy kissé majdnem teológiai összefoglalásnak (summa theologica) hat. Az a benyomásunk, hogy – legalább elsődlegesen – nem helyi válság megoldását akarja célozni (mint a galatákhoz írt levél), sem a fiatal keresztény közösség előterjesztett kérdéseire válaszolni (mint a korintusiakhoz írt első levél). Úgy látszik, mintha Pálnak az lett volna a szándéka, hogy a rómaiakhoz írt levélben egyszerűen újra előveszi a galatákhoz írt levélben kifejtett tanítást, de most részletesebben, nyugodtabban, nem vitatkozva. A galatákhoz írt levelet hasonlíthatnánk a Rhone folyóhoz, mielőtt az a Lac Lémanba (Genfi tó) folyik. A rómaiakhoz írt levél ugyanaz a folyó, amint Genf után méltóságteljesen tova hömpölyög.

Valóban annyira időtlen és helyi problémákon felülemelkedő ez a levél, mint amilyennek látszik? Legalábbis vitatható. 58 (vagy 57) márciusában, amikor Pál Tertiusnak tollbamondta levelét, nem volt-e Róma egyházában igen mélyre nyúló megosztottság, a közösség kettészakadása, ahol az egyik oldalon a pogányságból megtértek

álltak, a másikon pedig a zsidóságból megtértek? Nem az volt-e Pálnak a célja, hogy a szembenállókat kölcsönösen egymás elfogadására indítsa, ráeszméltetve őket alapvető egységükre? Több jelből erre lehet következtetni. Eszerint a levél csúcspontja a 15. fej. 7. verse lenne: „Fogadjátok el tehát egymást, amint Krisztus is elfogadott titeket Isten dicsőségére”. Az előző fejtegetés e gyakorlati következmény megvalósulását célozza.

Bárhogy van is a dolog, Pál szemében minden ember, legyen az zsidó vagy pogány, Isten előtt hajszálpontosan azonos helyzetben van: mindnyájan vétkesek, a bűnnek rabjai. Azt feltételezni, hogy egyesek Isten előtt jobbak, mint a többiek, Pál szemében ostobaság és súlyos tévedés. Az egész emberiség a bűnbe van bezárva, minden ember elidegenedett legbensőbb önmagától. Minden más zavar ennek a gyökeres elidegenülésnek jele és megnyilvánulása. Szent Pál gondolatmenetének igazi kiindulópontja nem a rosszról szerzett tapasztalata, hanem a Keresztről szóló teológiája. Krisztus keresztje nélkül nincs üdvösség, sem zsidók sem görögök számára, bármennyire megyünk is vissza az időben, vissza egészen az első emberig. Az eredeti bűn nem egyéb, mint a kereszt visszája, s valójában a megváltás pillanatában tudja az ember igazán lemérni bűnének szörnyű súlyát és annak jelentőségét.

A bűnnek ebből a börtönéből, amely egyúttal a halál börtöne is (aki Isten nélkül él, annak számára a halállal lezárul a látóhatár), az emberek önmaguktól képtelenek kiszabadulni. Sőt – fonák helyzet! – erőfeszítéseik csak oda vezethetnek, hogy még súlyosabbá válik bilincsük. Az ember oldaláról nézve tehát kétségbeejtő, tragikusan reménytelen a helyzet. „Én szerencsétlen ember! Ki szabadít meg e halálra szánt testtől?” (7, 24).

Egyetlen remény marad az emberek számára, az, hogy Isten, nem számítva be többé vétkeiket, folytonos lázongásukat, nem szabva előzetes feltételeket, pusztán szeretetből, önmaga jön megszabadításukra. Pontosan ez az a jóhír, amelynek hirdetésére Pál küldetést kapott: „Mindnyájan vétkeztek, és nélkülözik Isten dicsőségét. Kegyelme jóvoltából azonban ingyen történik megigazulásuk” (3, 23-24). Egy valami azonban nélkülözhetetlenül szükséges az ember részéről, mégpedig a hit, vagyis az az egyszerű magatartás, amellyel lemondva arról, hogy önmaga erejéből éri el az üdvösséget és életet, egészen átadja magát Istennek. Hinni, röviden annyit tesz, mint átengedni magunkat Isten megváltó tevékenységének. A bűnös létet ekkor új létezés váltja föl, a félelmet az öröm, a kényszerűséget a szabadság, a reménytelenséget a feltámadás reménye, az önzést a felebarát alázatos szolgálata.

Olyan időben, amikor a katolikusok igen sokszor mély szakadékokat éreznek maguk között, nem volna-e helyénvaló, újra figyelmesen végigolvasni a rómaiakhoz írt levelet, hogy megtanuljuk, milyeneknek kellene lennünk egymással szemben!

A RÓMAIAKHOZ IRT LEVÉL

Szent Pál Evangéliuma Címzés és apostoli üdvözlét

Róm. 1, 1-7

Advent 4. vasárnap A év

Szent Pál, mint az első keresztények, nem úgy mutatja be Jézus titkát, mint ahogy megszoktuk (mint emberre lett Istent), hanem különbséget tesz Krisztus megjelenésének két szakasza között.

Az elsőben Jézus, mint Dávid fia, szegény és nélkülöző emberként jelenik meg, akinek éppúgy, mint minden embernek, szintén megvan a maga családfája és helye az emberiség nagy családjában.

Majd Jézus mint a feltámadt Istenfia jelenik meg, akinek életereje már emberfeletti, amely azonos a Szentlélek hatalmával.

Ez „jó hír” és nem „kenetes beszéd” abban az ironikus értelemben, hogy „könnyű beszélni, de nehéz adott szavunkat, ha kell, személyes áldozatunk árán teljesíteni”. Mert Jézusban, ha szabad magunkat így kifejezni, Isten a saját személyében becsülettel megfizetett nekünk, hiszen vállalva az emberi sorsot, tudja, mit mond, amikor az emberi életről beszél. De azt is tudja, mi az isteni élet, amikor arra tanít minket, hogyan válhatunk isten fiaivá. Ezért nyugodtan elfogadhatjuk szavát és engedelmeskedve hitünknek, bízhatunk Benne.

A szeretet nem alkudozás Az Istenben való megigazulás kinyilatkoztatása

Róm. 3, 21-25a, 28

9. vasárnap A év

Ez a szentírási szakasz levonja Szent Pál hosszú fejtegetéseinek (ld. e levél 1-3. fejezetét) azt a végkövet-

keztetését, hogy Jézus előtt az embernek nem volt valószínű kapcsolata Istennel; sem a pogányoknak (vallásuk és magatartásuk miatt) sem pedig a zsidóknak (gőgjük és képmutatásuk miatt).

Szent Pál ezt a képet tudatosan sötét színben tünteti fel, hogy ezáltal is kihangsúlyozza Jézus Krisztus egyedülálló újdonságát, mert Vele megszűnt Isten és ember között minden „adok, hogy adj” alapon folytatott alkudozás. Hiszen Isten viseli az összes terheket és kiadásokat, szeretete mértéke szerint, amely nem a kereslet és kínálat törvényéhez igazodik, hanem minden fenntartás nélkül nagylelkűen mindenét odaadja.

De vajon az ember visszafizetheti-e ezt „jócselekedeteinek” elértéktelenedett valutájával, vagy vallási gyakorlatainak selejtes fizetési eszközeivel? Vajon kártalanítható-e a szeretet? A szeretet megfizethetetlen, mert lényege az önzetlen, aggódó gondosság és csodálat. Ha Isten szeretetéről van szó, úgy az Ő ingyenesen előlegezett kegyelmére az ember szintén ingyen kapott hitével képes csak válaszolni. S ily módon az Isten és ember viszonya csak az „ingyenes kegyelem ingyenes hit ellenében”-csereforgalom alapján jöhet létre s így megvalósul a lehetetlen: az én és a Végtelen tökéletes megegyezése, amelynek eredménye az, hogy ember ráhangolódik Isten hullámhosszára.

Mise a világ fölött Ábrahám hite

Róm. 4, 18-25

10. vasárnap A év

Mit kell tennem? – kérdezi ösztönösen a modern kor embere, aki büszke arra, hogy meghódította a világot. A technika korának evangéliuma így szól: „Kezdetben volt a Tett”, az a tett, amely leküzdötte a betegséget, megszüntette az éhséget és rendet teremtett a világon.

Azonban ennek a türelmetlen tettvágnak is megvannak a határai. Amikor emberi kapcsolatokat akarunk teremteni, a türelmes várakozás éppolyan fontos, mint a cselekvés. A gyengédséget nem lehet kierőszakolni, csak az ember ösztöneit megszelídíteni.

Ábrahám megértette, hogy az ember Isten kegyelmét sem jócselekedeteivel, sem vallási gyakorlataival ki nem érdemelheti. Ábrahám Istent Istenként kezeli és szívét az Ő kegyelmére hangolja rá, ahelyett, hogy arra kényszerítené, hogy emberi mértékhez alkalmazkodjék. Ábrahámnak ez a fenntartás nélküli hite egy színvonalra hozza őt Istennel s így az isteni kegyelem elárasztja ezt az egyszerű nomád pásztort s még a halál is, amely meghiusít minden emberi törekvést, meghátrál e nagy hit előtt.

Ha mi, keresztények, feltétel nélkül elfogadjuk Isten élő Igéjét, Jézus Krisztust, úgy mi is emberfeletti erőre teszünk szert, amivel meghódítjuk a világot.

Jézus megmentett minket **Megigazulásunk az üdvösség záloga**

Róm. 5, 1-2, 5-8

Róm. 5, 1-5

Róm. 5, 5-11

Róm. 5, 6-11

Böjt 3. vasárnap A év

Szentháromság vasárnap C év

Jézus Szíve ünnepe C év

11. vasárnap C év

Akár kicsinyhitűek vagyunk, akár túlzott reményeket táplálunk, reménység nélkül nem élhetünk. Mégha az élet egyáltalában nem is erősíti meg derűlátásunkat, a keresztény ember ezirányú tapasztalata biztos. S azért áll ellen mindennel dacolva, bátran az élet viszontagságainak, mert Isten szereti őt. Ezt a meggyőződését az a tény erősíti meg, hogy Krisztus haldokolva nekünk adta önmagát.

De a remény egyben az ígéret gyermekeinek menedé-

ke, az a bizonyosság, hogy az, aki leült a bűnösök asztalához, inkább hitünket, mint bűneinket nézi.

Mert Krisztus kereszthalála valóban meggyőzött bennünket arról, hogy Istenre mélyebb benyomást tett Fiának kiserkedő vére, mint a mi bűneink (8-9 vv.) Krisztus feltámadása visszavonhatatlan tény.

Uralomváltozás Ádám és Jézus Krisztus

Róm. 5, 12-15

12. vasárnap A év

Róm. 5, 12-19

Böjt 1. vasárnap A év

Ha egy ország kormányzata megváltozik, mindig akadnak olyanok, akik görcsösen a régihez ragaszkodnak, míg mások szívesen együttműködnek az újjal.

Az emberiség is elveszítette régi fejét, amikor megszűnt a régi Ádám uralma, az Isten elleni lázadás, amelynek következménye volt a halál.

Utána Krisztus vette át az uralmat, az új Ádám, aki elhozta az igazság és kegyelem országát és az emberek jóváhagyták ezt az uralomátvételt.

Húsvét ennek a forradalomnak az ünnepe, a böjt pedig alkalmat nyújt mindnyájunk számára, hogy csatlakozzunk Krisztushoz és másokat is megnyerjünk uralmának.

Az új ember születése A keresztség

Róm. 6, 3-11

Nagyszombat éjszakai szertartás

Róm. 6, 3-4, 8-11

13. vasárnap A év

A keresztelés vízben való alámerülést jelent. Szent Pál szerint az, akit a víz elnyelt, a régi bűnös ember volt, akinek őstipusa Ádám (Róm. 5) és akit Krisztus kereszthalálával a múlt és a halál mélyére süllyesztett.

A keresztvíz a Szentlélek meglelevenítő erejét és kiadását jelenti (amelynek jelképe a régi biblikus hagyományban a víz volt). Az életnek ez a forrása azt jelzi, hogy a Szentlélek eljövételével megkezdődött Jézus korszaka. Amint a világ is a vízből merült fel (Teremtéstörténet 1) és Isten kezének műve, ugyanúgy az új ember is a keresztkút vizéből születik meg és őstipusa Jézus, az új Ádám. Ez az emberiség többé már nem a bűn és a halál rabja, hanem, mint a feltámadt Krisztus, a kegyelem és az élet hordozója. Ez az ember sorsa és rendeltetése az evangélium meghirdetése óta.

Az élet ereje elragad bennünket

Élet a lélekből

Róm. 8,8-11

Böjt 5. vasárnap A év

Róm. 8,9,11-13

14. vasárnap A év

A „test” és „a testi dolgok” itt önzésünket jelentik, amiktől Szent Pál óva int bennünket. Azonban néha, amikor elfog a gyengeség, megkérdezzük: „Miért kell folytonosan a test ellen küzdenünk?”

Szent Pál megmagyarázza, mi az értelme ennek a folytonos küzdelemnek: már a feltámadás ereje működik bennünk.

Isten atyánk!

Istengyermekségünk

Róm. 8,14-17

Szentháromság vasárnapja B év

Az egyik imában, amit Szent Pál korának keresztényei Jézustól tanultak, Istent „Abbá”-nak nevezték (ami örömeny nyelven becézve „aput” jelent). A zsidók, vagy a pogányok sosem ismerték ezt a családias, bizalmas megszólítást. Csak a Szentlélek sugallhatott a keresztényeknek ilyen merészséget.

Isten arra hívott meg minket, hogy hozzá hasonlóvá legyünk, s így Isten fiainak nevezzenek bennünket.

Mise a világ fölött Jövendő dicsőségünk

Róm. 8, 18-23

15. vasárnap A év

Nem tudjuk, hová vezet az emberiség útja és nem csodálkozhatunk azon, hogy aggodalommal tölt el minket korunk sok szenvedése és létbizonytalansága.

Azonban a keresztény ember számára a szenvedés és a halál már nem értelmetlen, mert tudja, hogy földi életében dicsőségének csak a fonákját látja és így minden szenvedésben nem a haldoklást, hanem az újjászületés vajúdsát fedezi fel.

A hívő keresztény tisztában van azzal, hogy hosszú időre van szüksége, míg sok tévelygés után rátalál arra az útra, amely elvezeti személyisége teljes kibontakoztatásához, istenfiúságának tudatához. Rendületlenül hisz abban, hogy korunkban titokzatosan olyasvalami épül, ami egyszer majd nyilvánvalóvá válik.

Bár nem látjuk tisztán, merre halad a világ, hitünk alapján mégis tudjuk, hogy Isten gondját viseli a világnak, mert az Ő szeretete meg fogja menteni, meg fogja újírtani és az Övé az utolsó szó.

Az eucharisztikus áldozat nem más, mint a vajúdo világért bemutatott szentmise.

Keresztények vagy jövendőmondók? Jövendő dicsőségünk (folytatás)

Róm. 8, 22-27

Pünkösdi vigiliája

Mi túlságosan nyugtalanok vagyunk és folytonosan azt firtatjuk, vajon a Szentlélek valóban egy új világ kiala-

kításán munkálkodik? Lázasan az idők jeleit kémleljük, mintha bizony kereszténynek lenni annyit jelentene, mint éleslátó jövőmondóként botlásaink és gyengeségünk jeleit megmagyarázni.

Isten Országáról még nem mondhatjuk, hogy „itt van, vagy ott”. „Reménységeinket megvalósulva látni annyit jelent, mint többé már nem remélni bennük.” A mi történelmünk tisztára emberi s ezért nem kecsegtethet biztos sikerrel. Mindazonáltal a keresztény ember hisz abban, hogy nagy átalakulás indult meg a világban és remél is annak megvalósulásában, mint ahogy a vetés aratássá, a foganás szüléssé, az ellenállás pedig szabadulássá érik. De azt is tudja, hogy mindez szabad elhatározások, kockázatos döntések és a vajúdas jajszaiva által valósul meg.

„Mi csak a jó imádság kegyelméért könyöröghetünk”, várva a Szentlélek segítségét vállalkozásainkhoz; ez azonban semmiképpen sem menthet fel minket a cselekvés kötelezettsége alól. Hitünk arra tanít, hogy a Szentlélek Istenhordozóvá tesz bennünket, cselekedeteink pedig az Ő eljövendő Országának előjeleivé válnak.

Jövendő dicsőségünk ígérete

Üdvösségünk terve

Róm. 8, 28-30

17. vasárnap A év

Isten üdvözítő terve összefüggő, szerves egész. Mivel az emberiség megváltásáról van szó, természetes, hogy ennek a tervének megvalósítása során minket is felhasznál.

Üdvösségünk eszközei elsősorban a keresztség, amellyel meghív bennünket a hívő életre, valamint a bensőséges imádság, amelyre a Szentlélek indít minket és végül egész létünk fokozatos megszentelése.

Megszentelődésünk eredményei szintén ismereteseek előttünk: a kegyelem által Isten testvéreivé válunk és részt veszünk az Ő életében és dicsőségében.

Az Oltáriszentségben összpontosul megszentelésünk minden eszköze, amely által a keresztyén hívő élete már itt a földön a megkezdett öröklét.

· **Az illetéktelen bíróság** **Az isteni szeretet himnusza**

Róm. 8, 31b-34

Böjt 2. vasárnap B év

Szent Pál, éppúgy, mint az Ószövetség egyes szövegei (Jób 1, vagy Zak. 3), azt tanítja, hogy a hívők Isten ítélőszéke elé kerülnek, hogy bizonyos vádpontok alapján: hanyagságuk és gyengeségük miatt, megítélje őket. De ki fogja vádiratukat megszerkeszteni?

Vajon az Isten? De hogyan vádolhatna bennünket az, aki a saját Fiát adta oda értünk? Talán a Sátán, aki folytonosan arról akarja Istent meggyőzni, hogy ne higgyen nekünk. De mit tehet Isten eltökéltsége ellen? Így tehát csak Jézus lehet a bíránk. De vajon el tud-e vetni bennünket az, aki feltámadásával megmentett minket?

Mindenek ellenére **Az isteni szeretet himnusza (folytatás)**

Róm. 8, 35, 37-39

18. vasárnap A év

Szent Pál felsorolja mindazt, ami elválaszthat bennünket Krisztus szeretetétől, vagy legalábbis megingathatná hitünket Isten kegyelmének hatékonyságában. Ilyen kísértés elsősorban a keresztyén és apostoli élet drámája és azok az erők, amelyekről a régiek azt tartották, hogy többé-kevésbé az ember ellen törnek. Azonban bármilyen gonosz is a világ, mégsem képes Isten terveit megghiúsítani.

Megtelt a föld gyűlölettel és bűn torzította el emberiségünk arcát. Hinni annyit jelent, mint erőt méríteni

Krisztus kegyelméből, hogy újjászülessünk és a bűnt legyőzhessük.

Jézus testének vétele azt jelenti számunkra, hogy semmi sem választhat el minket Isten szeretetétől, amely Jézus Krisztusban testesült meg.

A kereszténység gyökere **A választott nép kiváltságai**

Róm. 9, 1-5

19. vasárnap A év

Ez a szöveg Szent Pál nagy szeretetét fejezi ki a zsidó nép iránt. E felfogását nem osztja a mai keresztények jó része, akik őseik antiszemita hagyományaiban nőttek fel.

Bár Szent Pál kétségtelenül elismerte, hogy a zsidó sem jobb bármilyen más népnél és semmivel sincs több joga arra, hogy Istent magáénak tekintse.

De mivel Isten tisztán kegyelemből választotta Izraelt népévé, ezért sosem vesztheti el azt a kiváltságát, hogy a zsidó nép az, amelyet Isten elsőként szeretett s ez az Istennek való szenteltsége örökké megmarad, hite és hírsége ma is tanúbizonyságul szolgál számunkra. „Isten ugyanis nem bánja meg kegyelmi adományát és meghívását”. (Róm. 11, 29).

Hogyan is felejtethné el az Egyház, hogy Üdvözítőjét és Urát e nép közvetítésével kapta? És hogy az ószövetségi zsidó nép az a gyökér, amely számára az éltető nedvet adta? (Lásd a Zsinatnak a nem-keresztényekről szóló nyilatkozatát, 4. pont)

Kölcsönös bizalom **Hit nélkül nincsen üdvösség**

Róm. 10, 8-13

Böjt 1. vasárnap C év

A szövetség azt jelenti, hogy a szerződő felek minden tekintetben számíthatnak egymásra. Az Újszövetség ke-

reszténye is bízik Isten hűségében. Bár nem látta a feltámadt Krisztust, mégis hisz benne. A „megigazultság” szó azt jelenti, hogy magatartásunk igaz; olyan, mint amit Isten elvár tőlünk és ilyen értelemben a „szívbeli hit megigazulásra szolgál.”

De Isten is számíthat a mi hűségünkre. Hitünket megvallani annyit jelent, hogy ezentúl – bármibe kerüljön is – teljesen aszerint az isteni barátság szerint élünk, amit Jézus számunkra felajánlott.

Ha így élünk, már „meg vagyunk váltva”, mivel ez a szó azt jelenti, hogy Istennel gondolatban, tettben és életünk által oly közösségre léptünk, amelyet az eucharisztikus áldozatban és életünk felajánlása által igyekszünk megvalósítani.

Öseink velünk vannak **Izrael megtérése**

Róm. 11, 13-15, 29-32

20. vasárnap A év

A régi hívők (a zsidók) nem tartottak lépést az üdvtörténet ütemével. És ez az ő legnagyobb mulasztásuk, mert a történelem túlhaladt fölöttük. Begubózkodtak múltjuk hagyományaiba, ahelyett, hogy befogadták volna Krisztust, a Messiást, aki világméretűvé tárta ki a megváltás lehetőségeit. A pogányságból megtért hívők ugyanis, akiket mélységesen megvetettek, megbotránkoztatták őket, ami méginkább hozzájárult ahhoz, hogy megrögződjenek elzárkózottságukban. Még Szent Pál, a népek apostola, sem tud teljesen elszakadni „régí hitétől”. És ez a feltámadás mérhetetlen erejét bizonyítja, amely arra készíti még a hagyományokhoz leghűségesebb Szent Pált is, hogy az új hithez csatlakozzék, amely megújítja a világot (13-15 vv.).

Azonban a kapuk kitárása egyesek felé természetesen gyakran azt jelenti, hogy bezárjuk azokat mások előtt.

(30-31 vv.). Ez azonban azt bizonyítja, hogy mindenki a saját egyéni érdemei szerint üdvözülni és éppen ebben áll Isten kegyelmének ingyenessége. Az Ő kegyelme ugyanis mindenkinek egyaránt rendelkezésére áll, függetlenül személyi adottságaiktól. Isten irgalma ugyanolyan egyetemes érvényű, mint az emberek konoksága. És ezt éppen az Egyház egyetemessége bizonyítja, amely arra van hivatva, hogy minden embert, – kivétel és megkülönböztetés nélkül – üdvözítsen (29-33 vv.).

Kicsoda Krisztus? **Himnusz Isten bölcsességéről**

Róm. 11, 33-36

21. vasárnap A év

Isten mindenhatósága a rosszat is jóra fordítja, a bűnt kegyelemmé változtatja s így a pogányok távolállása meghitt közelséggé válik, a zsidók tagadása pedig alkalomul szolgál számára, hogy irgalmát gyakorolja, a nehézségek u. i. megsokszorozzák lehetőségeit.

Isten elképzelhetetlen számunkra, nemcsak létezésében, amelyet „a bölcs lángesze föl nem ér”, hanem tervei és szándékai, folytonos munkálkodása a világban és a történelem eseményeiben szintén meglepőek a tevékeny ember számára.

Az igaz a hitből él **Lelki istentisztelet**

Róm. 12, 1-2

22. vasárnap A év

Mit számít Isten előtt a mi imánk és a mi istentiszteletünk, ha életünk nem az Ő akaratát tükrözi? Hogyan fogunk színe előtt megjelenni, ha éppen az ellenkezőjét tesszük annak, amit parancsol?

Az egész Ó- és Újszövetségben keresztül Isten arra fi-

gyelmeztet minket, hogy „igazságot akar, nem pedig áldozatot” (Mt. 9,13). Bármilyen alázatos is legyen életünk, semmiféle cselekedetünk sem lesz érdemszerző Isten előtt, ha nem szeretetből fakad.

Az Úr asztalához is csak úgy járulhatunk, ha minden cselekedetünket az a szándék vezérli, hogy Isten akaratát teljesítsük és döntéseinket alárendeljük neki.

Szeress, és tégy amit akarsz! **„A szeretet a törvény telje”**

Róm. 13,8-10

23. vasárnap A év

A keresztény erkölcstan számunkra sokszor kalodának tűnik, amelyet tilalomfákból ácsoltak.

Istennek azonban nem az a szándéka, hogy tilalmakat állítson fel számunkra. Mivel Isten az embereket egymásra bízta, azt akarja, hogy vállaljuk tetteink felelősségét. Ahelyett, hogy azt kérdeznénk, hogy ez, vagy az tilos-e, inkább azon gondolkozzunk, miként szeressük azokat, akiket Isten reánk bízott.

A törvény csak az alsó határát jelzi annak, amit szeretetből meg kell tennünk.

Itt az óra, hogy felébredjünk **Öltsük magunkra a világosság fegyvereit**

Róm. 13,11-14

Advent 1. vasárnap A év

A haladás korában az Egyház szintén sürgeti Jézussal való találkozásunkat. A Krisztussal való találkozásra vágyó ember számára a haladás az egyéni és történelmi fejlődés értelmét jelenti.

Azonban nyitott szemmel kell járnia a világban, hogy saját életében és kora történelmi eseményeiben felismerje a haladás jeleit.

A keresztény emberre igen jellemző a türelmetlenség, mert siettetni akarja ezt a Krisztussal való találkozást. Fel kell ébrednie tehát az álomból, mert Jézus világosságát terjeszti, amely most virrad fel a világra. Teljesen újjá kell születnie Krisztusban, mert csak a világosság fia képesek lángra lobbantani a világot.

Senki sem élhet saját magának Az élők és holtak Ura

Róm. 14, 7-9

24. vasárnap A év

Kínosan törődni azzal, hogy miként böjtöljünk, és miként üljük meg az ünnepnapokat (erről szól Pál apostol levelének megelőző soraiban, 2-6 vv.), az aszketika és vallás helytelen felfogására vall. A lelkiéletnek ugyanis nem csak egyetlen útja és egyetlen mestere van: tetszés szerint különféle utakon törekedhetünk a tökéletességre.

Közös rendeltetésünk csupán az élet és a halál, amely nevetségessé tesz minden iskolás vitát, mert csak egyetlen cél és példa az irányadó: annak a Jézusnak az élete és halála, aki fölötte áll minden iskolás irányzatnak és tanítómesternek.

A valódi ökumenikus szellemnek ezek a szabályai meg fognak szabadítani minket minden szűkkeblű vitától, hogy elkerülhessük a testvérgyilkos csatákat.

Viseljük el egymást Isten megdicsőítése

Róm. 15, 4-9

Advent 2. vasárnap A év

A keresztények úgy látszik hibásabbak egymás elviselésében, mint mások; gondoljunk csak manapság a haladók és maradiak harcára, a teológusok és a lelki élet mestereinek vitáira, vagy a múlt szakadár mozgalmaira.

Szent Pál utal az őskeresztény Egyházban dülő szintén igen kemény harcokra és azokra az éles vitákra, amelyek az „erőshítűek” és a „gyengehítűek” között folytak, azok között, kik a zsidóságból, illetve a pogányságból tértek meg.

Ha kölcsönösen el tudnánk viselni egymást, úgy Krisztus példája követőkre találna közöttünk és ez Isten dicsőségére szolgálna, akár azon a címen, hogy türelmesek vagyunk a múlt értékes hagyományainak őrzői, valamint azok iránt, akik váratlanul tértek meg s ezért szeretettel kell fogadnunk őket. Mert Isten a múlt és a jövő hordozója s itt van ma is közöttünk népében.

Isten csodálatos titkai **Isten dicsérete**

Róm. 16, 25-27

Advent 4. vasárnap B év

Sokan nem értik a hittitkokat. Pál számára azonban azok olyan természetfeletti igazságok, amelyeket mindenki számára meg kell hirdetni: nevezetesen azt, hogy ki az Isten, mi a terve az emberrel és a teremtettt világgal. Az Út e hittitkokat fokozatosan nyilatkoztatta ki és ezek Jézus tanításában teljesedtek be. Azonban a kinyilatkoztatás elfogadását Isten nem látványos és hangos külsőségek között kényszeríti reánk, hanem szelíden és bensőséges módon győz meg minket, szavak és emberi jelek által, e természetfeletti igazságokról, hogy a hit által önként, engedelmesen fogadjuk el és teljes felelősséggel vállaljuk azokat.

A hittitok tehát Isten irgalmának kiáradása, amely lassan és fokozatosan eléri a világ összes parkjait.

A KORINTUSIAKHOZ IRT LEVELEK

BEVEZETÉS

50-52-ben Pál több mint tizenhét hónapig tartózkodott Korintusban. Tevékeny és lelkesen buzgó közösséget alapított ott, ma azt mondanánk, „él”- és haladó egyházközséget. Képzeljük el ezt a maroknyi keresztény közösséget, beleállítva egy nagy város, egy óriási, többszázévezres lakósú világváros életébe! Korintus, a kikötőváros, a kereskedelmi csomópont, a kozmopolita város, nyitva állt mindenféle vallási, filozófiai és világnézeti megmozdulás előtt. Az erkölcsök bizony nagyon lazák voltak. „Korintusi módon élni”, az ókorban azonos jelentésű volt a kicsapongással. A keresztény közösség kisemberekből toborzódott, akiknek Krisztushoz való térése feltétlenül őszinte volt, de erkölcsök még kevésbé voltak keresztények. Nagy volt bennük a hajlandóság a klikkszellemre, a pártoskodásra. Nem tették még egészen magukévá Pál tanítását a keresztény szabadságról, és azt néha összetévesztették a szabados-sággal. Úgy látszik, egyesek közülük azt képzeltek, hogy mióta hívókká lettek „minden szabad nekik”. Szerény származásuk ellenére a korintusi keresztények büszkéek voltak tudományukra, vallási felsőbbrendűségükre, telhetetlen mohósággal hasznat akartak húzni többé-kevésbé különködő vallási ténykedéseikből. Adták a „szabadgondolkodót”. Még nem értették meg, hogy az igazi keresztény élet egyetlen biztos, megcáfолhatatlan bizonyítéka, a felebarát alázatos szolgálata, a keresztrefeszített Krisztus példájára.

Röviden szólva, ha a korintusi egyház lendülete, dinamizmusa, nem egyszer büszkeséggel tölthette is el Pált, sok-sok aggodásának, gondjának is oka volt. A korintusiak, mintha az „enfant terrible” (rossz kölyök) szerepét akarták volna vállalni a születő Egyházban! Köztük és Pál között gyakran feszült is volt a viszony. A szoros, ugyanakkor nehéz kapcsolatokról tanúskodik a két levél, a Pál és a korintusiak között lefolyt jelentős levélváltásnak ránk maradt emlékei.

Az első levél Pál válasza arra a kérdés-sorozatra, amit a korintusi egyházközség felelős vezetői terjesztettek eléje. A kérdések részben az egyházközség belső életére vonatkoznak (az erkölcsök tisztasága, 1 Kor. 5, 1-13; 6, 12-20; házasság és szüzesség 7, 1-40; a vallási összejövetelek igazgatása és az eucharisztikus ünnepségek 11. fejj.; a kharizmák használata 12, 1-14, 40), részben a pogány világgal való érintkezésre (törvényszékekhez való fellebezés 6, 1-11; a bálványoknak áldozott hús, 8-10. fejj.), részben a tanításban nehézséget jelentő pontokat említene (felátadás 15. fejj.). Ezek a kérdések ma már részben túlhaladtak, amelyek nem érintenek bennünket, de Pált egyik sem találja készületlenül, és megadja a választ. Nyilván ennek hatása alatt is, a kereszténység mindig alapvetően feladatának érezte: keresni a megoldást minden felmerülő kérdésre. Azt is vegyük észre, hogy ami egyszerű lelkiismereti probléma volt, vagy pusztán liturgikus intézkedés maradhatott volna, hála Pál lángelméjének, lehetőséget nyit számunkra, hogy mélyebb betekintést nyerjünk az igazi szabadságba, a test megszentelésének feladatába, a szeretet elsőbbségébe, a Krisztussal való egységbe stb.

A második levél körülményei sokkal homályosabbak. Kétségtelennek látszik, hogy ez a levél

két, esetleg három levél töredékéből jött létre. Ez megmagyarázná a hirtelen hangváltozást a 9. és 10. fejezet között. Bármi legyen is azonban a tényállás, a helyzet már nem ugyanaz, mint az első levél megírásakor. Azóta megtámadták Pál tekintélyét, apostoli tisztét leszólták, és ellenségei keményen támadják. Pál is kénytelen viselkedését magyarázni, intézkedéseit igazolni, apostoli címét visszakövetelni, önmagát védeni, saját magát dicsérni. Pál helyzete kínos lehetett. Mindazonáltal hálásak vagyunk a korintusiaknak, hogy rákényszerítették Pált arra, hogy a mi számunkra kifejtse az apostoli szolgálat követelményeit, annak alapjait (a Szó hatalma, Isten erejében való bizalom), és kinyilatkoztassa számunkra azokat a rendkívüli kegyelmeket, amelyekben őt az Isten részesítette.

Fölöslegesnek látszik ennek a két levélnek időszerűségét nyomatékosabban aláhúzni. „A korintusiakhoz írt levelek – állapította meg valaki találóan – valóban példamutatóan állítják elénk az Egyház helyzetét egy olyan világban, ahol elenyésző kisebbség egy hatalmas pogány tömeg közepette. Az Egyház olyan mértékben találja meg a maga helyét, és olyan mértékben sugárzik hatása, amilyen mértékben hű marad önmagához, és kész a dialógusra.”

A KORINTUSIAKHOZ IRT LEVELEK

Isten korintusi egyháza Címzés és apostoli üdvözlés

1 Kor. 1, 1-3

2. vasárnap A év

A kikötőjéről és feslett erkölcsű népéről híres Korintus városának első keresztényei, akiket maga Szent Pál térített meg, távolról sem voltak tökéletesek. Mégis az Apostol e levelének címzésében „meghívott szenteknek” nevezi őket és arra szólítja fel, hogy szentségben, vagyis Isten gyermekeiként éljenek, amelyre Jézus Krisztus hívta meg őket.

Ilyen értelemben mi is szentek vagyunk, nem mint-ha tökéletesek lennénk, hanem azért, mert szintén arra vagyunk hivatva, hogy környezetünkben tanúságot tegyünk Istenről az egyetemes Egyház nevében, melyhez a keresztség és az Oltáriszentség kapcsol minket.

Már és még nem Hálaadás

1 Kor. 1, 3-9

Ádvent 1. vasárnap B év

Mielőtt Szent Pál áttérne a fájó pont érintésére, azzal bátorítja a korintusi híveket, hogy megkapták „Krisztus tanúbizonyságát” (az evangéliumot), a „tudást” (Isten ismeretét) és az „igét” (amelyet az apostolok hirdetnek).

Azzal, hogy Isten mindvégig megerősíti bennünk a keresztény életet, ezek az adományok mindaddig növekedni fognak, míg az Úr kegyelme teljes mértékben meg nem nyilvánul bennünk.

Krisztus e fokozatos megjelenését jelenti nekünk ádvent, amely keresztény életünket jelképezi: a Krisztussal való egyesülés vágyát és reményét, ami jelenlétének

élményszerű megtapasztalásán alapszik, s ez már előre fényt derít életünkre.

Ne legyen pártoskodás közöttünk

A korintusi hívek viszálykodása

1 Kor. 1, 10-13, 17

3. vasárnap A év

Az első szemrehányás, amivel Szent Pál a korintusi keresztényeket illeti és, ami miatt ez az egyházközség a leginkább szenved: a pártoskodás szelleme, amely vetélkedő és civódó csoportokra osztotta őket.

De ma is ugyanez a veszély fenyegeti a kereszténységet. Egyesek nem ismerik el, hogy más úton is el lehet jutni Krisztushoz, mint amelyen ők haladnak. Csökönnyösen egyetlen felfogáshoz, véleményhez ragaszkodnak, elvetve minden más módszer alkalmazását a liturgia, az apostolkodás, sőt még a teológiai gondolkodás vonatkozásában is. Ez azonban Jézus nevének önkényes kisajátítását, az evangélium tanításának eltorzítását jelenti, amivel súlyosan megbántják Jézust és lehetetlenné teszik a közösségi életet.

Senki sem sajátíthatja ki magának az Evangéliumot, hiszen ez alakít mindnyájunkat. Hitünket is többféle módon vallhatjuk meg, de az üdvösség egy: Krisztus keresztje.

Az Evangélium „esztelensége”

A kereszt botránya

1 Kor. 1, 22-25

Bőjt 3. vasárnap B év

A zsidók olyan Istent akartak, aki csodákkal oldja meg problémáikat, Krisztus azonban hallgat a kereszten. A görögök pedig olyan Istent akartak, aki megteremti a világ és az élet harmóniáját. Krisztus azonban a szenvedés és a halál borzalmát választotta. Ezért mindkét nép számára Krisztus botrányt jelentett.

Ma is egyesek világosan felismerhető Istent akarnak, akit nem kell keresniök. Mások megint olyan Istent, aki mindent megmagyaráz és minden veszély ellen bebiztosít.

Miért folyamodik az Egyház, gyengeségétől való félelmében, mindig a hatalom eszközéhez? De miért félünk mi is annyira a nyomorúságtól, hogy félreértve a szentségek jelentőségét, azok oltalmában keresünk menedéket, hogy bebiztosítsuk magunkat minden veszély ellen?

Márpedig az Oltáriszentség részvétel a keresztfeszített Krisztus botrányában és kifosztottságában.

Isten mindent a semmiből hív létre Krisztus a mi bölcsességünk

1 Kor. 1,26-31

4. vasárnap A év

A korintusiak gyülekezete kisemberek közössége volt. A nagy értékek, amelyek az embereket elkápráztatják, igen ritkák.

Pál ebben annak jelét látja, hogy ez a közösség Isten alkotása, mert Ő titkait a kicsinyeknek nyilatkoztatta ki (Mt. 11,25) és Egyházát a semmiből hívta létre.

A modern világ, amely „folytonosan szegényeket termel”, azt hiszi, hogy csak anyagilag kell gondoskodnia róluk. Azonban azok, akiket kizsákmányol, arra figyelmeztetik, hogy az emberi méltóság több, mint a kenyér.

De vajon ki más figyelmeztette az Egyházat arra, hogy a „világ világosságának” kell lennie, mint az a néhány keresztyén munkásfiú, aki fiatal káplánja köré gyülekezett?

Gyengeségünk, tehetetlenségünk tudata gyakran elkerít bennünket. De nem éppen ez volt-e az oka annak, hogy Isten meghívott és kiválasztott minket?

Nem volna-e kíváncsi, hogy a mi közös eucharisztikus áldozatunk ne csupán néhány „előkelőséget”, a böl-

cseket és a hatalmasokat vonzza, hanem az elesetteket is, mert hiszen mi annak hódolunk, aki a mi gyengeségeinket hordozta.

Igehirdetés, vagy propaganda? A Megfeszítettet hirdetjük

1 Kor. 2, 1-5

5. vasárnap A év

Pál igehirdetése annak a bélyegét viseli, akinek tanítását hirdeti, mert ő nem érvekkkel, sem ékesszólásával, sem személyi varázssával, csupán apostoli tanúságtételével akarta a korintusiakat Jézusnak megnyerni.

Egyetlen igehirdető sem képes az Evangélium magaslataira felemelkedni, azonban tökéletlen szavait és tanúságtételét a Szentlélek mégis felhasználja arra, hogy szíven találja azokat, akik az igazságot keresik.

Amikor Istennel találkozunk A keresztény bölcsesség

1 Kor. 2, 6-10

6. vasárnap A év

Jézus Krisztus keresztségét az Isten és az emberek egészen másként értelmezik. Az emberek meg szeretnék ismereni az élet titkát (a „bölcsességet”) és amikor Jézus ezt ki akarja nyilatkoztatni nekik, visszautasítják, mert „nem ez az, amit vártak, másképpen képzeltek el”. Így Isten vereséget szenvedett, de csak azért, mert valóban Isten az, akit küldött, nem a mi vágyaink, hanem az ő szavának beteljesülése, mivel azt az elképzelést valósította meg, amit a boldogságról és a sikerről Ő alkotott.

Aki Istent választja, annak mindenre el kell készülnie. S akkor váratlanul találkozni fog Istennel és megtalálja azt az életet, amely felülmúl minden emberi elképzelést.

Mienk az igazi szabadság Óvás a világ bölcsességétől

1 Kor. 3, 16-23

7. vasárnap A év

Az egyetlen, ami számít: Isten. Vele összehasonlítva semmi sem örökértékű és minden az Istennek szentelt életet szolgálja – legyen az emberi bölcsesség, vagy az Egyház nagymérvű erőfeszítései. Ez a mi benső Istenkapcsolatunk teljesen függetlenné tesz bennünket mindentől. Egyszóval minden: jelenem, jövőm, az, amit az emberek rólam gondolnak, amit a világ sugal, vagy az Egyház felajánl, élet és halál – nem hogy elválaszt, hanem még inkább összeköt Istennel.

„Óáltala, Óvele és Óbenne” a világ papja vagyok, Isten „temploma”, ahol a világ megszentelődik.

Ne ítélkezzünk idő előtt Isten titkainak gondnokai

1 Kor. 4, 1-5

8. vasárnap A év

Ma éppúgy, mint Szent Pál idejében, azok, akik Krisztust hirdetik, az Egyházon belül és a világban egyaránt, támadásoknak vannak kitéve. Csodáljuk őket, vagy bíráljuk, aszerint, hogy elfogadják-e, vagy elvetik a mi személyes véleményünket.

Szent Pál arra figyelmeztet minket, hogy a lényeges nem az, hogy az emberek tetszését elnyerjük, hanem, hogy hűségesek legyünk Isten ígéjéhez, amit a maga teljességében kell meghirdetnünk, mégha az visszatetszést is kelt egyes keresztény körökben.

Az Apostol a keresztényektől azt kívánja, hogy ne ítélkezzenek idő előtt, hanem bízzák az ítéletet a jövőre.

A mi húsvétunk A kovász

1 Kor. 5, 6b-8

Húsvétvasárnap

Húsvét sokkal több, mint a múltnak az a nagy hőstette, amelyről minden évben kegyelettel megemlékezünk. Ez az ünnep ugyanis egy egészen új jövő távlatát nyitja meg előttünk: az örökkévalóságot. Mert senki sem élhet anélkül, hogy valamiféle célt ne tűzne ki maga elé és ezt az életcélját mindenki aszerint választja meg, hogy miként képzei el abszolút jövőjét. A döntő különbség az, vajon sorsunk beteljesedésének a halált, vagy az életet tartjuk.

Húsvét ünnepének igazi értelme az, hogy létünk gyökeresen átalakul és egy magasabb cél érdekében szakítunk a bűnnel.

Szent Pál ezt az alapvető, de nehezen érthető igazságot a kovász hasonlatával világítja meg. Sajnos azonban amennyire érthető volt ez a hasonlat a korintusiak számára, annyira nem mond ma már semmit nekünk. Hogy azonban ezt megértsük, tudnunk kell, hogy a zsidók húsvét éjszakáján gondosan megtisztították hajlékukat a kovászos kenyér legkisebb maradványaitól is, ami e szent ünnepen tisztátalannak számított (L. Királyok Könyvét 12, 12, 15 és kk), mivel a húsvéti kenyérnek kovásztalannak kellett lennie s ezért az Újszövetségben a „kovász” szó bizonyos esetekben pejoratív (rosszalló) értelmű és gyakran a bűnt jelképezi.

Az emberi test keresztény szemlélete A test Isten temploma

1 Kor. 6, 13c-15a, 17-20

2. vasárnap B év

Szent Pál érvelése két megfontoláson alapszik: először: a nemiség nem ugyanolyan ösztön, mint a többi testi szük-

séglet, mivel ez két személy közötti bensőséges viszony, amely az emberi lét egészét ragadja meg; másodszor: Jézus a kereszten egész emberségünket magasztalta fel. Ennél fogva nemiségünk is Jézus Krisztushoz tartozik. Nem csak mi vagyunk testünk birtokosai, hanem Jézus Krisztus is az.

Jézus egyszer egész létünket átlátszóvá fogja tenni s akkor nem csupán mi magunk, hanem Isten is jelen lesz testünkben.

Az Oltáriszentség, amely bennünket Krisztus testének tagjaivá tesz, az Ő misztériumának teljességében részesíti testünket.

Az ideiglenesség jogcímén Házasság és szüzesség

1 Kor. 7,29-31

3. vasárnap B év

Pál életének ezen a pontján azt hitte, hogy Jézus hamarosan eljön mennyei dicsőségében, s ezért arra figyelmeztet, hogy „az idő rövid”. Itt tehát egy bizonyos időbeli tévedésről van szó.

Ezenkívül keresztény tanúságtételünk és jelenlétünk a világban, amely a mai embert méltán foglalkoztatja, az ősegyházat kevésbé érdekelte. Első látásra tehát ez a szöveg nem érinti a mai keresztény ember magatartását.

Mindazonáltal, e szöveg szerint, a világ fejlődésén szenvedélyesen munkálkodni teljesen igazoltnak látszik, mivel Jézus óta, ez a világ már meg van váltva és egy új világ születését a mi közreműködésünk által készíti elő. Azonban Szent Pál nyomatékosan figyelmeztet arra, hogy a mi mostani életünk, amely tele van örömmel és gyötrelmekkel, a jólét és a kényelem hajhászásával, még nem az az „igazi élet”, amelynek eljövételét várjuk.

Az ideiglenesség jogcímén Házasság és szüzesség (folytatás)

1 Kor. 7, 32-35

4. vasárnap B év

Szent Pál itt arra a kérdésre válaszol, amit a korintusiak a házassággal kapcsolatosan vetettek fel. Azonban nem az Úr parancsát, hanem csak személyes véleményét tolmácsolja, amikor azt mondja, hogy a világ nem fog sokáig fennállni, közel van a vég, az emberiség történelme befejeződik, tehát nincs szükség arra, hogy az emberi nem megújuljon. Szent Pál szerint, aki ítéleteiben és magatartásában mindig a teljességre törekszik, ezért helyesebb, ha az ember egészen Isten szeretetének szenteli magát és mentes minden földi ragaszkodástól.

És talán éppen ez az oka annak, hogy ebből egyesek a házasság lebecsülését olvasták ki.

Pedig e szöveg helyes értelmezése az, hogy Isten szeretete az első. Vagyis, hogy mindenkinek a maga módján, nőtlen, vagy házas életet élve, oszthatatlanul Jézust kell szolgálnia.

Az Evangélium elsőbbsége Pál példája

1 Kor. 9, 16-19, 22-23

5. vasárnap B év

Minden embernek joga van az evangéliumra, ezért Szent Pál mindazokért, akik azt meghallgatják, minden áldozatra és erőfeszítésre kész.

E sürgős feladata miatt hajlandó mindenről: gazdagságról, megszokott kényelméről, kiváltságairól lemondani.

A mai Egyházban ugyanezek a sürgős feladatok várnak reánk, úgyhogy mindnyájan arra vagyunk hivatva, hogy sokmindenről lemondva megosszuk azoknak gondjait, nyelvezetét, reményeit, bosszúságait, akik még nem ismerik az evangéliumot.

Az egész Egyházat, minden tagját át kell, hogy hassa és lelkesítse ez a feladat, hogy semmi se szolgáljon okul arra, hogy az emberek az evangéliumot visszautasítsák.

A kockázatos élet **A zsidó nép múltjának példája**

1 Kor. 10, 1-6, 10-12

Böjt 3. vasárnap C év

Az Ószövetségben nemcsak számos vonzó példát találunk, hanem egy olyan történetet is, amely már a keresztény élet valóságára készít elő. Ezt Szent Pál úgy adja elő, ahogyan a biblikus hagyományban olvasta és zsidó tanítómesterei értelmezték. A felhő ugyanis, amely a zsidókat követte a pusztában, nem található meg a Bibliában, hanem bizonyára a rabbik tanítása volt.

Ezt a történetet a keresztények már kezdet óta Jézusra vonatkoztatták. Ezért a Vörös Tengernek a keresztséggel, a mannának az Oltáiszentséggel, valamint az élő vizek forrásának a Szentlélek kiáradásával való összehasonlítása mögött sokkal több rejlik, mint külső hasonlatosság, mert ezek szervesen hozzátartoznak ugyanahhoz a tanításhoz, mint annak alkotó elemei.

Ez a történet arra figyelmezteti a keresztényeket, hogy hivatásuk kockázatokkal jár. A zsidók mindazoknak a csodajeleknek ellenére, amelyeknek tanúi voltak, mégsem maradtak hűségesek Istenhez. Ugyanúgy a keresztények sem lehetnek biztonságban semmiféle vereséggel, vagy megpróbáltatással szemben. Az Egyház szentségeinek nincsen mágikus ereje, mert a keresztény ember teljes szabadsággal rendelkezik.

A megosztott kenyér **Az eucharisztikus lakoma**

1 Kor. 10, 16-17

Úrnapja A év

Ha kenyerünket megosztjuk egy ismeretlennel, úgy ez már az egység jele. Valakit meghívni asztalunkhoz: barátságunk kifejezése. Megosztani kenyerünket és a családi asztalnál közösen étkezni: életközösséget jelent. Krisztus Testéhez tartozni pedig ennek az egységnek, barátságnak és életközösségnek a teljessége.

Minden parancson és tilalmon túl **Krisztus követése**

1 Kor. 10, 31-11, 1

6. vasárnap B év

A korintusiak arra a lelkiismereti kérdésre kértek választ Szent Páltól, szabad-e a bálványoknak szentelt húst elfogyasztani? Ez a lelkiismereti kérdés ma már bennünket egyáltalában nem foglalkoztat (még a szentleckék gyűjteménye sem tartalmazza). Azonban az a megoldás, amit Pál javasolt, ma is időszerű, tudniillik az, hogy magatartásunkat mindig az igazi emberszeretetnek kell sugalmaznia. A szeretet nagyobb minden parancsnál és tilalomnál, s ezért ez kell, hogy irányítsa döntéseinket és arra késztesen, hogy szabadságunkat, jogainkat, érdekeinket készségesen korlátozzuk. Keresztény az, aki Krisztus példája szerint nem magáért, hanem másokért él. S ezzel megdicsőíti az Istent.

Halálodat hirdetjük urunk Az utolsó vacsora megünneplése

1 Kor. 11,23-26

Nagycsütörtöki szentmise

1 Kor. 11,23-26

Úrnapja C év

Az első keresztények összejövetelei ünnepi lakomák voltak, amelyeket a Feltámadt Krisztussal szoros életközösségben költöttek el. Ezt a megfogalmazást azonban Szent Pál az első keresztények életének drámai körülményei miatt úgy módosította, hogy az eucharisztikus lakomát Krisztus halálának emlékéldozataként fogta fel. „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre...”

„Ez” az egész közösség ügye (egyének, igyátok, hirdetések...) volt. Később az evangéliumok gondosabban rögzítették a hagyományt, részletesen leírva a lakoma fejének gesztusait (hálát adott, megtörte, szétosztotta...). Pál itt az egész nép egyetemes papságát hangsúlyozza ki, amely közösen mutatja be az Úr haláláldozatát, egyesítve azt saját küzdelmeivel és megpróbáltatásaival. Az evangéliumok pedig inkább az áldozatbemutató szerepét emelik ki. De vajon mit érne az áldozati lakoma fejének közbenjáró gesztusa olyan hívek közösségében, akik nem érzik át, hogy ők is tevőlegesen résztvesznek ennek a közös áldozatnak bemutatásában?

A Lélek ajándékai Az adományok sokfélesége és egysége

1 Kor. 12,3b-7,12-13

Pünkösdvasárnapja

1 Kor. 12,4-11

2. vasárnap C év

A Lélek visszautasítja az előregyártott elemek, vagy a sorozatgyártás egyhangúságát és a keresztényeknek egyéni hivatást ad, mindegyiknek sajátos személyisége szerint.

De vajon ezek a különbségek nem vezetnek elkülönülésre, ellentétekre és ellenségeskedésre? Ez a veszély ma is éppúgy fennáll, mint Szent Pál korában. A Lélek az egységet akarja, ami azonban nem egyformaságot jelent, hanem a sokféleség egységét, amelyben mindenki megőrizheti személyiségének sajátosságait.

Minden személy különleges hivatása és adományai, amelyek a Lélektől származnak, nem egyesek, vagy csoportok, hanem az egyetemes Egyház céljait szolgálják.

Mindenegyres keresztényt tehát, akit a Szentlélek belső indítása és sugallata vezet és a többi hívővel a krisztusi hit egyesít, a pünkösdi lehelet, Isten gyermekeinek szabadsága éltet.

Egy mindenkiért és mindenki egyért **Az Egyház Krisztus teste**

1 Kor. 12, 12-30

3. vasárnap C év

Az előző szöveg liturgikus utalásai azt hangsúlyozzák, hogy a keresztények az Úr testének életterében részesülnek, amikor megemlékeznek Krisztus haláláról. Majd Pál hitet tesz Krisztus mellett, aki „test szerint” feltámadt.

Az Apostol innen veszi a test hasonlatát, amikor azt tanítja, hogy az Egyház a feltámadt Krisztus teste, amely állandóan növekszik és amelyben minden tagnak megvan a maga pótolhatatlan szerepe, éppénúgy, mint a sejteknek az élő szervezetben. Semelyik sejt sem haszontalan, mert még öntudatlanul is a test életét és működését szolgálja.

Ezért a keresztények nem „rangban” és „méltóságban” különböznek egymástól, hanem csak különböző feladatuk és szerepük szerint.

A legnagyobb a szeretet Szeretethimnusz

1 Kor. 12, 31-13, 13

4. vasárnap C év

A korintusi Egyház Szent Pálnak sok gondot okozott, s ezért számos levelet írt az ottani híveknek. De amelyek ezek közül fennmaradtak, rendezetlenségük miatt nehezen csoportosíthatók.

Mindazokat a leveleket azonban, amelyek azokról szólnak, akik Pál igazhitűségét kétségbevonták, vagy arról, hogy jobb „megházasodni, mint égni,” továbbá az adakozás nagylelkűségéről, az „adományok” megkülönböztetéséről, vagy a liturgikus hagyományokról, amelyek szükségessé tették a „próféták” különböző „nyelveken” történő megnyilatkozását, s végül azok, amelyek arról a türelemről és tiszteletről szólnak, amelyet Szent Pál a zsidókkal, vagy pogányokkal szemben tanúsított a tisztátalan ételek elfogyasztásának kérdésében – végső soron egyetlen dolog jellemez: a szeretet, amelyről Szent Pál tanúságot tett.

E szakaszban az Apostol ennek a végtelen szeretetnek himnuszát zengi. Ez az a kegyelmi adomány, amely minden mást felülmúl. Hogy pedig minden félreértést elkerüljön, Szent Pál arról az önzetlen szeretetről beszél, amely nem keresi a magáét, hanem mindent eltűr, mindent elvisel és ami mellett minden más szeretet eltörpül.

Az első Hiszekegy Krisztus feltámadása

1 Kor. 15, 1-11

5. vasárnap C év

Ez a szöveg is, éppúgy mint a korintusiakhoz intézett levelek többi töredéke, vitázó stílusban megírt bizonyítás, amelynek során Szent Pál két dolgot szögez le: nincs

más evangélium, mint amit ő hirdet nekünk és hogy ő is Krisztus apostola, vagyis a hagyomány tanúja.

Pál olyan régebbi hagyományra nyúl vissza, amit az evangéliumok nem őriztek meg. Azonban a lényeges, amit hangsúlyoz, az hogy a mi hitünk nem tanításon alapszik, hanem a tanúk bizonyosságán. És az ő szavuk megerősíti azt, amit a Szentírás mond.

Szent Pál jogot formál az apostol címére, mégha a feltámadás evangéliumát egészen hirtelenül és váratlan módon („mint idétlen”) kapta is meg.

Hinni annyit jelent, mint elfogadni ennek az ősi közösségnek a hitét. A hit nem más, mint hűség Isten szavához. Az Egyház az a történelmi mozgalom, amely ezt a hitet folytonosan éleszti és ébren tartja.

A feltámadás élet

Krisztus feltámadása (folytatás)

1 Kor. 15, 12, 16-20

6. vasárnap C év

Krisztus „az Írások szerint” halottaiból feltámadott s valóban a legfájdalmasabb zsoltárokból is ez a remény csendül ki, valamint Ezekiel szerint a csontok nem száradnak el véglegesen.

Pál szembeszáll a legműveltebb pogányok filozófiai elméleteivel, akik azért különböztetik meg a testet és a lelket, hogy ily módon tegyék érthetővé a feltámadást.

A zsidóknak pedig megmagyarázza, hogy Jézus a mi egyetlen reménységünk, aki értelmet tud adni a szentírási üzenetnek, és megcáfolja a görögöknek azt a feltámadástanát, amely nem a kegyelem ingyenességén alapszik. Ezt ugyanis egyedül Krisztus feltámadása adhatja nekünk.

Pál mindenkinek figyelmét felhívja arra, hogyha Jézus nem ezt a megoldást választja, amit a Szentírás oly szűk-

szavúán leír, úgy sem a történelemnek, sem mindennapi életünknek nincs értelme. Az élet, amit a feltámadás termékennyé tett, nem csalóka ábránd, mert a feltámadás hite az életbe vetett hit, amely nem csalhat meg minket.

A halál kihívása

Krisztus feltámadása (folytatás)

1 Kor. 15,20,26

Nagyboldogasszony

1 Kor. 15,20-26,28 34. (Krisztus Király) vasárnap A év

Pál azt mondja, hogy mindnyájan „meghaltunk Ádám-ban”. És valóban mindnyájan számtalan kihívásnak vagyunk kitéve s a legnagyobb közülük a halál. A túlzott ésszerűség elidegeníti a képzeletet, az „igény”, vagy „szükséglet” megöli a szeretetet, az erőszak tönkreteszi a gyengédséget, a halál nevetségessé teszi az életet!

Azonban egy ember, a halandók elsőszülöttje: a Feltámadt Krisztus kiszabadította magát e bilincsek alól. De Ő nem akart egyedül győztes lenni és megosztotta titkát az Egyházzal, hogy osztozzék minden emberrel a gonosz, a gyűlölet, a kiegyensúlyozatlanság és végül a halál felett aratott győzelmében.

Azonban időbe kerül, míg ezt elérhetjük. De ez a küzdelem, amely tele van veszteséggel, sebekkel és megalkuvással, már elkezdődött. Azonban végül a halál vereséget szenved.

Azon a napon majd a Fiú aláveti magát annak, aki nagyobb nála: az Atyának, az Egyház pedig helyet ad annak, ami nagyobb nála: Isten Országának, mert az Egyház még nem az Isten Ország, hanem annak szentsége, vagyis látható jele és eszköze. Ezt sohasem szabad szem elől tévesztenie.

Az eleképzelhetetlen A feltámadás módja

1 Kor. 15, 45-49

7. vasárnap C év

Szent Pál idejében egy álfilozófia: a gnózis annyira áthatotta e kor gondolkozását, hogy ennek a tanításnak a szellemében értelmezték a világot. Ez a szemlélet különbséget tett a „testek” különböző fokozatai, így a „szellemi” (a földön élő emberek) és az „égi”, vagy „átszellemült” testek (például a csillagok) között.

Mi ma már elhatároltuk magunkat ettől a felfogástól, de Pál még nem rendelkezett ezzel az érzéssel. Mégpedig azért, mivel a gnosztikus bölcseletben alkalmas eszöközt látott arra, hogy segítségével bemutassa: a feltámadt test más, mint a mi földi testünk.

Ne tévesszük azonban szem elől azt az alapgondolatot, amelyet Szent Pál az egész 15. fejezetben hangsúlyoz: a feltámadás biztos, de hogy az milyen a maga valóságában, arról semmit sem tudunk mondani. Óvakodjunk tehát attól, hogy a feltámadt test természetét gnosztikus értelemben képzeljük el, mert Szent Pál pusztán csak azt akarta kihangsúlyozni, hogy az érzéki és megdicsőült test különbözik egymástól.

Meghalt a halál Győzelmi himnusz és befejező intelmek

1 Kor. 15, 54-58

8. vasárnap C év

1 Kor. 15, 54-57

Nagyboldogasszony vigiliája

Az emberiség mindig reménykedett egy olyan tökéletes társadalom megvalósításának lehetőségében, amelynek nincs már többé se törvényre, se elnyomásra szüksége és amelyben az emberi kapcsolatok tökéletesek lesznek. De valahányszor megkísérelték egy ilyen utópiának megva-

lósítását, az hamarosan zsarnoksággá és embertelenné vált. Semelyik utópia sem tudott vállalkozni arra, hogy az emberiséget a halál kihívásától megszabadítsa.

Csak a kereszténység tudott egy olyan új világot meghirdetni, ahol nem lesz többé nyomorúság, törvénytelen-ség, sőt halál sem. Ez már nem elérhetetlen utópia többé, mióta Krisztus feltámadása leleplezte számunkra a halálnak ezt az eddig ismeretlen arculatát, amely nem árthat többé nekünk, mióta a Törvényt a Lélek helyettesíti. A mi tanúságtételünk pedig annál inkább lesz hitelt érdemlő, minél bátrabban látunk már ma hozzá ennek az új világnak kialakításához. A Lélek ereje e munkánkban hathatósan fog támogatni bennünket.

Az „ámen” sziklát jelent Hálaadás

2 Kor. 1, 18-22

7. vasárnap B év

Az Ámen szó csak ritkán jelent „Úgy legyen”-t. És a keresztényeknek meg kell cáfolniuk azt a véleményt, hogy gerinctelenül mindenre igent s áment mondanak.

Az "ámen" szó a héber nyelvben sziklaszilárdságot jelent. Jézus Krisztus Isten ámen-szava (Jel. 3, 14). Vagyis annak a bizonyítéka, hogy ígéretei oly megingathatatlanok, mint a szikla. Krisztusnak erre a sziklaszilárd alapzatára támaszkodva mondhatjuk ki mi is igenünket Istennek. De annak, aki a keresztségben második Krisztussá vált, szintén támaszul kell szolgálnia felebarátai számára.

Isten nem tér ki várakozásaink és reményeink elől, de ugyanúgy nekünk sem szabad kitérnünk az emberek várakozásai elől.

A tiltakozás határai Az Újszövetség szolgái

2 Kor. 3, 1b-6

8. vasárnap B év

A tiltakozás és tüntetés nem újkeletű. Szent Pál maga is találkozott vele igehirdetése során, amikor tekintélyét, apostoli küldetését és megbízatását kétségbevonták. Sőt a korintusiak odáig mentek, hogy még megbízólevelet is kértek tőle. Ti magatok vagytok az én megbízólevelem! – válaszolja nekik Szent Pál. Ha egyházközségeket a Szentlélek vezet, ha Istennel bensőséges közösségben éltetek, úgy az én szolgálatom valóban az élet és nem a halál szolgálata volt. Ez az én legjobb ajánlólevelem, mert gyümölcseiről ismeritek meg a fát...

Akik meghamisítják Isten igéit **Apostoli bátorság**

2 Kor. 3, 17-4, 2

Pál büszke volt a korintusiakra, míg egyházközségük virágzott.

Azonban hamis próféták ütötték fel fejüket közöttük, azoknak a keresztényeknek a személyében, akik visszasírták az Ószövetséget és megkísérelték, hogy Isten új népét a régi Törvény ígája alá hajtás.

Szent Pál erőiesen tiltakozik: Krisztus nélkül az Ószövetség rejtve marad és nem fejtheti ki hatékonyságát, mert Általa teljesedett be a Törvény és kapott magasabbrendű tartalmat, új lendületet. Mindazok, akik elzárják a keresztényeket a Törvény és a rituális előírások gettójába, szembehelyezkednek a Szentlélekkel.

Éppen ezért senki sem tudta Szent Pált elnémítani, mert mindez az evangélium szabadságából következik.

De ma is gondolnunk kell arra, hogy az Egyház, evangéliumi küldetésénél fogva, arra van hivatva, hogy a szabadság hajléka legyen.

A kereszt misztériuma **Az apostoli szolgálat megpróbáltatásai**

2 Kor. 4, 6-11

9. vasárnap B év

Minden megújulás nyugtalansággal jár. Sokan ezt úgy akarják elkerülni, hogy elbújnak, vagy befogják fülüket.

Az igehirdetőnek az a feladata, hogy ellenzőit leszerelje. A visszautasítás nem öli ki a reményt az emberi szivekből Jézus ezt már jóval előttünk átélte.

Mindazonáltal a mai keresztény, aki az evangélium tanúja, gyarló ember és nem Krisztus. Sokkal tökéletlenebb, tehát alázatra van kötelezve.

Pál vereségeit, gyengeségeit Krisztus szenvedésének stigmáiként viseli. De ez jó jel, mert azt jelenti, hogy a Kereszt hatékonysága már kezdi kovászként áthatni és átalakítani a világot.

A láthatatlan ígézetében

Az apostoli szolgálat megpróbáltatásai (folytatás)

2 Kor. 4, 13-5, 1

10. vasárnap B év

Vajon mit jelentenek az apostolkodás sikerei? Krisztust hirdetni annyit jelent, mint állandósítani, meghosszabbítani az Ő jelenlétét és az Ő halálát hirdetni az emberek között. Az evangélium meghirdetése óta a „siker” már nem elégséges ismertető jel, sem pedig elsődleges cél.

Akkor hát miért beszéljünk Krisztusról? Talán azért, mert Ő írta elő az üdvösség receptjét? Szent Pál azért hirdeti Őt, mert hisz Benne.

Fáradt hősök Mennyei honvágy

2 Kor. 5, 6-10

11. vasárnap B év

Az üldözés és sikertelenség elernyeszt. Szent Pál is belefáradt a küzdelembe, ezért sóhajtozik kimerülten (4. v.) és szeretne megszabadulni a küzdelmes élettől, hogy célhoz érhesen. Oly egyszerű lenne megválni a testtől, különösen annak, aki bizonyos benne, hogy eljut az Úrhoz.

Azonban Szent Pál továbbra is vállalja a küzdelmet, mert tudja, hogy a helyes út: reménykedve folytatni a harcot, mivel nem jelenhetünk meg üres kézzel Krisztus előtt.

Ez a szentírási szöveg az Egyházra is alkalmazható, mert nagy a kísértése annak, hogy csalóka biztonságérzet, vagy az emberek közömbössége miatt – amelynek

sokszor szintén az Egyház az oka – elszakadjon a valóságtól. Isten mindnyájunkat, embereket és közösségeket egyaránt, cselekedeteink és mulasztásaink alapján fog megítélni.

Békekövetség **A nagy kiengesztelés hirdetője**

2 Kor. 5, 14-17

12. vasárnap B év

2 Kor. 5, 17-21

Böjt 4. vasárnap C év

„Hinni: Fel a tiszta égbe,
Azt ismerem. Engem is hívogat
A ritka, röpké pillanat,
Mint pacsirtát a tükrös kelepce.”

(Aragon / Major-Zala L.)

Szent Pál arra kér minket, hogy ne mondjunk le az ö-rökkévalóság utáni vágyunkról, mégha az élet tele is van beteljesületlen reményekkel és kiábrándulásokkal. Hiszen a kereszténység véget vetett ennek az állapotnak.

Isten új formában jelent meg közöttünk, amikor Krisztus halottaiból feltámadt és általa egészen új emberré születtünk. Ez az új élet mindenki számára nyitva áll, aki megkeresztelkedik és erre a természetfeletti életre újjászületik.

Ebben az új életben nem fogunk csatlakozni, azonban ez nem jelenti azt, hogy emberi állapotunkban változás állott be, mint ahogy azt a mesés szép tengeri fürdőket ábrázoló nyaralási hirdetések ígérik. Krisztus mindennapi, szegényes és esendő emberi életünket dicsőítette meg feltámadásában. Megtestesült, hozzánk teljesen hasonlóvá lett magára öltve a bűnös alakját, mint ahogy azt Szent Pál merészen megfogalmazta. A mi életünkben is megkezdődhetik egy olyan új útszakasz, amely felszabadulásunkhoz vezet, ahol már nem kell saját érdekeinkért gür-

cölnünk, hanem teljesen rábízhatjuk magunkat Krisztusra, hogy sorsunkat beteljesítse.

A nagybőjt különösképpen kegyelmi idő, amikor Isten bűnadósságunkat elengedi. Hogy kibékítsen magával, békékövetséget küld hozzánk, mert csak egyedül Ő képes azt a bennünk lakozó ellentétet feloldani, amit egyrészt a felhőtlen égről álmodozó gyermek és a mindennapi gondokba belefásult felnőtt kettőssége jelent.

Krisztus követségében Itt az üdvösség napja

2 Kor. 5, 20-6, 2

Hamvazószerda

Vajon az államférfiak nem mulasztották-e el Algériában, Vietnámban és Közel-Keleten azt a kellő pillanatot, amikor a békét még meg lehetett volna menteni s annyi emberi élet és érték pusztulását megakadályozni? Nem halasztották-e el a megbékélést holnapra, amikor az már későn volt? De nem ugyanígy teszünk-e mi is, amikor megtérésünket folytonosan halogatjuk? Bárki hozza is meg nekünk az üdvösséget, az Isten követe, s az az időpont az üdvösség napja.

Szent Pál e figyelmeztetése: „Ne vegyétek Isten kegyelmét hiába!” Tehát igen súlyosan esik latba.

A pénz szaga Gyűjtés Macedóniában

2 Kor. 8, 7, 9, 13-15

13. vasárnap B év

Szent Pál apostoli munkájának egy részét arra fordította, hogy pénzt gyűjtsön a jeruzsálemi hívek számára. Ez ma nincs divatban és mindazokat, akik a segítő szeretetre hívják fel a figyelmet, vagy karitatív munkát végeznek, jótékonyági tombolát, vagy egyházközségi mulatságot rendeznek, az emberek le szokták nézni.

Szent Pál szemében azonban a pénz, (amely önmagában se nem jó, se nem rossz s minden attól függ, miképpen használjuk) az az eszköz, amelyet tanúságtételül használhatunk fel Jézus Krisztus mellett, aki mindenét odaadta nekünk. Ne riadjunk vissza tehát mi sem az adakozástól! Mert ha Ő megosztotta velünk életét, akkor nekünk is meg kell osztanunk mindenünket nélkülöző testvéreinkkel. Krisztus halálával és feltámadásával leomlott minden akadály és különbség ember és ember között s így a mi segítségünk is eljuthat a legtávolabbi országokba, a legismeretlenebb népekhez.

Jól értsük meg tehát, a gyűjtés nem csupán jótékonyági cselekedet, hanem hitvallás, tanúságtétel az Egyház egyetemessége mellett!

Erő a gyöngeségben A test ösztökéje

2 Kor. 12, 7-10

14. vasárnap B év

Pál hivatkozik misztikus elragadtatásaira. De hogy kézzelfoghatóvá tegye, így fejezi ki: „tövist kaptam a testembe” (ami valószínűleg betegséget vagy ellentmondást, megpróbáltatást jelent.) Menekülni akar tőle, de ellenáll e kísértésnek és elfogadja ezt a megpróbáltatást.

Isten nem tökéletes embereket választott ki apostolaiul, hanem olyanokat, akik tisztában vannak hiányosságaikkal és képességeik korlátaival s ezt őszintén be is ismerik.

Isten gyengeségeinket használja fel arra, hogy kegyelmét kinyilatkoztassa.

Békecsók

Buzdítás és áldás

2. Kor. 13, 11-13

Szentháromság vasárnapja A év

Öröm, lelki emelkedettség és valódi testvériesség kell, hogy liturgikus összejöveteleink légkörét jellemezze, amikor a Szentháromság személyeivel: Istennel (ahogy Szent Pál az Atyát nevezi) az Úr Jézussal és a Szentlélekkel lépünk benső közösségre.

De vajon a mi istentiszteleteink is ugyanolyan meghitt szeretetet sugároznak-e, mint az első keresztények békecsókja?

A GALATÁKHOZ IRT LEVÉL

BEVEZETÉS

Izgatott-hangú írás, harcos levél, szenvedélyes védekezés! Ilyenféle kifejezésekkel illetik a szent-írásmagyarázók a galatákhoz írt levelet. Valóban, Pál egyik más levele sem – ideértve a második korintusi levelet – kelti ennyire a krízis, a zavar benyomását. A gondolatok kergetik, szinte lökdösik egymást, felkiáltások, tiltakozások szakítják meg a beszéd fonálát. Nyilvánvaló, hogy Pál erős felindultságban írta. Mi történhetett?

Második és harmadik útja során Pál nagy sietésben hirdette az evangéliumot Északgaláciában, mégpedig nagyon kedvezőtlen körülmények között. Beteg volt, szánnalmas állapotban. Szenvedése azonban nem volt hiábavaló. A galaták egészen csodálatosan fogadták, „mint az Isten angyalát” (4, 14). Szívvel-lélekkel csüngtek rajta: „Allítom, hogy ha módotokban lett volna, szemeteket vájtátok volna ki, s adtátok volna nekem” (4, 15). Úgy látszik azonban, hogy a galaták nagyon ingatag-lelkűek voltak. Alighogy Pál eltávozott tőlük, máris tágranyitott füllel figyeltek a nemtudni honnan jött zsidó származású keresztények hiteszteléseire, akik kétségbe vonták Pál tekintélyét és evangéliumát. „Pál evangéliuma – mondták – nem ugyanaz, mint a többi apostolé. Egyébként is, Pál nem igazi apostol, hiszen nem volt tanítványa Jézusnak. Evangéliuma nem teljes, mert nem elég Jézusban hinni. A galatáknak, ha az üdvösséget el akarják érni, körül kell metélkedniök, és meg kell tartaniok a mózesi törvényt.”

Pál hamarosan értesült minderről. Késedelem nélkül elküldte „gyermekeinek” ezt a szenvedélyes-hangú levelet, hogy önmagát is védje, de méginkább, hogy megvédje evangéliumát. Pál szemmel láthatóan tanácstalan. Nem tudja megérteni, hogyan térhettek át a galaták olyan gyorsan „egy másik evangéliumra” (1, 6), ők, akiknek szeme elé ő állította „a megfeszített Krisztust” (3, 2). Talán „megigézte” őket valaki? (3, 1). Nem tudja mitévő legyen: „Nem tudom, mihez kezdjek veletek” (4, 20). Pál támadásra szánja el magát. Először hivatását, apostoli tekintélyét veszi védelembe, s azt egysorba helyezi Péterével. Mindamellet nemcsak ő róla magáról van szó, hanem elsősorban az evangéliumról, Krisztus keresztségének jelentőségéről a hívők számára. Világosan megfogalmazza miről is van szó: A Törvény adja-e a megváltást, vagy pedig Krisztus? Ha a törvényből, a mi cselekedeteinkből van a megváltás, akkor Krisztus hiába halt meg, akkor mi mindnyájan a Törvény szolgaságában és átka alatt vagyunk, mert mindnyájan képtelenek vagyunk előírásainak eleget tenni. Ugyanakkor tagadjuk, hogy ingyen, merő irgalmasságból kaptuk a megváltást, és ezzel semmibe vesszük Isten ajándékát. Istennek, Jézus Krisztusban nekünk adott kegyelme feltétel nélküli, ahhoz nincs mit hozzáadni, nem szorul kiegészítésre. Krisztuson kívül akarni keresni az üdvösséget, önmagunk cselekedeteiben bizakodni, annyit jelentene, mint semmibe venni a kegyelmet, megtagadni Krisztust. „Ha a Törvény által akartok megigazulni, elszakadtatok Krisztustól, s kegyelmét elvesztettétek” (5, 4). De nem! Krisztus azért halt meg a kereszten, hogy minket a Törvény átka alól kiragadjon!

Aki hisz, az szabad ember, azzal a „szabadsággal, amelyre Krisztus vezetett el minket” (5, 1),

megszabadult a Törvény előírásaitól és az általa megkívánt cselekedetekkel való törődéstől, hogy a szeretet szabadságában éljen, hogy szabadon a felebarát szolgálatára adja magát. A szabadság ugyanis nem egyértelmű a szabadossággal. Aki hisz, aki feltétel nélkül átadja magát Krisztus kegyelmének, azt a kegyelem átalakítja, „új teremtmény” (6,15), új emberré lesz, akinek dinamizmusa magának a Szentléleknek az ereje. Az ilyen szinte ösztönszerűen adja magát a jócselekedetekre embertársai javára. Végso paradoxonként még az történik, hogy így teljesíti igazában a törvényt, amelynek rövid összefoglalása ez a parancs: „Szeresd felebarátodat, mint önmagadat!” (5,14).

Ez a levél hasonlíthatatlanul értékes történeti dokumentum. Elénk tárja azt a súlyos válságot, amely a judaizmussal való szakításhoz vezetett, amely azon volt, hogy megtöri az ősegyház lendületét. „A születő kereszténység sorsa Galáciában dőlt el”, írhatta egy neves történetíró. Ez a levél mindig időszerű marad, mert mindig fennáll annak a veszélye, hogy a hit külsőséges moralizmussá, legalizmussá torzul, vallás nélküli vallásossággá, az embernek saját magát megváltani akaró erőlködésévé fajul. Mindnyájan kísértésben vagyunk ugyanis, hogy egyebütt, saját cselekedeteinkben, valami politikai vagy más kapcsolatban keressük üdvösségünk biztonságát vagy biztosítékát. Ha igazán hiszünk, akkor teljesen átadjuk magunkat felebarátaink szolgálatára, de nem azért vagyunk „megváltva”, mert „szolgálunk”.

A GALATÁKHOZ IRT LEVEL

Az angyalokat is megelőzve

Címzés és apostoli üdvözllet

Gal. 1, 1-2, 6-10

9. vasárnap C év

Pál ebben a levélben mint Jézus szóvivője mutatkozik be. Az az evangélium, amit ő hirdet, nem alkalmazkodik mindenki szájaízéhez, nem életbölcseesség, vagy erkölcsi tanítás, hanem annak meghirdetése, hogy Isten az ő Fián, Jézus Krisztuson keresztül munkálkodik a világban.

Azonban a galaták, akikhez Szent Pál ezt a levelét írja, úgy látszik nem értették meg ezt az új tanítást, amely szerint Istenhez csak az egyetlen közvetítőnkbe: Jézus Krisztusba vetett hit által juthatunk el, nem pedig különböző rituális előírások és a parancsok betartásának kerüldőútján keresztül, mégha azokat az angyalok is hirdették volna meg nekünk. Szent Pál az emberi szabadság védelmezője s ezért elveti a tisztán külsőséges vallási gyakorlatokat, amelyekről egyesek azt hiszik, hogy elégségesek az üdvösségre s így nyugtatják meg lelkiismeretüket.

A II. Vatikáni Zsinat is ebben a szellemben járt el, amikor eredeti evangéliumi tisztaságában állította vissza a liturgiát, megtisztítva azt különböző rituális és mágikus sallangoktól, az erkölccsant a legalizmus torzulásaitól, a tekintélyt az abszolutizmus túlzásaitól és hitünket a korszerűtlen megfogalmazásoktól.

Üldözöből apostol

Pál apostoli meghívása

Gal. 1, 11-19

10. vasárnap C év

Néha előfordul, hogy egy intézmény annyira bezárul önmagába, hogy az üdvösség csak kívülről törhet be e zárt

körbe. Ez történt Szent Pál apostol esetében is. Hiszen ő semmi közösséget sem vállalt az első keresztényekkel, sőt üldözte őket, mégis ő lett az Úr kiválasztott apostola. Megtérése után is valamiképpen az Egyház peremére szorult, nem vesz részt a Tizenkettő tanácskozásain és az első keresztények bizalmát sem élvezi, akiket lekötnek az Ösegyház belső problémái. Egyedül az Úr bízik benne. Az egység érdekében Pál mégis Jeruzsálembe megy, mert nem akarja azt az intézményt tönkretenni, amelyet bírál. Ez a viselkedése azonban az Egyház javára szolgál, mert az ő apostoli hivatástudatának példájából Szent Péter is bátorságot merít, hogy vállalni merje a felelősséget.

A törvény temetése **Szent Pál evangéliuma**

Gal. 2, 16, 19-21

11. vasárnap C év

Szent Pál fellépése előtt Jézus kereszthalála zavarba hozta az apostolokat, akik az Írások alapján igyekeztek azt igazolni s a zsidókat tették felelőssé érte (Ap. Csel. 2, 22-30). Szerintük csak a Feltámadt Krisztus életében való részvétel üdvözít minket.

Szent Pál azonban felette áll az ilyen elképzeléseknek, ő az első, aki a kereszt titkát ünnepli. Szerinte a kereszt nem igazolja az ószövetségi Törvényt, hanem inkább véget vet érvényességének. Ez az az eszköz, amely a Törvény halálát jelenti, amikor felszámolja azt a titkos hajlandóságunkat, hogy bezárkózzunk a legalizmus egyoldalúan jogi szemléletének biztonságos csigaházába s így megadja nekünk Isten gyermekeinek szabadságát.

Mindig könnyebb az előírások bástyái mögé húzódni, mint azok korlátait szétörve vállalni a krisztusi nagykörtség szabadságának kockázatát.

A hit utópiája **Az ígéret örökösei**

Gal. 3,26-29

12. vasárnap C év

Egyesíteni az embereket, akiket annyi válaszfal, gazdasági érdek, faji, kulturális különbség oszt meg – igen nagy dolog! Korunk felelős vezetői lázasan kutatnak egy olyan egységesítő eszme után, amely a világot egybe-forrasztana.

Szent Pál szerint ez a kapocs a Jézusban való hit, amely az embereket egybegyűjti és megvalósítja Isten Ábrahám-nak adott ígéretét. De hogy valóban hinni tudjunk Benne, mennyi szenvedélyt kell legyőznünk, gőgöt letörnünk, kiváltságot megszüntetnünk! Mennyire meg kellene változtatnunk nézeteinket, hogy mindenkiben embert lássunk, nem pedig egy irányzat, vagy rendszer képviselőjét, hanem testvért!

Nem rettegünk már Istentől **Isten fiaivá lettünk**

Gal. 4,4-7

Újév

„Isten fiainak a szabadságát választottam!” – mennyire időszerű ez a szentpáli kiáltás a mi korunkban is, amikor a kizsákmányolás új formái fenyegetik az emberiséget. Ezzel szemben a kereszténység azt tanítja, hogy az ember nem szám, anyakönyvi adat, vagy csavar a nagy gépezetben, sem pedig a javak bárgyú fogyasztója.

Amikor Jézus, ugyanúgy, mint mi, földi anyától megszületett, kinyilatkoztatta az emberi lét felbecsülhetetlen értékét, természetfeletti értelmét és célját. Azért lett az Isten Fia emberré, hogy az ember istenivé váljék és vele együtt így szólíthassuk Istent: „Atyánk!”

De vajon átéreztük-e, mit jelent istenfiúságunk bizton-

sága az ember létbizonytalanságával szemben? Hogy Jézus megváltói kegyelme által szabaddá lettünk és hogy Isten saját gyermekeiként szeret minket?

A legnagyobb érték Isten gyermekeinek szabadsága

Gal. 5, 1, 13-18

13. vasárnap C év

Mi a szabadság korszakában élünk, mióta Jézus keresztségével megváltott minket a bűn és a halál rabszolgaságából.

Szabadnak lenni annyit jelent, mint a Lélek szerint élni s akkor nem fogjuk követni a test kívánságait, nem választjuk egy olyan élet kockázatát, amely gyengeségnek van alávetve. Ha a Lélek vezet minket, úgy a Lét teljességével: Istennel találkozunk. Így elkerüljük az önszeretet szűkkeblűségét s a barátság és önzetlenség szálai fűznek majd testvéreinkhez.

Az emberi szabadság méltósága a legnagyobb érték a világon!

Hirdethetjük-e még a keresztet? A levél befejezése

Gal. 6, 14-18

14. vasárnap C év

Vajon hirdethetjük-e még a Kereszt titkát és reményességét mi, akik a jólét biztonságában élünk? Mert míg mi az élet örömeit élvezzük, máshol gyermekek halnak éhen, vagy pusztulnak el a bombázások következtében. Ki mer ilyen körülmények között az embereknek a keresztről beszélni? Ilyenkor legjobb volna szégyenkezve hallgatnunk. De mégis meg kell hirdetnünk Krisztus keresztjét!

A kereszthordozás kínja nemcsak egyéni önmehtagadási gyakorlat, természetlen sztoikus szenvedés, amelynek segítségével úrrá lehetünk indulatainkon, mert a keresz-

tet nem magunkért vesszük vállunkra, hanem azok miatt szenvedünk, akiket szeretünk. Lehetetlen igazán testvérként vagy barátként szeretni valakit anélkül, hogy vágyainkat és nagyravágyásunkat keresztre ne feszítenénk. ehetetlen a szegényeket szeretni, ha mi magunk gazdagok vagyunk. Képtelenség az evangéliumot hirdetni anélkül, hogy közönbőségbe, lenézésbe, sőt megvetésbe ne ütköznénk. Tehát mi is, mint Pál, Jézus jegyeit viseljük magunkon. Mert csak így leszünk képesek a Keresztrefeszített Krisztust hatékonyan hirdetni.

A FOGSÁGBÓL IRT LEVELEK

AZ EFEZUSI ÉS KOLOSSZEI LEVÉL

BEVEZETÉS

60-61 körül, amikor Pál Rómában fogságban volt, híreket kapott Kolosszeből, amelyek, ha nem is voltak vész-hírek, de nyugtalanítóak voltak. Pál nem járt soha ebben a kis fészekben, amelynek csodálatosan szép volt a környéke, de maga szegény és távol a fő közlekedési utaktól. Mindamellet Pál nem maradt közömbös akkor, amikor arról a keresztény közösségről volt szó, amelyet egyik tanítványa, Epafrász alapított. Egyébként is, nem feküdt-e Pálnak szívéen az összes egyházak gondja?

Milyen új eretnekségről volt tehát szó Kolosszeben? Azoknak az adatoknak alapján, amiket a kolosszei keresztényekhez írt levél szolgáltat, nehéz róla világos képet alkotnunk. Úgy látszik a szinkretizmusnak egyik fajtájáról volt szó, zsidó elemek és gnosztikus-jellegű spekulációk furcsa keverékéről. Bármilyen volt is, lényegében Krisztus jelentőségét támadta. Krisztus nem több, mint egy átmeneti közvetítő szerepet betöltő valaki. Talán nagyon távolinak tűnik manapság a kolosszeiek „bölcsekedése” angyalokról és evilági elemekről, de ha jól meggondoljuk, nem kell megállapítanunk, hogy a kolosszeiek eretneksége újra meg újra felüti a fejét? Ma is széles körökben keringenek nézetek, amelyek lényegében ugyanazt képviselik. Azt gondolják, hogy Jézus kinyilatkoztatását Buddhához vagy Mohamedhez lehet

hasonlítani, hogy egyik is másik is egyformán a vallási életnek nagy alakja. Sőt azt is állítják, hogy a keresztény misztika merőben egyik különleges megnyilvánulása az egyetemes misztikának, hogy a hit semmi más, mint népies és mitológikus kifejezése egy emberi valóságnak, amit egyedül a filozófia tud megfejtetni. Sőt még tovább mennek. Elismerik Jézus példátmutató szereplését, de – mondják – például Che Guevara ugyanúgy szól hozzánk. Mindezekben az esetekben, akár csak Kolosszeben, tagadják Krisztus egyedülálló, senkitől el nem érhető és semmihez sem hasonlítható szerepét.

Ó Kolossze boldog eretneksége! – volna kedvünk felkiáltani. Ez készleti Pált arra, hogy mélyebben ásson hitében, hogy kitágítsa Krisztus szerepét, s azt új szemszögből, egyenesen kozmikus méreteken mutassa be. Elmélkedésének lényegét ebben a kolosszeiekhez írt levélben adja, amelynek csúcspontja kétségtelenül az első fejezet Krisztus-himnusa. Nehéz levél, a megelőzőknél sokkal elvontabb – „igényes intellektuelek számára adott teológiával van dolgunk”, mondotta valaki –, de olyan, amely horizontunkat a végtelemben tángítja. Teilhard de Chardint egészen megigézte.

Pál nem elégszik meg azzal, hogy az emberek üdvösségét Krisztusnak tulajdonítsa. Krisztust, az Atyának képmását, a teremtés forrását, eszközét és célját, nemcsak mint az Egyház Fejét mutatja be, hanem mint az egész teremtés, minden mennyei és földi lény fejét. Krisztus elsőbbsége abszolút. Mivel egyedül Ő a teremtető, egyedül neki van módjában az embereket gyökeresen megszabadítani, őket egymással és az Atyával kibékíteni, és elképzelhetetlen, hogy másvalaki, akár ember, akár angyal, őutána, fölötte vagy

mellette megtámaszthatná vagy tökéletesíthetné az üdvösség művét.

Krisztus eme kozmikus látása kozmikus hatású az Egyházra is, amelynek méretei azóta rendkívüli módon megnövekedtek. Még más miatt is figyelmet érdemel ez a levél. Segítséget nyújthat, hogy túl tudjunk jutni az Egyház pusztán emberi látásán. Ott, ahol joggal helyén vannak a bíráló támadások, segít, hogy Krisztus Testét lássuk benne, amely a Fővel egyesülve örökre fennmarad, és magához öleli az Istennel egészen kien- gesztelt emberiséget.

A levél második fele – ha szabad azt mondanunk – általánosabb erkölcsi figyelmeztetéseket és buzdításokat tartalmaz. Megelőző leveleinek figyelmeztetéseit és tanácsait ismétli itt Pál, ami azonban semmiesetre sem jelenti azt, hogy felmentve érezhetjük magunkat megszívlelésük alól.

A kolosszeiekhez írt levél néhány kérdése ismétlődik az efezusiakhoz írt levélben. Valójában ez a címzés utólag került a levélbe. Észre lehet venni, hogy eredetileg köriratnak volt szánva, Ázsia-provincia összes egyházai számára, amelyeket kétségtelenül szintén fenyegetett a kolosszeiek eretneksége. Az is lehet, hogy nem közvetlenül maga Pál fogalmazta; hanem valamelyik tanítványa.

Bárhogyan legyen is, a levél egy rendkívülien ünnepélyes himnusszal kezdődik (egy tizenkét verset magában foglaló mondatból áll), amely kibővítvé ismétli a kolosszeiekhez írt levél himnuszát. Egy csapásra átvezet bennünket Isten örök tervének misztériumához, a szeretet és üdvösség titkához, amely szerint „Isten elhatározta, hogy Krisztusban, mint főben foglaljon össze mindent, ami a mennyben és a földön van” (10. vers).

Miként a kolosszeiekhez, az efezusiakhoz írt levél is a továbbiakban az Egyházzal foglalkozik, sőt itt ezt a témát részletesebben kifejti. Az Egyházat igazi erkölcsi személyként mutatja be. Pál nemcsak a mennyei Fővel egyesült Testhez hasonlítja, hanem a vőlegényével bensőséges szeretetben egyesült menyasszonyhoz is. Az Egyház kozmikus és egyetemes arculatára való figyelés nem akadályozza a levél szerzőjét, hogy konkrét problémákkal is foglalkozzék. Az efezusiakhoz írt levél, mivel olyan erőteljesen hangsúlyozza valamennyi keresztény Krisztusban való egységét, a szó legteljesebb értelmében ökumenikus levél. Pál nekünk is szánja ezt a köriratot. Pál valamennyi levele közül ma talán éppen az efezusiakhoz szóló a legidősebb.

(A kolosszeiekhez írt levél szövegei a hagyományos sorrendet követve a filippiekhez írt levél után következnek.)

AZ EFEZUSI LEVÉL

A megváltás titka Isten üdvösségterve

Ef. 1, 3-14

15. vasárnap B év

Ef. 1, 3-6, 11-12

Szeplőtelen Fogatatus

„Micsoda nevetséges kalandra vállalkozott a protoplazma, amikor a nemlét-nyújtotta pusztá véletlenre támaszkodva különös módon megkísérelte, hogy kitörjön a szervesetlen világ mérhetetlen cöndjéből!” – írja Jean Rostand az élet keletkezéséről és az ember megjelenéséről.

A keresztény ember hite szerint azonban egy világfeletti Szó megtörte ezt a hatalmas csendet és kinyilatkoztatta, hogy honnan jöttünk, és hová megyünk (és ez az, amit kinyilatkoztatott „hittitoknak” nevezünk).

Számunkra nincsen vak véletlen (hiszen Istennek megvan a maga „terve”), Ő teremtetette a világot, amely Isten gyermekeinek hajléka. Az emberiség nem céltalanul sodródik, hanem állandóan közeledik a beteljesedés felé. Minden ember Krisztus határtalan Testéhez tartozik (10. v.), amelyet Isten ereje éltet, az újjászületett emberiség az Ő családi asztalánál foglal helyet, ahol az emberek véglegesen rátalálnak Istenre és egymásra.

Ez azonban nem pusztá szó, amelynek nincsen fedezete, vagy biztosítéka, mert hiszen egy ember már saját életével bebizonyította és biztosította ezt az eljövendő változást: Jézus Krisztus, aki meghalt, hogy feltámasszon minket. Mi már magunkban hordjuk ennek a jövendő változásnak a csíráját, amely nem más, mint maga a Szentlélek. Az emberbe már többé-kevésbé be van gyökerezve az istenfiúság hitének és reményének szelleme, amely mindazoknak a lelkét megvilágosítja, akiket átjár ez a „titok” és akik résztvesznek ennek az isteni „tervnek” a megvalósításában.

Minden eucharisztikus áldozaton erre az isteni „tervre” emlékezünk és abban magunk is bizonyos mértékben részt veszünk, várva annak beteljesedését. Életünk minden napja, minden eseménye egy-egy lépés az Isten felé vezető úton. Ettől a meggyőződésünktől indítatva mondjuk: „Mert bizony méltó és igazságos, illő és üdvös, hogy mindig és mindenütt hálát adjunk Neked, mi Urunk, szent-séges Atyánk, mindenható örök Isten”.

Karácsony igazi értelme **Isten kegyelmének magasztalása**

Ef. 1,3-6,15-18

Karácsony utáni 2. vasárnap

„Karácsony számomra mindig kiábrándulást jelent, mert nem teljesíti be ígéreteit.” (A. Curvers) Karácsony valóban beteljesületlen álom, csalóka ábránd, amit a gyermekkorát élő emberiség számára találtak ki? Miért különb ez az éjszaka, mint a többi? Hiszen semmi sem változott. Továbbra is bosszúsággal, gyűlölettel, gyengeséggel teli az életünk.

A mi hitünknek azonban sokkal bensőségebbnek kell lennie ennél. Karácsony számunkra nem tündérmese, amely földi csodákat ígér, Isten semmit sem erőszakol, szinte észrevétlenül lopja be magát az emberek közé, tehetetlen, törékeny gyermekként jön el közénk. Olyan gazdagsággal halmoz el, amely felülmúlja a „Jézuska” legpazarabb ajándékait, mert az örök élettel ajándékoz meg minket. S ez új irányt szab életünknek, mivel tudjuk, hogy Isten Krisztusban minden mennyei, lelki áldással halmozott el minket. Nem vagyunk többé elhagyatott árvák e világban. Ismerjük Atyánkat, akinek Jézus Krisztus által fogadott fiai (5.v.) lettünk, Ő maga nyilatkoztatta ki nekünk tervét: „szenteknek és feddhetetleneknek kell lennünk.” S ezért türelmesen rávezet bennünket nagysze-

rű szabadságunk felismerésére, valamint arra, hogy Őt és felebarátunkat önmagáért, ne pedig érdekből szeressük; egyre előbbre haladva az önzetlenségben, fokozatosan elhagyva a gőg és bizalmatlanság, a gyermekes éretlenség cselekedeteit, mert Krisztus óta mindez elavult.

Hiszen Isten karácsonykor minden fenntartás nélkül nagylelkűen odaadta magát nekünk. Talán ebből mi is megértjük, hogy nekünk is mindenünkből kivetkőzve kell a Szeretet elébe mennünk.

Nyissuk ki szemünket!

Isten kegyelmének magasztalása (folytatás)

Ef. 1, 17-23

Áldozócsütörtök

Jézus mennybemenetele azt jelenti számunkra, hogy azért tűnt el testi szemeink elől, hogy a hit szemével felismerjük az érzéki világ jelenségei mögött a dolgok valódi mivoltát.

Az életet Jézuson keresztül kell néznünk, mert az élet nélküle elillan. Minél inkább meg akarjuk ragadni, annál inkább kisiklik kezeink közül, mint a marék homok, amely kifolyik újjaink között. A Föltámadt Krisztus azonban így szól hozzánk: „Nézzetek reám. Az élet olyan ki-meríthetetlen erő, amely széttöri az idő, a lét és a halál korlátait” (v. ö. 18 v.).

Az embert Krisztuson keresztül kell néznünk. „Az ember nem sokat ér” – szokták mondani. Jézus azonban éppen az ellenkezőjét hirdeti, amikor így szól hozzánk: „Nézzetek rám, ilyen az ember: fenségesebb, mint a csillagok, értékeesebb, mint az egész világegyetem, mintegy istenné lett.” (v. ö. 20-21. vv.)

Az Egyházat Krisztuson keresztül kell néznünk. „Rokon-szenves intézmény” – mondják róla a szakemberek – „Mégha kissé elavult is, erkölcsileg mégis hasznos.” A

Feltámadt Krisztus ezzel szemben kinyilatkoztatja, hogy az Egyház az Ő teste, amely által évszázadokra kiterjeszti megtestesülését, hogy halhatatlanná tegyen minden emberi szenvedést és örömet." (v. ö. 22-23. vv.)

Minden ellenszolgálatás nélkül A megváltás ingyenessége

Ef. 2, 4-10

Böjt 4. vasárnap B év

Az igazi szeretet csak adni akar, mert nem ismeri a kereskedelmi számvitel logikáját. Aki igazán szeret, nem mondja sohasem: „Erre jogom van... megtettem a kötelességemet...” Az igazi szeretet ellenszolgálatást nem várva önzetlenül szeret és mindig váratlanul éri, ha ugyanolyan viszonszeretetre talál.

Krisztus, aki egy olyan emberiségből származott, amely a bűnnek volt eljegyezve, annak a jele, hogy Isten szereti az embert, aki semmiféle vonatkozásban sem méltó az Ő szeretetére. A legfontosabb, amit elvár és az egyetlen ami számít, az a mi hitünk; ez az a fenntartás nélküli bizalom, amely kivívja Isten csodálatát.

A nagyböjt a megtérés ideje, amikor be kell fogadnunk Krisztust, az Atya mérhetetlen szeretetét és azt feltétlen hittel kell viszonzoznunk, mint ahogy Krisztus tette, aki teljesen rábízta sorsát Isten akaratára.

Aki megölte a gyűlöletet A zsidók és a pogányok összebékítése

Ef. 2, 13-18

16. vasárnap B év

A zsidók és pogányok megosztottsága, amivel Szent Pál e levelében foglalkozik, más formában továbbra is fennáll: ma is találkozunk a törvény védelmezőivel és törvénytelenkívéliekkel, vallásos lelkiütekkel és szabadgondol-

kodókkal, harcos keresztényekkel és beatleszekkel. Sőt ez a megosztottság mindnyájunkban benne van, amikor megalkuszunk a valósággal. Mégis meg akarjuk nyerni életünket; az abszolút igazat, jót keressük, de ugyanakkor elmerülünk a hétköznapi szürkeségében; elkötelezzük magunkat egy eszmének, de függetlenítjük is magunkat tőle.

Jézus, mint békeszerző, ezt az ellentétet feloldotta és ezért az emberiség megbékélésének nagy ígérete.

Keresztje az a találkozási pont, ahol hívők és hitetlenek, elkötelezettek és elkötelezetlenek, jogik és partizánok párbeszédet folytathatnak... A kereszt az a fa, amely az ég felé emelkedik, de mélyen a földbe gyökerezik és hajszálgyökereit minden emberi lény szívébe ereszti, de ugyanakkor felfelé tör, a föltámadás határtalan szabadságának magaslatába. Két ága, mint Krisztus karja, kitárul a világ minden tája felé, hogy minden embert magához öleljen. Krisztus keresztjének metszőpontjában mind a négy világtáj találkozik.

Krisztusban a másik, az idegen, a távolálló, az ellenség testvérré, cinkossá válik. Mert mi mindnyájan annak a széttrött tükörnek darabkái vagyunk, amely a Krisztushoz visszatalált ember arcát veri vissza.

Ragaszkodjunk a valósághoz

Krisztus titka

Ef. 3, 2-3a, 5-6

Vízkereszt

Sikerül-e vajon egyszer az emberi nemnek, amely „egy őstől származik” (Ap. Csel. 17, 26), egy olyan egységet kialakítani, amelyben mindenki egyforma és senkisémet igazza le, zsákmányolja ki és gyarmatosítja a másikat? Sokan kételkednek ebben, mert arra hivatkoznak, hogy aki a történelmet tanulmányozza, megállapíthatja, hogy az nem más, mint háborúk sorozata.

Ami el volt rejtve, vagy titokzatos volt, íme napvilágra jut: így az a boldogság, az az egység, az a béke, amit az idők elborulása óta az emberek, a látszat ellenére, annyira kerestek, Krisztus megjelenésével lassan alakot ölt, Ő valósítja meg Isten rejtett szándékát: az emberiség egységét. Krisztusra volt szükség, hogy megértsük: minden embernek, bárki legyen is az és bárhol éljen, joga van erre a békére.

Ennek jelképe a Három Király ajándéka, amely a mi istenfiúságunk örökrésze.

Krisztus szeretetének tanúi **Krisztus titka (folytatás)**

Ef. 3, 8-12, 14-19

Jézus Szíve ünnepe B év

„Egyre gyorsabban, egyre gyorsabban, – de hová, esztelenek?” (Bernanos) Kiszabadít meg bennünket a haladás pánikszertől rohanásától? Krisztus – mondja Szent Pál.

A „legkisebbnek a keresztények közül” jutott az a feladat, hogy meghirdesse azt az élő Szeretetet, amely megszabadít bennünket a haladás bálványától; a szeretetnek ezt a folytonos kalandját.

A boldogságot, amint azt Jézus a Hegyi Beszédben meghirdette és amit az emberi tapasztalat is bizonyít, nem a pénzben, sem az ábrándozásban, hanem a testvér befogadásában, a gyengéd, önzetlen szeretetben kell keresnünk. Ebben a tekintetben még a világegyetem megismerésének becsvágya (amit Szent Pál idejében „a széleség, a hosszúság, a magasság és a mélység” megismerésének neveztek) is félrevezethet, mivel csupán az anyagi világ ismeretét jelenti! Csak egyetlen Személy megismerése és elismerése lehet a béke forrása.

Ma apostolnak lenni annyit jelent, mint küzdeni az em-

ber e lelki, szellemi és erkölcsi erejének felszabadításáért és tanúságot tenni arról az örömről, amit Isten megismerése jelent az ember számára.

Krisztusadta egység Intés egységre

Ef. 4, 1-6

17. vasárnap B év

Szent Pál levelének e sorai elárulják az efezusi hívek széthúzását s ezért arra kéri őket, hogy a béke szellemében alázattal, szelídséggel és türelemmel készítsék elő az egység megvalósulását.

E sorokból az a remény csendül ki, hogy ez az egység tényleg meg is valósítható, hiszen lényegében már köztünk van, mert Isten műve oszthatatlan és mindaz, ami a megkereszteltek szívében a kegyelemből kisarjad, bármilyen egyházhoz is tartozzanak azok – közös forrásból fakad és egyazon szándék sugallja.

Isten minden megosztottság fölött áll és egységtörekvéseinket minden eszközzel előmozdítja. Ott lakik mindazok lelkében, akik fiainak merik nevezni magukat Jézus Krisztusban.

Az elrejtett gyöngyszem Az új élet Krisztusban

Ef. 4, 17, 20-24

18. vasárnap B év

A „dolce vita”, az élet örömeinek felelőtlen habzsolása sokakat megkísért, de vajon ki tud kitérni előle?

Annak aki ezt megkísérli, nagy tapasztalatra, jellemzőre és hitre van szüksége, hogy mint Szent Pál belássa „A megtévesztő kívánság romlásba dönt”. (22. v.) S ebben valóban mély igazság rejlik, mert megindulni a vágyak lejtőjén annyit jelent, mint délibábot kergetni. A

boldogság forrása ugyanis nem rajtunk kívül, hanem bennünk van. Szent Pál arra int, hogy egész gondolkodásunkat, szemléletünket újítsuk meg (23. v) és hagyjunk fel az irreális, kifelé menekvéssel. (Vörösmartyval szólva, boldogságunkat ne „vágyaink távolában” keressük, hiszen „egész világ nem a mi birtokunk, amennyit a szív felfoghat magába, sajátunknak csak annyit mondhatunk.”)

Szívünknek ezt a titkát a Szentlélek keresztségünkön rejtezte belénk, amikor a kegyelem fehér ruhájába öltöztünk, mert Krisztus vett hatalmába minket és magának az Istennek a boldogságát oltotta belénk. Ezzel egy halhatlan jövő távlata nyílt meg előttünk, mert az a béke, amit a világ nem adhat, olyan öröm, amely soha el nem enyészik.

S ezt a gyöngyszemet az érdemli ki, aki megszabadul minden talmi értéktől.

A szeretet végtelen méretei **Az új élet Krisztusban (folytatás)**

Ef. 4, 30-5, 2

19. vasárnap B év

Akit a szeretet vezérel, az párbeszédet kezd az Irgalom Istenével, ez pedig azt jelenti, hogy Isten rányomja bélyegét a világra. Ha pedig a szeretet teljesen elragad bennünket, úgy megindultunk a Krisztuskövetés útján, amelynek végpontja a Feltámadás. De ehhez ki kell vetköznünk önmagunkból és teljes odaadással kell szolgálnunk Istent. Ez pedig egyértelmű a Szentlélek imádságával, ami a leg-tökéletesebb istentisztelet: „önmagunk jóillatú áldozatként” való bemutatása.

A világosság fiai **Az új élet Krisztusban (folytatás)**

Ef. 5, 8-14

Böjt 4. vasárnap A év

Böjt negyedik vasárnapjával a hitújoncok már egészen közel jutottak megkeresztelkedésük időpontjához. Mint az evangélium vakonszületettjének szeme előtt, előttük is kirajzolódnak egy egészen új tájkép, egy teljesen más életforma körvonalai. Felébrednek az álom bódulatából és pontosan tudják, hová vezet útjuk, felfedezik életük értelmét.

Az ő szemükben a régivágású keresztények gyakran aludni látszanak. Itt az idő, hogy felkeljünk álmunkból és megdörzsölve szemünket egy új látomásra ébredjünk: észrevegyük, hogy a dolgok egészen új fényben ragyognak.

A vasárnap örömében **Az új élet Krisztusban (folytatás)**

Ef. 5, 15-20

20. vasárnap B év

Mindazok, akik az álom kábulatából felébredve eljutottak Krisztus világosságára, már nem tudnak többé a régi bódultságban élni. Mégha, mint Szent Pál, e „rossz napokról” is panaszkodnak, minden tovatűnő nap telítve van Krisztus jelenlétével, amelyből ki kell olvasniok Isten üzenetét.

Azt az életörömet, amellyel bennünket a reklámok oly nagylelkűen kecsegtetnek, meghozza nekünk minden vasárnap, amikor Isten népe ünnepélyes háláldozatra gyűlik össze, amelynek meghitt öröme minden kincssel fölér.

A keresztény házasság szeretetközösség Az Egyház és a házasság

Ef. 5, 21-32

21. vasárnap B év

Ez az esküvőn felolvasott szentírási szöveg különböző visszhangot vált ki a hallgatóság sorából. A férfiak megelégedett arcot vágnak, mert íme végre maga az Egyház szentesíti meglehetősen megtépázott tekintélyüket! A nők pedig bosszús, vagy rezignált fintorral hallgatják, mint ha csak azt kérdeznék: az asszony tehát mindig az emberiség proletárja marad? A férfiak kizsákmányoltja? Mert valóban, ha a 28. és 29. verseket olvassuk, azt kell mondanunk: íme így látja a férfi a szerelmet.

Azonban Szent Pál itt arról a házasságról beszél, ahogyan azt saját korában látta, amikor a nőt alacsonyabbrendű lénynek tekintették. Erre vall az apostolnak az esküvő előtti fürdésre tett utalása is (26-27 v.).

Mindazonáltal Szent Pál a házasságot szent jelnek (szentségnek) tartja és nagy titoknak nevezi: az Isten és ember közötti kapcsolat tükörképének, amely azt jelképezi, hogy Krisztus nekünk adta önmagát és keresztségünk óta mi Krisztuséi vagyunk.

Igy az emberi szeretet Isten szeretete révén még mélyebb és bensőségesebbé vált. A keresztények közötti szeretet Krisztus szeretetéből fakad, az Ő példaképét tükrözi s ezért visszavonhatatlan, igényes és gyengéd.

A szerelem is az életszentség eszköze, amelynek útja Istenhez vezet. Isten hasonmása nem a férfi, sem pedig a nő, hanem mindkettő (Teremtés Könyve 1, 27), mert nekik egymást meg kell szentelniök és Krisztushoz kell vezetniök.

A FILIPPIEKHEZ IRT LEVÉL

BEVEZETÉS

Egy derült-kedélyű levele Pálnak. Közte és a filippiek között nyilvánvalóan egészen bizalmas a kapcsolat. Ennek egyik jele, hogy nyíltan beszél a tőlük elfogadott anyagi segítségről. Nem fél a szemrehányástól, hogy a közösség nyakán él. Pál egészen megnyílik és közvetlen fesztelenséggel tárja föl legbensőbb érzéseit is.

A levélnek nincs összefüggő gondolatmenete. Pál nyilvánvalóan úgy ír, hogy rábízsa magát tollára. Először örömmre, lelki előhaladásra szólítja föl a filippieket. Azután saját helyzetéről számol be, amely nem túlságosan ragyogó. Fogásban van (valószínűleg Efezusban), és még nem tudja, hogy mi lesz a sorsa. Bármilyen legyen is, Pál nyugodtan néz elébe, bár nagyon vágyódik utána, hogy szeretteit lássa.

Ha Filippi egyházközsége hű is maradt Pálhoz, és szépen fejlődik, ez nem jelenti azt, hogy a dolgok nem mehetnének jobban. Kétségkívül nincs szó súlyos dolgokról, de a hívők között egyenetlenségek, feszültségek vannak. (Kell ezen csodálkozni?) Pál az egyetértés munkálására szólítja föl őket, és ennek érdekében szemük elé állítja Krisztus példáját. Ő, Ádámmal ellentétben – aki önmagát kereste, és önmaga számára akarta biztosítani az életet – teljesen kiüresítette önmagát, egészen lemondott saját akaratáról, hogy tökéletesen alávesse magát Istennek. Ez a himnusz (2, 6-11) minden bizonnyal régebbi Pálnál, de ő idézi, magáévá teszi, mert egyike az ősegyház legsajátságosabb szövegeinek. Krisztus sorsa:

példa. Aki Krisztusból akar élni, annak – miként Ő tette – le kell mondania saját érdekei szolgálatáról, saját akarata érvényesítéséről, és egyedül az Isten dicsőítésére és dicsőségére kell törekednie.

Azután azonban hirtelen hangot változtat, keményebb lesz. Nem mintha a filippiek a galaták módjára más evangéliumra tértek volna, hanem óvatosságra akarja őket inteni, mert „azok a kutyák” (így nevezi őket) ott kóborolnak a környéken. Ismétli a galatákhoz és a rómaiakhoz írt levél üzenetét is, de most életrajz alakjában. Önmaga életét állítja példaképül (3,1-6). Ő, a mintaszerű farizeus, a törvény pontos megtartója, lemondott mindarról az „igazságról”, amit ez a törvény adhatott volna neki, hogy egyedül Istentől várja az üdvösséget, és ennek várásában egyedül a hitre támaszkodjék. Attól fogva, megszabadulva önmagától, felejtethi a mögötte levő megtett utat, és minden erejével neki feszülhet az előtte állónak, amely egyenesen vezet a cél felé. Egy másik, rendkívül szép részlete ez ennek a levélnek. Pál egész hagyatékából ma talán ez a levél fog meg bennünket legjobban.

A FILIPPIEKHEZ IRT LEVÉL

A krisztusi nagykorúság Hálaadás és könyörgés

Fil. 1, 4-6, 8-11

Advent 2. vasárnap C év

A Nemzetek Apostola oly lelkesen ujjong a macedóniai filippiek egyházának megalapításán, ahol szívesen fogadták az evangélium „jó hírét”, mint a szülők első gyermekük megszületésekor. De éppenúgy, mint a szülők, akik nemcsak gyermekük testi növekedéséről gondoskodnak, hanem mindent megtesznek, hogy belőle szabad és felelős embert neveljenek és elérje teljes nagykorúságát, Szent Pál is arra törekszik, hogy elvezesse a filippieket a krisztusi nagykorúság teljességére.

De éppúgy mint a filippiekben, bennünk és az Egyházban is, a gyermeki hitnek nagykorúvá kell érnie és Isten szándéka szerint meg kell izmosodnia, ki kell teljesednie.

Azonban csak az a szeretet, amely Istentől ered és feléje irányul, képes bennünket az élet számos választóján helyes irányba terelni.

Krisztus a mi életünk Az Apostol helyzete

Fil. 1, 20c-24, 27a

25. vasárnap A év

„A temetők tele vannak nélkülözhetetlen emberekkel.” Főképpen két szélsőséget kell elkerülnünk: nem szabad azt hinnünk, hogy pótolhatatlanok vagyunk, és sosem szabad feladnunk a küzdelmet a cél elérése előtt, mert ekkor dől el végleg a sorsunk. Ez azonban nem zárja ki azt, hogy a cél előtt hirtelenül meg kell halnunk; már idő előtt teljes visszavonultságban, félrehúzódva az emberek elől, megkezdődik haldoklásunk, amiről egyedül csak a vígasztaló Isten tud.

Mert az ember úgy is elérheti a célját, hogy a halál lassan megérleli bennünk egész életünk gyümölcsét, mint ahogy azt a Keresztrefeszített is feláldozta életét irántunk való végtelen szeretetében.

Aki gonosztevéként halt meg értünk Krisztus példája

Fil. 2, 1-11

26. vasárnap A év

Jézusnak szenvedése előestéjén az egységért mondott imájára hamarosan rácsfolt az emberek folytonos viszálykodása. Ezért Szent Pál egyetértésre hívja fel a filippieket, ami nyilván azt jelenti, hogy közöttük nagy ellentétek állhattak fenn.

De vajon ma az egyházak és a keresztények között nem ugyanilyen a helyzet?

Márpedig nekünk éppen azt kellene a világnak bebizonyítanunk, hogy az Egyházban a hívek sokfélesége ellenére is bensőséges az egység.

Arra, hogy ezt elérhessük, nincs csodás receptekre szükség, hanem pusztán csak arra, hogy „ugyanaz a lelkiület legyen bennünk, amely Jézus Krisztusban volt.” (5. v.) Jézus egészen emberként viselkedett, „szolgai alakot vett fel, teljesen kiüresítette önmagát és egészen hasonló lett az emberekhez... Megalázta magát és engedelmes volt mindhalálig”, vállalva még a keresztet is, amelyen két lator közt gonosztevéként halt meg értünk.

Szent Pál elmondja, hogy mint vallásos, buzgó és gyakorló zsidó, környezetében nagy elismerésnek örvend és meg van győződve arról, hogy ezzel a lelkületével elnyeri az üdvösséget.

És Jézus valóban magához vonzotta s ettől fogva szenvedélyesen szerette Őt, aki új értelmet adott életének. Szemében most már minden eltörpül Mellette. E nagy elragadtatásában teljesen elfelejtette utazásainak fáradalmait. Múltjához sem ragaszkodik többé, mert még azt is megtagadta.

Nekünk is el kell felejtelnünk, ami mögöttünk van s a kitűzött cél felé kell haladnunk.

Miként a földön, úgy a mennyben is Keresztény életeszmeny (folytatás)

Fil. 3, 17-4, 1

Böjt 2. vasárnap C év

Mi fenntartás nélkül hiszünk Jézus feltámadásában, valamint abban, hogy Ő minket is feltámaszt az utolsó napon, hogy részt vegyünk isteni életében és velünk együtt az egész világegyetem (21.v.) is megdicsőül.

Ez a mi hitünk, hogy „gyarló testünk” örökre feltámad és megdicsőül az egész világegyetemmel együtt (hogy hogyan az az Isten titka!) arra késztet és hatalmaz fel bennünket, hogy szenvedélyesen ragaszkodjunk ehhez a világhoz, amelyben élünk, de egyben arra is, hogy ugyanakkor visszautasítsunk minden szolgaságot és függetlenek legyünk a világtól.

Ez a magatartás azt jelenti, hogy meg kell szabadulnunk az érzékiség kísértésétől (akiknek az „Istenük a has”) a rituális előírásoktól (körülmetélés), mert a Keresztre feszített és dicsőségesen feltámadt Jézus a mi példaképünk, valamint azok, akiket azért küldött, hogy számunkra az utat egyengessék.

Karácsony békéje és öröme

Befejező intelmek

Fil. 4,4-7

Advent 3. vasárnap C év

Fil. 4,6-9

27. vasárnap A év

Mi az ami a keresztényeket különbekké teszi másoknál? Hiszen nincs semmi különleges módszerük, vagy titkos receptjük, amivel mások ne rendelkeznének. Ők is éppen úgy, mint a többi ember, azt keresik „ami igaz, tisztességes, és igazságos... , ami erényes és magasztos.” S ebben Szent Pál követendő példaképekül szolgál számukra.

Mi az a többlet, amivel a keresztények rendelkeznek? Az a bizonyosság, hogy „közel az Úr”? A gondokkal és reményekkel teli élet Jézus Krisztus óta a béke és öröm jegyében áll. És ez a „minden értelmet meghaladó béke” a hit és az imádság gyümölcse. (4-7 vv.)

A keresztények hivatása, hogy tanúságot tegyenek az emberiség jövőjébe vetett hitükről, jóindulatukról, arról a megnyugtató bizonyosságról, hogy az élet beváltja ígéreteit. Hogy ugyanúgy várhassunk valamit az élettől, mint ahogy karácsonytól várjuk reménysegeink teljesülését. Annak ígérete alapján, aki volt, itt van ma is közöttünk és újra eljön értünk.

Jóbarátainkra mindig számíthatunk

Az Apostol hálája

Fil. 4,12-14,19-20

28. vasárnap A év

Pál megtanulta Krisztustól, hogy a nélkülözésen és a bőségen egyaránt felülemelkedjék. A nélkülözésnek az az előnye, hogy megismerjük, kik a mi hűséges barátaink. A megpróbáltatások Pált lelkileg teljesen összekovácsolták a filippiekkel.

A KOLOSSZIEKHEZ IRT LEVÉL

Krisztus páratlan méltósága

A teremtés Ura és a világ Megváltója

Kol. 1, 12-20

34. (Krisztus Király) vasárnap C év

Kol. 1, 15-20

15. vasárnap C év

A kolossziaknak megvolt a maguk filozófiája (a gnózis), amelynek alapján az isteni erőt (teljességet) úgy képzeltek el, hogy az különböző fokozatokban árad ki az angyalokra, az emberekre és végül az anyagi világra. És Krisztust is ebbe a hierarchikus értékrendbe akarták besorolni.

Pál élénken tiltakozott Jézus tanításának filozófiai rendszerekbe való besorolása ellen, azonban felhasználta nyelvezetüket, hogy annál világosabban bizonyítsa be, hogy Jézusnak egészen egyedülálló helye és szerepe van a különböző világnézetek és bölcséleti irányzatok között.

Azonban a gnózis kísértése még továbbra is fennáll, mert az emberek ma is Jézust egy olyan ember-alkotta rendszerbe szeretnék besorolni, mely teljesen távol áll tőle, vagy pedig nézeteik igazolására felhasználni, hogy ezzel saját emberi termékeiket isteni bélyegzővel lássák el.

Márpedig az embernek bátran felelősséget kell vállalnia eszméiért és állásfoglalásaiért, mert Jézus nem azért jött el, hogy helyettünk gondolkozzék és döntsön. Az Ő szerepe egészen más színvonalon mozog, sokkal mélyebb és sokkal fontosabb, hiszen Ő az emberiség elsőszülöttje, aki döntéseivel az igaz Isten felé vezető utat egyengeti. Azért jött, hogy az embernek megmutassa végső célját és jövőjét, hiszen egyedül Ő támadt fel és született újjá a halálból s ezért csak Általa születhetik meg az új emberiség s léphet be visszavonhatatlanul és egyedülálló módon a történelemnek egy egészen új szakaszába. Ezért árad belőle ez a páratlan vonzóerő.

A börtönből írt levél

Az Apostol hivatása

Kol. 1, 24-28

16. vasárnap C év

Vajon van-e még létjogosultsága a kereszténységnek a mai világban? Vajon múltja miatt nem került-e a történelem lomtárába, ahol a feledés homályába merül?

Szent Pál életkora és a börtönben elviselt megpróbáltatásai ellenére is megőrizte a korszerű apostol frissességét és szellemi rugalmasságát. Sürgős feladatának tartja, hogy Isten ígéje megvalósuljon („érvényre juttassa azt a titkot, amely századok és nemzedékek óta rejtve volt”). Lelkesen vállalkozik arra, hogy az emberiséget tökéletessé tegye Krisztusban, Aki emberhez méltó célt adott nekünk: egy új és szabad élet reménységét oltotta belénk, egy olyan életét, amely Jézus feltámadásából fakad.

Régebben Pál apostoli útjait járta, most azonban tétlenségre van kárhoztatva. De ez mitsem számít, hiszen apostolnak lenni annyit jelent, mint az Egyházat, Krisztus titokzatos testét, az Ő példája szerint, szenvedéseinek érdemszerző ereje által építeni és terjeszteni.

Nem kiválasztottak, hanem megváltottak!

A keresztség szentsége

Kol. 2, 12-14

17. vasárnap C év

A hit alkalmas arra, hogy különböző módon meghamisítsák; ideológiává, erkölcstanná, vagy felekezetté szűkítsék le. Sőt egyesek a keresztséget ugyanolyan rituális műveletté tették, mint a körülmetélés, amely az embert a választottak társaságának tagjává avatja, vagy ami által a „céhbeli erényesek” osztályának részeseivé válunk.

Ezzel a helytelen felfogással szemben a keresztség azt jelenti, hogy Krisztussal együtt eltemetkezünk, azért,

hogy vele együtt az Isten erejébe vetett hit által fel is támadjunk és ez döntően rányomja pecsétjét minden cselekedetünkre. Megkeresztelkedni tehát annyit jelent, mint követni Krisztust a halál feltétlen elfogadásában, Istenbe vetett hitében, akinek mindenhatósága folytán hatalmában áll a halált és a rosszat javunkra fordítani.

A keresztség esetében tehát nem arról van szó, hogy mi egy mágikus szertartás oltalma alatt keresünk menedéket, hanem hogy vállaljuk a hitből való élet kockázatát.

Arról sincs szó, hogy erkölcsi előíráshoz alkalmazkodunk, hanem, hogy bátran elfogadjuk a jónak és rossznak azt a bonyolult szövevényét, amit életünk jelent és bizalommal ráhagyatkozunk Isten irgalmára.

Jézus váltságdíjunkat lefizette és adóslevelünket a keresztre szögezve megsemmisítette, s így bűnös mivoltunkat megszüntette.

Jézus a halált legyőzte s ezért most már semmitől sem kell félnünk.

A keresztség szentsége egyértelmű az emberi szabadsággal. Krisztus feltámadása óta ez már függetlenséget jelent, de még nem egészen, mert rajtunk áll, hogyan élünk ezzel a szabadságunkkal.

Az állandóan növekvő hit

A régi és az új ember

Kol. 3, 1-5, 9-11

18. vasárnap C év

„Mi az, ami bennünket kereszténnyé tesz?” Ez a minőségi változás külsőleg alig érzékelhető, hiszen testi szerveink nem alkalmasak ilyen finom árnyalatok észrevételére. Keresztényi létünk igazi új volta: a megújulás, de ennek csírája, mint mag a földben, el van rejtve.

Életünk Krisztusban, aki feltámadásával az emberiséget megújította, el van rejtve Istenben (3.v.) És ez az

Istenhez való hasonlóságunk eltörülhetetlen jele, amely megkeresztelésünkkor nyomódott lelkünkbe, szintén el van rejtve szívünkben. (10. v.).

Azonban ennek az isteni képmásnak fokozatosan meg kell nyilvánulnia bennünk és napról napra világosabbá kell válnia, hogy a keresztség vizében ujjaszülettünk. Krisztus arcvonásainak életünkben egyre élesebben kell kirajzolódnok.

De hogy ez megtörténhessék, ki kell küszöbölnünk életünkéből minden tisztátalanságot, kapzsiságot és hazugságot, közösségi életünket pedig meg kell tisztítanunk a faji, vagy társadalmi megkülönböztetés elavult előítéleteitől, hogy így előkészíthessük Krisztus eljövetelét, aki egyedül képes az emberiség elveszített egységét újra helyreállítani.

Örök hűsvét

Krisztus feltámadása az egység záloga

Kol. 3, 1-4

Hűsvétvasárnap

„Ismerd fel, ember, páratlan méltóságodat!” Az ember sokkal többet ér, mint ahogy azt gondolná. S az az örökértékű kincs, amelyet mindnyájunk jobbik énje rejt magában, csak az utolsó ítélet napján válik nyilvánvalóvá. Azonban Krisztus arca már életünkben kirajzolódik bennünk, és a mi életünk a feltámadt Krisztussal már keresztségünk óta megkezdődött.

Térjete haza Atyátok hajlékába!

A lelki ember tulajdonságai

Kol. 3, 12, 21

Karácsony utáni (Szent Család) vasárnap

Hogyan válhatunk Isten házanépévé? Szent Pál egyszerűen semmi újat nem mond, amikor e kérdésre úgy vá-

laszol, hogy egyszerűen Krisztus családjához kell tartoznunk, mivel Ő az, aki e bensőséges közösség legmélyebb köteléke és felsorolja ennek feltételeit (18-21. vv).

E családi légkörnek, amelynek a keresztény közösséget át kell járnia, lényeges tulajdonságai: a türelem, a testvéri vendégszeretet és megértés, amire Krisztus példája tanít minket (12-15 vv).

Az volna kíváncsú, hogy a keresztény hívek szívesen énekeljenek gyülekezetükben zsoltárokat, himnuszokat és szent dalokat, ez mutatja, hogy valóban családi ünnepről van szó (16-17 vv).

Mily boldogok a nagyvárosok lakói, ha a lélektelen tömegben testvéri közösségre találhatnak! S milyen erőforrás számukra, ha a hétköznapi élet egyhangúságában fennkölt szívvel ünnepelhetnek!

De vajon ugyanilyen lélekemelőek és bensőségesek-e a mi vasárnapjaink is?

A TESSZALONIKAI AKHOZ ÍRT KÉT LEVÉL

BEVEZETÉS

Pálnak a tesszalonikaiakhoz írt két levele több vonatkozásban is nagyon értékes. Nemcsak az első levelek ezek, amiket Pál egy keresztény közösségnek írt, hanem egyáltalában az első keresztény írások, amik végleges formájukban ránk maradtak. Ezeknek révén, egészen a missziók megindulásáig visszamenően, értesülünk azokról a körülményekről és problémákról, melyek között a keresztény közösségek a pogány világban éltek.

Amit elsőnek tudunk meg belőlük a tesszalonikai egyházzal, az emennek gyengesége. Pál második útja során alapította, de csak néhány hónapot tudott a városban tölteni, és onnan éjjel kellett menekülnie, hogy újra börtönbe ne kerüljön (Csel. 17, 5-10). A körülmények nem engedték, hogy oda visszatérjen (1 Tessz. 2, 18; 3, 6). Kénytelen volt tehát, a zsidók ellenségeskedései és a pogányok értetlensége közepette mindenféle zaklatásnak kitéve, sorsára hagyni, ezt a túlnyomó részben a pogányságból megtértekből alakult fiatal egyházközséget. Pál azt is tudja, hogy az újonnan megtértek erkölcsi élete nem áll egyszinten lelkesedésükkel. Ez aggodalommal tölti el. Fölteszi magának a kérdést, hogy annyi nehézség közepette tudja-e magát „tartani” a tesszalonikai egyház: „Vajon nem vitt-e benneteket kísértésbe a kísértő, és fáradozásunk nem veszett-e kárba? (1 Tessz. 3, 5).

Ma, amikor újra kisebbség lettünk egy többé-kevésbé szekularizált világ tengerében, nem okoz

különösebb nehézséget a fiatal tesszalonikai egyház problémáinak megértése. Pál két levelének tanulsága ezzel szemben kitesz bennünket annak a veszedelemnek, hogy zavarba jövünk. Ma, amikor fenyeget a „horizontalizmus” veszélye, megpróbáljuk látókörünket erre a világra szűkíteni, egyedül a társadalmi átalakulásokban reménykedni, és erőinket pusztán a politikai küzdelemre tartalékolni. A tesszalonikaiak kísértése homlokegyenest az ellenkezője volt. El lehetett róluk mondani, hogy „eltévelyedtek” a reményben. Szemmel láthatóan Krisztus közeli eljövetelének várakozásában éltek, ennek következtében a világot érdektelen átmenetnek tekintették. Egyesek addig mentek, hogy hivatásbeli munkájukat is elhagyták. A körükben felmerülő kérdéseknek semmi vonatkozásuk sem volt a jelen élettel. A mi számunkra szinte érthetetlenek ezek. Azt kérdezték például, mi lesz a sorsa közösségük ama tagjainak, akik Krisztus dicsőséges eljövetele előtt haltak meg? Ki lesznek-e zárva az Országból, vagy nem?

Érdekes vizsgálat tárgyává tenni Pál magatartását ezzel a lelki beállítottsággal kapcsolatban. Az első és második levél között egyébként bizonyos fejlődést vehetünk észre. Pál osztja a tesszalonikaiak reménykedését. Ő is várja Krisztus közeli eljövetelét. Így, amikor az első levélben munkára buzdítja a tesszalonikaiakat, méginkább inti őket az éberségre, mert az Úr úgy fog eljönni, mint a tolvaj. Pál azonban nem osztja lázas türelmetlenségüket, nem helyesli izgatottságukat. Második levelében kötelességének érzi, hogy nyomatékosan visszatartsa őket: „Ne veszítsetek el egyhamar józan eszeteket, és meg ne riasszon sem lelki kinyilatkoztatás...mintha az Úr napja már küszöbön állna” (2, 2). Arra is

emlékezteti őket, hogy a Krisztus eljövetelét megelőző jelek még nem következtek be mind. Azzal zárja, hogy az Egyháznak tovább kell élnie a történelemben, a keresztényeknek pedig tovább kell dolgozniuk.

Nem könnyű megtalálni az egyensúlyt az „elmúló arculatú” világ felé fordított feszült figyelem és az utolsó nap lázas várása között. Pálnak ez a két levele a tesszalonikaiakhoz segítségünkre lehet ebben.

A TESSZALONIKAI AKHOZ IRT KÉT LEVÉL

Az Egyház igenlése Köszönet és elismerés

1. Tessz. 1, 1-5b

29. vasárnap A év

Minden közösség már az emberiség nagy családjának és Istennel való boldog egyesülésének előképe. Ha egy közösség nyíltan és aktívan Krisztusénak vallja magát (hit!), ha semmiféle megpróbáltatás kétségbe nem ejti (remény!), ha ez a hit és remény testvéri magatartásban, segítőkészségben és szociális igazságosságban nyilvánul meg – még a legelhagyatottabbak irányában is – (szerepet!) ... akkor ez a közösség Isten jelenlétének, Krisztus tanításának és a Szentlélek működésének jele közöttünk, – Krisztus Urunk eljövételétől végső visszatéréséig.

Ezek a sorok nemcsak a tesszalónikai hívek életét írják le, hanem egyben az egyetemes Egyházét is. És ha az emberek így élnek, a hívők valóban reménykedhetnek és hálát adhatnak Istennek.

Az Evangélium páratlan vonzóereje

1. Tessz. 1, 5c-10

30. vasárnap A év

Ez a szentírási szöveg leírja, hogy Isten miként akarja magát az emberekkel megismertetni. Jézus példájával és szavával tanított minket, szavai megmagyarázták tetteit, cselekedetei pedig súlyt adtak szavainak.

Az apostolok is ugyanígy jártak el, de semelyik keresztény közösség sem tehet másképpen, ha az evangélium jóhírének hirdetésére vállalkozott. Mert csak ha életünk

teljesen fedezi szavainkat és szavaink életünket fejezik ki, lesz a mi példánk és apostolkodásunk eredményes.

És ez az, amire Szent Pál e levelében a tesszaloniakiai fiatal egyházközség híveit tanítja.

Nem csodálkozhatunk tehát, ha az ilyen egyházközségeknek a hite másokat is megfertőz és az evangélium széles körben terjed s egymás után születnek meg az újabb és újabb keresztény egyházközségek.

Az Egyház nem mostohaanya

Pál apostoli munkája

1. Tessz. 2, 7b-9, 13

31. vasárnap A év

Hogy az evangélium jóhíré, a teljesen szabad emberek Istennel szeretetben való egyesülésének és életének e csodálatos tervét, miként kell az Egyháznak, Isten népének, meghirdetnie, azt Szent Pál lelkesen így írja le:

Egészen meg kell alázkodni, vagyis az Egyháznak először meg kell hallgatnia az egész világ minden népének szavát, hogy vajon nem tanulhat-e és fogadhat el tőlük valamit.

Majd az édesanya gyengédségével nemcsak hogy meg kell védenie gyermekeit minden veszéllyel, kockázattal és bizonytalansággal szemben, hanem minden megpróbáltatást is el kell viselnie azért, hogy szabadok, önállóak, s így minden kényszersztól függetlenül, érettek legyenek az evangélium tanításának befogadására, még csak hálát sem várva senkitől. (9. v.)

Az Apostol legnagyobb öröme, hogy a tesszaloniakiaiak az ő igehirdetését nem emberi tanításként fogadták el, hanem ezek az új hívők az igaz, élő Istennel találkoztak, akinek Szava célt és értelmet adott életüknek. (13. v.)

Szeressük egymást

Jézus eljövetelének várása

1 Tessz. 3, 12-4, 2

Advent 1. vasárnap C év

Jézus összes parancsa ebben az egyben foglalható össze: „Szeressétek egymást!” Végző eljövetelekor (amelynek várására az adventi szent idő emlékeztet minket) maga köré fogja gyűjteni mindazokat, akik ezt a szeretetet baráti szóval, együttérzéssel, az irgalmasság lelki és testi cselekedetei által gyakorolták. (Mt. 25, 31-46)

Ez a szeretet elsősorban a keresztyén közösségekben nyilvánul meg: az, aki nem szereti közeli testvérét, akit lát, nem szeretheti a hitetleneket, akiket csak távolról ismer.

Az elhúnytak sorsa

Jézus eljövetelének várása (folytatás)

1 Tessz. 4, 13-18

32. vasárnap A év

Szent Pál levelének e szakaszában a Biblia népi képeivel fejezi ki a keresztyéneknek azt a bizonyosságát, hogy az emberi lét nem szűnik meg a halállal. Hogy azonban milyen ez az élet, azt még ma nem tudjuk. De Krisztus eljött, hogy kinyilatkoztassa nekünk annak maximumát, amit mi ebből fel tudunk fogni. Ezt azonban nem teológiai tanfolyam formájában közölte velünk, hanem egyszerűen vállalta, hogy ugyanolyan emberként, mint mi, haljon meg, majd feltámadt és megjelent apostolainak.

És ezek megértették, hogyha bízunk Benne, a mi halálunk is ilyen átalakulás lesz: Krisztus eljön az utolsó napon, hogy feltámadásának részeseivé tegyen bennünket.

Emlékezzünk csak vissza az első vízbeugrásunkra, amikor az úszómester, egy barát, vagy egy felnőtt szavára, vagy mert mi is felmerülni láttuk őket a vízből, hitünk abban, hogy az ember mindig felszínre kerül.

Siessünk élni **A keresztény éberség**

1 Tessz. 5, 1-6

33. vasárnap A év

Az élet nem hosszú, ezért nem tölthetjük időnket ábrándozással, hiszen a halál órája bármikor bekövetkezhet. Szent Pál ehhez még hozzáfűzi, hogy Krisztus is halála árán eszközölte ki a feltámadás diadalát. Ezért azokat, akik éberek (vagyis a feltámadás tanúi), vagy a világosság fiait (vagyis azokat, akik szembeszállnak az éjszakkával), nem fogja meglepni a halál, mivel életüket és halálukat egyaránt az Eljövendő várása határozza meg.

Próféták hazájukban **Végső intelmek**

1. Tessz. 5, 16-24

Advent 3. vasárnap B év

A prófétai adomány az, – kezdve azoktól a hitűjónoktól, akiknek a hite felébreszti álmukból a régi keresztényeket, egészen a Szegények Kis Testvéreig, Assiszi Szent Ferencig, aki gyémánttal ajándékozta meg az öreg koldust és fejedelmi módon vendégelte meg a szűkölködőket – ami az Evangéliumot örökké időszerűvé teszi. A prófétai adomány az Egyházban a folytonosan új Lélek jelenléte. Ha nem bízunk Benne, vagy lebecsüljük, úgy ez egyértelmű a világosság kioltásával, amelyet pedig az Egyház a világban hivatott terjeszteni. E karizma nélkül az Egyház csak múzeum lenne.

Az Egyház azonban nem a megvilágosultak szektája, mert az a feladata, hogy a keresztény tapasztalat (a hagyomány) nevében mindent és mindenkit befogadjon és megteremtse az Egyházban s a lelkekben azt a szükséges szintézist, amely mindent befogad és magába olvaszt, amint az egészséges szervezet is mohón magába szív és megemészti mindent.

Zaklatottság vagy megnyugvás? **Jézus nevének megdicsőülése bennünk**

Tessz. 1, 11-2, 2

31. vasárnap C év

Jézus meghívott minket az isteni életre és várja a választunkat. Mindnyájunkban benne van ugyanis a „jóratörekvés”, amit azonban csak Krisztus tud kielégíteni.

A tesszalónikiaiakhoz írt első levél azt a benyomást keltette, mintha az első keresztény nemzedék megérné Krisztus második eljövetelét. Még ma is egyes álpróféták szerint a világ vége küszöbön áll és egy bizonyos meghatározott időpontban kérlelhetetlenül be fog következni (2. v.). Ha azonban ez az emberek összegyűjtését szolgálja Krisztus köré, úgy nem szabadna megriasztania bennünket, hanem, éppen ellenkezőleg, arra kellene készítenie, hogy komoly erőfeszítéseket tegyünk a testvéri párbeszéd felvételére és a béke megteremtésére, valamint arra, hogy keressük annak az egységnek az útját, amelynek megvalósulása Istentől függ.

Az Úr ígéjének terjesztése **Buzdítás az állhatatosságra**

2 Tessz. 2, 16-3, 5

32. vasárnap C év

Hogy annyi a „kellemetlen és gonosz” ember, annak talán az az oka, hogy hiányzik életünkben a „vigasztalás és a jó reménység”. A mi keresztény közösségeinknek az Ige hordozóiul kell szolgálniuk, hogy így minél inkább „terjedjen és dicsőségre jusson.”

„A hit nem mindenkié” – ez azt jelenti, hogy mindenki szabadon elfogadhatja vagy visszautasíthatja. De a mi kötelességünk az, hogy a hitet mindenkinek meghirdessük.

A „hagyomány” (15. v.) szó sokszor változatlanságot jelent, latinul azonban a hit másoknak való átadását, áthagyományozását, terjesztését fejezi ki.

Kenyeret a dolgozóknak!

Óvás a tétlenségtől

2 Tessz. 3, 7-12

33. vasárnap C év

Nincs szükségünk élősdiekre, akik mások kenyeréből élnek és mindenütt viszálykodást szítanak.

Dolgozni egyértelmű a szabadsággal, mert munkánk által lesz a föld termékeny és lakhatóvá s csak így válik lehetővé, hogy másoknak is adhassunk és megoszthassuk a termelt javakat.

A másvilág várása és hirdetése nem szolgálhat kifogásul arra, hogy megfeledkezzünk a munka világának gazdasági törvényszerűségeiről, sem pedig ürügyül, hogy lebecsüljük azokat.

A TIMÓTEUSHOZ ÉS TITUSHOZ ÍRT PASZTORÁLIS LEVELEK

BEVEZETÉS

A három levelet, amelyeket a hagyomány Szent Pálnak tulajdonít, nevezetesen a Timóteushoz írt két levelet és a Tituszhoz írt levelet, protestáns szentírásmagyarázók sokszor bizonyos merevséggel „igénytelen és színtelen írásoknak” mondják, egy „legyengült paulinizmus dokumentumainak, amely tanításában kénytelen volt alkalmazkodni a középszerűséghez” stb. Igazuk van-e ezeknek a véleményeknek?

Pál első levelei mindig közösségnek szóltak. Azoknak hangja, és ezeké, amelyeknek címzettjei egyes személyek, Pál tanítványai, nyilvánvalóan nem azonos. Ezeknek az utóbbi leveleknek a stílusa hasonlít a püspöki pásztorlevelekéhez, az egyházi rendelkezésekéhez, úgy hatnak, mint egy gazdag tapasztalatú ember tanácsai egy fiatal püspök számára. Joggal szokás tehát őket pásztorális leveleknek nevezni. Évek teltek el. Krisztus nem jött el dicsőségben, ahogyan remélték. Az Egyház tehát berendezkedik, szervezkedik. Mai hasonlattal azt lehetne mondani, hogy a rakéta fellövése után most arról van szó, hogy figyeljék pályáját, ha szükség van rá, helyesbítsék azt, és törekedjenek biztosítani az út sikerét. Az alapítások lelkesedéssel telt ideje után most az adminisztráció, az igazgatás munkájának kell következnie. A már bizonyos mértékben megállapodott keresztényközösségek problémái nem ugyanazok már, mint amik kezdetben voltak. Olyanfélék, mint azok, amelyek ma, a mi

egyházainkban jelentkeznek. Abban is megvan a hasonlóság, hogy nekünk is kedvünk volna az első idők rokonszenves fejetlenségéhez. Röviden szólva, az egyházaknak az a gondjuk, hogy a szolgálat ellátására megfelelő, erényes és jámbor papokat kapjanak, önzetlen-lelkületű diakonusokat válasszanak, megtartsák a belső rendet, örködjének a tanítás tisztasága fölött stb. Az a két kifejezés, amely „fő-motivum”-szerűen visszavisszatér ezekben a levelekben, nagyon jól jellemzi azok szellemét: „megőrizni a letétet” (1 Tim. 6, 20), „azt hirdetni, ami a helyes tanításnak megfelel” (Tit. 2, 1).

Ezekben a levelekben az Egyház mint intézmény jelenik meg, amelynek megvannak a maga szolgálói, akik a laikusoktól különböznek, és akiket kézzel állítottak szolgálatukba. A Timoteusra és Tituszra bízott közösségek szervezete azonosnak látszik azzal, amely a katolikus Egyházban ma is megvan. Protestáns teológusok azért nevezik néha ezeket a leveleket „pré-katolikusok”-nak. Ezzel a szervezettel szeretik szembeállítani azt a kötetlenebb, „kharizmatikus” berendezkedést, amivel például az 1. korintusi levélben találkozunk. Némi egyszerűsítéssel azt mondhatnánk, hogy az ökumenikus probléma lényegében ekörül forog: Meg kell-e maradnia az Egyházban Krisztus eljöveteleig annak a szervezetnek, amiről a pasztorális levelek is tanúskodnak, vagy nem? A három levél jelentőségét így fogalmazhatnánk meg: Aszerint, hogy valaki elfogadja vagy tagadja irányadó voltukat, közelítő vagy elválasztó szerepet töltenek be a katolikus Egyház és a protestáns egyházak között.

A TIMÓTEUSHOZ, TITUSHOZ ÉS FILEMONHOZ IRT LEVELEK

Az utolsókban első

Szent Pál apostoli hivatása

1 Tim. 1, 12-17

24. vasárnap C év

Isten irgalma végtelen. Szent Pál erről nem szavakkal akar meggyőzni minket, hanem saját élő példájával, hiszen bűnös egyházzüldöző volt, de Isten megbocsájtott neki és őt választotta ki a Nemzetek Apostolává.

Pál nem győz ezen eléggé csodálkozni. Az ő személyes esete Isten végtelen türelmét és nagylelkűségét bizonyítja.

De vajon életünkben nem történnek-e többször is ilyen csodák? Isten bűneink ellenére is rajtunk keresztül munkálkodik, hogy kinyilatkoztassa irgalmát és szeretetét.

Egyetemes imádság A liturgikus ima

1 Tim. 2, 1-8

25. vasárnap C év

Amikor a keresztény belép a templomba, nem zárt világ fogadja, mert hiszen magával hozza „minden ember örömét, reménységét, bánatát és szenvedését”. A keresztiség szentsége által minden hívő Krisztus egyetemes papságában részesül s így Isten küldötté válik az emberek között, az emberiség képviselőjévé lesz Isten előtt. És minden vasárnap az Egyház egyetemes istentiszteletén részt vállal az Egyház és a világ gondjainak felelősségéből.

Mégha az emberek nem is tudják: Isten az ő Atyjuk, aki részt akar venni örömeikben és reménységeikben s el akarja oszlatni minden gondjukat és aggodalmukat. Az eucharisztikus áldozat bemutatása után a keresztények

szétszélednek a világba, hogy – Szent Pállal – teljesítsék küldetésüket, tanúságot téve Jézus Krisztusról, aki mint Istenember az egyetlen közvetítő Isten és emberek között.

Buzdítás tanúságtételre **Timóteus legyen példakép**

1 Tim. 6, 11-16

26. vasárnap C év

A hitvallás nem szószaporítás, sem pedig egy elvi jelentőségű nyilatkozat aláírása.

Az egyetlen dolog, ami a közömbösséget megszüntetheti: a megrázó személyes és hiteles isténélmény; mérész és meghitt találkozás azzal „a megfoghatatlan és láthatatlan” Istennel, akit a keresztény ember bátran és nyugodtan megvall és akiről tanúságot tesz.

Az ember-Jézus az ellentmondásokkal és kételyekkel szemben mindig azt hirdette, hogy az ember életútján találkozik Istennel.

Azonban ez a személyes élmény küzdelmet jelent, mert el kell szakadnunk azoktól a földies elképzeléseinktől, amelyeket Róla alkottunk. Istennel beszélni annyit jelent, mint bátran megtörni a csendet és szétzúzni a megszokott sablonokat.

És a te lelkeddel **Az Istentől kapott kegyelem felszítása**

2 Tim. 1, 6-8, 13-14

27. vasárnap C év

Jézus sosem biztatta azzal apostolait, hogy az evangélium hirdetőinek útja rózsákkal van behintve. Az evangéliumért szenvedni tehát természetes dolog, hiszen Jézus az a jel, amelynek ellentmondanak (Mt. 2, 34). Azonban ez mitsem számít, hiszen a Szentlélek ereje lakik bennünk. (8.v.)

Szent Pálnak ezek a Timóteushoz intézett szavai – akit utódjául szánt – még ma is időszerűek minden pap számára, mert Krisztust félelem nélkül kell meghirdetni, minden erőszak és erkölcsi kényszer (inkvizíció és indexretétel) nélkül, megvédve az apostolok által áthagyományozott hitet a tévtanításokkal szemben. Ez az Egyház igazi feladata, ami azonban megvalósíthatatlan, emberfeletti erőfeszítés lenne, ha Krisztus meg nem ígérte volna Egyházának, hogy vele marad a világ végezetéig és ha a papok nem a kézrátételben vették volna a Szentlelket, aki Jézust halottaiból feltámasztotta.

Isten előbb szeretett minket **A kegyelem ingyenessége**

2 Tim. 1,8b-10

Böjt 2. vasárnap A év

A kezdeményezés mindig Isten kezében van, akár a világ teremtéséről, az ember életrehívásáról, a szeretet kiáradásáról, vagy Fiának elküldéséről van szó, hogy művét beteljesítse (9. v.)

Még a hit is Isten ajándéka, amely nem más, mint az ember válasza Isten hívására. Mert vajon válaszolhat-e valaki „jelen”-nel, ha senki sem szólította? És éppen ezt jelenti számunkra a böjti időszak, amikor Isten megtérésre szólít fel minket.

Ez a hívás nem valamiféle belső sugallat, mint a misztikusok élményei, hanem ez Jézusban vált nyilvánvalóvá számunkra, aki azért jött el közénk, hogy vállalja ember-sorsunkat és kereszthalálával bemutatta azt az egyetlen és páratlan hatékonyságú áldozatot, amellyel megszerezte számunkra az örök életet.

Ellenállás és engedelmesség Hűség az Úr szolgálatában

2 Tim. 2, 8-13

28. vasárnap C év

Az ember élete folytonos küzdelem (4-7. vv.) és az evangélium börtönbe juttathat. De ez nem félemlíthet meg bennünket. A szólásszabadság, amely miatt Jézust keresztre feszítették, Pált börtönbe juttatta és éppen ez bizonyítja az Ige hatékonyságát, mert csak azt bilincselik meg, aki egyesek számára kellemetlen. Az olyan szó, amely nem vált ki ellentmondást, csak jámbor szólam marad.

Pál Timóteust arra figyelmezteti, hogy hűségesnek kell maradnia azokhoz a himnuszokhoz, amelyeket egyházközségében oly lelkesen énekelnek: Jézus Krisztus azzal adott életünknek értelmet, hogy meghalt értünk a kereszten; küzdelmünknek azért van célja, mert azt Ő is megharcolta; reményünk értelme pedig az, hogy még a mi hűtlenségünk sem képes az Ő kitartó hűségét csökkenteni.

Ha azonban félünk az evangélium kockázatát vállalni, úgy az egyértelmű annak megtagadásával.

Írás és szó Kitartás az apostoli munkában

2 Tim. 3, 14-4, 2

29. vasárnap C év

A világ már régen az eszmék nagy vására. Vajon kinek higgyünk? Hiszen annyi a szélhámos! Szent Pál a szentírást ajánlja; nem azért, hogy elzárkózzunk minden más tanítás elől, hanem hogy azt másokkal közösen olvassuk, azért, hogy mindenütt meghirdethessük. A Szentírást olvasnunk kell, hogy beszélhessünk róla.

Beszélnünk kell másokkal, hogy velük együtt fedezzük fel Isten igéjét. Mert csak a Szentírás és a hitetlenség (elsősorban a mi hitetlenségünk) összeütközésének hatására

tör fel Isten Igéjének szökőárja a maga elemi erejével és frissességével s válik mindennapi olvasmányunkká.

Az igehirdetés megköveteli, hogy sok eszmecserét folytassunk azért, hogy taníthassunk, de magunknak is tanulnunk kell. A Bibliát mindig legalább ketten kell, hogy olvassák.

E kettesben, vagy csoportosan történő olvasásnak az a célja, hogy e régi bibliai igazságokat ráhangoljuk a modern idők ritmusára.

Felemésztődni a szeretet tűzében

Pál tanúságtétele

2 Tim. 4,6-8,16-18

30. vasárnap C év

2 Tim. 4,6-8,17-18

Szent Péter és Pál

Pál közel áll már a halálhoz, barátai elhagyták, de hitét, bizalmát megőrizte, mindig kész beszélni és tanúságot tenni Krisztusról. Úgy akar meghalni, ahogyan élt. Haldoklása küzdelem, de biztos a győzelmében.

Mindenkinek lehangoló a halálküzdelve, még Krisztusé is. De ez mit sem számít, hiszen „a getszemáni kertben Jézus szívében minden emberi istenivé magasztosult” (Bernanos).

A halál az igazság órája, nem azért, mert megosztja a szelídeket és az aggodalmaskodókat; hanem mert kinyilatkoztatja hitünk legmélyebben rejlő indítékát: „Bizalommal várni a mi Urunk Jézus Krisztusnak eljövételét.”

Isten megtestesült mosolya

A megváltás kegyelme

Tit. 2,11-14

Karácsony éjféli mise

Ezen az éjszakán nemcsak egy gyermek megható születését ünnepeljük, aki egy istálló nyomorúságában látta

meg a napvilágot, hanem Szent Pál nyomán ezt a gondolatot kiegészíthetjük azzal, hogy az a gyermek, akinek képét ma annyi fényes kirakatban látjuk: Isten megtestesült mosolya (11. v.), a mi üdvösségünk. Ez a gyermek az Istenember, aki szabadon vállalta, hogy életét szeretetből odaadja értünk azért, hogy összegyűjtse Isten szent népét, amelyet kibékített Istenével. A kis Jézus a mi nagy Istenünk, akinek várjuk dicsőséges eljövetelét.

Az első karácsonyi ajándék **Az Ige megtestesülése**

Tit. 3,4-7

Karácsony, pásztorok miséje

A karácsonyi ajándékadás az önátadó, áldozatos szeretet aktusa. Ezen a napon a szülők elfelejtik gyermekük rossz bizonyítványát, és a házastársak civódásaikat. Az ajándék a lelki megújulás ígérete, a szeretet ilyenkor túlszárnnyal minden kicsinyes méricskélést, az „adok, hogy adj” kalmárlelkületet.

Keresztelésünkör az Atya megajándékozott minket Szentlelkével, de már karácsonykor Fiát adta nekünk ajándékkul. De minket nemcsak az ajándék ámít el, hanem az Atya nagylelkűsége is, aki elfelejti minden bűnünket és hibánkat, sőt azt meg nem történtnek tekinti. Ime ma minden megújul és ajándékká válik.

Az osztálytalan társadalom felé **Nincs többé rabszolga**

Fil. 9,6-10,12-17

23. vasárnap C év

Filemonnak, egy kolosszei keresztény embernek, volt egy Oneszimusz nevű rabszolgája, aki megszökött urától; minden bizonnyal azért, mert meglopta őt, és Rómában keresett menedéket, ahol találkozott Pállal (a jogfosztott

pária csak a börtönben találkozott a püspökkel.) Pál megtéríti és megkereszteli, amiről így számol be: „Bilincseimben adtam életet neki.” Majd egy ajánlólevéllel küldi vissza urához.

Nincs már többé sem apostol, sem világi ember, sem úr, sem szolga, hanem csak testvérek vannak, akik az Úr Krisztus nevében gyűlnek össze. Az első keresztények testvéri közössége fittyet hányt minden faji és osztálykülönbségre. A mai megtérők vallomása szerint ez a testvériség manapság elég ritka jelenség az Egyházban.

A ZSIDÓKHOZ ÍRT LEVÉL

BEVEZETÉS

A Zsidókhöz írt levél egyike az Újszövetség legrejtélyesebb írásainak. Nem ismerjük szerzőjét, de nyilvánvalóan Pálnak valamelyik – közelebbi vagy távolabbi – tanítványa foglalta írásba. Nem ismerjük címzettjeit sem (a „zsidókhöz” megjelölés csak a 2. században tűnik fel). A címzettek otthonossága az ószövetségi Szentírásban, bizonyos honvágyuk a jeruzsálemi templom istentisztelete után, arra engednek következtetni, hogy zsidó eredetű keresztényekről van szó. Nem ismerjük keletkezésének idejét sem. Mindenesetre 70-nél korábban kellett keletkeznie. Ebben az évben pusztították el ugyanis Titusz csapatai a templomot, és érthetetlen volna, miért beszél a szerző úgy ahogyan beszél, ha a templom már nem állt volna. Nem ismerjük a levél körülményeit sem. A közösség, amelyhez szól, teljes tájékozatlanságban van, sőt a súlyos megpróbáltatások következtében az elcsüggedés veszélye fenyegeti (10, 35-36; 12, 4, 7). A nehézségeknek azonban sem természetét, sem súlyos-voltát közelebből nem tudjuk meghatározni. Zsidózó-jellegű, tanbeli elhajlások veszélyének is ki van téve.

Felmerül azonban a kérdés: Valóban levélről van itt szó? Az írás inkább buzdításnak hat, beszédnek, amely egy közösségnek a teljes letörés veszélyében forgó erkölcsi életét akarja megtámasztani, s amit azután a szerző egy másik, hasonló helyzetben levő közösségnek is elküldött. A címzettek vonatkozó megjegyzések (13, 22-25) a levél törzsén kívül levőknek hatnak.

A Zsidókhoz írt levél, ez a rejtélyes írás a mai olvasót is zavarba hozza. Sok részletet valószínűleg elragadónak fog találni, például azt, amely a keresztény élet nehézségeiről beszél, vagy amelyik Krisztus nagyságát hirdeti, de megnyit érez idegennek! Milyen nehézkesnek hat például az ószövetségi istentisztelet és Krisztus szenvedésének összevetése, vagy azok az allegorikus fejtegetések, amelyek a földi és égi valóságok, a történeti tények és az isteni örökkévalóság egymáshoz való vonatkozásait akarják megmagyarázni. Ez, az 1. századbéli alexandriai iskolát követő allegorikus magyarázási mód ma már nagyon divatja-múlt. A dagályos, terjengős, hieratikus stílus nem kevésbé. A levél elolvasása kétségtelenül bizonyos erőfeszítést igényel. Aki azonban ezt megteszi, nem fogja megbánni.

Azt mondtuk, hogy a szerző célja egy erősen megpróbált közösség „erkölcsi életének a felélesztése”. Tudja azonban, hogy üres erkölcsi prédikációk nem elégségesek. Ezért hivatkozik a hitre, és iparkodik megmutatni, hogyan találja meg a keresztény élet, Krisztus misztériumában a maga biztos és megrendíthetetlen alapját.

Ez a cél vezeti, amikor Krisztus művét mint papi ténykedést mutatja be. Az újszövetségi szentiratok közül egyedül a Zsidókhoz írt levél illeti Krisztust a papi és főpapi címmel. Ez nemcsak új elem tanításában, hanem merész lépés is volt, mert ellentmondásként hathatott. Jézus ugyanis nem tartozott a zsidó papi osztályhoz, halála nem volt rituális ténykedés. Hogy Jézus szenvedését és feltámadását mint áldozatot mutathassa be, felül kellett emelkednie a látszatokon, és azokon túlmenően felismerni az esemény mélyebb értelmét. Erre a felismerésre a levél szerzője minket is hív.

Bár Jézus nem volt Lévi törzséből való, személyében mégis magára vette, mégpedig tökéletesen, a papság jellegzetes és lényegi vonásait. Szolidáris, közösséget érez az emberekkel, mert maga is közülük való. Megosztja nyomorúságukat és szenvedéseiket, de „otthon van” az Istennél is, mert az Ő tulajdon Fia. Ebből adódik páratlan helyzete, aminek következtében egyetlen és igazi Megváltó. Engedelmessége, halála és megdicsőülése igazi áldozat, sőt az egyetlen igazi áldozat, amely az összes korábbi szertartásokat elévültekké teszi. Az, aminek a jeruzsálemi templom liturgiája csak tökéletlen előképe volt (9, 9; 10, 1), az az „egyszer és mindenkorra bemutatott” egyetlen áldozattal teljes valóság lett. A bűn el van törölve (9, 26; 10, 12), az ellenség legyőzve (2, 14), megvalósult a végérvényes felszabadulás (2, 14). Azóta valamennyiünknek szabad belépése van Istenhez (10, 19).

Ezzel azonban még nem értünk a célhoz. Még útban vagyunk, az eljövendő haza felé (3, 14) siető zarándokok. A jelen életben hitből kell élnünk, a pátriárkák, Ábrahám, Mózes, Dávid stb. példájára. A megpróbáltatások közepette, amelyeknek ki vagyunk téve, hitünknek kitartásban meg kell kétszereződnie. Ha Krisztus a szenvedést és a halált vette magára, s így járta végig az utat, amely az Ő számára dicsőség útja, számunkra pedig az üdvösségé, akkor minket sem fog megmenteni attól, hogy találkozzunk velük, szenvedéssel is és halállal is. Lehetővé tette azonban a számunkra, hogy reménnyel telten nézünk a szemükbe.

A ZSIDÓKHOZ IRT LEVÉL

Többet ér embernek, mint angyalnak lenni Isten megtestesült Fiának fölsége

Zsid. 1, 1-6

Karácsonyi ünnepi mise

Az újszülött gyermekről azt mondja az értelmező szótár: az az emberi lény, amely nem tud még beszélni.

És mégis ez az újszülött, ez a jászolban fekvő nyomorúságos gyermek Isten magasztos Igéje? Igen, mert Ő hozta el nekünk a kinyilatkoztatás teljességét, úgyhogy Istennek ezután nincsen új mondanivalója számunkra, hiszen Jézussal eljött „az idők teljessége”, bármilyen hosszú ideig tartson is az.

Ez a gyermek, akit hordoznak, maga hordozza az egész világot. Emberi tekintete Isten tekintetét tükrözi („dicsőségének visszfénye, lényegének tükörképe”), amely nem sújt, hanem éppen ellenkezőleg, megbocsát, Jézussal együtt felemel és meghív bennünket, hogy részesei legyünk Isten bensőséges életének, hogy („Isten jobbán foglaljunk helyet”) és vele együtt uralkodjunk a világ felett („mindenben az Ő örökségébe lépünk”).

Karácsony a Gyermeke ünnepe, nem azért mintha visszatérést jelentene a paradicsomi büntelenségnek állapotába, hanem mivel örömmel halljuk az Úr szavát: „Jézusban atyád, Te pedig fiam vagy!”

Krisztus mindenben hasonlónak lett hozzánk Az emberiség megváltó királya

Zsid. 2, 9-11

27. vasárnap B év

Vajon szüksége volt-e az Isten Fiának arra, hogy tanuljon? Krisztusnak bizony keményen kellett tanulnia, mielőtt az emberiség fejévé vált volna. Elszenvedte a ha-

lált és a szenvedés kelyhét fenéig kiürítette. Nemcsak külsőleg vállalta az ember szerepét, hanem leszállt minden emberi nyomorúság mélyére.

Sorsát az egész emberiség boldogítása érdekében vállalta és földi zarándokutunkon mindnyájunk utitársa lett. Teljesen egyenlővé lett velünk, mint testvérbátyánk, aki nem szégyelte vállalni embersorsunkat.

Ha mi is közvetítők, vezetők akarunk lenni, úgy nekünk is ismernünk kell ezt az utitervet: meg kell osztanunk embertársaink sorsát, hogy bizalmat ébresszünk bennük.

Mindenki testvére

Az emberiség megváltó királya (folytatás)

Zsid. 2, 14-18

Gyertyaszentelő

Vajon a gazdag megérti-e a szegényt, a kizsákmányoló azt, akit kizsákmányol? Az, aki elhatárolja magát másoktól, és közvetítők, közbülső személyek útján közlekedik velük, vajon támogathatja-e hatékonyan embertársait? A szegényeknek s megalázottaknak csak úgy nyújthatunk igazán segítséget, ha nyomorukban és szegyenükben osztunk. Valódi szolidaritás nélkül minden ezirányú erőfeszítésünk eleve halálra van ítéelve. Azonban semmi esetre sem szolidaritás az, ha a gonoszság cinkosaivá válunk, mert ez nem segítség, hanem csak súlyosbítja a rosszat.

Jézus hasonlóvá vált hozzánk: megosztva velünk nyomorúságunkat és reményeinket, leült a bűnösök asztalához, szembenézett a halállal, még ha vissza is riadt tőle. És mégsem tudta senki bűnnel vádolni. Ezért lett megváltónk, főpapunk és közvetítőnk Istennél.

Isten szavának metsző éle **Isten Szava és Krisztus főpapsága**

Zsid. 4, 12-13

28. vasárnap B év

„Beszédet mondani” annyit jelent, mint üres szólamokat pufogatni, amelyek nyomtalanul elröppennek a hallgatóság füle mellett, anélkül, hogy mélyebb hatást keltettek volna.

Ezzel pontosan ellentétes Isten „átható”, „hatékony” szava, amely személyesen minket szólít, hozzánk szól.

Egyedülálló élmény ez az isteni Szó, amely kérlelhetetlenül leleplezi kifogásainkat és az „égiekkel kötött különmegállapodásainkat”. A szövegben szereplő „ízlet és velőt elválasztó beható szó” kifejezést ma úgy fogalmazhatnánk, hogy az Isten szava behatol egészen a tudatalattunk mélyére. De e szónak metsző éle mégsem aláz meg, hanem felemel és felszabadít minket. Isten előtt megvédelmez, felszínre hozza jobbik énünket, amely Isten után vágyakozik.

A keresztség megváltásunk záloga **Jézus az Újszövetség főpapja**

Zsid. 4, 14-16

29. vasárnap B év

Zsid. 4, 14-16; 5, 7-9

Nagycsütörtök

Az a Megváltó, akinek ma hódolunk, egyáltalában nem felsőbbrendű ember, hiszen megkínózva és kigúnyolva „hozzánk hasonlóan mindenben kísértést szenvedett” és „fájdalmasan sóhajtozott”. Azonban nem hogy elmenekült volna e szégyen és a halál elől, hanem azt tudatosan vállalta és elfogadta.

Éppen ezért bárki csatlakozhat hozzá e nagycsütörtöki körmeneten, hiszen minden vonatkozásban vállalta ember sorsunk megaláztatásait és kudarcait. Krisztus meg-

kínzott és eltorzult arcára tekintve egyik koldus sem szégyenkezhetik saját nyomorúsága miatt. Azonban a legtöbb szegény meg van győződve arról, hogy sosem szabadulhat meg keserves sorsától. De vajon tényleg megszabadíthatók és megválthatók szenvedéseiktől?

Hol az üdvösségük? Talán a technika fejlődése, a jólét, a kényelem, egy jobb társadalmi rendszer, vagy az emberi sors megváltoztatása boldoggá teheti őket?

Vagy inkább az, ha elfogadva sorsukat, egy olyan emberiség kialakításáért küzdenek, amely képes a szeretet befogadására és megvalósítására?

Van-e szükség papságra? Krisztus papságának kiválósága

Zsid. 5, 1-6

30. vasárnap B év

Az Ószövetség papja az emberek képviselője volt Isten felé és Isten kegyelmét közvetítette az emberek számára; az emberiség bűnterhét hordozta, de egyben Isten bocsánatának is hordozója volt. Nem állt az emberi lét síkja felett, hiszen az emberek közül vétetett és arra volt hivatva, hogy tanúságot tegyen Isten végtelen irgalmáról.

Krisztus óta azonban csak egyetlen igazi papunk van, aki személyében egyesít minden emberi gyengeséget és a Legszentebb megújító hatalmát, mert Jézus Krisztus valószínű ember és élő Isten egy személyben.

Minden keresztény különböző címen részesül az ég és föld e kapcsolatában. Minden megkeresztelt ember hivatása, hogy megteremtse ezt az egységet az isteni és emberi sík között, és hűséges legyen természetfölötti és evangéliumi küldetéséhez.

Márpedig ha ez így van, csodálkozhatunk-e azon, hogy a keresztény ember élete tele van problémákkal?

Megváltás és engedelmesség **Krisztus papságának kiválósága (folytatás)**

Zsid. 5,7-9

Böjt 5. vasárnap B év

Nem az emberek választották Jézust 'vezetőjükké és főpapukká, hanem Isten küldte Őt nekünk. A titokzatos Melkizedek, akinek „se atyját, se anyját, sem családfáját nem ismerjük” (7,3), már azt hirdette, hogy Jézus „egy más világból” fog hozzánk eljönni.

És mégis a getszemáni kertben vívott haláltusa, amelyre itt Szent Pál hivatkozik, olyan embernek mutatja be, mint akit megtört a szenvedés és így könyörög Atyjához: Uram, ha lehetséges, vétessék el tőlem e pohár.

A gyötrelem ez éjszakáján Jézus, aki teljesen alávetette magát Isten akaratának („Azért jöttem, hogy az Atya akaratát teljesítsem”), egy új emberiség feje lett. Engedelmisségével felfeszítette a halál kapuját.

Isten minden keresztényt meghívott arra, hogy a világ papja és vezetője legyen. S ezzel egyben meghívta őket arra is, hogy vállalják az emberi szenvedés minden terhét. Így Krisztussal, imánk ereje és a Belé vetett bizalmunk által a feltámadás útját egyengetjük minden ember számára.

Az Újszövetség egyetlen főpapja **Krisztus az örök főpap**

Zsid. 7,23-28

31. vasárnap B év

A zsidókhoz írt levél címzettjei visszasírták a régi istentiszteletet: a Templom papjainak nagy seregét, a mindennapi áldozati adományokat, mert mindez valamiféle biztonságérzetet adott számukra, mivel érezték, hogy valamit nyújtanak Istennek! Sőt a galaták azt hitték, hogy

a parancsok számának növelésével nagyobb szolgálatot tesznek Istennek.

A liturgia végzése és az erkölcsi törvények teljesítése veszélyes ürügyül szolgálhat lelkiismeretünk megnyugtatóására. Azt hisszük, hogy mindent megtettünk és közben megfeledkezünk arról, hogy az üdvösség és az örök élet elsősorban az Istenember szenvedésének és gyötrelmeinek gyümölcse. Miért igyekszünk magunk, a különböző rítusok segítségével, utat törni Istenhez, mikor Ő maga jelölte meg „egyszer s mindenkorra” azt az egyetlen utat, amelyen keresztül Hozzá eljuthatunk? Jézus ez az út, amely örökké nyitva áll mindazok számára, akik Isten felé törekcsenek.

A szentmiseáldozat nem Krisztus áldozatának megújítósa, hanem annak az időben, a mában való megjelenítése, hiszen ez az Újszövetség egyetlen és örök áldozata. Amikor mi az oltár köré gyülekezve emlékezünk Jézus Krisztusra, arra kell gondolnunk, hogy az ember-Jézusban Isten megadta nekünk a szeretet maximumát. Az eucharisztikus áldozat ereje által ugyanez a szeretet van jelen közöttünk, amely megtisztítja és felszabadítja szívünket és a mai világot.

Krisztus az emberiség egyetlen főpapja. Ha közülünk egyeseket papnak neveznek, ez nem azt jelenti, mintha emberfölötti lények lennének, akik átmenetet alkotnak ég és föld között, hanem ők Krisztus szolgálói, akik arra vannak hivatva, hogy Isten „papi népét”, az Egyházat, összegyűjtsék és vezessék.

Ami a fátyol mögött van Krisztus közvetítő Isten és ember között

Zsid. 9, 11-15

Úrnapja B év

Szükséges volt, hogy az első keresztények hamarosan beszámoljanak Krisztus feltámadásának és az Atyához való „távozásának” misztériumáról. Ennek leírására többé-kevésbé erőteljes képeket használtak. Így e zsidókhoz írt levél szerzője, egyébként éppenúgy, mint Lukács (24, 50-53) is, a zsidók engesztelési ünnepének főpapi alakját használta fel erre, aki a Templom kárpitja mögé vonul, hogy belépjen a szentek szentélyébe. Így eltűnve a hívek szeme elől mégis hatékonyan közreműködik a nép szolgálatában, amikor a szentélyben engesztelő áldozatot mutat be az emberek bűneiért. Vagy még világosabban kifejezve: Jézus lép a szentélyből kijövő főpap helyébe, hogy kifejezze az ószövetségi áldozat tökéletlen voltát, mert Ő egyszer s mindenkorra (11. v.) bevonult az isteni világba, s onnan többé nem tér vissza. Végül míg az Ószövetség főpapja egyedül mutatta be az áldozatot, Jézus, mint minden ember elsőszülöttje, az egész megújult emberiség nevében mutatja be életáldozatát Istennek (15. v.).

Krisztus keresztáldozatával váltott meg minket Krisztus egyetlen áldozata

Zsid. 9, 24-28

32. vasárnap B év

Az Ószövetség zsidó főpapjai évenként csak egyszer léptek be a jeruzsálemi Templom szentélyébe. Így tehát ezt minden évben meg kellett ismételniök. Ezzel szemben, mivel Krisztus keresztjével egyszer s mindenkorra belépett Atyja Országába, ez a lépés megismételhetetlen, s ezért Ő sokkal tökéletesebb főpap, mint az Ószövetség főpapja volt.

Az emberek és népek életében vannak olyan döntések és események, amelyek megismételhetetlen és visszavonhatatlan módon változtatják meg a történelem folyamát, úgy hogy a régi helyzet többé már sohase térhet vissza.

Az emberiség egyetemes történelmében Krisztus kereszthalála mindennél döntőbb esemény, mert egyszer s mindenkorra megváltoztatta az emberiség sorsát. Amint az ember nem lépheti át többször a halál küszöbét (27 v), ugyanúgy az emberiség sem eshet vissza, Krisztus kereszthalála óta, régi állapotába. A bűn el van törölve és az a tragikus lejtő, amely az embert a pusztulásba vitte, megszűnt. Mióta Krisztus látszólag „vereséget” szenvedett a kereszten, az emberiség küzdelme állandó emelkedést jelent.

Egyszer majd az elrejtett igazság nyilvánvalóvá válik, s akkor az egész emberiség felfedezi, hogy Krisztusban mindnyájan „bűntelenekké váltunk”.

Korszerű liturgia **Krisztus áldozatának megváltó ereje**

Zsid. 10,5-10

Advent 4. vasárnap C év

Vajon még mindig egy letűnt rendszer védelmezői vagyunk és a régi liturgikus szokásokhoz ragaszkodunk?

Krisztus egy „új rendszert vezetett be”, amikor a keresztény istentiszteletet közelebb hozta mindennapi életünkhöz, ami azt jelenti, hogy munkakörnyezetünkben világi tevékenységünkkel dicsőítjük Istent s így teszünk eleget Isten akaratának.

Akkor hát zárjuk be templomainkat? Korántsem, mert hiszen csak úgy teljesíthetjük Krisztus akaratát, ha mindennap Isten színe elé járulunk. Ez pedig az eucharisztikus áldozaton való részvétel által történhetik, amikor „Krisztus testének feláldozásával” szentelődünk meg, mi-

vel kiárad felénk az a végtelen Szeretet, amellyel „egyszer s mindenkorra” odaadta magát értünk, akik annyira hajlamosak vagyunk arra, hogy üzleti számításból ajánljuk fel ajándékainkat Istennek.

Nem a bűné az utolsó szó **Krisztus áldozatának hatékonysága**

Zsid. 10, 11 14, 18

33. vasárnap B év

„A keresztény civilizáció a vétkesek iskolája.” Vajon ki menthet meg bennünket attól, hogy a keresztény ember élete az evangélium karikatúrájává váljék, akit méltatlansága lealacsonyít, mivel folytonosan azon mesterkedik, hogy milyen ürüggyel bizonyítsa ártatlanságát?

Ez a magatartás annak a régi vallási hiedelemnek az öröksége, amely szerint mindennap újra és újra ki kell csikarnunk Istentől a bocsánatot. Márpedig Jézus nem járul mint közvetítő folytonosan Isten elé, hogy közbenjárjon értünk, hanem már örökre „ott ül az Atyaisten jobbján”, és biztos afelől, hogy minden rossz és gonoszság fellett végső győzelmet aratott (13. v.). Az emberiség egyszer s mindenkorra bocsánatot és feloldozást nyert összes bűnei alól. Isten biztosít minket afelől, hogy Krisztus kereszthalála óta „bűneinkre és törvényszegésünkre többé már nem emlékezik”. Ott ahol győzött a bűn, túláradt a szeretet.

Az Úr bevezet minket az igazi vallásos élet titkába, amely a gyermeki bizalmon, nem pedig a félelmen alapszik (16. v.); éppen ezért nem szabad nyomorúságainkat elviselhetetlen teherként felfognunk. Krisztus azért halt meg értünk, hogy megnyissa számunkra az irgalomnak és a megbocsájtásnak kiapadhatatlan forrását. Ezért merítsünk állandóan e végtelen irgalom kútjából, hiszen egyedül Isten tehet bennünket tökéletessé (14. v), nem pedig mi magunk.

A keresztény ember nem átkodik meg bűnében és sosem esik kétségbe, mert hisz abban, hogy Krisztus győzelmet aratott a bűn felett.

„Idegen vándor” Öseink hite

Zsid. 11, 1-2, 8-19

19. vasárnap C év

Mily különös ingajárat az emberi történelem, amely folytonosan a menekvés és a honvágy két véglete között mozog. Az ember vándorolni akar, anélkül, hogy tudná hová (8. v.).

De íme egy ember, akiről kora miatt azt gondolnánk, hogy nyugalomra vágyik és nincs kedve mozogni, vándorbotot vesz kezébe és egész házanépével útra kél.

Sokan ráismernek benne önmagukra; mindazok, akiket Isten ígérete útnak indít, mert hisznek abban, hogy Isten nem hiába készíti őket arra, hogy útra keljenek. És ezt a fajta embert, aki tudja, miért hagyta el megszokott otthonát, az út végén a Család, egy Ház, a Haza várja, ahol végül megpihenhet és lerakhatja terheit.

Vajon az emberiség nagy karavánjában a keresztények-e azok, akik a haladás fáklyavívőiként másokban is felkeltik a zarándoklás vágyát és a célbaérés reményét?

*

Életáldozat

„Az én gyermekem (vagy a barátom, társadalmi kapcsolataim, a szakmám, az eszményem) az életem.”

Végül mindenki rájön, hogy ha mindezeket magunknak akarjuk megtartani, elveszítjük, de magunkat is velük. „Aki meg akarja tartani életét, elveszíti azt.” De hogyan ne ragaszkodjunk az „egyetlenhez”, ami számunkra a legkedvesebb?

Ábrahám már Jézus előtt arra tanított bennünket, hogy minél önzetlenebbül ajánljuk fel életünket, annál nagyobb bőkezűsége találunk Istennél, aki még a halottakat is feltámasztja. „Aki bennem hisz, mégha meghalt is él.” – olvassuk az evangéliumban.

Hinni gyakran annyit jelent, mint versengeni Istennel és e küzdelemben egyetlen bizonyosságunk és biztosítékunk az Ő szava.

Aki bírja lélegzettel, az győz **Jézus a hívő ember mintaképe**

Zsid. 12, 1-4

20. vasárnap C év

Szent Pál itt a keresztény életet versenyfutáshoz hasonlítja és minden sportoló jól tudja, mennyire fontos a győzelemhez a helyes lélegzetvétel.

Jézus és egy sereg tanú bizonyítja, hogyha apostoli hatékonyságunkat ki akarjuk fejteni, fel kell vennünk a keresztet, mert semmiféle nemes és magasztos dolog meg nem születhetik erőfeszítés, áldozat és önátadás nélkül.

Eljön az idő, amikor a keresztény közösségek az ár ellen küzdve el fogják érni az emberiség erkölcsi megújulását.

Engedékeny-e az Egyház? **Isten gondos atyaként nevel minket**

Zsid. 12, 5 7, 11-13

21. vasárnap C év

„Aki helyesen szeret, az helyesen is büntet.” Ezen az elven alapul a Biblia pedagógiája. De mivel a büntetés gyakran „hangulat szerint” (vö. 10. v) történik, manapság bizalmatlanokká váltunk a külső fenyegetésekre épülő neveléssel szemben.

Elvonatkoztatva e kor sajátos pedagógiai nyelvezetétől, ez a szöveg azt hangsúlyozza, hogy „Isten úgy bánik velünk, mint fiaival”.

Ez azonban nemcsak egyénileg érvényes, hanem közösségileg is, mert Isten ezeket a „pedagógiai” elveket alkalmazza saját népével szemben is, amelynek el kellett viselnie az egyiptomi csapásokat, a sivatagi vándorlás megpróbáltatásait, a számkivetés és az üldözés szenvedéseit. De ugyanúgy a keresztény közösségeknek sem szabad az ellentmondások és vereségek közepette kételkedniök az Atya jószándékában, aki szeretettel vezeti népét. Ez a szeretet azonban igényes, mert felszínre akarja hozni azt a jobbik énünket, amelyet Isten saját képére és hasonlatosságára teremtett.

Isten országának polgárai A két szövetség

Zsid. 12, 18-19, 22-24a

22. vasárnap C év

Az első szövetség idején a zsidók félelemtől reszkettek a Sinai hegyalatt, mert Isten az angyalok udvarától övezve megközelíthetetlen magasságban trónolt és uralkodott felettük. Az új szövetségben azonban megkülönböztetés nélkül mindenki meghívást kapott Isten Országába.

Vajon milyen hangot is üssünk meg azokkal a tudálos emberekkel szemben, akik még mindig meg vannak győződve arról, hogy Isten megközelíthetetlen? Ki tudna nekünk ebben tanácsot adni? Nem tanárok, nem ügynökök, hanem a tanúságtevők! Ezek belső átélésből tanúsítják, hogy van egy világ, ahol a szépség és béke uralkodik.

SZENT JAKAB LEVELE

BEVEZETÉS

Az újszövetségi Szentírás egyetlen könyvéről sem hangzottak el annyira ellentétes vélemények, mint erről. Luther megvetően elutasította: „Szalma-levél”, mondotta, „nem hirdeti Krisztust”. Ma viszont egyesek az Újszövetség legjelentősebb írását látják benne: forradalmi felhívást. Hogyan vélekedjünk ezekről az értékelésekről?

Mindenekelőtt, Luther véleménye nem látszik egészen alaptalannak. Jézus Krisztus nevét csak kétszer-háromszor említi a levél, és föl lehet tenni a kérdést, mi lenne a levél mondanivalója, ha az Úr Jézusnak ezeket a rövidke említéseit törölnénk. Töröljük őket – mondják némelyek – és a szöveg nyugodtan készülhetett volna egy a Bölcsesség könyveit, főként a Példabeszédeket szorgalmasan olvasó zsidó számára. Nem túl elhamarkodott az ilyen ítélet? Nemcsak azt vallja meg a levél szerzője (akár Jakab az Úr testvére, akár más ilyennevű tanítvány legyen az), hogy Jézus a dicsőség királya, tehát Isten, hanem az erkölcsi élet követeléseit is a keresetségi kegyelemre, tehát Isten ajándékára alapozza (1, 16-18). Az ószövetséget tehát elmúltnak tekint. Kétségtelen az is, hogy a levélben gyakoriak a Jézus szavaira, főként a Boldogságokra való utalások, mégha szöveg szerint nem is idézi őket. Mindazonáltal tény, hogy a levél elsősorban nem dogmatikai fejtegetés, hanem lazán összefüggő erkölcsi tételek gyűjteménye, mely azonban állandóan feltételezi a hitet Krisztusban.

Az is igaz, hogy ezt a levelet „forradalmi” írás-

nak is lehet minősíteni. A szerző forradalmi szenvedéllyel teszi szóvá a társadalmi igazságtalanságokat, s a kizsákmányoltak oldalára áll („...a bér, amelyet a munkásoktól levontok, felkiált” 5. fej.). Jakab felháborodása rokon a prófétákéval. Mindazonáltal nem forradalmár a szó mai értelmében. Ő Istennek tartja fenn a kizsákmányolók megítélését, s a szociális haladást nem politikai tevékenységtől, hanem a szívek megtérésétől várja.

Bárhogy legyen is a dolog, a levél igen modernnek látszik abban, hogy nagyobb érdeklődést mutat az etikai és morális, mint a dogmatikai kérdések iránt. Ma úgy mondhatnánk: inkább az orthopraxissal (helyes viselkedés), mint az orthodoxiával (helyes felfogás) foglalkozik. A szerző elutasít mindenfajta formalizmust. Az a hit, amit nem erősít meg megfelelő magatartás, az ő szemében semmit sem ér. Feltétlenül jogos álláspont, de bizonyos veszélyekkel jár. A szerzőnek igaza van, amikor küzd Szent Pál hitről szóló tanításának félremagyarázása ellen: Isten irgalmassága nem szolgálhat ürügyül a lazaságra és az erkölcsi erőfeszítésektől való menekülésre. De úgy tűnik, mintha a farizeusi kísértést súrolná, mely a cselekedetektől vár megigazulást, a hitet pusztán erkölcsi magatartásra szűkíti le. Nincs-e meg ez a veszély ma is egyes mozgalmakban...?

A levél egyéb kérdéseket is felvet: Milyen irodalmi műfajhoz tartozik? Igazi levél-e vagy homília? Milyen időből való? Első írása-e a kereszténységnek, mint ahogyan erre „zsidó” jellege miatt gondolni lehetne, vagy viszonylag késői? Egyéni véleményünk, hogy feltételezi Pál nagy leveleit (a galatákhöz, a rómaiakhoz), így legkorábban 60 körül keletkezhetett, de a kérdés nyitott.

SZENT JAKAB LEVELE

Tettben megnyilvánuló kereszténység Isten a világosság Atyja

Jak. 1, 17-18, 21b-22, 27

22. vasárnap B év

Szent Jakab apostol levelének ez a szakasza bevezetésül szolgálhat minden igeistentisztelet számára. Isten tanítását úgy kell befogadnunk, mint ahogy a föld magába fogadja az elvetett magot, hogy az kicsírázzék és termést hozzon (21. v). Lelkünkben kell hordoznunk az igét a hét folyamán. Majd megtanít bennünket az igazi istentiszteletre, az Atya akaratának teljesítésére. Ezt kell tennünk otthon, az utcán, a vonaton: a szeretetnek ez az istentisztelete az igének való engedelmesség gyümölcse.

A Szegények egyháza Ne legyünk személyválogatók

Jak. 2, 1-5

23. vasárnap B év

Szent Jakab súlyosan elítéli azt a gyülekezetet, ahol a híveket társadalmi állásuk szerint értékelik, mert ez szöges ellentétben áll Krisztus tanításával.

Kétségtelen, hogy a gazdagok egyházának támogatnia kell a szegényeket, de Jakab szerint eljön az idő, amikor a kereszténység a szegények egyházává válik.

Hit jócselekedetek nélkül? A jócselekedetek gyakorlása

Jak. 2, 14-18

24. vasárnap B év

Vajon Szent Jakab nem mond-e ellent Szent Pálnak? Nem éppen ellenkezőleg érvel-e, mint Pál a rómaiakhoz

(4 fejezet) és a galatákhoz (3 fejezet) írt levelében? Pál és az egész Újszövetség szerint ugyanis jócselekedeteinkkel nem érdemelhetjük ki Isten kegyelmét, mert Isten szeretete teljesen ingyen adott ajándék. Isten előbb szeretett minket, mint mi Őt. Tehát semmi mást nem tehetünk, mint hiszünk ebben a szeretetben és egyedül a hit az, amely bennünket „Isten színvonalára emel fel”.

Jakab ennek egyáltalában nem mond ellent, hanem egyszerűen csak azt állítja, amit Pál, hogy t. i. a valódi hit jócselekedetekre készítet, különösen a szegények és elesettek szolgálatára, az irgalmasság lelki és testi cselekedeteinek gyakorlására.

Háború és béke **A vetélkedés és békétlenség** **elítélése**

Jak. 3, 16-4, 3

25. vasárnap B év

Ki üzente meg a háborút? Mi mindnyájan – feleli Szent Jakab apostol. A mi bizalmatlanságunk, kapzsiságunk, fösvénységünk az oka minden háborúskodásnak. Nem volna háború, ha mi az igazi értékeket, a hitet, a reményt, a szeretetet keresnénk, és készek lennénk mindenkivel megosztani. Isten ezeket az erényeket senkitől sem tagadja meg, aki igaz szívvel kéri (3. v.). Ha Isten békéje tölti el szívünket, senkire sem fogunk irigykedni.

Kétségtelen, hogy amíg a rossz jelen van a világban, szükség van harcra. Azonban gőgünk és kapzsiságunk ezt a nemes harcot saját piszkos érdekeink védelmezésévé züllesztí le. Ezért mindig pontosan tisztáznunk kell, hogy melyek a küzdelmünk indítékai. Ha igazságosságot akarunk aratni, a béke szellemében kell vetnünk!

Fizessenek a gazdagok!

A gazdagság veszélyei

Jak. 5, 1-6

26. vasárnap B év

Ez a szentírási szöveg kihívás és számonkérés. Ne akarjunk kitérni előle azzal, hogy különbséget teszünk gazdag és gazdag között, sem pedig azzal, hogy „ez rám nem vonatkozik.” Hogy vajon minden gazdagság erkölcsileg rossz-e, vagy sem, arról egyéni esetekben vitatkozhatunk, közösségi vonatkozásban azonban nem, mert minden gazdag nép a szegény népek rovására gazdagodott meg.

Ennek az egyenlőtlenségnek katasztrófa szokott az ára lenni. De ezt megelőzhetjük a javak helyes elosztásával, amire még csak nem is a szeretet, hanem a szigorú igazságosság kötelez.

Várakozás

Úrjövet

Jak. 5, 7-10

Advent 3. vasárnap A év

A világ gyakran elhagyatott téli táj benyomását kelti. Márpedig Jézus „vadócba rózsát oltott, hogy szebb legyen a föld.” Így tehát biztosak lehetünk abban, hogy az virágba is fog borulni. Ezt azonban a parasztember kitartó türelmével kell kivárnunk, aki nem sokat számíthat, mert bízik a föld termő erejében.

Az emberek sokszor türelmetlenek, de nem szabad, hogy a látszat megcsaljon bennünket (9. v.). Krisztus kegyelme láthatatlanul is működik és belső erők által készíti elő a rügyfakadást.

Mi az egész világ megújulását várjuk: a magunkét, embertársainkét, mindennek megújulását. A szigorú télen is hiszünk a rügyfakasztó tavaszban!

SZENT PÉTER ELSŐ LEVELE

BEVEZETÉS

Sokszor hajlandók vagyunk azt gondolni, hogy az első keresztények állandó „elragadtatásban” éltek vagy a hősiesség magaslatán álltak minden elerőtlenedés nélkül. Úgy látszik azonban, hogy a valóság egészen más volt. Testvéreink a 60-65. években szintén érezték, hogy kereszténynek lenni nem könnyű, és mindenfajta zaklatások, rá-galmak, megnemértések közepette nem egyszer azon a ponton voltak, hogy egészen elcsüggednek. Másként hogyan volna megmagyarázható, hogy az Újszövetség annyi írása foglalkozik a keresztények életének erősítésével? Mint láttuk, a Zsidókhoz írt levélnek is ez volt a célja, ezt akarja Péter első levele is.

A levél nagy érdeklődésünkre tarthat számot. Egyetlen másik írás sem tárja fel olyan határozottan annak az ellenségeskedésnek okait, amelybe az első keresztények beleütköztek. Még nem hatalmukat vetették szemükre, hanem egyszerűen azt, hogy „mások”, hogy különböznek a többiek-től, hogy nem úgy élnek mint a többi ember, nem vesznek részt a hivatalos istentiszteleteken, nem tapsolnak annak a beteges érzékiségnek, amely az első századnak annyira jellemzője volt stb.: „Csodálkoznak, hogy nem tartotok velük a testiségnek ebben a posványában, és gyaláznak miatta” (4, 4).

Nem kevésbé tarthatnak számot érdeklődésünkre Péter hozzájuk intézett buzdító szavai. Sokszor hangoztatták már, hogy nincs a levélben semmi eredeti, megelégszik a közepszerű kereszt-

ténység képviselésével, és nem több, mint nagyszerű foglalat a apostoli korban általános keresztény teológiának. Ezek a megítélések nem egészen alaptalanok. Péter levelében Pál tanításának, Jakab levelének, a Zsidókhoz írt levélnek stb. visszhangját halljuk. Ennek ellenére sokkal eredetibb, mintsem gondolnánk. Egyetlen újszövetségi írás sem alapozza a keresztény életet ennyire a keresztségi kegyelemre. Péter szemében a keresztény élet itt a földön nem egyéb, mint logikus következménye a keresztségben kapott kegyelemnek.

Bizonyos értelemben egyszerű a levél mondani-
valója. A keresztényeknek szemére vetik, hogy elkülönülnek, hogy mások! Valóban mások ők! Idegenek a földön, utasok. A keresztség kegyelme új emberekké alakította őket, új néppé. Azóta, még ha a világban élnek is, ha jó polgárokként viselkednek is, hűséges alattvalói a hatalomnak, becsületesen dolgoznak is, nem élhetnek csak ennek a világnak látókörében. A keresztség egészen új világot nyitott meg előttük, az Isten világát, s azóta az ő számukra: élni annyit jelent, mint várni az Úr eljövételét. Az ő igazi hazájuk nem itt van, hanem az égben.

A buzdítás klasszikus, de Péter nem elégszik meg azzal, hogy emlékeztet a keresztény paradox helyzetére itt a földön. Mindenekelőtt azt akarja megmutatni, hogy a megpróbáltatások hozzá tartoznak a keresztény élet-sorshoz, annyira, hogy nem a csapások, hanem azok elmaradása lehetne igazában nyugtalanító a számukra. Ha a keresztény nem állna már a meg-nem-értések ütközésében, nem annak volna-e ez a jele, hogy hozzá hasonult a világhoz! „Ha Krisztus nevében gyaláznak benneteket, boldogok vagytok, mert az isteni Főlség Lelke pihen meg rajtatok” (4, 14).

Hogyan is lehetne a keresztény sorsa más, mint ami Krisztusé volt, hiszen a keresztséggel Mestere sorsával is közösséget vállalt: „Ha jót cselekesztek és ugyanakkor türelmesen szenvedtek, ez kegyelem Isten előtt. Hiszen erre kaptatok hivatást, mert Krisztus is szenvedett értetek, példát hagyva nektek, hogy nyomdokaiba lépjeteek" (2, 20-22). Kétségtől ez a levél uralkodó gondolata.

Manapság keménynek tűnhetik föl ennek az üzenetnek a meghallgatása. Péter nem beszél a világ felé való megnyílottságról, nem buzdít az emberek városának építésére, hanem csak arra szólít föl, hogy „lelki templommá, szent papsággá épüljünk, hogy Istennek kedves, lelki áldozatokat mutassunk be" (2, 5). Péter nem használja a ma közkeletű nyelvet. Mindazonáltal ne jussunk elhamarkodottan arra a következtetésre, hogy tanítása idejét-múltá, és a levél minket nem érint.

SZENT PÉTER LEVELEI

A megnyílt kapu

Hálaadás a megváltás kegyelméért

1 Pét. 1, 3-9

Húsvét utáni 2. vasárnap A év

Aki hisz abban, hogy Jézus halottaiból föltámadt, és Ő maga is újjászületett, az olyan, mint az a lábadozó beteg, aki újra terveket szövöget, mert a halál nem zárja el szeme elől jövője távlatait és Krisztus, a mi „élő reménységünk”, irányítja lépteit.

Hogy pedig ez a mi hitünk olyan értékké váljék, mint az arany, a megpróbáltatások tűzében kell megedződnie. Ilyenek a kételyek, amelyeket sorsunk „igazságtalanságai” támasztanak bennünk, valamint környezetünk hitetlensége és ellenmondásai.

Jézus a mi reményünk

Krisztus drága vére a mi váltságdíjunk

1 Pét. 1, 17-21

Húsvét utáni 3. vasárnap A év

Közismert tény, hogy mindent meg lehet fizetni, még a rabok kiváltását is. Bizonyos értelemben Jézus halála volt az a váltságdíj, amelynek szabadságunkat köszönhetjük. Ennek értéke felülmúl aranyat, ezüstöt, mert az Ő vére és élete, melyet értünk feláldozott, romolhatatlan örök kincs.

Ilymódon élete a miénk lett, amely el nem múlik s ezért nem kell félnünk többé a haláltól.

Isten templomának eleven kövei **Isten népének egyetemes papsága**

1 Pét. 2, 4-9

Húsvét utáni 5. vasárnap A év

Péter az Egyházat az ifjú keresztények nyelvén fogalmazza meg, amikor azt olyan új lelki templomnak nevezi, amely már nem Isten dicsőségére emelt épület, hanem maga a hívek közössége. Ők tesznek tanúságot a mi hétköznapi életünk világában az Úr jelenlétéről. (Ez a mi „Jézus Krisztus által bemutatott Istennek kedves lelki áldozatunk”). Az Újszövetségben nincs többé már egyetlen választott nép, amely arra van hivatva, hogy az igazi istentiszteletet bemutassa, hanem egy papi nemzet, amelynek tagjai eleven kövek módjára lelki templommá épülnek, hogy általuk a világ a káoszból kiszabaduljon és Isten Országává épüljön.

Péter, neve és Jézus ígérete ellenére („Te Péter vagy, erre a sziklára építem Egyházamat és a pokol kapui nem vesznek erőt rajta”, Mt. 16, 18) nem tart igényt arra, hogy ő legyen e lelki épület alapköve, mert az igazi „szegletkő” és „alapkő” Krisztus: Erő és biztonság annak, aki Reá támaszkodik – botrány és buktató minden farizeusi álvallásosság számára.

Uldöztetés az igazságért **Krisztus a mi lelkünk pásztora**

1 Pét. 2, 20b-25

Húsvét utáni 4. vasárnap A év

„A tanú az igazat vallotta, tehát ki kell őt végezni” (G. Béart). Sajnos ez a tények logikája. Az, aki az igazságért harcol, nem számíthat elismerésre. A világ eredendő bűne az, hogy a jót és az igazságot nem fogadja be.

Ha valaki felfedi a féltve rejtegetett gonoszsgot, a bűnt és azt gyökeresen ki akarja irtani, visszautasításra számíton, sőt ellentámadásra is készüljön fel.

Ez volt Jézus sorsa is, amint azt már Izaiás is megjövendölte. (V.ö.22.v.) Annak, aki az embert fel akarja szabadítani, vállalnia kell az ütleget. A tanúságtétel logikája szükségképp ellentmondást vált ki, de üldöztetésre, esetleg halálra is vezethet. Ez a keresztyének „hivatása”. De az emberiség Krisztus fősége alá foglalásának ez az ára.

Tanúságtétel, nem kereszteshadjárat! **A szenvedő Krisztus példája**

1 Pét. 3, 15-18

Húsvét utáni 6. vasárnap A év

A keresztyén ember nem szokott hozzá a dicséretetekhez, távol áll tőle, hogy megtapsolják, sőt éppen ellenkezőleg, gyakran becsmérlésnek, rágalmazásnak, befeketítésnek és üldözésnek van kitéve. És ebben a küzdelemben nincs más fegyvere, mint a szelídség, a mások megbecsülése és a csendes tanúságtétel hite mellett.

Ha az Egyház elfogadja ezt az egyenlőtlen küzdelmet, ragyogó példát adhat a világnak, mert nem az Egyháznak, hanem az Egyház hitének kell győzedelmeskednie.

Vállalnunk kell a veszítést, hogy mások nyerhessenek.

Nem mint Noé **Krisztus alá szállt a pokol tornácára**

1 Pét. 3, 18-22

Böjt 1. vasárnap B év

Attól a súlyos megpróbáltatástól, amely a vízözönnel az emberiségre szakadt, egyedül Noé és házanépe szabadult meg. Noé bezárkózott a bárkába, nem törődve embertársai megmentésével.

Jézus ezzel szemben nem egyedül vészelte át a halál katasztrófáját, hanem szolidaritást vállalt az egész emberiséggel. Belevetette magát az örvénybe, hogy kimentse azokat a bűnösöket is, akiket Noé cserbenhagyott, és hogy rávegye őket a közreműködésre Isten világmegváltó művében.

Jaj, ha az emberek hízelegnek nektek! Örüljünk, ha Krisztusért szenvedhetünk

1 Pét. 4, 13-16

Húsvét utáni 7. vasárnap A év

Keresztények számára az üldöztetés tűnjék magától értetődő, természetes dolognak. Hiszen gyakran azt bizonyítja, hogy nyugtalanítják az emberek lelkiismeretét. Ha ellentmondást váltunk ki, ez mutatja, hogy a fájó pontra tapintottunk s a baj gyökerére tettük a fejszét. Krisztus is vállalta, hogy gonosztevéként kezeljék. Nekünk is ki kell tartanunk a keresztény tanúságtételben.

Mindazonáltal nem szabad mindjárt üldöztetésről panaszkodnunk, mert az összeütközés egyház és világ, keresztények és a nemhívók között igen gyakran üdvös tanulságul szolgálhat számunkra.

A világ gyökeres átalakulása Krisztus második eljövetele

2 Pét. 3, 8-14

Ádvent 2. vasárnap B év

Az első keresztények abban a hitben éltek, hogy nagyon közel van már Krisztus második eljövetele. Azonban, amikor ez a levél íródott, már az első nemzedék letűnt, anélkül, hogy megérte volna az Úr diadalmas eljövetelét. Az első hívők buzgósága ugyanis optikai csalódást okozott, hiszen az evangélium szelleme még alig járta át az első nemzedék szívét és alig lépte át a föld egy kis, jelen-

téktelen tartományának határát. Krisztus visszatéréséig türelemre van szükség, az emberiség egész családjának várakozására, hosszú századok történelmének kínjaira, aminek során az Isten igéjének kovásza átjárja a világot.

Majd ez a levél az akkori idők apokaliptikus szemléletének megfelelő színekkel festi meg Krisztus második eljövételének képét, amely azt akarja kifejezni, hogy a világ gyökeresen megváltozik, megújul.

Akik mindig újra, jobbra várnak, legkevésbé sem csatlakoznak majd reményükben. A hívők pedig, akik már élményszerűen tapasztalták Isten örök ifjúságát, már némiképp ismerik, hogy mi az, amire ígéretünk van.

SZENT JÁNOS ELSŐ LEVELE

BEVEZETÉS

Mit jelent kereszténynek lenni? Manapság sajtóságos kiélezettséggel teszik fel ezt a kérdést. Az igazat megvallva, majdnem olyan régi, mint maga a kereszténység, és János első levelének olvasásakor számot adunk magunknak arról, hogy az első század végétől milyen sok, egymástól nagyon eltérő választ adtak erre a kérdésre. Pontosabban szólva, ha János szükségesnek tartotta, hogy egy körlevél-szerű írással forduljon az egyházakhoz, nyilvánvalóan azért tette, hogy a téves hitű magyarázatokkal szembeállítsa a hiteles apostoli tanítást, saját tanúságtételét.

Ha János levelének célzata világos is, irodalmi műfaja zavarba hozhatja a mai olvasót. Valóban, nyilvánvalóan polemikus jellege ellenére az írás egyfajta elmélkedésnek látszik, mégpedig nagyon egyéni elmélkedésnek. Bágyadtnak hat, nagyon vontatottan halad előre, csigavonalban, szüntelen visszatérésekkel a már érintett témákra.

Bár ez az irodalmi műfaj meglehetősen különös, János mondanivalója világosan bontakozik ki. Szerinte kereszténynek lenni annyi, mint Isten gyermekének lenni, vagyis közösségben élni az Atyával és Fiával Jézus Krisztussal (1, 3). Egy új valóság ez, amely az emberi létezést teljesen átalakítja, paradox módon azonban rejtve marad egészen az utolsó napig. Nemcsak mások tekintetének hozzáférhetetlen, önmagunk számára is az. Mindazonáltal, ha közvetlenül nem is vehető észre, annak, aki látni akar, bizonyos kétségtelen jelek feltárják azt.

János levelében a keresztény élet négy jelét említi, párhuzamos felsorolásban kétszer közölve. Szerinte a keresztény élet megköveteli:

1. Az erkölcsök megváltozását (1, 8-2, 2; 3, 3-10), a szakítást a bűnnel. Persze nem úgy, mintha a keresztény nem vétkeznék többé. Ellenkezőleg, nagyon is tudatában van bűnös voltának, nem becsüli le a bűnt, nem próbálja azt tagadni. Nem bocsátkozik azonban alkudozásba a bűnnel, és ha elesik, nem akarja a maga ártatlanságát bizonyítani.

2. A testvéri szeretetet, amely az összes parancsok foglalata (2, 3-11; 3, 11-24). János egyenesen azt állítja, hogy aki nem szereti testvérét, akit lát, nem szeretheti az Istent, akit nem lát. A keresztény többé már nem önmagának él, hanem testvéreiért, az Isten akaratának való teljes alávetettségben.

3. A világgal való alkudozás visszatartását (2, 12-17; 3, 13; 4, 1-5). A „világ” kifejezés a levélben rosszaló értelemben szerepel. Szeretni a világot annyit jelent, mint az élet értelmét egyedül a világgal kapcsolatos tevékenységekben látni, szabad-folyást engedni a szenvedélyeknek, a hatalomra-törésnek, hajszozni a gazdagságot, mint a hatalom biztosítóját stb. A keresztény egy más reménykedés szemléletébe állítja bele a maga életét, mert „elmúlik a világ és annak bűnös kívánsága, de aki megteszi Isten akaratát, örökké él” (2, 17).

4. Jézus Krisztusnak, az Isten Fiának megvallását (2, 18-28; 4, 1-6). Aki tagadja, hogy Jézus Krisztus emberré lett, nem ismeri el az Atyát sem (2, 23). János már evangéliumában is nyomatékozta, hogy senki sem jöhet az Atyához, csak a Fiú által. Egyedül Ő az Istenhez vezető „út”.

Ez az a négy jel János szerint, amelyekről az igazi keresztény felismerhető, valamint az is, hogy közösségben vagyunk-e az Atyával és a Fiúval. Ezek a jelek ismertető jegyek is, amelyek alapján a hiteles apostoli tanítást megkülönböztethetjük az azt meghamisító téves magyarázatoktól.

A felsoroltak mellett egy ötödiket is említhetnénk, bár azt János nem fejti ki olyan világosan, mint a többieket. Miként evangéliumának, az egész első levélnek is erősen drámai jellege van: a keresztény élet harc a gonoszság ellen, a tévedés szelleme, az Antikrisztus ellen. Evilágban könyörtelen küzdelem folyik a Sötétség és a Világosság között. Hiábavaló reménykedés volna tehát, ha a keresztény arra számítana, hogy a világ megértse őt (4, 5). Ha meghallgatásra találna nála, az inkább nyugtalanító volna számára. Ha megtörténnék, hogy magatartása a nem-hívó világ teljes tetszésével találkozik, ez annak volna a jele, hogy már nem hűséges maradéktalanul az Evangéliumhoz. Ez az az utolsó ismertető jegy, amit János említ, mint a keresztény élet hitelesítőjét.

Az 1. század vége óta sokat változtak a viszonyok. Vajon a János által felsorolt öt ismertető jegy idejét múlta-e?

SZENT JÁNOS ELSŐ LEVELE

Jézus nem bíránk, hanem szószólónk Isten parancsainak megtartása

1 Ján. 2, 1-5a

Húsvét utáni 3. vasárnap B év

Szeretni annyit jelent, mint gyengékként elfogadni mások gyengeségét, hiszen Jézus is a vádlottak mellé állt.

Szeretni annyit jelent, mint életemet másokra való tekintettel átalakítani. Szeretetem Krisztus iránt életemben fog megmutatkozni: abban, hogy miként tartom meg az Úr parancsait. Csakis ezzel igazolhatom hűségem komolyságát.

Ami már megvalósult bennünk Az istengyermekség útja

1 Ján. 3, 1-2

Húsvét utáni 4. vasárnap B év

1 Ján. 3, 1-3

Mindenszentek ünnepe

Amint Krisztus Urunk feltámadása sem nyilatkozott meg világosan, mindenki számára beláthatóan – hiszen ez hitünk tárgya –, ugyanúgy ez az új élet sem nyilvánvaló mindenki számára. Azok, akik nem hajlandók elfogadni Krisztust – a "világ" Szent János számára –, azt sem fogják elismerni, hogy a hívők isteni életet hordoznak magukban.

Ne csupán saját lelkiismeretedre hallgass Isten parancsainak helyes megtartása

1 Ján. 3, 18-24

Húsvét utáni 5. vasárnap B év

Amit Szent János „szív” néven említ, a mi lelkiismeretünk. Ezt festette nevelésünk éber csősznek, aki csele-

kedeteinket megítéli. Biztos, hogy figyelembe kell vennünk értékeléseit, de mégsem lehet övé a végső szó.

Cselekedeteim valódi zsinórmértéke ugyanis nem az, hogy megfelelnek-e tetteim ennek a belső szabványnak, hanem, hogy mennyire tudok szeretni, kitárni szívemet embertársaim felé, mások szenvedéseit enyhíteni, igényeit, kéréseit (18. v.) teljesíteni. Ez mutatja meg, mennyire vagyunk „igazak” (19. v). Ha pedig így önzetlenül, magunkat elfelejtve tudunk szeretni, jobban is fogunk tudni Isten felé fordulni és Őt befogadni, úgy, amint számunkra megjelent Jézus Krisztusban.

Szeretetünket újra és újra fel kell szítanunk magunkban és hinnünk kell Isten szeretetében, aki jobban ismer minket önmagunknál. (20. v.)

A tények és az eszmék konfliktusa **Óvakodjunk e világ szellemétől**

1 Ján. 4, 1-7a

A János említette kétféle szellem gyakori témája az öskeresztény irodalomnak: az igazság és a hazugság szelleme, amelyek állandóan versengenek, hogy az emberek szívét megnyerjék.

Szent János itt hitünk tisztaságának megőrzéséért küzd. A keresztény hit olyan bizonyosság, amely azon a tényen nyugszik, hogy Isten Jézus Krisztusban testesült meg, aki testi szenvedéseket viselt el, valóban meghalt és feltámadt. Bár e tényekről különböző módon lehet beszélni, mégis mindenkinek el kell ismernie ezen események valóságát.

Aki megkísérelné ezek hitelességét csökkenteni, vagy pusztá szimbólumokká, képletes beszéddé leértékelni, azt megfertőzte „a világ” szelleme, mert mindent emberi szempontból bírál el és nem hajlandó elgondolásait megváltoztatni.

Aki azonban hisz Jézus Krisztusban, a megtestesült második isteni személyben, aki meghalt és feltámadott, az rá tud hangolódni az igaz Isten hullámhosszára, Aki nem mérhető emberi mértékkel, tehát valóban képes az emberi szív végtelen vágyát kielégíteni.

Aki szeret, Istentől született

Isten a szeretet forrása

1 Ján. 4, 7-16	Jézus Szíve ünnepe A év
1 Ján. 4, 7-10	Húsvét utáni 6. vasárnap B év
1 Ján. 4, 11-16	Húsvét utáni 7. vasárnap B év

„Ha Isten annyira szeretett minket, úgy nekünk is...” viszont kell szeretnünk Őt? Nem – mondja Szent János, hanem „nekünk is szeretnünk kell egymást.” A válasz Isten szeretetére az emberek részéről: szeretetük egymás iránt.

Istennek válaszolni hiú ábránd: ki ismeri Istent igazán?

Ugyanakkor elbizakodottság is, hiszen Isten mindent: egyetlen Fiát és Szentlelkét is odaadta nekünk. Nagylelkűsége lefegyverez bennünket: nem tehetünk mást, mint hogy hálás szívvel fogadjuk nagylelkű szeretetét, alázattal elfogadva túláradó mértékében is.

Ezt azonban továbbadhatjuk látható embertársainknak, akik vér szerinti testvéreink. És ha mi őket azza¹ az önzetlenséggel szeretjük, amely valóban visszhangja kíván lenni az Ő nagylelkű szeretetének, akkor Isten akaratának vonalán mozgunk és „Isten lakik bennünk.”

Sokszor azt gondoltam, hogy Istennek fordítok hátat, amikor az emberek közé megyek – pedig maga Isten sűrgő, hogy az emberek felé forduljak.

Barátaink barátai a mi barátaink
Higgyetek Krisztusban!

1 Ján. 5, 1-6

Húsvét utáni 2. vasárnap B év

Ha valakiben annyira megbízunk, hogy megajándékozzuk barátságunkkal, akkor megbízunk választásában s ezért barátait saját barátainknak tekintjük.

Jézus ugyanezt tette, amikor bízva az Atyában, Isten minden barátját és gyermekét magáénak tekintette. Ezzel legyőzött minden széthúzást s egyenetlenséget („a világot”, 4-5. v), felszította a lelkekben a reményt. Atyja barátaieért hozott életáldozata így a történelem legdöntőbb eseménye lett.

A mi hitünk Jézusban (6. v.) magába foglalja mindazokat, akiket Ő szeret; Benne bízni annyit jelent, mint bizalommal lenni irántuk. Hitünkéből így vállalkozási kedv fakad, a siker öröme, hatékony szeretet, amely könnyűvé, szinte természetessé teszi Isten parancsainak megtartását (3. v).

Nincs már szó szigorú kényszerről a kötelességek teljesítése, hittételek elfogadása terén. Mindez helyet ad a – szeretet sugallta – könnyed, természetes magatartásnak.

APOKALIPSZIS VAGY JELENÉSEK KÖNYVE

BEVEZETÉS

Az Apokalipsziszról, az Újszövetséget lezáró könyvről elmondhatjuk, hogy egyszerre elkápráztató, különös és homályos. Elkápráztató a nagyszerű távlatok miatt, amiket olvasói előtt nyit; különös, mert látomásokkal van tele, amelyekben a legkülönbélebb szimbolumok és össze nem tartozó képek kerülnek egymás mellé szinte kibogozhatatlanul; végül homályos, mert ez a könyv igazában zárva marad mindaddig, amíg a jelképek és számok, amiket a szerző mondanivalójának közlésére felhasznált, megfejtve nincsenek. A könyv homályos volta sokszor, még napjainkban is egészen elképesztő magyarázatokra adott alkalmat. A jövő titkait keresték benne, a jövőre vonatkozó jóslásokat, a történelem kigöngyöltetését. Valójában az Apokalipszis szerzője – akár János apostol volt az, akár valamelyik tanítványa – nem volt sem különlegesen élesszemű látnok, sem Nostradamus. Ő nem akart mást, mint „fellebbenteni a fátyolt” (ennyit jelent az apokalipszis szó), amely a jelen időket takarja és elrejtí azoknak igazi jelentését.

Az Apokalipszis megértéséhez mindenekelőtt ismernünk kell keletkezésének körülményeit. A 65. vagy 92. év körül vagyunk, azaz Néró, vagy – ami valószínűbb – Domitianus uralkodása idejében. A keresztényeknek már volt részük üldözésekben, és az Egyház szinte hivatalból szemben áll a római állammal, amelynek uralkodója, önmagát istenné nyilvánítva, elrendelte a saját

kultuszát. Az Apokalipszis mélyebb háttere ez a megoldhatatlan ellentét Jézus Krisztus országa és Cézár istenkáromló országa között. Ehhez jön, hogy a Paruzia (azaz Krisztus dicsőséges eljövele), amire annyira számítottak, és egészen közelinek hittek, várat magára. Ez a csalódott remény jelentette az I. század végén az Egyház krízisét. A keresztény közösségeken a csüggedés, elfáradás hulláma vonult végig. Ekkor szánta rá magát János (vagy tanítványa), hogy vigasztaló, s erősítő üzenetet küldjön az egyházaknak.

Az üzenet lényegében egészen egyszerű: a hívőket ne tévessze meg a látszat; az üldözők győzelme kérészéletű, valójában a feláldozott Bárány már kivívta a győzelmet. Krisztus országa nemcsak a jövőben megvalósuló tény, hanem valóság már a jelenben is. Eppen ezért ne zavarják meg a keresztényeket az üldözések: valójában a bűnös világ már megkapta a maga ítéletét, és a jelen események nem egyebek, mint a gonosz erőinek végso, tehetetlen fellobbanásai. Ne engedjék tehát, hogy a nehéz idők megpróbáltatásai letörjék őket, mert győzelmük biztosítva van. Ha részük van Krisztus szenvedésében, részesei az Ő győzelmének is. Az igazi győztesek nem evilág hatalmasai, hanem a vértanúk, akik követni fogják a Bárányt, bárhová megy is. Az Apokalipszis valóban - amint ezt megállapították róla - „a keresztény remény nagy hőskölteménye, az üldözött Egyház győzelmi éneke”.

Az Apokalipszis üzenete mindenkor időszerű. Bár a körülmények már nem ugyanazok, mint az első század végén, de nem fenyeget-e bennünket is a kísértés, hogy „elveszítjük reményünket” az Egyházban, hiszen ma is az lehet a benyomásunk, hogy elveszítette hódító erejét, és más ideológiák hatalmasabbaknak látszanak nála?

APOKALIPSZIS VAGY JELENÉSEK KÖNYVE

Életünk drámájának napos oldala

Krisztus alfa és omega

Jel. 1,5-8

A nagycsütörtöki olajszentelés

Jel. 1,5-8

34. (Krisztus Király miséje) vasárnap B év

„A ti életetek csak a valóság fonákja. Én kinyilatkoztatom (ez az „apokalipszis” szó jelentése) nektek életetek drámájának napfényes oldalát.” Ezt hirdeti meg János, a Jelenések Könyvének szerzője a római birodalom üldözött keresztényei s minden idők elnyomottjai számára.

Megjelenik egy ember, aki az egész emberiséget képviseli, halálrakínzott arccal, mint ahogy mindennapi életünkben is találkozunk ily szerencsétlenekkel. De ez az ember Jézus, elsőszülöttje annak az emberiségnek, amely újjá fog születni a halál után.

Mostantól megkezdí működését életünkben, magával ragadva az embereket végső céljuk felé (vö. Zak. 12, 10): hogy a világ uraivá s Isten házanépévé váljanak (6. v).

A kereszten megláttuk az EMBERT. A tökéletes emberiség csak fájdalmas vajúdás árán születhetik meg. De ezek a fájdalmak a szülés, nem pedig a haldoklás kínjai. Ezt a bizonyosságot a keresztény hívő minden szentmise-áldozatban átélheti, mikor az értünk szenvedett Krisztusra emlékezik, de a feltámadt Krisztussal egyesül. És a keresztény ember ezt a bizonyosságát mélyen be akarja vésni az emberi történelembe, amelyért felelősséget érez.

Vasárnapi jelenés

Az első látomás

Jel. 1,9-11a, 12-13, 17-19

Húsvét utáni 2. vasárnap C év

János, a kitelepített, parancsoló hatalommal ír üldözött testvéreinek. Az Úr napján megjelent neki Krisztus.

(10. v.), mint „Emberfia”, vagyis az utolsó ítélet bírāja, az emberiség egyetlen igazi Főpapja (ezt jelenti a „bokaíig érő ruha”) és a világegyetem Királya („aranyövvel övezve”). János őt elsősorban az Egyház Urának látja (a hét gyertyatartó az egyházakat jelképezi.)

Ugyanez a Krisztus szól hozzánk minden vasárnap. Egyedül Ő mondhatja csak: „Semmitől se félj, az élettől sem, amely elmúlik, mint az én életem is, amelynek pedig én vagyok a szerzője. Ne rettegj a haláltól, mert én tudom, hogy mi az. Ne félj a világ eseményeitől, mert én veled vagyok.”

Hatalmas üdvrivalgás **Első látomás (folytatás)**

Jel. 5, 11-14

Húsvét utáni 3. vasárnap C év

Óriási tömeg köszönti a Vezért. Ez minden párt, minden hatalmi rendszer álma. Sőt néha még azoknak a keresztényeknek is, akik türelmetlenül meg akarják valósítani az Egyház jelenlétét a világban.

Ennek az Istent dicsőítő tömegnek a képe azonban nem erre a világra vonatkozik. Egyetlen evilági elővételezése az Eucharisztia, a szentmise.

Ne álmodozunk tehát tömeggyűlésekről és egyéb nagyszabású összesereglésekről. Hanem inkább arra törekedjünk, hogy összejöveteleink minél lelkitabek, bensőségebbek legyenek, liturgiánk pedig elmélyült és áhitatos istentisztelet, amit megfelelő énekek és imák tesznek változatossá és vonzóvá. Ámenünkéből pedig mély meggyőződés csendüljön ki.

Azzal a szándékkal kell a szentmisére mennünk, hogy tanúbizonyságot tegyünk hitünkéről: Isten igazi ura a történelemnek, s ennek főszereplője Jézus Krisztus. De Ő nem zsarnok, hanem feláldozott bárány, a szelídség és önfeláldozás eszményképe.

Zöld legelők

A győzedelmes Egyház

Jel. 7,2-4,9-14

Mindenszentek

Jel. 7,9,14b-17

Húsvét utáni 4. vasárnap C év

Szent János egy hatalmas népünnepélyként írja le a mennyei dicsőséget, ahol minden üdvözült testvérként egymásra talál. Fehér ruhába vannak öltözve és kezükben pálmaág, a győzelem jelképe. A fehér ruhába öltözöttek az első keresztyényüldözés vértanúi.

Ezek a képek az ínséget szenvedő éhségének betöltését, a hosszú út utáni megpihenést, a szenvedésektől való megszabadulást, az isteni szeretet biztonságát fejezik ki.

Ez az a béke, amelyben az ember élni fog, miután megtalálta azt, Aki bennünket éltet, mert Ő a mi Életünk.

Ezek a sokatmondó képek beszédesen juttatják kifejezésre az egyes emberek és az egész emberiség elragadtatását, amikor végre színről színre láthatjuk majd Isten arcát. Egyedül Ő képes az emberi szív végtelen vágyait kielégíteni, hiszen mennyei Atyánk, a „teljesen más”. Véget nem érő párbeszéd Vele lehetséges csak, mert Ő a kifogyhatatlan Szeretet.

Akkor majd az idő, nyugtalanságunk és reménységünk e forrása, megszűnik, mert örök jelenben fogunk élni és örömünknek nem lesz vége.

Az asszony, aki szívében hordoz minket

Az Asszony és a Sárkány látomása

Jel. 11,19a; 12,1-6a,10ab

Nagyboldogasszony

Az Asszony Isten népét jelképezi: a világ minden szépségével ékes, Isten kedvence. Fájdalommal szüli gyermekét, mert az Isten népe bűnös (vö. Gen. 3,16). Mégis a MESSIÁST hozza a világra.

Isten népe és a Messiás ellen támad a kígyó, az ember ősellensége (vö. Gen. 3, 15), a Sátán, a megtestesült Gonoszság. El akarja pusztítani az eget és a földet (4. v.). Krisztus azonban feltámadása s mennybemenetele által mentes hatalma alól (5b v.). Az Egyház is, Isten új népe a pusztta elhagyatottságába menekülve és sorsát egyedül Istenre bízva, biztos az Úr végső győzelmében (10b v.)

E szentírási szövegnek felolvasásával Máriának hódolunk, mivel ő Isten népének élő eszményképe. Ugyanúgy mint Mária, Isten népe is, átélte a hit súlyos megpróbáltatásait, a pusztta magányának csendjét és a Kereszt ellenmondásait.

Mi hisszük, hogy ma ő Isten népe igéretes jövőjének a jelképe.

Az új világ szimfóniája **Mennyei Jeruzsálem**

Jel. 21, 1-5

Húsvét utáni 5. vasárnap C év

Azt mondják hogy az emberi arc, ha nagy boldogság éri, csodálatos szépségben ragyog. A néphit szerint a menyasszony sosem olyan szép, mint esküvője hajnalán.

A Jelenések Könyve leleplezi nekünk az emberiség megdicsőülésének azt a képét, amit majd Teremtőjével való egyesülésének napján nyer el. Ezen a napon, amikor Istennel szeretetben végleg egyesülünk, minden ráncot és keserű vonást eltüntet arcunkról. A világmindenség visszatükrözi majd Isten örök ifjúságának fényét, ami egészen új mozzanat a világ történetében s megmarad örökké.

A tenger, itt a pokoli szörny: a Gonosz jelképes hajléka eltűnik majd Isten népének lépései alatt, mint ahogy az a fogságból való kiszabadulás idején is történt.

Isten, a nagy távollevő megjelenik és örökké velünk marad, amit a hármass ismétlés tesz nyomatékosná. Az

ember pedig, aki oly sokáig talány volt önmaga számára, Isten fényében felismeri valódi önmagát.

Nyílt város **A Szent Város Temploma**

Jel. 21, 10-14, 22-23

Húsvét utáni 6. vasárnap C év

Ki ne álmodott volna már egy olyan boldog városról, amely nem erőd, sem juhkarám, hanem igazi szép város, mint a titokzatosan mosolygó asszonyi arc, amelyet csak a férj ismer igazán.

Az emberiség nem csinált mást, mint ültetett, épített és megházasodott, de eljön az idő, amikor azzá válik, amivé akart lenni. Sok tévelygés után azoknak a vonzó városává válik, akik el akartak költözni. Ez a város, amely gyakran odáig züllött, hogy bálványoknak hódolt, teljesen átadja majd magát Istennek, hogy egyedül méltó jegyese legyen.

Szent várossá lesz, Isten ajándékává (10. v.), amely a tizenkét apostol hitének alapkövén nyugszik (14. v.).

E napon nincs többé szükség arra, hogy épületet emeljünk az Istennek, mert mindnyájan Isten templomai letünk: olyan Szentegyház, amely egy (egységes), szent (Isten végleges Temploma) katolikus (egyetemes, vagyis mindenki számára való), apostoli (a Tizenkettő igehirdetéséből sarjadt hatalmas fa).

A hitetlenek kétségtelenül azt gondolják majd: „Ez a menyasszony túlságosan szép.” De ha egy olyan Egyházat láthatnának meg benne, mely szenvedélyesen keresi az egységet – de ugyanakkor szélesre tárja kapuit a szélrózsa minden irányába – amely hűséges az apostolok evangéliumi tanításához és Krisztust tükrözi vissza, s erről saját szemükkel győződnenek meg, akkor talán azt hinnék, hogy álmodnak.

Az új Jeruzsálem boldogsága

Jöjj, Uram Jézus!

Jel. 22, 12-14, 16-17, 20 Húsvét utáni 7. vasárnap C év

A jövődő páratlan vonzóereje abban rejlik, hogy minden nemzedék tőle várja azt, amit még nélkülöz: kenyeret, igazságot, tudást, nyugalmat és békét. De vajon a jövőnek ez az ígérete nem csupán elérhetetlen délibáb? Jézus azt tanítja, hogy Ő a kezdet és a vég. (13.v.) Ragyogó hajnalcsillag, amely az örökkévalóság napjának felkeltét jelzi és az igazság (12.v.), a halhatatlanság (amit az Élet fája jelképez, 14.v.) a szélesretárt kapujú boldog város előhírnöke. Jézus azt ígéri, hogy kielégíti a tudásra és az élet vizére szomjazókat (17.v.).

Egy olyan világban, amely nem élne, ha nem vágyódna semmire, a Szentlélek és a Menyasszony (az Egyház) folyton életben tartja a „szomjúhozók” s a „vágyakozók” népét. Ezek az utcán gyülekezve követik az igazságot és a békét a világ számára, mint ahogyan a keresztények gyülekeznek vasárnaponként az Eucharisztia ünneplésére, hogy Krisztust a világegyetem uraként szólítsák: „Jöjj, Urunk Jézus!”

IDŐRENDI TÁBLAZATOK

A Bibliát sohasem tekintették az égből pottyant könyvnek, mint a Koránt. A Biblia nagyon különböző műfajú könyveket fog össze, amelyeknek keletkezési ideje majdnem ezer esztendőös időközre nyúlik ki. Szerzői (már amennyire a legrégebb írásoknál egyáltalában beszélhetünk szerzőről), bár sugalmazottak, mégis emberek voltak, emberek, akik egész valójukkal benne álltak a maguk idejének történelmében. A próféták kortársaikhoz szóltak, a történetírók szintén azok számára gyűjtötték össze a korábbi hagyományokat, vagy szerkesztették műveiket, a törvényszerzők is nekik hirdették ki az új törvényeket, vagy alkalmazták a régieket. Ez a szoros kapcsolat Izrael története és a bibliai irodalom között indokolja ezeket az időrendi táblákat, melyek szükségesek az Írás igazi megértéséhez.

Nem egyszer magának az Ószövetség könyveinek története is hosszú és bonyolult. Ez a helyzet a Pentateuchussal, amelynek kidolgozása több évszázadra terjed. Az ősi hagyomány először élőszóban terjedt, majd egyes részleteket dolgoztak ki (Jahvista-, Deuteronomista-összeállítás), és csak azután következett a végleges összeállítás, mégpedig kétségtelenül a fogságból való hazatéréskor, Ezdrás idejében, istentiszteleti és papi nézőszögből. A próféták is ritkán adták közre szövegeiket saját maguk. Legtöbbször tanítványaik gyűjtötték össze és foglalták írásba azokat, de kiegészítve, ahol ez szükségesnek látszott. Az is előfordult, hogy más „névtelen” prófétai szövegeket is hozzákapcsoltak. A történeti könyvek különféle átdolgozásokon mentek át az idők folyamán stb.

Az első tábla az Ószövetség könyveit hozza a héber Biblia három csoportosításában: *Torah*, azaz Törvény, vagyis a Pentateuchus; *Nebiim*, vagyis próféták, a történeti könyvek is ebbe a csoportba kerültek; *Ketubim*, vagyis írások. Ez az utóbbi csoport lényegében a költői könyveket, elsősorban a Zsoltárokat és a bölcsességi könyveket foglalja magában. Az első táblázat apokrif könyveket is említ, olyanokat, amelyeket az Egyház nem fogadott el, és a Bibliába nem kerültek bele. Ezek az apokrifek gyakorlatilag Jézusnak és az apostoloknak kortársai voltak, s ezért komoly figyelmet érdemelnek. Izrael vallásának főbb irányzatait tükrözik Jézus korában, sőt valószínűleg nem egyszer bizonyos befolyást is gyakoroltak az Újszövetség írásaira.

Az Újszövetség könyveinek története kevésbé bonyolult, kivéve az evangéliumoké. Nem térhetünk azonban ki azon nézet elől, hogy az evangéliumokat, mint azok forrása, megelőzte a szóbeli hagyomány. A keresztény közösségekben ennek bizonyos – többé vagy kevésbé tekintélyes – gyűjteményei voltak forgalomban. Az evangéliumok végleges írásba foglalása kétségtelenül 70 és 96 közé esik. Szent Pál nagy leveleit kviéve, a többi újszövetségi írat keletkezési idejének adatai szintén meglehetősen hozzávetőlegesek.

ŐSZÖVETSÉG

	TÖRVÉNY (Torah)	PROFÉTAI és TÖRTÉNETI KÖNYVEK (Nebüim)	EGYÉB ÍRÁSOK (Ketubim)
Pátriárkák kora Kivonulás 1250 körül	Szóbeli hagyomány a pátriárkák- ról, a kivonulásról és a Kánaánban való megtelepedésről		
Megtelepedés Kánaánban (Bí- rák kora)			
Királyok kora Egyesített mo- narchia Dávid 1010 Salamon 970	Jahvista szövegek	(J) Dávid tör- ténete	Zsoltárok Példabeszédek
Két királyság: 931 körül Juda és Izrael 750 Szamária buká- sa 721 Juda	Elohista szövegek	(E) Illés (Királyok Elizeus év- könyvei) Ámos	
A próféták kora	Deuteronomista szövegek (D) A szentség tör- vénye	Ozeás Jozsuc Izaiás Bírák Mikeás Sámuel Királyok Náhum Szofonias Jeremiás Habakuk (?)	Zsoltárok Példabeszédek
600 Jeruzsálem I. ostroma 598 Jeruzsálem el- foglálása 587 Fogság Círus rende- lete 538 Újjáépítés	Papi Kódex (P)	Siralmak Ezekiel II. Izaiás	Zsoltárok
Nagy Sándor halála 323 Hellenista kor- szak: Antiochus I piphanes (175- 163), Nagy üldö- zés, Makkabeus- ok felkelése	Pentateuchus (J • E • D • P)	Aggeus Zakariás, Krónikák III. Izaiás Ezdrás Abdi- ás Nehemiás Malakiás Joel?	Zsoltárok Példabeszédek könyve Jób Prédikátor, Ruth, Énekek Éneke, Jónás
Az esszenusok megtelepedése Qumranban	Az Őszövetség apokrifjai: Hénoch, Jubileumok könyve, Tizenkét Pátriárka Testamen- tuma stb.	Makkabeusok 2. könyve Makkabeusok 1. könyve	Baruk Sirák Fia Kv. Tóbiás Eszter Judit
Római kor 63			Bölcsesség könyve

ÚJSZÖVETSÉG

63 Kr.e.	Pompeius elfoglalja Jeruzsálemet	
37-4 Kr.e.	Nagy Heródes. A templom újjáépítése	
6 körül Kr.e.	Jézus születése Betlehemben	
28 körül	Keresztelő János fellépése. Jézus galileai majd judeai működése	
30 (?)	Jézus pere és elítéltetése	
33	István vértanúsága	
34	Tarzusi Saul megtérése és megkeresztelkedése	Első hagyomány Jézus működéséről
37	Pál első látogatása Jeruzsálemben az apostoloknál	
43-44	Az idősebb Jakab vértanúsága és Péter bebörtönzése (Jeruzsálem)	
45-48	Pál első missziós útja	
49	Pál 2. útja Jeruzsálembé. A „Zsinat”, végérvényes választó a zsidósághoz s a Krisztus Egyházához való tartozás között	
49-50	Pál második missziós útja	
51-52	Pál 18 hónapig Korintuszban. Efesuson át visszatér Antiochiába	A tesszalonikaiakhoz írt levelek
53-58	Pál 3. missziós útja, majd visszatérése Jeruzsálembé	A Filippi. Korintusi. Galata és Római lev.
58-60	Pál elfogatása Jeruzsálemben és két éves fogsága Cezáréában	Jakab levele
60-63	Pál római fogsága. – Jakab megkövezése Jeruzsálemben	Kolosszei. Efezusi. Filemon levél
64-67	Néro keresztényüldözése. Péter vértanúsága Rómában	Péter I. lev. Titushoz, Timoteus és Zsidó levél
66-70	Felkelés Judeában és Jeruzsálem ostroma. A keresztények elhagyják a várost s Pellába menekülnek	Márk evangéliumának írásba foglalása
70	Jeruzsálem elfoglalása és elpusztítása. A keresztények visszatérnek Jeruzsálembé. Hivatalos szakítás a zsidósággal	Lukács és Máté evangéliumának és az Apostolok Cselekedeteinek keletkezése
95	Domitianus keresztényüldözése. János Patmosz szigetén, halálával befejeződik az Újszövetség könyveinek írása	Apokalipszis, János levelei, evangéliuma

A VASÁRNAPI ÉS ÜNNEPNAPI OLVASMÁNYOK SORRENDJE

A év

VASÁRNAPOK	OLVASMÁNYOK	OLDALSZÁM
ADVENTI IDŐ		
Ádvent 1. vasárnapja	(1) Izaiás 2, 1-5	95
	(2) Római lev. 13, 11-14	337
	(3) Máté 24, 37-44	187
Ádvent 2. vasárnapja	(1) Izaiás 11, 1-10	98
	(2) Római lev. 15, 4-9	338
	(3) Máté 3, 1-12	159
Ádvent 3. vasárnapja	(1) Izaiás 35, 1-6a, 10	100
	(2) Jakab lev. 5, 7-10	441
	(3) Máté 11, 2-11	171
Ádvent 4. vasárnapja	(1) Izaiás 7, 10-14	97
	(2) Római lev. 1, 1-7	326
	(3) Máté 1, 18-24	157
KARÁCSONY ÉS VIZKERESZT ÜNNEPKÖRE		
Karácsony vigiliája	(1) Izaiás 62, 1-5	113
	(2) Ap.Csel. 13, 16-17, 22-25	320
	(3) Máté 1, 1-25	157
Karácsonyi éjféli mise	(1) Izaiás 9, 1-6	97
	(2) Titus lev. 2, 11-14	419
	(3) Lukács 2, 1-14	230
Karácsonyi hajnali mise	(1) Izaiás 62, 11-12	114
	(2) Titus lev. 3, 4-7	420
	(3) Lukács 2, 15-20	230
Karácsonyi ünnepi mise	(1) Izaiás 52, 7-10	105
	(2) Zsidó lev. 1, 1-6	425
	(3) János 1, 1-18	274
Karácsony utáni (Szent Család) vasárnap	(1) Sirák F. 3, 2-6, 12, 12-14	79
	(2) Kolosszei lev. 3, 12-21	401
	(3) Máté 2, 13-15, 19-23	159

VASÁRNAPOK	OLVASMÁNYOK	OLDALSZÁM
Január 1. (Ujév)	(1) Numeri 6, 22-27 (2) Galata lev. 4, 4-7 (3) Lukács 2, 16-21	44 374 230
Az Istenanya, Mária ünnepe (Karácsony utáni 2. vasárnap)	(1) Sirák F. 24,1-2,8-12 (2) Efezusi lev. 1,3-6,15-18 (3) János 1, 1-18	80 382 274
Vízkereszt	(1) Izaiás 60, 1-6 (2) Efezusi lev. 3,2-3a,5-6 (3) Máté 2, 1-12	112 385 158
Vízkereszt utáni vasárnap (Jézus megkeresztelésének ünnepe)	(1) Izaiás 42,1-4,6-7 (2) Ap.Csel. 10,34-38 (3) Máté 3, 13-17	101 318 160

Megjegyzés: A Vízkereszt utáni 2. vasárnapkal megkezdődik az „év-
közi vasárnapok” sorozata. (Lásd lejjebb)

BŐJT IDŐ

Hamvazószerda	(1) Joel 2, 12-18 (2) '2.Korintusi lev. 5,20-6,2 (3) Máté 6, 1-6,16-18	140 365 165
Böjt 1.vasárnapja	(1) Genézis 2,7-9;3,1-7 (2) Római lev. 5, 12-19 (3) Máté 4, 1-11	28 329 161
Böjt 2. vasárnapja	(1) Genézis 12, 1-4a (2) 2.Timóteus lev. 1,8b-10 (3) Máté 17, 1-9	32 417 179
Böjt 3. vasárnapja	(1) Exodus 17, 3-7 (2) Római lev. 5,1-2,5-8 (3) János 4, 5-42	38 328 280
Böjt 4. vasárnapja	(1) 1 Sámuel 16, 1b,6-7, 10-13a (2) Efezusi lev. 5,8-14 (3) János 9, 1-41	57 389 286
Böjt 5. vasárnapja	(1) Ezekiel 37, 12-14 (2) Római lev. 8, 8-11 (3) János 11, 1-45	133 330 290

VASÁRNAPOK	OLVASMÁNYOK	OLDALSZÁM
Virágvasárnap	Körmenet: Máté 21,1-11	182
	(1) Izaiás 50, 4-7	104
	(2) Filippi lev. 2,6-11	395
	(3) Máté 26,14-27,66	190
A NAGYHÉT 3 UTOLSÓ NAPJA		
Nagycsütörtök	Az olajszentelés miséje:	
	(1) Izaiás 61,1-3a,6a,8b-9	112
	(2) Jelenések Kv. 1,5-8	461
	(3) Lukács 4, 16-21	235
	Esti mise:	
	(1) Exodus 12,1-8,11-14	36
	(2) 1 Korintusi lev. 11,23-26	354
	(3) János 13,1-15	292
Nagypéntek	(1) Izaiás 52,13-53,12	105
	(2) Zsidó lev. 4, 14-16; 5, 7-9	427
	(3) János 18,1-19,42	300
Nagyszombat	Éjszakai szertartás:	
	(1) Genézis 1,1-2,2	27
	Genézis 22,1-18	35
	Exodus 14, 15-15,1	37
	Izaiás 54,5-14	107
	Izaiás 55,1-11	107
	Baruch 3,9-15,32-4,4	124
	Ezekiel 36,16-28	132
	(2) Római lev. 6, 3-11	329
	(3) Máté 28, 1-10	191
HÚSVÉTI IDŐ		
Húsvétvasárnap	(1) Ap.Csel. 10,34a,37-43	318
	(2) Kolosszei lev. 3,1-4	401
	vagy 1.Korintusi lev. 5,6b-8	349
	(3) János 20, 1-9	302
	vagy Máté 28, 1-10	191

VASÁRNAPOK	OLVASMÁNYOK	OLDALSZÁM
Húsvétvasárnap	Este: (3) Lukács 24,13-35	268
Húsvét utáni 2. vasárnap	(1) Ap.Csel. 2,42-47 (2) 1.Péter 1,3-9 (3) János 20,19-31	312 446 303
Húsvét utáni 3. vasárnap	(1) Ap.Csel. 2,14,22-28 (2) 1.Péter 1,17-21 (3) Lukács 24,13-35	311 446 268
Húsvét utáni 4. vasárnap	(1) Ap.Csel. 2,14a, 36-41 (2) 1.Péter 2, 20b-25 (3) János 10, 1-10	311 447 287
Húsvét utáni 5. vasárnap	(1) Ap.Csel. 6, 1-7 (2) 1.Péter 2, 4-9 (3) János 14, 1-12	316 447 294
Húsvét utáni 6. vasárnap	(1) Ap.Csel. 8,5-8,14-17 (2) 1.Péter 3, 15-18 (3) János 14, 15-21	317 448 295
Áldozócsütörtök	(1) Ap.Csel. 1, 1-11 (2) Efezusi lev. 1, 17-23 (3) Máté 28, 16-20	309 383 192
Húsvét utáni 7. vasárnap	(1) Ap.Csel. 1, 12-14 (2) 1.Péter 4, 13-16 (3) János 17, 1-11a	309 449 298
Pünkösd	vigiliája: (1) Genézis 11, 1-9 vagy Exodus 19, 3-8a, 16-20b vagy Ezekiel 37, 1-14 vagy Joel 3, 1-5 (2) Római lev. 8, 22-27 (3) János 7, 37-39	31 39 133 141 331 285
	Pünkösdvasárnapi mise: (1) Ap.Csel. 2, 1-11	310

VASÁRNAPOK	OLVASMÁNYOK	OLDALSZÁM
------------	-------------	-----------

Pünkösdvasárnapi mise:

(2) 1.Korintusi lev. 12, 3b-7, 12-13	354
(3) János 20,19-23	303

PÜNKÖSDI ÜNNEPKÖR

Szentháormság vasárnapja (Pünkösd utáni 1. vasár- nap)	(1) Exodus 34,4b-6,8-9 (2) 2.Korintusi lev. 13, 11-13 (3) János 3, 16-18	42 367 279
Urnapja (Az Oltáriszentség ün- nepe)	(1) Deuteronomium 8, 2-3, 14b-16a (2) 1.Korintusi lev. 10, 16-17 (3) János 6, 51-58	48 353 284
Jézus Szíve ünnepe	(1) Deuteronomium 7,6-11 (2) 1.János 4, 7-16 (3) Máté 11, 25-30	47 456 172

ÉVKÖZI VASÁRNAPOK

Megjegyzés: Az évközi 1. vasárnap hiányzik, mivel az azonos a Vízkereszt utáni 1. (Jézus megkereszteltetésének) vasárnapjával.

2. vasárnap	(1) Izaiás 49,3,5-6 (2) 1.Korintusi lev. 1,1-3 (3) János 1, 29-34	103 344 276
3. vasárnap	(1) Izaiás 8, 23b-9,3 (2) 1.Korintusi lev. 1, 10-13,17 (3) Máté 4, 12-23	97 345 162
4. vasárnap	(1) Szofoniás 2,3; 3,12-13 (2) 1.Korintusi lev. 1,26-31 (3) Máté 5, 1-12a	144 346 162

VASÁRNAPOK	OLVASMÁNYOK	OLDALSZÁM
5. vasárnap	(1) Izaiás 58, 7-10 (2) 1.Korintusi lev. 2,1-5 (3) Máté 5, 13-16	110 347 163
6. vasárnap	(1) Sirák 15, 15-20 (2) 1.Korintusi lev. 2,6-10 (3) Máté 5, 17-37	80 347 164
7. vasárnap	(1) Leviticus 19, 1-2,17-18 (2) 1.Korintusi lev. 3, 16-23 (3) Máté 5, 38-48	43 348 164
8. vasárnap	(1) Izaiás 49, 14-15 (2) 1.Korintusi lev. 4,1-5 (3) Máté 6, 24-34	104 348 166
9. vasárnap	(1) Deuteronomium 11, 18, 26-28 (2) Római lev. 3,21-25a,28 (3) Máté 7, 21-27	48 326 166
10. vasárnap	(1) Ozeás 6, 3-6 (2) Római lev. 4, 18-25 (3) Máté 9, 9-13	139 327 167
11. vasárnap	(1) Exodus 19, 2-6a (2) Római lev. 5, 6-11 (3) Máté 9,36-10,8	39 328 168
12. vasárnap	(1) Jeremiás 20, 10-13 (2) Római lev. 5, 12-15 (3) Máté 10, 26-33	120 329 169
13. vasárnap	(1) Királyok 2.Kv. 4,8-11, 14-16a (2) Római lev. 6,3-4,8-11 (3) Máté 10, 37-42	63 329 170
14. vasárnap	(1) Zakariás 9, 9-10 (2) Római lev. 8,9,11-13 (3) Máté 11, 25-30	145 330 172

VASÁRNAPOK	OLVASMÁNYOK	OLDALSZÁM
15. vasárnap	(1) Izaiás 55, 10-11 (2) Római lev. 8, 18-23 (3) Máté 13, 1-23	109 331 172
16. vasárnap	(1) Bölcsesség Kv. 12, 13, 16-19 (2) Római lev. 8, 26-27 (3) Máté 13, 24-43	78 331 174
17. vasárnap	(1) Királyok 1.Kv. 3,5,7-12 (2) Római lev. 8, 28-30 (3) Máté 13, 44-52	59 332 174
18. vasárnap	(1) Izaiás 55, 1-3 (2) Római lev. 8,35,37-39 (3) Máté 14, 13-21	108 333 175
19. vasárnap	(1) Királyok 1.Kv. 19, 9a, 11-13a (2) Római lev. 9, 1-5 (3) Máté 14, 22-33	62 334 176
20. vasárnap	(1) Izaiás 56, 1, 6-7 (2) Római lev. 11, 13-15, 29-32 (3) Máté 15, 21-28	110 335 177
21. vasárnap	(1) Izaiás 22, 19-23 (2) Római lev. 11, 33-36 (3) Máté 16, 13-20	99 336 178
22. vasárnap	(1) Jeremiás 20, 7-9 (2) Római lev. 12, 1-2 (3) Máté 16, 21-27	120 336 178
23. vasárnap	(1) Ezeiel 33, 7-9 (2) Római lev. 13,8-10 (3) Máté 18, 15-20	130 337 180
24. vasárnap	(1) Sirák 27,30-28,7 (2) Római lev. 14, 7-9 (3) Máté 18, 21-35	82 338 181

VASÁRNAPOK	OLVASMÁNYOK	OLDALSZÁM
25. vasárnap	(1) Izaiás 55, 6-9	109
	(2) Filippi lev. 1, 20c-24, 27a	393
	(3) Máté 20, 1-16a	181
26. vasárnap	(1) Ezekiel 18, 25-28	130
	(2) Filippi lev. 2, 1-11	395
	(3) Máté 21, 28-32	183
27. vasárnap	(1) Izaiás 5, 1-7	95
	(2) Filippi lev. 4, 6-9	397
	(3) Máté 21, 33-43	183
28. vasárnap	(1) Izaiás 25, 6-10a	99
	(2) Filippi lev. 4, 12-14, 19-20	397
	(3) Máté 22, 1-14	184
29. vasárnap	(1) Izaiás 45, 1, 4-6	103
	(2) 1.Tesszaloniki lev. 1, 1-5b	406
	(3) Máté 22, 15-21	185
30. vasárnap	(1) Exodus 22, 20-26	40
	(2) 1.Tesszaloniki lev. 1, 5c-10	406
	(3) Máté 22, 34-40	185
31. vasárnap	(1) Malakiás 1, 14b-2,2b, 8-10	146
	(2) 1.Tesszaloniki lev. 2, 7b-9,13	407
	(3) Máté 23, 1-12	186
32. vasárnap	(1) Bölcsesség Kv. 6,12-16	76
	(2) 1.Tesszaloniki lev. 4, 13-18	408
	(3) Máté 25, 1-13	188
33. vasárnap	(1) Példabeszédek Kv. 31, 10-13,19-20,30-31	73
	(2) 1.Tesszaloniki lev. 5,1-6	409
	(3) Máté 25, 14-30	188

VASÁRNAPOK	OLVASMÁNYOK	OLDALSZÁM
34. vasárnap (Krisztus Király)	(1) Ezekiel 34, 11-12, 15-17	131
	(2) 1.Korintusi lev. 15, 20-26,28	358
	(3) Máté 25, 31-46	189
A SZENTEK ÜNNEPEINEK OLVASMÁNYAI		
December 8.	(1) Genezis 3,9-15,20	29
Szeplőtelen Fogantatás	(2) Efezusi lev. 1, 3-6, 11-12	382
	(3) Lukács 1, 26-38	227
Január 25.	(1) Ap.Csel. 22, 3-16 (Csak 1 szentlecke)	322
Pál fordulása	(2) Márk 16, 15-18	220
Február 2.	(1) Malakiás 3, 1-4	147
Gyertyaszentelő	(2) Zsidó lev. 2,14-18	426
Boldogasszony	(3) Lukács 2, 22-40	231
Június 29.	(1) Ap.Csel. 12, 1-11	319
Péter-Pál	(2) 2.Timóteus lev. 4, 6-8, 17-18	419
	(3) Máté 16, 13-19	178
Augusztus 15.	(1) Jelenések Kv. 11,19a; 12, 1-6a, 10ab	463
Nagyboldogasszony	(2) 1.Korintusi lev. 15,20-26	358
	(3) Lukács 1, 39-56	229
November 1.	(1) Jelenések Kv. 7, 2-4, 9-14	463
Mindenszentek ünnepe	(2) 1.János 3, 1-3	454
	(3) Máté 5, 1-12a	162

A VASÁRNAPI ÉS ÜNNEPNAPI OLVASMÁNYOK SORRENDJE

B év

VASÁRNAPOK	OLVASMÁNYOK	OLDALSZÁM
ÁDVENTI IDŐ		
Ádvent 1. vasárnapja	(1) Izaiás 63,16b-17, 19b; 64,2b-7	114
	(2) 1.Korintusi lev. 1,3-9	344
	(3) Márk 13, 33-37	218
Ádvent 2. vasárnapja	(1) Izaiás 40,1-5,9-11	100
	(2) Péter 2.lev. 3,8-14	449
	(3) Márk 1,1-8	196
Ádvent 3. vasárnapja	(1) Izaiás 61,1-2a,10-11	112
	(2) 1.Tesszaloniki lev. 5, 16-24	409
	(3) János 1,6-8,19-28	275
Ádvent 4. vasárnapja	(1) 2.Sámuel 7,1-5,8b-11,16	58
	(2) Római lev. 16, 25-27	339
	(3) Lukács 1,26-38	227
KARÁCSONY ÉS VIZKERESZT ÜNNEPKÖRE		
Karácsony vigiliája	(1) Izaiás 62, 1-5	113
	(2) Ap. Csel. 13, 16-17, 22-25	320
	(3) Máté 1, 1-25	157
Karácsonyi éjféli mise	(1) Izaiás 9,1-6	97
	(2) Titus lev. 2, 11-14	419
	(3) Lukács 2, 1-14	230
Karácsonyi hajnali mise (Pásztorok miséje)	(1) Izaiás 62,11-12	114
	(2) Titus lev. 3, 4-7	420
	(3) Lukács 2, 15-20	230
Karácsonyi ünnepi mise	(1) Izaiás 52, 7-10	105
	(2) Zsidó lev. 1, 1-6	425
	(3) János 1, 1-18	274
Karácsony utáni (Szentcsalád) vasárnap	(1) Sirák Kv. 3,2-6,12-14	79
	(2) Kolosszei lev. 3,12-21	401
	(3) Lukács 2,22-40	231

VASÁRNAPOK	OLVASMÁNYOK	OLDALSZÁM
Január 1. (Ujév) Az Istenanya Mária ünnepe	(1) Numeri 6, 22-27 (2) Galata lev. 4, 4-7 (3) Lukács 2, 16-21	44 374 230
Karácsony utáni 2. vasárnap	(1) Sirák Kv. 24,1-2,8-12 (2) Efezusi lev. 1,3-6,15-18 (3) János 1, 1-18	80 382 274
Vízkereszt	(1) Izaiás 60, 1-6 (2) Efezusi lev. 3,2-3a,5-6 (3) Máté 2, 1-12	112 385 158
Vízkereszt utáni vasárnap (Jézus megkereszteltetésének ünnepe)	(1) Izaiás 42,1-4,6-7 (2) Ap.Csel. 10,34-38 (3) Márk 1, 6b-11	101 318 196
Megjegyzés. A Vízkereszt utáni 2. vasárnappal megkezdődik az „év-közi vasárnapok” sorozata. (Lásd lejjebb)		
BÖJTI IDŐ		
Hamvazószerda	(1) Joel 2, 12-18 (2) 2.Korintusi lev. 5,20-6,2 (3) Máté 6,1-6,16-18	140 365 165
Böjt 1. vasárnapja	(1) Genézis 9,8-15 (2) Péter 1.lev. 3,18-22 (3) Márk 1,12-15	31 448 197
Böjt 2. vasárnapja	(1) Genézis 22,1-2, 9a, 10-13,15-18 (2) Római lev. 8, 31b-34 (3) Márk 9, 2-10	35 333 209
Böjt 3. vasárnapja	(1) Exodus 20,1-17 (2) 1.Korintusi lev. 1,22-25 (3) János 2, 13-25 vagy János 4,5-42	40 345 278 280
Böjt 4. vasárnapja	(1) Krónikák 2.Kv. 36,14-16, 19-23 (2) Efezusi lev. 2, 4-10 (3) János 3, 14-21 vagy János 9, 1-41	64 384 279 286

VASÁRNAPOK	OLVASMÁNYOK	OLDALSZÁM
------------	-------------	-----------

Böjt 5. vasárnapja	(1) Jeremiás 31, 31-34	122
	(2) Zsidó lev. 5, 7-9	429
	(3) János 12, 20-33	291
	vagy János 11, 1-45	290

Virágvasárnap	Körmenet: Márk 11, 1-10	215
	vagy János 12, 12-16	291
	(1) Izaiás 50, 4-7	104
	(2) Filippi levél 2,6-11	395
	(3) Márk 14, 1-15,47	218

A NAGYHÉT 3 UTOLSÓ NAPJA

Nagycsütörtök	Az olajszentelés miséje :	
	(1) Izaiás 61,1-3a,6a,8b-9	112
	(2) Jelenések kv. 1, 5-8	461
	(3) Lukács 4, 16-21	235

Esti mise:

(1) Exodus 12,1-8,11-14	36
(2) 1.Korintusi lev. 11,23-26	354
(3) János 13, 1-15	292

Nagypéntek	(1) Izaiás 52,13-53,12	105
	(2) Zsidó lev. 4,14-16; 5,7-9	427
	(3) János 18,1-19,42	300

Nagyszombat	(1) Genézis 1,1-2,2	27
	Genézis 22, 1-18	35
	Exodus 14,15-15,1	37
	Izaiás 54, 5-14	107
	Izaiás 55, 1-11	107
	Baruch 3,9-15,32-4,4	124
	Ezekiel 36, 16-28	132
	(2) Római lev. 6,3-11	329
	(3) Márk 16,1-8	220

HÚSVÉTI IDŐ

Húsvétvasárnap	(1) Ap.Csel. 10,34a,37-43	318
	(2) Kolosszei lev. 3,1-4	401
	vagy 1.Korintusi lev. 5,6b-8	349

VASÁRNAPOK	OLVASMÁNYOK	OLDALSZÁM
Húsvétvasárnap	(3) János 20, 1-9 vagy Márk 16, 1-8 Este: (3) Lukács 24, 13-35	302 220 268
Húsvét utáni 2. vasárnap	(1) Ap.Csel. 4,32-35 (2) 1.János lev. 5, 1-6 (3) János 20, 19-31	314 457 303
Húsvét utáni 3. vasárnap	(1) Ap.Csel. 3,13-15,17-19 (2) 1.János lev. 2, 1-5a (3) Lukács 24, 35-48	313 454 269
Húsvét utáni 4. vasárnap	(1) Ap.Csel. 4,8-12 (2) 1.János lev. 3, 1-2 (3) János 10, 11-18	313 454 287
Húsvét utáni 5.vasárnap	(1) Ap.Csel. 9,26-31 (2) 1.János lev. 3, 18-24 (3) János 15, 1-8	318 454 296
Húsvét utáni 6. vasárnap	(1) Ap.Csel. 10, 25-26, 34-35, 44-48 (2) 1.János lev. 4,7-10 (3) János 15, 9-17	318 456 297
Áldozócsüdtörtök	(1) Ap. Csel. 1, 1-11 (2) Efezusi lev. 1,17-23 (3) Márk 16, 15-20	309 383 220
Húsvét utáni 7. vasárnap	(1) Ap.Csel. 1,15-17,20a,20c-26 (2) 1.János lev. 4,11-16 (3) János 17, 11b-19	310 456 299
Pünkösd	vigiliája: (1) Genézis 11,1-9 vagy Exodus 19,3-8a,16-20b vagy Ezeiel 37, 1-14 vagy Joel 3, 1-5 (2) Római lev. 8, 22-27 (3) János 7, 37-39 Pünkösdvasárnap: mise: (1) Ap.Csel. 2, 1-11 (2) 1.Korintusi lev. 12,3b-7,12-13 (3) János 20, 19-23	31 39 133 141 331 285 310 354 303

VASÁRNAPOK	OLVASMÁNYOK	OLDALSZÁM
------------	-------------	-----------

PÜNKÖSDI ÜNNEPKÖR

Szentháromság vasárnapja (Pünkösöd utáni 1. vasárnap)	(1) Deuteronomium 4,32-34, 39-40 (2) Római lev. 8, 14-17 (3) Máté 28, 16-20	45 330 192
Úrnapja (Az Oltáriszentség ünnepe)	(1) Exodus 24, 3-8 (2) Zsidó lev. 9, 11-15 (3) Márk 14, 12-16, 22-26	41 431 218
Jézus Szíve ünnepe	(1) Ozeás 11,1,3-4,8c-9 (2) Efezusi lev. 3,8-12,14-19 (3) János 19, 31-37	140 386 300

ÉVKÖZI VASÁRNAPOK

Megjegyzés: Az évközi 1. vasárnap hiányzik, mivel az azonos a Vízkereszt utáni 1. (Jézus megkereszteltetésének) vasárnapjával.

2. vasárnap	(1) 1.Sámuel 3,3b-10,19 (2) 1.Korintusi lev. 6,13c-15a, 17-20 (3) János 1,35-42	56 349 276
3. vasárnap	(1) Jónás 3, 1-5,10 (2) 1.Korintusi lev. 7,29-31 (3) Márk 1, 14-20	143 350 198
4. vasárnap	(1) Deuteronomium 18,15-20 (2) 1.Korintusi lev. 7,32-35 (3) Márk 1, 21-28	49 351 198
5. vasárnap	(1) Jób 7, 1-4, 6-7 (2) 1.Korintusi lev. 9, 16-19, 22-23 (3) Márk 1, 29-39	72 351 199
6. vasárnap	(1) Leviticus 13,1-2,45-46 (2) 1.Korintusi lev. 10,31-11,1 (3) Márk 1, 40-45	43 353 199

VASÁRNAPOK	OLVASMÁNYOK	OLDALSZÁM
7. vasárnap	(1) Izaiás 43, 18-19, 21-22, 24b-25	102
	(2) 2.Korintusi lev. 1,18-22	361
	(3) Márk 2, 1-12	200
8. vasárnap	(1) Ozeás 2,16b,17b,21-22	139
	(2) 2.Korintusi lev. 3,1b-6	361
	(3) Márk 2, 18-22	200
9. vasárnap	(1) Deuteronomium 5,12-15	46
	(2) 2.Korintusi lev. 4, 6-11	362
	(3) Márk 2,23-3,6	201
10. vasárnap	(1) Genézis 3,9-15	29
	(2) 2.Korintusi lev. 4,13-5,1	363
	(3) Márk 3, 20-35	202
11. vasárnap	(1) Ezekiel 17, 22-24	129
	(2) 2.Korintusi lev. 5,6-10	363
	(3) Márk 4, 26-34	203
12. vasárnap	(1) Jób 38, 1,8-11	72
	(2) 2.Korintusi lev. 5,14-17	364
	(3) Márk 4, 35-41	203
13. vasárnap	(1) Bölcsesség Kv. 1, 13-15, 2,23-24	74
	(2) 2.Korintusi lev. 8, 7, 9, 13-15	365
	(3) Márk 5,21-43	204
14. vasárnap	(1) Ezekiel 2, 2-5	129
	(2) 2.Korintusi lev. 12,7-10	366
	(3) Márk 6, 1-6	205
15. vasárnap	(1) Ámos 7, 12-15	142
	(2) Efezusi lev. 1, 3-14	381
	(3) Márk 6, 7-13	205
16. vasárnap	(1) Jeremiás 23, 1-6	121
	(2) Efezusi lev. 2, 13-18	384
	(3) Márk 6, 30-34	206

VASÁRNAPOK	OLVASMÁNYOK	OLDALSZÁM
17. vasárnap	(1) Királyok 2.Kv. 4,42-44 (2) Efezusi lev. 4, 1-6 (3) János 6, 1-15	63 387 281
18. vasárnap	(1) Exodus 16, 2-4,12-15 (2) Efezusi lev. 4,17,20-24 (3) János 6, 24-35	37 387 282
19. vasárnap	(1) Királyok 1.Kv. 19,4-8 (2) Efezusi lev. 4, 30-5,2 (3) János 6, 41-51	61 388 283
20. vasárnap	(1) Példabeszédek 9, 1-6 (2) Efezusi lev. 5, 15-20 (3) János 6, 51-58	73 389 284
21. vasárnap	(1) József 24, 1-2a, 15-17, 18b (2) Efezusi lev. 5, 21-32 (3) János 6, 60-69	55 390 284
22. vasárnap	(1) Deuteronomium 4, 1-2,6-8 (2) Jakab lev. 1, 17-18, 21b-22,27 (3) Márk 7, 1-8,14-15,21-23	45 439 206
23. vasárnap	(1) Izaiás 35, 4-7a (2) Jakab lev. 2, 1-5 (3) Márk 7, 31-37	100 439 207
24. vasárnap	(1) Izaiás 50, 5-9a (2) Jakab lev. 2, 14-18 (3) Márk 8, 27-35	104 439 208
25. vasárnap	(1) Bölcsesség Kv. 2,12,17-20 (2) Jakab lev. 3,16-4,3 (3) Márk 9,30-37	75 440 210
26. vasárnap	(1) Numeri 11, 25-29 (2) Jakab lev. 5, 1-6 (3) Márk 9,38-43,45,47-48	44 441 210
27. vasárnap	(1) Genézis 2, 18-24 (2) Zsidó lev. 2, 9-11 (3) Márk 10, 2-16	27 425 211

VASÁRNAPOK	OLVASMÁNYOK	OLDALSZÁM
28. vasárnap	(1) Bölcsesség Kv. 7,7-11 (2) Zsidó lev. 4, 12-13 (3) Márk 10, 17-30	76 427 212
29. vasárnap	(1) Izaiás 53, 10-11 (2) Zsidó lev. 4, 14-16 (3) Márk 10, 35-45	106 427 213
30. vasárnap	(1) Jeremiás 31, 7-9 (2) Zsidó levél 5, 1-6 (3) Márk 10, 46-52	121 428 214
31. vasárnap	(1) Deuteronomium 6, 2-6 (2) Zsidó lev. 7, 23-28 (3) Márk 12, 28b-34	47 429 216
32. vasárnap	(1) Királyok 1.Kv. 17,10-16 (2) Zsidó lev. 9, 24-28 (3) Márk 12, 38-44	60 431 216
33. vasárnap	(1) Dániel 12, 1-3 (2) Zsidó lev. 10,11-14,18 (3) Márk 13, 24-32	135 433 217
34. vasárnap (Krisztus Király)	(1) Dániel 7, 13-14 (2) Jelenések Kv. 1,5-8 (3) János 18, 33b-37	134 461 300

A SZENTEK ÜNNEPEINEK OLVASMÁNYAI:
Azonos az „A” évvel.

A VASÁRNAPI ÉS ÜNNEPNAPI OLVASMÁNYOK SORRENDJE

C év

VASÁRNAPOK	OLVASMÁNYOK	OLDALSZÁM
ÁDVENTI IDŐ		
Ádvent 1.vasárnapja	(1) Jeremiás 33,14-16	122
	(2) 1.Tessz.lev. 3,12-4,2	408
	(3) Lukács 21,25-28,34-36	264
Ádvent 2.vasárnapja	(1) Baruch 5,1-9	124
	(2) Filippi lev. 1,4-6,8-11	393
	(3) Lukács 3,1-6	233
Ádvent 3.vasárnapja	(1) Szofoniás 3,14-18a	145
	(2) Filippi lev. 4,4-7	397
	(3) Lukács 3,10-18	234
Ádvent 4.vasárnapja	(1) Mikeás 5,1-4a	143
	(2) Zsidó lev. 10,5-10	432
	(3) Lukács 1,39-45	228
KARÁCSONY ÉS VIZKERESZT ÜNNEPKÖRE		
Karácsony vigiliája	(1) Izaiás 62,1-5	113
	(2) Ap.Csel. 13,16-17,22-25	320
	(3) Máté 1,1-25	157
Karácsony éjféli mise	(1) Izaiás 9,1-6	97
	(2) Titusz lev. 2,11-14	419
	(3) Lukács 2,1-14	230
Karácsony hajnali mise (Pásztorok miséje)	(1) Izaiás 62,11-12	114
	(2) Titusz lev. 3,4-7	420
	(3) Lukács 2,15-20	230
Karácsonyi ünnepi mise	(1) Izaiás 52,7-10	105
	(2) Zsidó lev. 1,1-6	425
	(3) János 1,1-18	274
Karácsony utáni (Szentcsalád) vasárnap	(1) Sirák 3,2-6,12-14	79
	(2) Kolosszei lev. 3,12-21	401
	(3) Lukács 2,41-52	232

VASÁRNAPOK	OLVASMÁNYOK	OLDALSZÁM
Január 1. (Újév)	(1) Numeri 6,22-27	44
Az Istenanya, Mária ünnepe	(2) Galata lev. 4,4-7	374
	(3) Lukács 2,16-21	230
Karácsony utáni 2.vasárnap	(1) Sirák 24,1-2,8-12	80
	(2) Efezusi lev. 1,3-6,15-18	382
	(3) János 1,1-18	274
Vízkereszt	(1) Izaiás 60,1-6	112
	(2) Efezusi lev. 3,2-3a,5-6	385
	(3) Máté 2,1-12	158
Vízkereszt utáni vasárnap (Jézus megkeresztelésének ünnepe)	(1) Izaiás 42,1-4,6-7	101
	(2) Ap.Csel. 10,34-38	318
	(3) Lukács 3,15-16,21-22	234

Megjegyzés. A Vízkereszt utáni 2.vasárnappal megkezdődik az „évközi vasárnapok” sorozata. (Lásd lejjebb)

BÖJTI IDŐ		
Hamvazószerda	(1) Joel 2,12-18	140
	(2) 2.Korint. lev. 5,20-6,2	365
	(3) Máté 6,1-6,16-18	165
Böjt 1.vasárnapja	(1) Deuteronomium 26,4-10	49
	(2) Római lev. 10,8-13	334
	(3) Lukács 4,1-13	234
Böjt 2.vasárnapja	(1) Genézis 15,5-12,17-18	33
	(2) Filippi lev. 3,17-4,1	396
	(3) Lukács 9,28b-36	244
Böjt 3.vasárnapja	(1) Exodus 3,1-8a,13-15	36
	(2) 1.Korint. lev. 10,1-6,10-12	352
	(3) Lukács 13,1-9	252
	vagy János 4,5-42	280
Böjt 4.vasárnapja	(1) József 5,9a,10-12	55
	(2) 2.Korint. lev. 5,17-21	364
	(3) Lukács 15,1-3,11-32	255

VASÁRNAPOK	OLVASMÁNYOK	OLDALSZÁM
Böjt 5.vasárnapja	(1) Izaiás 43,16-21 (2) Filippi lev. 3,8-14 (3) János 8,1-11 vagy János 11,1-45	101 395 285 290
Virágvasárnap	Körmenet: Lukács 19,28-40 (1) Izaiás 50,4-7 (2) Filippi lev. 2,6-11 (3) Lukács 22,14-23,56	262 104 395 265

A NAGYHÉT 3 UTOLSÓ NAPJA

Nagycsütörtök	Az olajszentelés miséje: (1) Izaiás 61,1-3a,6a,8b-9 (2) Jelenések Kv. 1,5-8 (3) Lukács 4,16-21	112 461 235
	Esti mise: (1) Exodus 12,1-8,11-14 (2) 1.Korint.lev. 11,23-26 (3) János 13,1-15	36 354 292
Nagypéntek	(1) Izaiás 52,13-53,12 (2) Zsidó lev. 4,14-16,5,7-9 (3) János 18,1-19,42	105 427 300
Nagyszombat	(1) Genézis 1,1-2,2 Genézis 22,1-18 Exodus 14,15-15,1 Izaiás 54,5-14 Izaiás 55,1-11 Baruch 3,9-15,32-4,4 Ezekiel 36,16-28 (2) Római lev. 6,3-11 (3) Lukács 24,1-12	27 35 37 107 107 124 132 329 267

HÚSVÉTI IDŐ

Húsvétvasárnap	(1) Ap.Csel. 10,34a,37-43 (2) Kolosszei lev. 3,1-4 vagy 1.Korint lev. 5,6b-8 (3) János 20,1-9 vagy Lukács 24,1-12 Este: (3) Lukács 24,13-35	318 401 349 302 267 268
----------------	--	--

VASÁRNAPOK	OLVASMÁNYOK	OLDALSZÁM
Húsvét utáni 2.vasárnap	(1) Ap.Csel. 5,12-16 (2) Jelenések Kv. 1,9-11a, 12-13,17-19 (3) János 20,19-31	314 461 303
Húsvét utáni 3.vasárnap	(1) Ap.Csel. 5,27b-32,40b-41 (2) Jelenések Kv. 5,11-14 (3) János 21,1-19	315 462 303
Húsvét utáni 4.vasárnap	(1) Ap.Csel. 13,14,43-52 (2) Jelenések Kv. 7,9,14b-17 (3) János 10,27-30	320 463 289
Húsvét utáni 5.vasárnap	(1) Ap.Csel. 14,21-27 (2) Jelenések Kv. 21,1-5a (3) János 13,31-33a,34-35	320 464 294
Húsvét utáni 6.vasárnap	(1) Ap.Csel. 15,1-2,22-29 (2) Jelenések Kv. 21,10-14,22-23 (3) János 14,23-29	321 465 295
Áldozócsütörtök	(1) Ap.Csel. 1,1-11 (2) Efezusi lev. 1,17-23 (3) Lukács 24,46-53	309 383 269
Húsvét utáni 7.vasárnap	(1) Ap.Csel. 7,55-60 (2) Jelenések Kv. 22,12-14,16-17,20 (3) János 17,20-26	316 466 299
Pünkösd	vigiliája: (1) Genézis 11,1-9 v.Exodus 19,3-8a,16-20b vagy Ezekiel 37,1-14 vagy Joel 3,1-5 (2) Római lev. 8,22-27 (3) János 7,37-39	31 39 133 141 331 285
	Pünkösdvasárnap mise: (1) Ap.Csel. 2,1-11 (2) 1.Korint.lev. 12,3b-7,12-13 (3) János 20,19-23	310 354 303

VASÁRNAPOK	OLVASMÁNYOK	OLDALSZÁM
------------	-------------	-----------

PÜNKÖSDI ÜNNEPKÖR**Szentháromság vasárnapja**

(Pünkösöd utáni

1.vasárnap)

(1) Példabeszédek 8,22-31

73

(2) Római lev. 5,1-5

328

(3) János 16,12-15

298

Úrnapja

(Az Oltáriszentség

ünnepe)

(1) Genézis 14,18-20

33

(2) 1.Korint.lev. 11,23-26

354

(3) Lukács 9,11b-17

243

Jézus Szíve ünnepe

(1) Ezekiel 34,11-16

131

(2) Római lev. 5,5-11

328

(3) Lukács 15,3-7

255

ÉVKÖZI VASÁRNAPOK

Megjegyzés: Az évközi 1.vasárnap hiányzik, mivel az azonos a Vízkereszt utáni 1. (Jézus megkereszteltetésének) vasárnapjával.

2.vasárnap

(1) Izaiás 62,1-5

113

(2) 1.Korint.lev. 12,4-11

354

(3) János 2,1-12

277

3.vasárnap

(1) Nehemiás 8,1-4a,5-6,8-10

65

(2) 1.Korint. lev. 12,12-30

355

(3) Lukács 1,1-4,4,14-21

227

4.vasárnap

(1) Jeremiás 1,4-5,17-19

119

(2) 1.Korint.lev. 12,31-13,13

356

(3) Lukács 4,21-30

235

5.vasárnap

(1) Izaiás 6,1-2a,3-8

96

(2) 1.Korint.lev. 15,1-11

356

(3) Lukács 5,1-11

236

6.vasárnap

(1) Jeremiás 17,5-8

119

(2) 1.Korint.lev. 15,12,16-20

357

(3) Lukács 6,17,20-26

237

7.vasárnap

(1) 1.Sámuel 26,2,7-9,12-13,22-23

57

(2) 1.Korint.lev. 15,45-49

359

(3) Lukács 6,27-38

238

VASÁRNAPOK	OLVASMÁNYOK	OLDALSZÁM
8.vasárnap	(1) Sirák 27,4-7 (2) 1.Korint.lev. 15,54-58 (3) Lukács 6,39-45	81 359 239
9.vasárnap	(1) Királyok 1.Kv. 8,41-43 (2) Galata lev. 1,1-2,6-10 (3) Lukács 7,1-10	60 372 240
10.vasárnap	(1) Királyok 1.Kv. 17,17-24 (2) Galata lev. 1,11-19 (3) Lukács 7,11-17	61 372 241
11.vasárnap	(1) 2.Sámuel 12,7-10,13 (2) Galata lev. 2,16,19-21 (3) Lukács 7,36-8,3	59 373 242
12.vasárnap	(1) Zakariás 12,10-11 (2) Galata lev. 3,26-29 (3) Lukács 9,18-24	146 374 243
13.vasárnap	(1) Királyok 1.Kv. 19,16b,19-21 (2) Galata lev. 5,1,13-18 (3) Lukács 9,51-62	62 375 245
14.vasárnap	(1) Izaiás 66,10-14c (2) Galata lev. 6,14-18 (3) Lukács 10,1-12,17-20	115 375 246
15.vasárnap	(1) Deuteronomium 30,10-14 (2) Kolosszei lev. 1,15-20 (3) Lukács 10, 25-37	50 398 247
16.vasárnap	(1) Genézis 18,1-10a (2) Kolosszei lev. 1,24-28 (3) Lukács 10,38-42	34 399 247
17.vasárnap	(1) Genézis 18,20-32 (2) Kolosszei lev. 2,12-14 (3) Lukács 11,1-13	34 399 248
18.vasárnap	(1) Prédikátor 1,2,2,21-23 (2) Kolosszei lev. 3,1-5,9-11 (3) Lukács 12,13-21	74 400 249

VASÁRNAPOK	OLVASMÁNYOK	OLDALSZÁM
19. vasárnap	(1) Bölcsesség Kv. 18,6-9 (2) Zsidó lev. 11,1-2,8-19 (3) Lukács 12,32-48	79 434 250
20. vasárnap	(1) Jeremiás 38,4-6,8-10 (2) Zsidó lev. 12,1-4 (3) Lukács 12,49-53	123 435 251
21. vasárnap	(1) Izaiás 66,18-21 (2) Zsidó lev. 12,5-7,11-13 (3) Lukács 13, 22-30	116 435 252
22. vasárnap	(1) Sirák 3,17-18,20,28-29 (2) Zsidó lev. 12,18-19,22-24a (3) Lukács 14,1, 7-14	80 436 253
23. vasárnap	(1) Bölcsesség Kv. 9,13-18b (2) Filemon lev. 9b-10,12-17 (3) Lukács 14,25-33	77 420 254
24. vasárnap	(1) Exodus 32,7-11,13-14 (2) 1.Timoteus lev. 1,12-17 (3) Lukács 15,1-32	42 415 255
25.vasárnap	(1) Ámos 8, 4-7 (2) 1.Timoteus lev. 2,1-8 (3) Lukács 16,1-13	142 415 256
26. vasárnap	(1) Ámos 6, 1a,4-7 (2) 1.Timoteus lev. 6,11-16 (3) Lukács 16,19-31	141 416 257
27. vasárnap	(1) Habakuk 1,2-3; 2,2-4 (2) 2.Timoteus lev. 1,6-8,13-14 (3) Lukács 17,5-10	144 416 258
28. vasárnap	(1) Királyok 2.Kv. 5,14-17 (2) 2.Timoteus lev. 2,8-13 (3) Lukács 17,11-19	64 418 259
29. vasárnap	(1) Exodus 17, 8-13 (2) 2.Timoteus lev. 3,14-4,2 (3) Lukács 18, 1-8	38 418 259

VASÁRNAPOK	OLVASMÁNYOK	OLDALSZÁM
30. vasárnap	(1) Sirák 35,12-14,16-18 (2) 2.Timoteus lev. 4,6-8, 16-18 (3) Lukács 18,9-14	82 419 260
31. vasárnap	(1) Bölcsesség Kv. 11,23-12,2 (2) 2.Tesszaloniki lev. 1,11-2,2 (3) Lukács 19, 1-10	77 410 261
32. vasárnap	(1) 2.Makkabeus 7,1-2,9-14 (2) 2.Tesszaloniki lev. 2,16-3,5 (3) Lukács 20, 27-38	66 410 262
33. vasárnap	(1) Malakiás 3, 19-20a (2) 2.Tesszaloniki lev. 3,7-12 (3) Lukács 21, 5-19	148 411 263
34. vasárnap (Krisztus Király)	(1) 2.Sámuel 5, 1-3 (2) Kolosszei lev. 1,12-20 (3) Lukács 23, 35-43	58 398 265

A SZENTEK ÜNNEPEINEK OLVASMÁNYAI:
Azonosak az „A” évvel.

HIBAIGAZÍTÁS

a szentírási szakaszok, illetve a liturgikus alkalmazás idejének megjelölésével kapcsolatban az elmélgedések élen:

- 27.o. II. elmélgedésnél 28. vas. B év helyett: *27. vasárnap B év*
- 58.o. I. elmélgedésnél 2 Sám. 5,1-13 helyett: *2 Sám. 5,1-3*
- 113.o. Karácsonyi éjféli mise helyett: *Karácsony vigiliája*
- 130.o. II. elmélgedés két időpontja törrendő, helyette: *23. vasárnap A év*
- 131.o. 34. (Krisztus Király) vas. B év helyett: *34. (Krisztus Király) vasárnap A év*
- 146.o. II. elmélgedés napja hiányzik, beirandó: *31. vasárnap A év*
- 147.o. Jézus templomban való bemutatása helyett: *Gyertyaszentelő ünnepe*
- 157.o. I. és II. elmélgedésnél Karácsonyi éjféli mise helyett: *Karácsony vigiliája*
- 161.o. Böjt 1. vasárnap C év helyett: *Böjt 1. vasárnap A év*
- 171.o. Advent 2. vasárnap A év helyett: *Advent 3. vasárnap A év*
- 190.o. Mt. 26,14-27,26 helyett: *Mt. 26,14-27,66*
- 264.o. I. elmélgedésnél Luk. 21,25-28,34-46 helyett: *Luk. 21, 25-28,34-36*
- 264.o. II. elmélgedésnél az előirt szakasz helyesen: Luk. 22,14-23,25 helyett: *Luk. 22,14-23,56* (az első sorban ajánlott hosszabb szakasz nem szerepel a római hivatalos jegyzékben, csak a francia eredetiben)
- 295.o. Második sorban Húsvét utáni 6. vas. B év helyett: *Húsvét utáni 6. vasárnap C év*
- 313.o. I. elmélgedésnél Ap.Csel. 13-15,17-19 helyett: *Ap.Csel. 3,13-15,17-19*
- 313.o. II. elmélgedésnél Ap.Csel. 3,13-15, 17-19 helyett: *Ap. Csel. 4, 8-12*
- 316.o. I. elmélgedésnél Húsvét utáni 5. vas. C év helyett: *Húsvét utáni 5. vasárnap A év*
- 320.o. I. elmélgedésnél Karácsonyi éjféli mise helyett: *Karácsony vigiliája*
- 328.o. A negyedik alkalmazás ideje 11. vas. C év helyett: *11. vasárnap A év*
- 331.o. II. elmélgedésnél a megadott lelőhely és alkalmazás alá irandó a másik, rövidebb alkalmazás: *Róm. 8,26-27 16. vasárnap A év*
- 395.o. I. elmélgedésnél első sorban 22. vasárnap A év helyett: *26. vasárnap A év (folytatás)*
- 395.o. II. elmélgedésnél Böjt 3. vasárnap C év helyett: *Böjt 5. vasárnap C év*
- 420.o. II. elmélgedésnél Fil. 9,6-10,12-17 helyett: *Fil. 9b-10,12-17*
- 427.o. II. elmélgedésnél Nagycsütörtök helyett: *Nagypéntek*
- 464.o. Jel. 21,1-5 helyett: *Jel. 21,1-5a*

A II. Vatikáni Zsinat óta a Biblia nagy része a vasárnapi liturgia révén közhinccsé lett. Könyvünk célja a mai ember érdeklődésével és igényeivel vizsgálni a Bibliát: a vasárnapi szentírási szakaszokat a Biblia szerves összefüggésében szemlélve, keresni mondani-valóját a mai kor embere számára, hogy megvilágítsa, átalakítsa Krisztus tanítása szellemében életét, felkavarva nyárspolgári nyugalmából. Állandó kapcsolatot keresni a Szentírás tanítása, Krisztus üzenete és mindennapi életünk között, ez legyen könyvünk maradandó gyümölcse. A mű értékét emeli, hogy kollektív munka eredménye: biblikus szakemberek, papok és világi hívők munkaközösségének vizsgálódásaiból, tanulmányából, eszmecseréiből jött létre.